

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE KRAĽOVANY

N Á V R H

TEXTOVÁ ČASŤ

Obstarávateľ : Obec Kralovany v zastúpení Ing. Milošom Hadom , starostom obce,
Obecný úrad 186, 027 51 Kralovany, tel.: 043/5898129, 0911 653141

Spracovateľ : Ing. arch. Monika Tylková, autorizovaný architekt, reg. č. SKA 1283 AA,
Tretiny 121/2, 031 01 Liptovský Mikuláš - Ploštín, tel.: 0904 659412

Dátum : 01/2017

Paré číslo :

OBSTARÁVATEĽ

Obec Kraľovany v zastúpení Ing. Milošom Hadom , starostom obce,
adresa : Obecný úrad 186, 027 51 Kraľovany,
tel. : 043/5895129, 0911 653141, www.obeckralovany.sk, email : obec.kralovany@gmail.com

SPRACOVATEĽ

Ing. arch. Monika Tylková, autorizovaný architekt, reg. č. SKA 1283 AA,
adresa : Tretiny 121/2, 031 01 Liptovský Mikuláš - Ploštín,
tel.: 0904 659412, email : tylkova.monika@gmail.com

SPRACOVATEĽSKÝ KOLEKTÍV

Hlavný riešiteľ : Ing. arch. Monika Tylková

Ochrana prírody a tvorba krajiny, ÚSES : RNDr. Alena Benová

Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo : Ing. arch. Monika Tylková, RNDr. Alena Benová

Životné prostredie : Ing. arch. Monika Tylková

Doprava : Ing. Imrich Bekeč

Vodné hospodárstvo : Ľubica Martinská

Zásobovanie elektrickou energiou, telekomunikácie : Ing. Branislav Oravec

TEXTOVÁ ČASŤ

OBSAH DOKUMENTÁCIE	STRANA
1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE	4
1.1 Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši	4
1.1.1 Údaje o spracovanej dokumentácii	4
1.1.2 Údaje o dôvodoch obstarania územného plánu obce	4
1.1.3 Hlavné ciele riešenia	4
1.2 Vyhodnotenie doterajšieho územného plánu obce	5
1.3 Údaje o súlade riešenia so zadaním	5
1.3.1 Chronológia spracovania a prerokovania jednotlivých etáp ÚPD	5
1.3.2 Zhodnotenie súladu riešenia so zadaním	6
1.3.3 Súpis použitých územnoplánovacích a iných podkladov so zhodnotením miery ich záväznosti a použiteľnosti	6
2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE	8
2.1 Vymedzenie riešeného územia a jeho geografický opis	8
2.2 Väzby vyplývajúce z riešenia a záväzných častí ÚPN VÚC Žilinského kraja	9
2.3 Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia	15
2.3.1 Funkcia a poloha obce v rámci štruktúry osídlenia	15
2.3.2 Funkcia a poloha obce v rámci smerovania hlavných dopravných trás a trás technickej vybavenosti	16
2.3.3 Analytická a syntézová časť miestneho územného systému ekologickej stability a jej vplyv na riešenie ÚPN-O	19
2.3.3.1 Prírodné pomery	20

2.3.3.1.1 Abiotické pomery	20
2.3.3.1.2 Biotické pomery	21
2.3.3.2 Súčasná krajinná štruktúra	36
2.4 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce	37
2.4.1 Demografia	37
2.4.2 Domový a bytový fond	42
2.5 Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania	44
2.5.1 Priestorová charakteristika zastavaného územia obce	44
2.5.2 Návrh základnej urbanistickej koncepcie a kompozície obce	46
2.5.3 Návrh ochrany a využitia kultúrno-historických hodnôt	47
2.6 Návrh funkčného využitia územia obce s určením prevládajúcich funkčných území najmä obytného, zmiešaného, výrobného, rekreačného vrátane určenia prípustného, obmedzujúceho a vylučujúceho funkčného využitia	50
2.6.1 Základné rozvrhnutie funkcií, prevádzkových a komunikačných väzieb v riešenom území obce	50
2.6.2 Návrh riešenia priestorového usporiadania a funkčného využívania územia	51
2.6.3 Určenie, na ktoré časti obce je potrebné obstaráť a schváliť územný plán zóny	52
2.7 Návrh riešenia bývania, občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou, výroby, rekreácie, športu a cestovného ruchu	52
2.7.1 Návrh riešenia bývania	52
2.7.2 Návrh riešenia občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou	54
2.7.3 Návrh riešenia výroby	58
2.7.3.1 Poľnohospodárska výroba	58
2.7.3.2 Lesné hospodárstvo	61
2.7.3.3 Priemyselná a remeselná výroba, stavebníctvo a skladové hospodárstvo	62
2.7.4 Návrh riešenia rekreácie, športu a cestovného ruchu	63
2.8 Vymedzenie zastavaného územia obce	69
2.9 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov	70
2.10 Návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami	72
2.11 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov miestneho územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení	75
2.11.1 Návrh prvkov územného systému ekologickej stability spresnenie prvkov nadregionálneho a regionálneho významu v štruktúre	75
2.11.2 Navrhované biocentrá, biokoridory a ostatné ekostabilizačné prvky v území	78
2.11.3 Návrh opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny	79
2.12 Návrh verejného dopravného a technického vybavenia	81
2.12.1 Doprava	81
2.12.2 Vodné hospodárstvo	89
2.12.3 Elektrická energia	100
2.12.4 Zásobovanie zemným plynom	106
2.12.5 Zásobovanie teplom	106
2.12.6 Telekomunikácie	106
2.12.7 Zariadenia civilnej ochrany	109
2.13 Koncepcia starostlivosti o životné prostredie	109
2.14 Vymedzenie a vyznačenie prieskumných území, chránených ložiskových území, dobývacích priestorov a svahových deformácií	116
2.15 Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu napr. záplavové územie, územie znehodnotené ťažbou	118
2.16 Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde	119
2.17 Hodnotenie navrhovaného riešenia najmä z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územno-technických dôsledkov	124
3. NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE	126
článok 1 - Zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia pre funkčné a priestorovo homogénne jednotky	127

článok 2 - Prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky pre využitie jednotlivých plôch a intenzity ich využitia, určenie regulácie využitia jednotlivých plôch	128
článok 3 - Zásady a regulatívy pre umiestnenie občianskeho vybavenia, výroby, rekreácie, športu a cestovného ruchu	134
článok 4 - Zásady a regulatívy pre umiestnenie verejného dopravného, technického vybavenia územia a civilnej ochrany obyvateľstva	137
článok 5 - Zásady a regulatívy pre zachovanie kultúrohistorických hodnôt, ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability vrátane plôch zelene	141
článok 6 - Zásady a regulatívy pre starostlivosť o životné prostredie	143
článok 7 - Vymedzenie zastavaného územia obce	145
článok 8 - Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov	146
článok 9 - Plochy pre verejnoprospešné stavby, pre vykonanie delenia a sceľovania pozemkov, pre asanáciu a pre chránené časti krajiny	148
článok 10 - Určenie, na ktoré časti obce je potrebné obstarat' a schváliť územný plán zóny	148
článok 11 - Zoznam verejnoprospešných stavieb	148
Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb	151
4. DOKLADOVÁ ČASŤ (bude samostatne priložená po schválení ÚPN-O)	

GRAFICKÁ ČASŤ

ČÍSLO	NÁZOV VÝKRESU	MIERKA
1	Výkres širších vzťahov	M 1: 50 000
2	Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania katastrálneho územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami	M 1:10 000
3.1	Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami	M 1: 2 880
3.2	Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami_osada Rieka	M 1 : 2880
4.1	Výkres riešenia verejného dopravného vybavenia	M 1: 2 880
4.2	Výkres riešenia verejného dopravného vybavenia_osada Rieka	M 1: 2 880
5.1	Výkres riešenia verejného technického vybavenia – návrh koncepcie riešenia vodného hospodárstva	M 1: 2 880
5.2	Výkres riešenia verejného technického vybavenia – návrh koncepcie riešenia vodného hospodárstva_osada Rieka	M 1: 2 880
6.1	Výkres riešenia verejného technického vybavenia – návrh koncepcie riešenia energetiky, telekomunikácií, informačných sietí a ich zariadení	M 1: 2 880
6.2	Výkres riešenia verejného technického vybavenia – návrh koncepcie riešenia energetiky, telekomunikácií, informačných sietí a ich zariadení_osada Rieka	M 1: 2 880
7	Výkres ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability	M 1: 10 000
8.1	Výkres vyhodnotenia dôsledkov navrhovaného stavebného rozvoja a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde	M 1: 2 880
8.2	Výkres vyhodnotenia dôsledkov navrhovaného stavebného rozvoja a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde_osada Rieka	M 1: 2 880

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

1.1 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI

1.1.1 Údaje o spracovanej dokumentácii

NÁZOV DOKUMENTÁCIE

Územný plán obce Kraľovany

STUPEŇ

Návrh

OBSTARÁVATEĽ

Obec Kraľovany v zastúpení Ing. Milošom Hadom starostom obce,

adresa : Obecný úrad 186, 027 51 Kraľovany,

tel.: 043/5895129, 0911 653141, www.obeckralovany.sk,

email: obec.kralovany@gmail.com

OBSTARÁVATEĽ v zmysle §2a zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov

Ing. Miroslav Polonec, reg. č. 301,

adresa : Lomonosova 6, 917 08 Trnava,

tel.: 0903 419636, email : polonec@ttonline.sk

SPRACOVATEĽ

Ing. arch. Monika Tylková, autorizovaný architekt SKA, reg. č. 1283 AA,

adresa : Tretiny 121/2, 031 01 Liptovský Mikuláš - Ploštín,

tel. : 044/5526252, 0903 659412, email : tylkova.monika@gmail.com

1.1.2 Údaje o dôvodoch obstarania územného plánu obce

Obec Kraľovany doposiaľ nemalo spracovaný územný plán obce. Pred 13-timi rokmi obec začala spracovávať Prieskumy a rozbor, Zadanie pre Územný plán zóny IBV Kraľovany - Hradý (Ateliér AAA, Ing. arch. Kropitz Pavel, Žilina a Slovenská agentúra ZP Žilina, pracovisko Dolný Kubín), no žiaľ táto dokumentácia ostala rozpracovaná a nebola schválená.

Keďže obec má záujem o riešenie koncepcie územného rozvoja obce, o uskutočnenie rozsiahlej výstavby v obci, o umiestnenie verejnoprospešných stavieb v súlade s ustanovením § 11 ods. 2 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (stavebný zákon) vznikla požiadavka spracovania takého dokumentu.

Dôvodom pre obstaranie dokumentu je predovšetkým získať základný nástroj pre usmerňovanie všetkých aktivít zameraných na priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia zohľadňujúce požiadavky pre ochranu prírody, tvorbu krajiny spojenú s ekologickou únosnosťou, životného prostredia, kultúrneho dedičstva, dopravy, technickej infraštruktúry s preukázaním komplexnej a rozvojovej únosnosti riešeného územia obce s možnosťou čerpania finančných prostriedkov z Európskej únie.

Tento dokument je dohodou všetkých zúčastnených strán, ktoré sa procesu obstarávania zúčastňujú - obstarávateľa, spracovateľa, všetkých dotknutých orgánov štátnej správy a samosprávy, fyzických, právnických osôb a obyvateľov obce. Spracovanie územného plánu obce bude východiskovým nástrojom pre rozhodovací proces rozvoja obce na úrovni samosprávy.

1.1.3 Hlavné ciele riešenia

- získanie právne záväzného dokumentu usmerňujúceho rozvoj obce na základe odborných kritérií podporujúci flexibilne predpokladaný dynamický rozvoj obce

- navrhnuť riešenie väzieb vo vzťahu k.ú. obce a prilahlé (záujmové) územie obce s určením funkčného a priestorového usporiadania vo vzájomnej funkčnej a technickej súvislosti s územím obce

- vytvorenie jasnej koncepcie vo vnútri zastavaného územia s možnosťou humanizácie a estetizácie prostredia, posúdenie jeho efektívnosti prípadne expanzie

- stanovenie zásad funkčného využitia plôch tak, aby nedochádzalo k nežiaducim kolíziám jednotlivých funkcií, vytvorenie predpokladov na zabezpečenie trvalého súladu prírodných, civilizačných, kultúrnych, investičných zámerov v území s potrebou ochrany životného prostredia

- stanovenie priestorových regulatívov zabezpečujúcich vytváranie harmonického prostredia v obci a vo voľnej krajine
- vzájomná koordinácia činností v území zabezpečujúca účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru

Metodika spracovania územného plánu vychádza z novelizovaného zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon), vyhlášky č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii, z väzieb vyplývajúcich z riešenia a záväzných častí ÚPN VÚC Žilinského kraja. Pomocou tejto metodiky spracovania územných plánov upozorňujeme na potenciál obce a následne určíme najvhodnejšie smerovanie jej ďalšieho rozvoja pri zachovaní vlastnej identity.

Po schválení Zadania (dopracované po prerokovaní 02/2014, schválené uznesením číslo 3/2014 z mimoriadneho zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Kraľovaniach, ktoré sa konalo dňa 27.02.2014) bol vypracovaný v zmysle § 22 stavebného zákona a § 12 vyhlášky č. 55/2001 Z.z. prvý návrh Územného plánu obce Kraľovany v textovej a grafickej časti (06/2014). **Na základe nových zmien, doplnkov v zmysle uznesenia obecného zastupiteľstva zo dňa 23.06.2015 je vypracovaný druhý návrh ÚPN-O Kraľovany v textovej a grafickej časti.** Odzrkadľuje všetky doručené stanoviská a pripomienky z verejného prerokovania návrhu Zadania, prvého návrhu ÚPN-O Kraľovany od oslovených orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických, právnických osôb a občanov. **Na tomto základe sú rozvojové priority v rámci riešeného územia obce konkretizované a premietnuté do nových regulovaných funkčno – priestorových plôch (RP) jednoznačne.**

Takéto spracovanie vyžaduje okrem štandardu prác, ktoré vyplývajú z prílohy zákona, najmä hlbšie poznanie potenciálu územia a obce, podrobné priestorové analýzy jednotlivých plôch v obci. Jedná sa najmä o podrobné analýzy historického prostredia obce a posudzovanie zachovalých tradičných hodnôt, základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady, územný priemet ekologickej stability s využívaním chránených častí prírody a krajiny, funkčné a priestorové usporiadanie záujmového územia, návrh dopravy a technického vybavenia, koncepcia starostlivosti o životné prostredie, zábery poľnohospodárskej pôdy čo odzrkadľuje predovšetkým **Výkres č. 3.1, 3.2 (samostatne pre osadu Rieka) - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami.** Celý tento dokument posudzuje širší okruh problémov a možných riešení budúceho dlhodobého rozvoja obce s aplikovanými zásadami rozvojovej stratégie.

1.2 VYHODNOTENIE DOTERAJŠIEHO ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

Ako už bolo spomenuté v kapitole 1.1.2, obec Kraľovany zatiaľ nemala spracovanú územnoplánovaciu dokumentáciu na úrovni územného plánu obce. Mala spracované pred 13-timi rokmi Prieskumy a rozbor, Zadanie pre Územný plán zóny IBV Kraľovany - Hrady (Ateliér AAA, Ing. arch. Kropitz Pavel, Žilina a Slovenská agentúra ŽP Žilina, pracovisko Dolný Kubín), no žiaľ táto dokumentácia ostala rozpracovaná a nebola schválená.

Takže pri vyhodnocovaní doterajšieho územného plánu sme nemali možnosť nahliadnuť do staršieho územného plánu obce, ale len do rozpracovaného územného plánu zóny IBV Kraľovany - Hrady (časť grafiky a textu je zachovaná), ktorá určitý obraz o rozvojových zámeroch, poznaní stavu v riešenom území poskytla. Pri týchto materiáloch však treba brať do úvahy, že časový posun, forma a obsah spracovania aktuálnosť dokumentácie nezohľadní.

1.3 ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA SO ZADANÍM

1.3.1 Chronológia spracovania a prerokovania jednotlivých etáp ÚPD

Územný plán obce Kraľovany pozostáva z nasledovných etáp spracovania :

- **Prieskumy a rozbor** vrátane Krajinnoekologického plánu a Problémového výkresu boli spracované v 12/2013

- **Zadanie**, spracovaný návrh Zadania bol v 12/2013, jeho prerokovanie prebehlo od 09.01.2014 do 10.02.2014, dopracované bolo v 02/2014, posúdené OÚ, ZA odborom výstavby a bytovej politiky, oddelením územného plánovania bolo vo februári 2014 (list č. OU-ZA-OVBPI/V/2014/00273/TOM zo dňa 27.02.2014) a uznesením č. 3/2014 zo dňa 27.02.2014 schválené v Obecnom zastupiteľstve.

- **Návrh** prvý bol spracovaný v 06/2014, následne bol prerokovaný v termíne od 04.07.2014 do 04.08.2014, na základe nových doplnkov a zmien je vypracovaný druhý návrh ÚPN-O (01/2017), do ktorého sú zapracované stanoviská a pripomienky z už prebehnutého prerokovania prvého návrhu. Tento druhý návrh bude následne prerokovaný a ďalej prebehne jeho príprava na schválenie.

- **Čistopis návrhu** ÚPN-O bude opatrený schvaľovacou doložkou, zverejnenie záväzných častí územného plánu obce, jeho uloženie na obecnom úrade, na stavebnom úrade a na Okresnom úrade v Žiline, odbore výstavby

a bytovej politiky, oddelenie územného plánovania, zaslanie registračného listu spolu s kópiou uznesenia o schválení ÚPN-O na MDVRR SR

Predkladaná dokumentácia (v zmysle § 12 vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) Územného plánu obce Kraľovany obsahuje záväznú a smernú časť v členení na :

- textovú, vrátane tabuľkovej časti, ktorá je začlenená do príslušných kapitol správy
- grafickú časť, ktorá je spracovaná počítačovou formou a doplnená výškopisom

1.3.2 Zhodnotenie súladu riešenia so zadaním

Po spracovaných Prieskumoch a rozboroch (12/2013) sa zadávacím dokumentom pre územný plán obce stalo **Zadanie**, ktorého návrh (spracovaný 12/2013) bol vystavený na verejné nahliadnutie a pripomienkovanie v čase od 09.01.2014 do 10.02.2014 oznámením o začatí prerokovania návrhu Zadania Územného plánu obce Kraľovany. Všetky stanoviská orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických, právnických osôb a občanov boli zohľadnené a zapracované do návrhu Zadania (02/2014).

Obsahom Zadania boli hlavné ciele a požiadavky, ktoré je potrebné v ďalšej etape ÚPN-O riešiť a zároveň výsledky z posudzovania vplyvov predmetného dokumentu na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie o doplnení niektorých zákonov - rozhodnutie vydané OÚ DK, odborom starostlivosti o životné prostredie, č. listu OU-DK-OSZP-Z/2014/00108/SEA/7DJ, zo dňa 13.02.2014 k Oznámeniu o strategickom dokumente spracovanom v 01/2014. Okresný úrad Žilina, odbor výstavby a bytovej politiky, oddelenie územného plánovania ako príslušný orgán územného plánovania posúdil návrh Zadania a vydal listom č. OU-ZA-OVBPI/V/2014/00273/TOM, zo dňa 27.02.2014 súhlasné stanovisko k jeho schváleniu. Následne návrh Zadania bol schválený obecným zastupiteľstvom uznesením č. 3/2014 zo dňa 27.02.2014. Zadanie obsahovalo aj výsledky z posudzovania vplyvov predmetného dokumentu na životné prostredie.

Na základe schváleného Zadania bol spracovaný prvý Návrh ÚPN - O Kraľovany (06/2014) a po určitých úpravách aj druhý **Návrh ÚPN-O Kraľovany** (01/2017). Jedná sa o poslednú etapu zo spracovávaných etáp. Táto etapa rešpektuje všetky požiadavky a ciele, ktoré určilo schválené Zadanie.

1.3.3 Súpis použitých územnoplánovacích a iných podkladov so zhodnotením miery ich záväznosti a použiteľnosti

- ÚPN VÚC Žilinského kraja (Združenie „VÚC Žilina“, 09/1998 vyhlásením jeho záväznej časti nariadením vlády č. 223/1998 v znení Zmien a Doplnkov 2004 – Ing. arch. Pivarči, Ing. arch. Kropitz, vyhláseným VZN č. 6/2005 o záväzných častiach zmien a doplnkov zo dňa 27.04.2005 a Dodatku 1 k tomuto VZN schváleného Zastupiteľstvom ŽSK uznesením č. 7 zo dňa 04.09.2006, ďalej v znení Zmien a Doplnkov č. 3 – Ing. Róbert Toman, 05/2008, vyhláseným VZN č. 17/2009 schváleným Zastupiteľstvom ŽSK uznesením č. 8/26 zo dňa 17.03.2009 a zatiaľ poslednými Zmenami a Doplnkami č. 4 – Ing. arch. Marian Pivarči a kol., 03/2011, vyhláseným VZN 26/2011 schváleným Zastupiteľstvom ŽSK zo dňa 27.06.2011 uznesením č. 6/11 v časti 1.

- Prieskumy a rozbory (len textová časť, Ateliér AAA, Ing. arch. Pavel Kropitz, 02/2000) a Zadanie (Slovenská agentúra životného prostredia Žilina, pracovisko Dolný Kubín, 11/2000) pre spracovanie územného plánu zóny IBV Kraľovany – Hradý

- Vlastivedná monografia obce Kraľovany (Peter Huba, 1998)
- Propagačná brožúra - 60 rokov telovýchovy v Kraľovanoch – pamätnica 1927 – 1987, futbal 1932 – 1987 (Ivan Špirko, predseda TJ Lokomotíva SEZ Kraľovany, 1987)

- Letecké snímky k.ú. Kraľovany (CBS spol. s r.o., Banská Bystrica, 10/2011)
- Technická štúdia Rýchlostná cesta R3 Kraľovany – Dolný Kubín (Dopravoprojekt a.s., Bratislava, 05/2007)
- Rýchlostná cesta R3 Kraľovany – Dolný Kubín, správa o hodnotení (Ekojet s.r.o., 10/2008)
- Rýchlostná cesta R3 Dolný Kubín – diaľnica D1, správa o hodnotení (Ekojet s.r.o., 10/2010)
- Mobilná výrobná Zeda Kraľovany (Z-Duall spol. s r.o., Svidník, 01/2009)
- Malá vodná elektrárň Kraľovany (Liptovia a.s., Liptovský Mikuláš, 11/2012)
- Hospodársky objekt - sklad (Faunex s.r.o., Sučany, stavebné povolenie 06/2015)
- Diaľnica D1 Turany – Hubová v príprave, stavebné povolenie právoplatné 05/2009, č. 01934/2009-SCDPK/9102 (Dopravoprojekt a.s., Bratislava, 03/2009)
- Diaľnica D1 Turany – Hubová, ekodukt Zámer (Dopravoprojekt, a.s., Bratislava, 04/2012)
- R-ÚSES okresu Dolný Kubín (Tiliana, RNDr. Jana Ružičková, Bratislava, 01/1994)
- Záznam z doplnenia návrhu na určenie chráneného ložiskového územia Kraľovany II – Dobývací priestor Kraľovany II (Ing. Jozef Orbán, hlavný banký merač, 08/2003)

- Projekt revitalizácie dna kameňolomu v doline Bystrička na území NP Malá Fatra (Jozef Remeň, PCW-Ochrana karpatskej divočiny, Dolný Kubín, 12/2010)
- Záverečná správa geologickej úlohy – Monitoring pohybovej aktivity havarijného skalného zosuvu v obci Kraľovany (Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Bratislava, 09/2013)
- Budovanie cyklotrás na území ŽSK (Ing. arch. Ján Kubina, Dolný Kubín, 12/2012)
- Záznam z vyhodnotenia výsledkov vzájomnej spolupráce v oblasti odpadového hospodárstva za roky 2009 – 2011 (technické služby Ružomberok, a.s., 12/2011)
- Aktuálne štatistické údaje o obci (Štatistický úrad SR, 11/2013)
- Aktuálne ÚHDP (Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, 11/2013)
- Overená kópia jednotnej železničnej mapy M 1:1000, ML č. 326-333 (Železnice SR, Bratislava, 07/2013)
- Slovensko, putovanie za jeho krásami (RNDr. Székely, RNDr. Kollár, 1994)
- Mapové podklady - vektorové údaje v digitálnej forme pre celé k.ú. obce č. zmluvy 112-112-2895/2013 doplnené výškopisom a rastrové údaje č. zmluvy 196-24-17803/2010 (Geodetický a kartografický ústav, Bratislava, 05/2013, 08/2011)
- Stavebné povolenia, geometrické plány, situácie nových objektov, ciest a všetky stanoviská získané v rámci prípravných prác

Záväznými územnoplánovacími podkladmi pre riešené územie obce Kraľovany sú výstupy z riešenia územno-plánovacej dokumentácie vyššieho stupňa a zo schváleného Zadania :

- Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja (Združenie „VÚC Žilina“ – Ing. arch. Kropitz, Ing. arch. Pivarči, Urkea s.r.o. Banská Bystrica, vyhlásením jeho záväznej časti nariadením vlády č.223/1998)
- Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja – Zmeny a Doplnky 2004 – (Ing. arch. Pivarči, Ing. arch. Kropitz, vyhlásené VZN č. 6/2005 o záväzných častiach zmien a doplnkov, dňa 27.4.2005 a Dodatku 1 k VZN schváleného zastupiteľstvom ŽSK 04.09.2006 uznesením č. 7)
- Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja – Zmeny a doplnky č. 3 – (Ing. arch. Róbert Toman, 05/2008, Záväzná časť v zmysle posledného VZN a Dodatku 1 bola doplnená v Záväzných regulatívoch územného rozvoja v bode 3 „V Oblasti rozvoja rekreácie, turistiky, cestovného ruchu a kúpeľníctva“ o body 3.9 až 3.13 pričom ostatné časti ostávajú bez zmeny)
- Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja – Zmeny a doplnky č. 4 – (Ing. arch. Marian Pivarči, 03/2011, vyhlásené VZN č. 26/2011 zo dňa 27.6.2011, uznesením č. 6/11 v časti 1.)
- Schválené Zadanie (02/2014) v obecnom zastupiteľstve Kraľovany uznesením č. 3/2014 zo dňa 27.02.2014.

Územnoplánovacie podklady a iné podklady získané v rámci prípravných prác, ktoré sú zaznamenané v predchádzajúcej časti kapitoly a týkali sa riešenia dopravy, technickej infraštruktúry, demografie a ostatných štatistických údajov, ochrany prírody a tvorby krajiny, kultúry a histórie, rázovitosti obce, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, už vypracované štúdie a projekty pre územné a stavebné povolenie boli v zodpovedajúcom rozsahu zapracované do Prieskumov a rozborov, Zadania a Návrhu Územného plánu obce Kraľovany.

2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS

Riešené územie obce Kraľovany (kód obce 509 744) je vymedzené katastrálnou hranicou, ktorá je súčasťou administratívneho celku okresu Dolný Kubín a Žilinského kraja. **Celková plocha katastrálneho územia predstavuje 1880,8152 ha. Z toho výmera súčasne zastavaného územia je 46,6439 ha** (stav k 15.03.2016). Zastavané územie je rozdelené na dve samostatné časti. Prvá väčšia časť je sústredená okolo centra obce s okolitou zástavbou a železničnou stanicou s výmerou 43,5019 ha. Druhá menšia časť leží v západnej časti k.ú. – osada Rieka pri katastrálnej hranici s obcou Šútovo, má výmeru 3,1420 ha. **Počet obyvateľov k 31.1. 2016 je 452** (údaj z Obecného úradu), hustota obyvateľstva je 24,03 oby. / na 1km².

Plošne pomerne veľké k.ú. obce hraničí s 5 – timi k.ú. susedných obcí a zároveň sa tu stretávajú 3 okresy. V smere zo severu na východ je to obec **Párnica** (okres DK), potom v pokračovaní na východ v dĺžke cca 880 m s obcou **Žaškov** (okres Dolný Kubín), ďalej vo východnej až južnej časti s obcou **Stankovany – časť Rojkov** (okres Ružomberok), od južnej časti sa katastrálne územie otočí smerom na západ a hraničí s obcou **Krpeľany** (okres Martin), od západnej časti v pokračovaní na sever s obcou **Šútovo** (okres Martin).

Obec vznikla v 14. storočí na významnej obchodnej križovatke Oravy, Liptova a Turca. Obchod bol hlavným hospodárskym predpokladom a dôvodom založenia tejto osady. Podľa inej starej povesti siaha pomenovanie Kraľovian do roku 1241. Uhorský panovník Belo IV. utekal na sever pred Tatarmi, prišiel so svojim sprievodom k sútoku Oravy a Váhu, utáboril sa tu a pobudol. Prví osadníci však pochádzali z Turian a najstarší zachovaný písomný údaj o už jestvujúcej osade je z roku 1363. V tejto listine sa spomína obchodná cesta zo Sučian do Kraľovian ako dedina patriaca Oravskému hradu, čiže bola kráľovským majetkom. V neskoršom období cez Kraľovany viedla cesta z banských miest hore Oravou do Žywc a najviac ju využívali Thurzovci na vývoz surovín.

Zemský povrch (reliéf) kraľovianskeho chotára je značne členitý, predstavuje členitú až veľmi členitú veľkohornatinu, kde vertikálna členitosť reliéfu dosahuje viac ako 640 m, miestami aj 700 i 800 m. Len bezprostredné okolie doliny Váhu a sútoku riek Orava a Váh dosahuje nižší, resp. vyšší hornatinový stupeň reliéfu. Veľká členitosť reliéfu katastra obce sa odráža aj v značnom rozpätí nadmorských výšok medzi najvyšším (kóta Žobrák 1308 m.n.m.) a najnižším (sútok Oravy a Váhu 430 m.n.m.) bodom. Nadmorská výška v strede obce je cca 432 m.n.m. Horopisne patrí chotár Kraľovian do systému pohorí Západných Karpát, do Vonkajších Západných Karpát a do Fatransko – tatranskej oblasti. Severná časť chotára zasahuje do celku Malá Fatra, južná časť do celku Veľká Fatra, do podcelku Šípka Fatra.

V grafickej časti je katastrálne územie dokumentované počítačovým spracovaním v mierke M 1: 10 000 a tam zároveň veľmi dobre vidieť susedné katastrálne hranice obcí a aj hranice troch okresov.

Charakteristické údaje pre katastrálne (riešené) územie obce Kraľovany, 03/2014:

Katastrálne územie č. 828 220	1880,8152 ha
Zastavané územie – okolo centra obce	43,5019 ha
Zastavané územie – osada Rieka	3,1420 ha
Zastavané územie celkom	46,6439 ha
Počet obyvateľov (stav k 31.01.2016)	452
Výsledky Sčítania obyvateľov, domov a bytov (SODB) 21.5.2011	
Počet obyvateľov	458
Počet domov spolu	149
- z toho trvale obývaných	112
- neobývaných domov	34
Bytov spolu	167
- z toho obývaných	132
vlastné byty v bytových domoch	28
byty v rodinných domoch	88
iné	7
- neobývaných	34
- s nezistenou obývanosťou	1

Teda riešeným územím pre potreby spracovania územného plánu obce je celé katastrálne územie, ktoré bude graficky spracované v mierke 1:10 000, kde zároveň veľmi dobre vidieť susedné katastrálne hranice obcí. V ňom

bude podrobnejšie riešená časť vymedzená zastavaným územím doplnená o rozvojové plochy bývania, občianskej vybavenosti, športu, rekreácie a cestovného ruchu, výroby, dopravy, technickej infraštruktúry v mierke 1:2 880.

2.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚPN-VÚC ŽILINSKÉHO KRAJA

Vyššou územnou jednotkou pre riešené územie obce Kraľovany je územie okresu Dolný Kubín, ktoré spadá do Žilinského kraja. Nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou pre toto územie je **Územný plán veľkého územného celku (ÚPN VÚC) Žilinského kraja** (spracovateľ : Združenie „VÚC Žilina“, Ing. arch. Kropitz, Ing. arch. Pivarčí, Urkea s.r.o. Banská Bystrica, vyhlásením jeho záväznej časti nariadením vlády č.223/1998) v znení záväznej časti **Zmien a doplnkov ÚPN VÚC Žilinského kraja**, vyhlásenou VZN č.6 ŽSK zo dňa 27.04.2005 (Ing. arch. Pivarčí, Ing. arch. Kropitz) s Dodatkom 1 k predmetnému VZN ŽSK zo dňa 04.09.2006 uznesením č. 7, v znení **Zmien a Doplnkov č. 3 ÚPN VÚC Žilinského kraja** (Ing. arch. Róbert Toman, 05/2008, Záväzná časť v zmysle VZN č.17/2009 zo dňa 17.03.2009, uznesenie č. 8/26 bola doplnená v Záväzných regulatívach územného rozvoja v bode 3 „V Oblasti rozvoja rekreácie, turistiky, cestovného ruchu a kúpeľníctva“ o body 3.10 až 3.14, pričom ostatné časti ostávajú bez zmeny) a zatiaľ posledných **Zmien a Doplnkov č. 4 ÚPN VÚC Žilinského kraja** (Ing. arch. Marian Pivarčí a kol., 03/2011, Záväzná časť v zmysle VZN č. 26/2011 zo dňa 27.06.2011, uznesenie č. 6/11 v časti 1.).

Pri riešení ÚPN-O Kraľovany je nutné rešpektovať záväznú časť ÚPN VÚC Žilinského kraja. Riešeného územia sa dotýkajú nasledovné body (číslovanie aj formulácie sú totožné so záväznými časťami ÚPN VÚC ŽSK v znení zmien a doplnkov) :

I. ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY FUNKČNÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

Pri riadení funkčného využitia, usporiadania územia a rozvoja osídlenia kraja platia tieto záväzné regulatívy, ktoré nadväzujú na záväznú časť KURS 2001, schválenú uznesením vlády SR č. 1033 z 31. októbra 2001 a vyhlásenú nariadením vlády SR č. 528/2002 Z.z. zo dňa 14. augusta 2002.

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

1.1 vytvárať podmienky pre vyvážený rozvoj Žilinského kraja v oblastiach osídlenia, ekonomickej, sociálnej a technickej infraštruktúry pri zachovaní zdravého životného prostredia a biodiverzity v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja

1.4 zabezpečovať rozvojovými osami na území Žilinského kraja pozdĺž **komunikačných prepojení medzinárodného a celoštátneho významu sídelné prepojenia na medzinárodnú sídelnú sieť**, ako aj konzistenciu a rovnocennosť rozvojových podmienok s ostatným územím Slovenskej republiky

1.5 formovať sídelnú štruktúru na nadregionálnej úrovni na území Žilinského kraja prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov

1.6 podporovať rozvoj sídelných centier Žilinského kraja, ktoré tvoria základné terciálne centrá osídlenia, rozvojové centrá hospodárskych, obslužných a sociálnych aktivít ako aj pre priliehajúce zázemie, tak aj pre príslušný regionálny celok a to hierarchickým systémom, pozostávajúci z nasledovných skupín centier:

1.8 podporovať vznik a posilnenie suburbánných pásiem okolo miest Žilina, Martin, Čadca, Liptovský Mikuláš, Ružomberok a Dolný Kubín

1.10 podporovať ako ťažiská osídlenia nižších úrovní v Žilinskom kraji:

1.10.1 **liptovskomikulášsko – ružomersko – dolnokubínske** ťažisko osídlenia ako ťažisko druhej úrovne

1.11 podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí

1.12 podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území

1.13 sledovať pri decentralizácii riadenia rozvoja územia vytváranie polycentrických systémov – sietí miest a aglomerácií, ktoré efektívne podporujú vytváranie vyššej komplexnosti regionálnych celkov

1.14 formovať ťažiská osídlenia uplatňovaním princípov decentralizovanej koncentrácie

1.16 vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyvázenej hierarchizovanej štruktúry:

1.16.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa:

b.) **žilinsko – podtatranskú rozvojovú os : Žilina – Martin – Poprad – (Prešov)**

1.16.2 podporovať ako rozvojové osi druhého stupňa:

a.) **liptovsko – oravskú rozvojovú os : Ružomberok – Dolný Kubín – Trstená – hranica s Poľskou republikou**

1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami:

1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka

1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry

1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko-priestorové prostredie

1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrá, **podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života**

1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene a národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (ramsarské lokality, **lokality NATURA**)

1.21 ďalšie rozvojové plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územia, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce, v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútro sídelnú a vnútroareálovú zeleň

2. V oblasti sociálnej infraštruktúry

2.4 zriadiť geriatrické centrá v každom sídle okresu v súlade s vývojom chorobnosti a s starnutím populácie

2.5 zriaďovať zariadenia sociálnych služieb a rozširovať ich sieť v závislosti od konkrétnych potrieb občanov najmä v každom sídle okresu

2.6 podporovať rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškolovacích zariadení na území kraja

2.7 znižovať regionálne rozdiely v úrovni vzdelávania **podporou vzdelávacích centier v prirodzených sídelných centrách** a prispôbovať sieť stredných škôl trhu práce a podporovaným ekonomickým aktivitám

2.10 vytvoriť územné predpoklady pre malé a stredné podnikanie v oblasti zdravotníctva a to najmä v územiach vzdialenejších od sídelných centier

2.14 zachovať územné predpoklady pre prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasti existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu

3. V oblasti rozvoja rekreácie, turistiky, cestovného ruchu a kúpeľníctva

3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno-prevádzkový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne z miest a ktorý vytvorí optimálne ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú

3.2 **podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina, Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja**

3.4 preferovať kvalitatívny rozvoj a vysokoštanartnú vybavenosť pre horský turizmus, klimatickú liečbu a vrcholové športy na území Tatranského národného parku, Národného parku Nízke Tatry, **Národného parku Malá Fatra a Národného parku Veľká Fatra**, v kapacitách stanovených podľa schválených územných plánov obcí a podľa výsledkov posudzovania v zmysle zákona č.127/1994 o posudzovaní vplyvov na životné prostredie; v chránených krajinných oblastiach Kysuce, Strážovské vrchy a Horná Orava **podporovať aj kvantitatívny rozvoj budovania vybavenosti pre turistiku v mestách a vidieckych sídlach**

3.6 **využiť polohu Kysúc a Oravy**, ktoré sú dobre dostupné z veľkých sídelných aglomerácií v Českej republike a v Poľskej republike, na budovanie vybavenosti pre zahraničnú návštevnosť pri Oravskej priehrade a v Oraviciach, s rozvojom športového a rekreačného vybavenia je potrebné uvažovať plošne vo všetkých horských a podhorských sídlach

3.7 dobudovať na medzinárodných cestných trasách **E-50, E-75 a E-77** zariadenia na zachytenie a využitie turistického tranzitu na území kraja budovaním motoristických a cyklistických trás a okruhov cez Rajec kú kotlinu, Turiec a Liptov, realizovať úseky Malého tatranského okruhu a Veľkého tatranského okruhu, prípadne ďalších medzistátnych okruhov, ktoré prebiehajú územím kraja

3.9 vypracovaním regionálnej stratégie a návazného generelu cestovného ruchu **previazať ciele rekreačného a poznávacieho turizmu a kúpeľníctva, podporovať tvorbu mikroregionálnych stratégií**

a územnoplánovacej dokumentácie (hlavne územných plánov zón) pre lokality a strediská cestovného ruchu a kúpeľníctva

3.11 **podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach najmä na Kysuciach, Orave a v Turci**

3.12 **dobudovať sieť turistických informačno-propagačných centier a návštevných centier rekreácie a turizmu v okresných sídlach kraja a východiskových centrách cestovného ruchu**

3.14 **podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistrály**

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva

4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách :

4.1.1 biocentrá nadštátneho významu – **Krivánska Malá Fatra**, Vychylovka – Harvelka, Riečnica, Tlstá a Súľovské skaly

4.1.2 biocentrá nadregionálneho významu – Malá Rača – Skalka – Malý Polom – Veľký Polom, Ladonhora – Brodniarka, Veľký Javorník, Bzinská hoľa – Minčol, Choč, Osičiny – Ráztoky, Lysec, Západné Tatry – Roháče, Prosečné, Nízke Tatry – Kráľovoľská časť, Nízke Tatry Ľumbierska časť, vodná nádrž Liptovská Mara, Kľak – Ostrá skala – Reváň, Partizán, Zniev – Sokolov – Chlievska – Kláštorne lúky, Marské vršky, Borišov – Javorina, Lysec, Turiec, **Pod Sokolom, Kopa – Korbeľka** – Pilsko, Babia hora, Žiar, Oravská priehrada, Skalná Alpa, Smrekovica – Šiprúň, Sokol – Žiar, Oravská priehrada – Sosnina, Kľak – Reváň, Kozol, Šujské rašelinisko - Strážov

4.1.3 biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu

4.1.4 biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného plánu regiónu

4.2 **rešpektovať podmienky ochrany prírody v súlade so schváleným národným zoznamom území európskeho významu**

4.3 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky:

4.3.1 **pre chránené územia (vyhlásené a navrhované na vyhlásenie) podľa osobitných predpisov o ochrane prírody a krajiny, kategórie a stupňa ochrany**

4.3.2 pre lesné ekosystémy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia

4.3.3 pre poľnohospodárske ekosystémy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskej pôdy v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávnaté porasty)

4.3.5 **pre navrhované chránené vtáčie územia a dodržiavať ochranné podmienky, stanovované samostatne osobitným predpisom pre každé chránené vtáčie územie**

4.3.6 pre navrhované územia európskeho významu a zosúladiť spôsob ich využívania tak, aby nedošlo k ohrozeniu predmetu ochrany

4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi

4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prirodzenými prvkami – trvalé trávnaté porasty, stromová a rovinná vegetácia a vylúčiť všetky aktivity ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických výživových a ochranných látok, skládky odpadov a pod.)

4.6 stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les – bezlesie

4.7 podporovať extenzívne leso-pásienkárске využívanie podhorských častí, s cieľom zachovať krajinárske a ekologicky hodnotné územia s rozptýlenou vegetáciou

4.8 zachovať územné časti s typickou rázovitostou krajinnej štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec)

4.8.1 ak nie je schválená ÚPD obce, tak chrániť pred optickým znehodnotením stavebnou činnosťou lokality tvoriace charakteristické krajinné panorámy

4.8.2 **preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniovom zábere krajiny alebo inom technickom diele:**

a.) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu – krajinný obraz (harmónia, kompozícia, vyváženosť, mierkovitosť)

b.) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnej panorámy miesta alebo línie

c.) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií alebo ich zmenu

d.) prínos možných vizuálnych vnemov z krajinného obrazu priamo z **navrhovaných diel (diaľnice)**

e.) dopad na psychologické pôsobenie navrhovaných stavieb v krajine

f.) dopad na biodiverzitu, prvky ÚSES a biotopy chránených druhov

4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene

4.10 prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby sa maximálne zabezpečila ich vodivosť a homogénnosť

4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (**pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.**)

4.12 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a **lesný pôdny fond** ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu, osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti

4.13 v obciach a ich miestnych častiach v **ochranných pásmach Národného Parku Malá Fatra, Tatranského národného parku a Národného parku Nízke Tatry a Národného parku Veľká Fatra**

4.13.1 viazať novú výstavbu v ďalšom procese urbanizácie predovšetkým na jestvujúce sídelné útvary v podhorskej oblasti

4.13.2 realizovať rozširovanie zastavaného územia obcí na úkor poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou

4.13.3 zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladaný vplyv na životné prostredie a realizáciu vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov

4.15 nerealizovať žiadne malé vodné elektrárne na vodnom toku Váh

4.16 zabezpečiť vypracovanie projektov miestnych územných systémov ekologickej stability v okresoch Žilinského kraja prednostne pre tieto oblasti v okrese

4.16.3 Dolný Kubín pre **Kľačovany** a Podbiel

4.17 rešpektovať zásady rekreačnej funkcie krajinných celkov a limity rekreačnej návštevnosti podľa schválených územných plánov obcí, aktualizovaných územnoplánovacích podkladov a dokumentov a koncepcií rozvoja jednotlivých oblastí kraja a obcí v záujme trvalej a objektívnej ochrany prírodného prostredia Žilinského kraja

4.18 uprednostňovať aktívny turizmus na území NP Malá Fatra v súlade s trvalo udržateľným rozvojom - ekoturizmus

4.19 zabezpečiť ochranu prirodzených ekosystémov podporou rozvoja komplexnej vybavenosti (vrátane zvyšovania lôžkových kapacít v ochranných pásmach národných parkov) a taktiež rozvojom obcí v podhorských oblastiach s dôrazom na vyzdvihnutie miestnych zvláštností a folklóru. Uvedenú vybavenosť riešiť komplexne s dôrazom na limity prírodných zdrojov

4.20 vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovišť v alúviách vodných tokov

5. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

5.1 Dopravná regionalizácia

5.1.1 v návrhovom i výhľadovom období realizovať opatrenia stabilizujúce pozíciu Žilinského kraja v dopravno – gravitačnom regióne Severozápadné Slovensko a v tejto súvislosti premyslene a koordinovane uprednostňovať dopravné stavby podporujúce efektívnu dopravnú obsluhu územia Severozápadného Slovenska ako jedného kompaktného územia, **hlavne dopravno – gravitačného centra Žilina - Martin**

5.2 Paneurópska dopravná infraštruktúra ITF a TEN-T

5.2.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať nadradené postavenie paneurópskych multimodálnych koridorov Medzinárodného dopravného fóra (ďalej len ITF, ktoré je nástupníckou organizáciou Európskej konferencie ministrov dopravy CEMT) a dopravných sietí TEN-T

a.) rešpektovať dopravnú infraštruktúru alokovanú v trase multimodálneho koridoru č. Va., súčasť koridorovej siete TEN-T, **Bratislava – Žilina – Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina schválené pre diaľničnú infraštruktúru – diaľnica D1, modernizovanú železničnú trať**, terminál kombinovanej dopravy v Žiline

5.3 Infraštruktúra cestnej dopravy

5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy – definovaná pasportom SSC „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ – ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia obce a cestnými pozemkami v rámci zastavaného územia kraja

5.3.2 v návrhovom období chrániť územný koridor a realizovať **diaľnicu D1** v trase multimodálneho koridoru č. Va., súčasť koridorovej siete TEN-T, **v kategórii D 26,5/120 v trase a úsekoch:**

b.) Dubná Skala – Martin - Turany – **Kľačovany** – Hubová – Ružomberok – Ivachnová, alternatívne v úseku Turany – tunel Korbeľka – Hubová s pripojením na existujúci úsek D1, sieť AGR č. E50, trasa TEM 4

5.3.8 do doby ukončenia procesu EIA a vydania územného rozhodnutia pre rýchlostnú cestu R3 v úseku Oravský Podzámok – Dolný Kubín – pripojenie na diaľnicu D1 **zabezpečiť územnú rezervu pre rýchlostnú cestu R3, cieľový stav podľa záťaže úsekov v kategórii R 24,5/120 – 80, v trase a úsekoch :**

a.) Oravský Podzámok – Dolný Kubín – **Kraľovany**, koridor cesty I/70 s pripojením na diaľnicu D1, sieť AGR č. E77

5.3.15 v návrhovom i výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať homogenizáciu **cesty I/18 medzinárodného a celoštátneho významu v trase a úsekoch:**

h.) križovatka s novou trasou cesty I/64 Strečno/Zlaté - Vrútky – Sučany – **Kraľovany** – Ružomberok – Liptovský Mikuláš, v extravilánoch v kategórii C 11,5/80, súběžná cesta s diaľnicou D1

5.3.28 v návrhovom i výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať homogenizáciu **cesty celoštátneho významu I/70, v kategórii C 11,5(9,5)/70-60 v trase a úsekoch:**

a.) Dolný Kubín – Veličná – Párnica – **križovatka s diaľnicou D1 Kraľovany**, v alternatívnom riešení rýchlostnej cesty R3 v inom koridore

5.3.29 v návrhovom i výhľadovom období zabezpečiť územnú rezervu cesty nadregionálneho významu I/70, súběžná s rýchlostnou cestou R3, v kategórii C 9,5/70-60, v trase a úsekoch :

a.) Dolný Kubín – Veličná – Párnica – **križovatka s cestou I/18 Kraľovany**, v alternatívnom riešení rýchlostnej cesty R3 v koridore cesty I/70

5.4 Infraštruktúra železničnej dopravy

5.4.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej železničnej infraštruktúry – tratí, plôch a zariadení – umiestnenú na pozemkoch železníc SR, ohraničenú jej ochrannými pásmami

5.4.5 v návrhovom i výhľadovom období zabezpečiť územnú rezervu pre modernizáciu **železničnej trate č. 180 I. kategórie na traťovú rýchlosť do 160 km/hod**, koridorová sieť TEN-T, sieť AGC č. E40, sieť AGTC č. C-E v trase a úsekoch:

a.) Žilina – Vrútky – **Kraľovany** – Ružomberok – Vluchy

6. V oblasti vodného hospodárstva

6.1.1 ochranné pásma vodárenských zdrojov

6.1.2 chránené vodohospodárske oblasti Beskydy – Javorníky, Nízke Tatry východná časť, Nízke Tatry - západná časť, **Veľká Fatra**, Strážovské vrchy

6.8. **podporovať rozvoj kanalizácií a ČOV** v obciach a miestnych častiach, ktoré nie je možné riešiť formou skupinových kanalizácií

6.11 v súlade s Plánom manažmentu čiastkového povodia Váh realizovať opatrenia na dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015

6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami **Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh**, úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriamaniu tokov

6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami

6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika

6.14 **rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb**

7. V oblasti nadradenej energetickej infraštruktúry

7.1 zohľadniť ekonomické a ekologické hľadiská pri zabezpečení územia energiami a vytvárať efektívne diverzifikované systémy energetického zásobovania kraja

7.2 zabezpečiť zvýšenú výrobu elektrickej energie :

7.2.1 **modernizáciou a rekonštrukciou existujúcich zdrojov**

7.2.2 budovaním nových zdrojov využívaním vodnej energie

7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, **MVE** a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb pri zohľadnení miestnych podmienok

7.15 **znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát**

8. V oblasti odpadového hospodárstva

8.1 zabezpečiť postupnú sanáciu a rekultiváciu nevyhovujúcich skládok odpadov a **starých enviromentálnych záťaží do roku 2015**

8.2 **sanovať prednostne skládky lokalizované v územiach prvkov regionálneho územného systému ekologickej stability a v územiach, kde bezprostredne ohrozujú zložky životného prostredia**

8.3 zabezpečiť lokality na **výstavbu zariadení súvisiacich s triedením, recykláciou, využívaním a zneškodňovaním odpadov v obciach určených v územnom pláne**

8.4 zneškodňovanie nevyužitých komunálnych odpadov riešiť prednostne na zabezpečených regionálnych skládkach odpadov v obciach určených v územnom pláne

9. V oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja

9.1 zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji **na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja**

9.2 podporovať budovanie priemyselných parkov celoštátneho významu v nasledovných sídlach:

9.2.3 **Martin, Sučany, Priekopa**

9.3 podporovať budovanie priemyselných parkov regionálneho významu v nasledovných sídlach:

9.3.5 **Sučany**

9.3.6 **Ružomberok**

10. V oblasti telekomunikácií

10.1 zabezpečiť realizáciu hlavných a strategických cieľov stanovených v Telekomunikačných projektoch

11. V oblasti pôšt

11.2 zabezpečovať poštové služby v rámci Žilinského samosprávneho kraja regionálnymi poštovými centrami

(RPC):

b) RPC Liptovský Mikuláš pre okresy : **Dolný Kubín**, Liptovský Mikuláš, Námestovo, Ružomberok a Tvrdošín

II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú tieto:

1. **Stavby na sledovanie stavu životného prostredia** – sieť sledovacích, dokumentačných a výskumných staníc (stanovišť) v blízkosti, resp. v areáloch nadregionálnych biocentier a biokoridorov a lokalít medzinárodného významu

2. Dopravné stavby

2.1 Stavby cestnej dopravy:

2.1.1 **diaľnica D1 v kompletnej trase**, diaľničné križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie I/61 a I/18

2.1.3 **rýchlostná cesta R3 v kompletnej trase**, križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie alternatívne I/59 a I/70, cestný ťah alternatívne I/65, II/519, III/06538 a I/14

2.2 Stavby železničnej a intermodálnej dopravy:

2.2.2 **modernizácia železničnej trate č. 180** v úseku Žilina – hranica Žilinského a Prešovského kraja

3. Technická infraštruktúra

3.1 vodohospodárske stavby

3.1.2 skupinové vodovody pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a s nimi súvisiace stavby:

v.) rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach

3.1.7 **revitalizácie starého koryta Váhu**

3.1.9 odstraňovanie usadenín z vodných nádrží vážskej kaskády

3.4 stavby na zneškodňovanie, využívanie a spracovanie odpadov

3.4.2 **stavby a zariadenia na zneškodňovanie, dotriedňovanie, kompostovanie a recykláciu odpadov**

3.5 verejná vybavenosť, dopravná a technická infraštruktúra v strediskách cestovného ruchu a kúpeľníctva vymenovaných v kap. 2.9 Rekreačia, cestovný ruch a kúpeľníctvo a vyznačených v grafickej časti ZaD ÚPN VÚC ako:

3.5.2 **celoštátne strediská turizmu**

Druhy stavieb a aktivity, ktoré spadajú pod verejnoprospešné stavby sú určené opatrením 2.1 Rozvoj infraštruktúry, cestovného ruchu Programového doplnku Sektorového operačného plánu Priemysel a služby.

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení ostatných zákonov a nálezov Ústavného súdu SR č. 217/2002 Z.z. pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

2.3 RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE RIEŠENEJ OBCE DO SYSTÉMU OSÍDLENIA

2.3.1 Funkcia a poloha obce v rámci štruktúry osídlenia

V zmysle ÚPN VÚC Žilinského kraja – rozvoj sídelnej štruktúry kraja radíme obec Kľačovany, ktorá leží na dopravnej križovatke smerov Žilina – Ružomberok, Kľačovany – Dolný Kubín k rozvojovej osi prvého stupňa Žilina – Martin – Poprad – Prešov v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Je to vlastne hlavná os, na ktorú sa však v smere SV od centra obce napája druhá Kľačovany – Dolný Kubín, ktorá je pokračovaním liptovskej rozvojovej osi druhého stupňa Ružomberok - Dolný Kubín – Trstená – hranica s Poľskou republikou. Plynulá previazanosť v oboch smeroch je zabezpečená dvoma cestami I. triedy, ktoré prechádzajú k.ú. – I/18 hranica SR / ČR - Michalovce a I/70 Kľačovany – Dolný Kubín a zároveň zastávkou železničnej stanice Kľačovany pre osobnú a nákladnú dopravu na trati č. 180 Žilina - Košice a č. 181 Kľačovany – Trstená. Obe rozvojové osi podporujú rozvoj sídelnej väzby medzi okolitými obcami, dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych súvislostí.

Čo sa týka základnej urbanistickej koncepcie okresov riešených v ÚPN VÚC Žilinského kraja, ktoré sa v hraniciach k.ú. obce Kľačovany stretávajú, môžeme obec priradiť k homogenizovanému priestoru, ktorý je urbanizovane rozložený v údolí Váhu prevažne s obytnou a rekreačnou funkciou ako nástupný bod do rekreačného priestoru hlavne v osade Rieka. Ostatná časť k.ú. patrí do priestoru lesných pozemkov v NP Malá Fatra na sever a ochranného pásma NP Veľká Fatra na juh od koryta Váhu s prioritnou funkciou ochrany prírody a tvorby krajiny. **V údolí Váhu je navrhovaná aj trasa diaľnice D1, ktorá spolu s dvojkoľajovou elektrifikovanou železničnou traťou bude tvoriť hlavné prepojenie SR v smere západ – východ. Vo výhlade je potrebné rezervovať koridor pre trasu rýchlostnej cesty R3 vedený mimo intravilán (zelený variant) od križovatky s cestou I/18 k.ú. Kľačovany až po Dolný Kubín.**

Katastrálne územie obce Kľačovany leží v údolnej nive rieky Váh medzi pohorím Malá Fatra a Veľká Fatra. Urbanizovaný priestor je situovaný medzi dopravnými líniami a limitovaný riekami Váh a Orava. K urbanizovanému priestoru patrí aj rekreačná oblasť – osada Rieka (západná časť k.ú. pri hraniciach s obcou Šútovo) a horáreň pri vstupe do doliny Bystrička (SV časť k.ú. blízkosť k.ú. obce Párnica). Značnú časť územia však tvoria lesné pozemky v horskom prostredí s výrazným sklonom reliéfu, ktoré nie sú vhodné na výstavbu. Katastrálna hranica začína na severe kótou Žobrák (1308 m.n.m.), stáča sa južne hrebienkom do sedla Polianka na kótu 1152 m.n.m., pokračuje východným smerom cez Žiarec a hrebeňom schádza do doliny Bystrička, kde sa stáča južným smerom až ku štátnej ceste Párnica – Kľačovany. Pri horárni (445 m.n.m.) prechádza na druhú stranu rieky Orava kde sa stáča na juh a východným brehom rieky pokračuje ku sútoku Oravy s Váhom, tu v ostrom uhle pokračuje východným smerom v strede koryta Váhu (cca 700 m.n.m.), kde pretína v pravom uhle štátnu cestu č. I/18 (Ružomberok – Martin). Odtiaľ pokračuje južným smerom masívom Siňavy vrch Kopy, kde sa opäť v pravom uhle stáča na západ na kótu Kopa (1187 m.n.m.). Pokračuje hrebeňom západne, neskôr severozápadne na kótu 984 m.n.m., kde sa otočí juhozápadne, neskôr západne na kótu Sokol (783 m.n.m.), ďalej pokračuje severozápadným cez kótu 616 m.n.m. ku štátnej ceste č. I/18. Lesným pozemkom západne, neskôr východne od miestnej komunikácie v osade Rieka pokračuje v severozápadnej línii popod masív Blato a Šafranice po Sumecké lúky, kde sa stáča na sever, neskôr severovýchodne poza Panský les na kótu Žobrák (1308 m.n.m.)

K okresnému mestu Dolný Kubín ako administratívno – kultúro - spoločenskému a turistickému centru Dolnej Oravy, umiestnenému na SV od k.ú. je potrebné prekonať automobilovou dopravou trasu o dĺžke cca 18,5 km – 20 minút po ceste I/70. Možno je aj využiť železničnú dopravu po trati č. 181 Kľačovany – Trstená s dĺžkou cca 17 km za 31 minút osobným vlakom. Tento administratívny celok patrí pod vyššiu územnosprávnú jednotku, ktorou je Žilinský kraj. **Na katastrálnej hranici obce sa však stretávajú ešte dva okresy - a to smerom na východ Ružomberok a na západ Martin.** Nie je problém dostať sa automobilom, autobusom aj železnicou do oboch okresov zhruba v podobných vzdialenostiach a časoch, nakoľko v obci je **vybudovaná železničná stanica Kľačovany** (osobné a rýchlo vlaky, nákladná doprava) **a oproti nej je aj autobusová zastávka.** Do Ružomberka autom, autobusom po ceste I/18 a železničnou elektrifikovanou dvojkoľajovou ŽSR č. 180 Žilina - Košice smerom na východ, na západ po tej istej ceste priamo do Martina a po tej istej železničnej trati so železničnou stanicou vo Vrútkach. Takže môžeme povedať, že obec leží v polovici medzi všetkými tromi okresmi **na križovatke dopravných a turistických tratí smerom na Oravu – Liptov a Turiec.**

Budúci rozvoj okresu Dolný Kubín bude založený na oživení resp. pretransformovaní existujúcej hospodárskej základne, ďalej rozvoji cestovného ruchu a rozvoji dopravnej infraštruktúry (nová rýchlostná komunikácia R3 stredoeurópskeho významu). V meste je vybudovaná dostatočná občianska vybavenosť, pričom niektoré služby obsluhujú aj okresy Tvrdošín a Námestovo. Rozvoj výroby by mal prebiehať reprofiliáciou súčasných výrobných areálov v Istebnom, Dolnom Kubíne, Oravskom Podzámku – Širokej. V Oravskej Porube je navrhnutý priemyselný park lokálneho významu. Vo výhľadovom období sú v rezerve priemyselné parky Orava – celoštátneho významu a Veličná I, Veličná II regionálneho významu. Malé výrobné prevádzky na báze výrobných služieb a remesiel môžu vznikať aj v ostatných vidieckych sídlach. Rozvoj rekreácie bude smerovať do rekreačných priestorov medzinárodného významu Kubínska Hoľa (dobudovanie lôžkových kapacít a vybavenosti) a Oravský Podzámok v súvislosti s rozvojom poznávacieho a tranzitného turizmu. Z rekreačných priestorov celoštátneho významu má predpoklady pre rozvoj obec Zázrivá. Stredisko turizmu Lučivná sa nachádza v NP Malá Fatra a jeho prípadný rozvoj bude treba zosúladiť so záujmami ochrany prírody. Z vidieckych sídiel majú dobré predpoklady pre rozvoj rekreačnej funkcie sídla Vyšný Kubín, Malatiná, Leštiny, Osádka, Žaškov ale aj Pokryvač, Pucov, Chlebnice a Pribiš. Prímestská rekreácia bude rozvinutá v nadväznosti na okresné mesto – Kuzmínovo, Brezovec, Malý Bysterec.

Rozvoj okresu Ružomberok ako ďalšieho susedného okresu s obcou, nakoľko leží na dostupnom dopravnom ťahu, bude smerovať v oblasti výroby do reprofiliácie súčasných výrobných zón priamo v meste a v Liptovskej Teplej. Osobitný dôraz treba klásť na doriešenie eliminácie nepriaznivých vplyvov výroby papiera a ČOV v Ružomberku, pretože takmer celé územie okresu patrí do II. a III. stupňa ochrany prírody a má vysoký rekreačný potenciál. Rozvoj rekreačnej funkcie treba zamerať na dobudovanie rekreačných priestorov medzinárodného a celoštátneho významu a to najmä liečebných kúpeľov Lúčky, Korytnica, rekreačných stredísk v Ružomberku, Liptovskej osade, Liptovskej Lúžnej, Liptovských Revúcach a Lubochni. V priestore Smrekovica sa nepredpokladá zvyšovanie lôžkových kapacít, nakoľko sa nachádza v blízkosti územia s V° ochrany prírody.

Rozvoj posledného susedného okresu Martin, ktorý tiež leží na dostupnom dopravnom ťahu s obcou a zároveň je súčasťou žilinsko – podtatranskej rozvojovej osi prvého stupňa, má vysoký potenciál hospodárskeho ťažiska v aglomerácii na severe okresu. Pre ďalší rozvoj priemyselnej výroby sú navrhované priemyselné parky medzi Martinom a Sučanmi – Martin I celoštátneho a Martin II regionálneho významu, vo výhľadovom období Martin III celoštátneho významu. Z hľadiska rozvoja rekreačnej funkcie sa bude jednať o dobudovanie a novú výstavbu vybavenosti v rekreačných krajinných celkoch Martin a Martinské hole (stredisko medzinárodného významu) s k.ú. Martin, Vrútky, ďalej Lúčanská Malá Fatra s k.ú. Valča, Kláštor pod Znievom (strediská regionálneho významu), Vricko (stredisko celoštátneho významu), Veľká Fatra – Juh, kam patrí k.ú. Blatnica (medzinárodného významu), Necpaly (regionálneho významu), Veľká Fatra – Sever s k.ú. Belá – Dulice (celoštátneho významu), Sklabinský Podzámok a Turčianska Štiavnička (strediská regionálneho významu) a posledný **rekreačný krajinný celok Krivánska Malá Fatra** s k.ú. obcí Šútovo a **Kraľovany** (stredisko celoštátneho významu), ktorý pozostáva s SRTS Šútovo, **SRT Rieka** a ZT Pod Chlebom.

Čo sa týka medzinárodných i európskych súvislostí obce Kraľovany je členom Euroregiónu „Tatry“, ktorého myšlienkou je zblíženie a spolupráca SR (oblasti spod Tatier) s Poľskou republikou. Vznikol v novembri 1991 počas konferencie o samosprávach v Zakopanem. Kancelária sídliaca v Kežmarku ponúka mestám a obciam, ktoré sú členmi tohto euroregiónu vyhľadávanie a sprostredkovanie partnerstiev na slovensko – poľskom území, riešenie projektových zámerov, samostatný rozvoj cezhraničnej spolupráce s EÚ pre všetkých členov, pomoc pri nadväzovaní partnerstiev a projektov, technickú spoluprácu pri realizácii projektov, organizovanie seminárov a vzdelávacích aktivít, konferencií, jednaní, publikačnú činnosť a pod.

2.3.2 Funkcia a poloha obce v rámci smerovania hlavných dopravných trás a trás technickej vybavenosti

Obec Kraľovany pozostáva z dvoch samostatných častí zastavaných území. Jedno väčšie je tvorené plochami okolo centra obce pri železničnej stanici (43,5019 ha) a druhé menšie (3,1420 ha) je v západnej časti k.ú. pri hranici so susednou obcou Šútovo, nazývané osada Rieka. Preto spomíname toto delenie, lebo všetky trasy dopravné, vodného hospodárstva, energetiky, telekomunikácií sú viazané na tieto zastavané územia a zvyšok trás len prechádza katastrom obce a smeruje ďalej do susedných obcí.

Hlavné dopravné trasy v území :

- priamo stredom zastavaného územia centra obce Kraľovany a jej obsluhu v smere východ – západ zabezpečuje cesta **III/018125**, ktorá sa na východnej strane napája na **cestu /18 Ružomberok – Martin**, vzdialenosť centra obce od Ružomberka je cca 19 km, od okresu Martin je cca 23 km, na východnej strane je tiež možnosť napojenia sa na cestu **I/70 Kraľovany – Dolný Kubín**, vzdialenosť predstavuje cca 18,5 km

- osada Rieka v západnej časti k.ú. je napojená cez križovatku s cestou I/18 na cestu **III/018096**, ktorá prechádza stredom z.ú. a smeruje do susednej obce Šútovo

- k.ú. obce prechádza aj elektrifikovaná dvojkolajová železničná trať I. kategórie **č. 180 Žilina – Košice** a priamo nad centrom obce je umiestnená železničná stanica Kraľovany pre osobné, rýchlo vlaky a nákladnú dopravu, z nej je možnosť prestupu na neelektrifikovanú jednokolajovú železničnú trať III. kategórie **č. 181 Kraľovany – Trstená** smerujúcu do údolia Oravy, na trati č. 180 je jeden tunel dlhý 498 m (začína v osade Rieka teda na západnej strane k.ú.) a na druhej trati na jej začiatku je tiež tunel dlhý 87 m

- v zmysle ÚPN VÚC Žilinského kraja je potrebné:

- v návrhovom i výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať **homogenizáciu cesty I/18 medzinárodného a celoštátneho významu** v trase a úseku - Križovatka s novou trasou cesty I/64 Strečno/Zlaté - Vrútky - Sučany - **Kraľovany** - Ružomberok - Liptovský Mikuláš, v extravilánoch v kategórii C 11,5/80, súbežná cesty s diaľnicou D1

- v návrhovom období chrániť územný koridor a realizovať **diaľnicu D1** v trase multimodálneho koridoru č. Va., súčasť koridorovej siete TEN-T, **v kategórii D 26,5/120 v trase a úseku** Dubná Skala – Martin - Turany – Kraľovany – Hubová – Ružomberok – Ivachnová, alternatívne v úseku Turany – tunel Korbelka – Hubová s pripojením na existujúci úsek D1, sieť AGR č. E50, trasa TEM 4 (bolo vydané stavebné povolenie č. listu 01934/2009-SCDPK/9102, právoplatné od 23.05.2009 pre objekt stavby „**Diaľnica D1 Turany – Hubová**“, rozhodnutie č. listu 03525/2013/C212-SCDPK/31900 zo dňa 15.05.2013 určené pre zmenu termínu predmetnej stavby)

- do doby ukončenia procesu EIA a vydania územného rozhodnutia pre **rýchlostnú cestu R3** zabezpečiť územnú rezervu vo výhľade, cieľový stav podľa záťaže úsekov **v kategórii R 24,5/120 – 80**, v trase a úseku Oravský Podzámok – Dolný Kubín – **Kraľovany**, koridor cesty I/70 s pripojením na diaľnicu D1, sieť AGR č. E77

- v návrhovom i výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať homogenizáciu **cesty celoštátneho významu I/70, v kategórii C 11,5(9,5)/70-60** v trase a úsekoch Dolný Kubín – Veličná – Párnica – **križovatka s diaľnicou D1 Kraľovany**, v alternatívnom riešení rýchlostnej cesty R3 v inom koridore. Ďalej je potrebné v tejto časti riešeného územia obce pre spomenutú cestu I/70 v návrhovom i výhľadovom období zabezpečiť územnú rezervu (súbežnú s rýchlostnou cestou R3) **v kategórii C 9,5/70-60**, v trase a úsekoch Dolný Kubín – Veličná – Párnica – **križovatka s cestou I/18 Kraľovany**, v alternatívnom riešení rýchlostnej cesty R3 v koridore cesty I/70

- v návrhovom i výhľadovom období je potrebné rešpektovať dopravnú infraštruktúru alokovanú v trase multimodálneho koridoru č. Va., súčasť koridorovej siete TEN-T, Bratislava – Žilina – Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina schválené pre **modernizovanú železničnú trať č. 180 I. kategórie na traťovú rýchlosť do 160 km/hod** (koridorová sieť TEN-T, sieť AGC č. E40, sieť AGTC č. C-E v trase a úseku) Žilina – Vrútky – **Kraľovany** – Ružomberok – Vlasy, modernizácia trate sa má uskutočniť po roku 2015. Kvôli novým parametrom trate bude preložených cca 22% súčasnej trate, v novom telese bude aj 3 km úsek medzi Štrbou a Svitom, bude zrekonštruovaná aj stanica Štrba.

- v návrhovom i výhľadovom období zabezpečiť územnú rezervu pre výstavbu a prevádzku Vážskej vodnej cesty, vrátane plôch technických a servisných zariadení, vnútrozemská vodná cesta medzinárodného významu na území kraja triedy Va., súčasť multimodálneho koridoru č. Va., sieť AGN č. E81, v úseku hranica Trenčianskeho a Žilinského kraja – ústie Kysuce do Váhu, lokalizovanej v trase : vodných nádrží a **prirodzeného koryta rieky Váh**

- v zmysle projektovej dokumentácie Budovanie cyklotrás na území ŽSK je potrebné zabezpečiť pre vytvorenie univerzálnej kostrovej siete územnú rezervu pre **Vážsku cyklomagistrálu** (úsek č. 5 Krpeľany – Stankovany), pre **Zázrivsko – Oravskú cyklomagistrálu** (úsek č. 47 Kraľovany - Párnica) a cyklotrasu č. 40 **Kraľovany _osada Rieka – Šútovské vodopády**

- autobusovú prepravu zabezpečuje **SAD Liptovský Mikuláš a.s., Ružomberok** cez 14 liniek (diaľkové, medzištátne), 8 prímestských liniek spolu v obci sú 2 autobusové zastávky a to priamo v centre obce oproti Obecnému úradu je jedna Kraľovany_Železničná stanica a na začiatku osady Rieka je druhá Kraľovany_Rieka

- z hľadiska leteckej dopravy má pre obec význam **regionálne verejné letisko pre medzinárodnú dopravu situované v k.ú. obce Dolný Hričov**, okres Žilina dostupné napojením z cesty I/18, od obce Kraľovany je vzdialené cca 56 km

Hlavné trasy vodného hospodárstva v území :

- centrum obce s okolitou zástavbou okolo neho je zásobované pitnou vodou gravitačným potrubím z vodojemu **VDJ 2x150 m³** (477m.n.m. / 481 m.n.m.) umiestneným v JV časti k.ú. v blízkosti katastrálnej hranice s obcou Stankovany, samostatná časť osady Rieka je zásobovaná pitnou vodou tiež cez gravitačné potrubie z **VDJ 250 m³** (520 m.n.m. / 523,3 m.n.m.) umiestneného v susednom k.ú. obce Šútovo

- **hlavné prívodné potrubie pitnej vody pre centrum obce je z PVC DN 80** zaústené do spomenutého VDJ 2x150 m³ z **vodného zdroja – prameňa „Pod Kopou 1 – 5“** (výdatnosť za rok 2012 bola $Q_{\min} = 9,5$ l/s, $Q_p = 17$ l/s), časť č. 5 VZ „Pod Kopou“ je umiestnená nad VDJ zhruba cca 150 m a ostatné 4 časti sú umiestnené nad časťou č. 5 vo vzdialenosti cca 455 m, je v správe Oravskej vodárenskej spoločnosti a.s., Dolný Kubín

- do druhého vodojemu pre osadu Rieka je **hlavné prírodné potrubie LT DN 100 po sútokovú šachtu, odtiaľ ide LT DN 150** vedené z 2 vodných zdrojov „**Furandovo**“ ($Q_p = 1,19$ l/s) a „**Prislop**“ ($Q_p = 1,23$ l/s) umiestnených v k.ú. Šútovo, je súčasťou skupinového vodovodu Martin a v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti a.s., Martin

- odkanalizovanie centra obce a okolitej zástavby okolo neho je už z časti riešené, nakoľko je zrealizovaná skoro celá **I. etapa projektu „Kanalizácia a ČOV, Kraľovany“ z PVC DN 300** (stoka A - končí pred obecným úradom, zberač B - končí pred objektom kancelárskych priestorov, garáží a skladov pre obec), zároveň je vybudovaná **ČOV AS-ANAcComb 500 EQ, jej odpad a oplotenie s čerpacou stanicou**

- v riešení je už aj **II. etapa** odkanalizovania obce, nakoľko bol už vypracovaný projekt a vydané rozhodnutie (č. listu A/2011/00935/Slm, zo dňa 08.12.2011) „**Kanalizácia a ČOV, Kraľovany**“, ktorý počíta s odkanalizovaním zvyšku obce cez vybudovanie zberača A, B a stoky A1, A1-1, B1, B2 z DN300 PP SN8 a čerpacej stanice pri **objekte na futbalovom ihrisku s výtlačným potrubím HDPE PE 80**

- v osade Rieka nie je vybudovaná splašková kanalizácia, aj keď je práve v riešení projekt na vydanie územného rozhodnutia o umiestnení stavby „**Šútovo – kanalizácia**“ (list č. OU-1912/2012, zo dňa 20.02.2013), v ktorom obec Šútovo bude odkanalizovaná cez hlavný zberač A Krpeľany – Ratkovo (bod napojenia je za traťou ŽSR v obci Krpeľany s vyústením do ČOV Vrútky s kapacitou 100 000 EQ), na ktorý sa napája výtlačné potrubie HDPE PE 100 SDR ukončené čerpacou stanicou na začiatku obce Šútovo a naň bude napojený hlavný zberač B Šútovo, pokračovanie východným smerom k objektom umiestneným pri Šútovskom potoku nie je v projekte riešené

- v zmysle ÚPN VÚC Žilinského kraja je potrebné:

- chrániť **vodohospodársku oblasť Veľká Fatra**, ktorej hranica sleduje tvar koryta rieky Váh, pričom na začiatku pri vjazde do obce po ceste I/18 sa odkláňa od koryta vo vzdialenosti cca 250 m a postupne sa približuje k telesu cesty I/18 až do vzdialenosti cca 70 m

- komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami **Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh**, úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriamaniu tokov

- rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami

Hlavné trasy energetiky a telekomunikácií v území :

- hlavný napájací uzol je **vodná elektrárňa VE Sučany** (107,6 GWh/rok), z ktorej rozvodne ide dvojité vzdušné vedenie **2x110 kV č. 7734 Hc Krpeľany – Kraľovany, č.7735 Hc Sučany – OFZ Istebné** do rozvodne **ŽSR Kraľovany 110/22 kV** (celkový výkon 50MVA, rok výstavby 1952) umiestnenej nad železničnou traťou č.180 na SZ z.ú. obce, v priestore rozvodne ŽSR Kraľovany je umiestnená zároveň aj meniareň ŽSR, dvojité vedenie prechádza zo západnej strany naprieč k.ú. až na SV do k.ú. s obcou Žaškov

- z rozvodne ŽSR Kraľovany vychádzajú **3 vzdušné vedenia linky VN 22kV – prvá č. 243** zásobuje zastavané územie obce okolo centra a železničnej stanice, smeruje na východ od rozvodne ŽSR Kraľovany až nad sútok riek Orava a Váh do k.ú. Stankovany, kde sa otočí na juh a prechádza znova do k.ú. Kraľovany do vzdialenosti cca 76 m od cesty I/18, kde sa rozdelí do dvoch smerov - jeden ide na východ ide do rozvodne Lisková (okres Ružomberok) a druhý smer ide na západ do z.ú. obce Kraľovany ponad okraj futbalového ihriska až do TS3 Kraľovany_ŽSR pred železničnou stanicou, jedna odbočka z tejto linky smeruje k ČOV a druhá odbočka smeruje ku križovatke ciest I/18 a III/018125, **pre mimoúrovňovú križovatku Kraľovany a trasu navrhovanej diaľnice D1 je navrhovaná aj prekládka linky č. 243 vo východnej časti k.ú.**

- **druhá linka VN 22 kV č. 238** smeruje tiež na východ, len po vzdialenosti cca 535 m sa otočí na SV až k železničnej trati č. 181 a ďalej smeruje už len na sever, pričom na začiatku k.ú. s obcou Žaškov sa stretáva s linkou 2x110 kV č. 7735 a ďalej pokračuje v jej smere do rozvodne Mokrad (okres Dolný Kubín), jedna kratšia odbočka je riešená v smere na bývalý lom do TS6 Kraľovany_Orava pri tuneli a druhá pomerne dlhá odbočka je riešená v smere na sever od miesta kde sa linka stretáva s linkou 2x110 kV k.ú. Žaškov a končí v TS8 Kraľovany_Bystríčka (k.ú. Párnica), **v tejto dobe je už riešený technický projekt pre zmenu trasovania a materiálu práve tejto dlhej odbočky** – zhruba 1/2 severnej časti bude smerovať tak ako teraz a spodná časť prejde do k.ú. Kraľovany a bod napojenia bude v k.ú. Kraľovany pri ceste I/70

- **tretia linka 22 kV č. 210** smeruje na západ a ponad železničnú trať č. 180 sa dostáva až do k.ú. obce Šútovo a pokračuje do rozvodne Vrútky (okres Martin), **v časti kde je navrhovaná diaľnica D1 je vzdušné vedenie uložené do zeme v dĺžke cca 130 m**, pre osadu Rieka je riešená jedna odbočka vo vzdialenosti cca 75 m pred Motorestom Rieka do TS7 Šútovo_Lom

- na linku č. 243 je napojených **5 trafostaníc s výkonom 910 kVA**, na linku č. 238 **2 trafostanice s výkonom 450 kVA** a na linku č. 210 **jedna TS7 Šútovo_Lom s výkonom 100 kVA**, teda spolu pre zásobovanie elektrickou energiou slúži **8 trafostaníc s celkovým výkonom 1460 kVA**

- k.ú. obce prechádzajú trasy **diaľkových káblov optických a metalických** (v správe Slovak Telekom a.s. a Slovenské elektrárne a.s., závod Vodné elektrárne Trenčín), z východnej strany k.ú. obce od smeru Ružomberok sú vedené popri ceste I/18, následne prechádzajú na 2 miestach cez Váh do z.ú. obce (v smere na futbalové ihrisko a na opačnej strane v smere na bytový dom) a jeden optický kábel prechádza trasou mostu ponad Rieku Váh, všetky pokračujú cez celé z.ú. obce a na SZ strane smerujú dva popri ceste I/18 až k osade Rieka, kde jeden optický prechádza v línii cesty III/018096 do osady Rieka a ďalej do obce Šútovo a druhý metalický smeruje popri ceste I/18 do k.ú. Šútovo a ďalej do Martina, **v rámci navrhovanej mimoúrovňovej križovatky Kraľovany a trasy diaľnice D1 vo východnej časti k.ú. sa uvažuje o prekládke diaľkových káblov**

- obec nie je plynofikovaná a ani sa s plynofikáciou neuvažuje

2.3.3 Analytická a syntézová časť miestneho územného systému ekologickej stability a jej vplyv na riešenie ÚPN-O

Analytická a syntézová časť miestneho územného systému ekologickej stability ako aj návrhová časť opísaná **v kapitole 2.11 – Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení** je spracovaná v súlade s vyhláškou MŽP SR 492/2006 Z.z. (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny) a vyhláškou MŽP SR č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii, ktorou sa vymedzuje obsah územného plánu obce v textovej a grafickej časti a ktorá zároveň vykonáva zákon č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).

Katastrálne územie obce Kraľovany sa nachádza v juhozápadnej časti okresu Dolný Kubín, administratívne patrí do Žilinského kraja. Predmetné územie hraničí s katastrálnymi územiami viacerých obcí - na severe s Párnice, na východe so Žaškovom a Stankovanmi, z juhu s Krpelanmi a na západe s katastrom obce Šútovo. Nadmorská výška v strede obce je cca 432 m.n.m., ostatné územie má výšku v rozmedzí cca od 430 – 1308 m.n.m., katastrálne územie má celkovo 1880,8152 ha. Obec Kraľovany leží v údolnej nive rieky Váh medzi pohorím Malá Fatra a Veľká Fatra. Urbanizovaný priestor je situovaný medzi dopravnými líniami a limitovaný riekami Váh a Orava. K urbanizovanému priestoru patrí aj menšia rekreačná oblasť Rieka pri k.ú. s obcou Šútovo. **Značnú časť územia tvoria lesné pozemky v horskom prostredí s výrazným sklonom reliéfu** (zo severnej strany svahy NP Malej Fatry a z južnej strany NP Veľkej Fatry), **ktoré nie sú vhodné na výstavbu.**

Katastrálna hranica začína na severe kótou Žobrák (1308 m.n.m.), stáča sa južne hrebienkom do sedla Polianka na kótu 1152 m.n.m., pokračuje východným smerom cez Žiarec a hebeňom schádza do doliny Bystrička, kde sa stáča južným smerom až ku štátnej ceste Párnica – Kraľovany. Pri horárni (445 m) prechádza na druhú stranu rieky Orava, kde sa stáča na juh a východným brehom rieky pokračuje ku sútoku Oravy s Váhom, tu v ostrom uhle pokračuje východným smerom v strede koryta Váhu cca 700 m, kde pretína v pravom uhle cestu č. I/18 Žilina - Ružomberok. Odtiaľ pokračuje južným smerom masívom Siňavy vrch Kopy, kde sa opäť v pravom uhle stáča na západ na kótu Kopa (1187 m.n.m.). Pokračuje hrebeňom západne, neskôr severozápadne na kótu 984 m.n.m., kde sa otočí juhozápadne, neskôr západne na kótu Sokol (783 m.n.m.), ďalej pokračuje severozápadným cez kótu 616 m.n.m. k ceste č. I/18. Lesným pozemkom západne, neskôr východne od komunikácie III/018096 v osade Rieka pokračuje v severozápadnej línii popod masív Blato a Šafranice po Sumecké lúky, kde sa stáča na sever, neskôr severovýchodne poza Panský les na kótu Žobrák (1308 m.n.m.)

Prirodzenú líniovú bariéru v území tvorí rieka Váh a čiastočne tok Oravy. Okrem týchto limitov ďalšími výraznými bariérami sú dopravné línie frekventovanej cesty I. triedy č. 18, č.70, železničnej trate č. 180 Bratislava – Košice, pôvodne Košicko - bohumínskej železnice uvedenej do prevádzky v roku 1872 a č. 181 Kraľovany - Trstená. Okrem toho sa v k.ú. nachádzajú aj **málo stabilné pôdy – zosuvné územia na 6 plochách** a to v časti od Váhu na J, JV v území zvanom Dolné a Horné čerťaze, Pod topolom, Spuštíak (1 plocha), pokračovanie na západ tvoria územia zvané Trlište, Pred kvartierom, Lazky, Šúlkové (3 plochy), nad rušňovým depom v území Diel (1 plocha) a nad veľkým i menším jazerom v osade Rieka plocha zvaná Hradiská. Limitom v k.ú. sú aj **dobývacie priestory** a to v osade Rieka sa nachádza veľký DP Kraľovany II (ťažba dolomitu, stavebného kameňa) a druhý menší je v SZ časti k.ú. DP Bystrička (stavebný kameň). Vedľa prvého DP v Z časti v smere na Šútovo je ešte **ložisko nevyhradeného nerastu Kraľovany I** (stavebný kameň) a druhé väčšie Kraľovany III (stavebný kameň) je medzi časťou zvanou Diel a niekdajším lomom v JV časti k.ú. nad železničnými traťami. V časti Kraľovianskeho meandra je ešte **plocha s osvedčením o výhradnom ložisku** (vápenec ostatný). **V priestore k.ú. sa v súčasnosti uvažuje aj o výstavbe diaľnice D1 Turany – Hubová a vo výhľade so zeleným variantom rýchlostnej komunikácie R3 Kraľovany – Tvrdošín.**

2.3.3.1 PRÍRODNÉ POMERY

2.3.3.1.1 Abiotické pomery

Geologické a geomorfologické pomery

Záujmové územie patrí v zmysle geomorfologického členenia (Mazúr-Lukniš, 1986, Atlas krajiny SR, 2002) do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajších Západných Karpát, oblasť Fatransko-tatranská. Na severnej strane od Váhu patrí katastrálne územie obce Kraľovany do celku Malá Fatra, podcelok Krivánska Fatra, časť Osnica. Na južnej strane od rieky Váh patrí do celku Veľká Fatra, podcelok Šípiska Fatra.

Horninové prostredie

Geologicky je územie pomerne pestré, podľa Európskeho členenia spadá do alpínskeho orogénu a ku fragmentom hercyníd alebo staršieho fundamentu v alpínskom orogéne. Čiastočne je tvorené sedimentárnym obalom Tatrika. Z hlbinných magmatitov sa vyskytujú dvojsľudné a biotitické granity až granodiority; biotitické tonality až granodiority, miestami porfýrické. Mezozoické vrstvy vnútorných Karpát tvoria vrstevnaté ílovité vápence, slieňovce a brekcie a tiež tmavé gutensteinské vápence, dolomity a rohovcové vápence. V údolnej časti sú vyplnené treťohornými sedimentmi rieky Váh ako pieskovecami a vápnitými ílovcami (flyš). Predkvartérne horniny územia radíme do rájónu vápencovo-dolomitických hornín a rájónu magmatických intruzívnych hornín. Kvartérne horniny tvoria rájón údolných riečnych náplavov a rájón koluviálnych sedimentov.

K dnešnému dňu sú v k.ú. obce Kraľovany evidované dobývacie priestory, ložiská nevyhradeného nerastu, ďalej plocha s osvedčením o výhradnom ložisku, staré banské diela a zosuvné územia. Bližší popis je v kap. 2.3.3. alebo v kap. 2.14.

Reliéf

V záujmovom priestore okolia Kraľovian je reliéf krajiny pomerne členitý, jeho charakter je výsledkom eróznokumulačných procesov geologického prostredia a vrásnenia v minulých geologických obdobiach. Reliéf spolu s klimatickými faktormi ovplyvňuje aj stabilitu povrchových vrstiev, hydrologické, pôdne a biotické pomery v území. Z geodynamických javov sa vyskytujú svahové deformácie, plošná a bočná erózia a povrchové zvetrávanie hornín na odkrytých plochách.

Morfologický typ reliéfu : Podľa Atlasu krajiny SR, 2002 radíme územie medzi oblasti so silne členitým reliéfom vyšších hornatín, so sklonom svahov od 2,6° do 21°.

Pedologické pomery

Poľnohospodárska pôda je poľnohospodársky využívaná ako orná pôda, lúky a pasienky a tvorí základ pre lesníctvo. Zloženie pôd a ich skeletnosť závisí od horninového zloženia, reliéfu, geomorfologických procesov, podnebia, pôsobenia rastlín a mikroorganizmov, látkovej výmeny a hydrologických pomerov. Na poľnohospodársky využívaných pozemkoch obsah živín a pôdna reakcia závisí tiež od množstva a spôsobu hnojenia, pôvodné pôdy majú pomerne nízky obsah humusu. V katastri Kraľovian ovplyvnila zloženie pôd horizontálna vrstevnatosť a členitosť územia, preto sa typy pôd líšia v závislosti od nadmorskej výšky a vplyvu riečnych nánosov.

V záujmovom území prevládajú kambizeme modálne kyslé, sprievodné kultizeme a rankre zo zvetralín kyslých hornín a rendziny kambizemné a kambizeme rendzinové.

Obsah humusu v poľnohospodárskej pôde v hĺbke do 25 cm je pomerne nízky s obsahom živín menším ako < 1,8 %, v horskom prostredí je pôda zaradená ako nepoľnohospodárska. Retenčná schopnosť pôd je stredná až veľká, priepustnosť stredná. Pôdna reakcia - kyslosť stúpa s nadmorskou výškou v riešenom území sa pohybuje pH od 6 - 7,3 teda pôdy sú kyslé až neutrálne. Pôdne druhy určujeme podľa zrnitosti, zrnitostná trieda okolo Kraľovian radí pôdy medzi piesčito-hlinité. Zrnitosť pôd v záujmovom území – v podhorí Malej Fatry sú pôdy neskeletnaté až slabo kamenité, v podhorí Veľkej Fatry veľmi silno kamenité.

Hydrologické a hydrogeologické pomery

Povrchové vody

Záujmové územie spadá do povodia rieky Váh a Orava, ktoré sa spájajú v SV časti za z.ú.obce. Čo sa týka širších vzťahov riečna sieť patrí k Čiernomorskému úmoriu - dunajskému, do ktorého ústi väčšina slovenských riek. Hlavným tokom v území je Váh, ktorý pramení pod Kriváňom vo Vysokých Tatrách (Biely Váh) a pod Kráľovou hoľou v Nízkych Tatrách (Čierny Váh). V záujmovom území tvorí líniovú beriéru približne v južnej časti katastra obce. Priemerný ročný odtok oblasti sa pohybuje okolo hodnoty 20 l.s⁻¹km⁻².

Územie patrí do vodohospodárskej oblasti stredohorskej so snehovo – dažďovým typom režimu odtoku s akumuláciou v mesiacoch november – február. Nižšie položené územie v okolí zastavaného územia

patrí do vodohospodárskej oblasti vrchovinovo - nížinnej s dažďovo - snehovým typom režimu odtoku s akumuláciou v mesiacoch december – február.

Kvantitatívna charakteristika prietochnosti a hydrogeologická produktivita je mierna až vysoká. Litologickú charakteristiku najvýznamnejšieho hydrogeologického kolektora tvoria vápence, dolomity, slieky a slienité vápence (Atlas krajiny SR, 2002).

Väčšie vodné plochy sa nachádzajú v osade Rieka, jedná sa o sekundárne jazerá (spodné je väčšie a horné je menšie) vzniknuté po vytlačení priestoru, ktoré sú v súčasnosti využívané hlavne v letných mesiacoch na kúpanie a rekreačné účely.

Podzemné vody

Z hydrogeologického hľadiska kataster leží v mezozoiku západnej časti Chočských vrchov, severnej časti Veľkej Fatry a krýštaliku Krivánskej Fatry s krasovou a krasovo-puklinovou priepustnosťou. V katastri je evidovaný a využívaný prameň „Pod kopou“ s výdatnosťou nad 9 l/s. Významnejšie zdroje pitných a minerálnych vôd v okolí Kľačovian nie sú známe.

Klimatické pomery

Územie katastra Kľačovany sa nachádza podľa Atlasu podnebia (Konček, 1958) **v klimatickom podnebnom pásme (údolie) v mierne teplej klimatickej oblasti, okrsku mierne teplého, veľmi vlhkého, vrchovinového - M7 s priemernou teplotou v júli pod 16°C.** Vo vyšších častiach územia v chladnej klimatickej oblasti, okrsok mierne chladný – C1, s priemernou teplotou v júli 12° - 16°C). s priemernou teplotou vzduchu v januári -4°C – -6°C, celoročnou priemernou teplotou 4° – 7° C. Priemerný počet mrazových dní je 150-200 dní, ľadových 45-80 dní v roku. Pôda zamrzá v oblasti priemerne do hĺbky 75 cm, ale počas tuhých zim až do hĺbky 110-120 cm pod povrchom. Na hĺbku zámru má vplyv aj hrúbka snehovej pokrývky, ktorej izolačné vlastnosti znižujú teplotu na povrchu pôdy. Vegetačné obdobie trvá 140-180 dní.

Zrážky

Zrážkové pomery sú pomerne premenlivé, priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje od 650 – 950 mm, podľa dlhodobých meraní najviac zrážok padne v mesiaci júl, najmenej v januári a februári vo forme snehu. Nepravidelné rozloženie zrážok v priebehu roka ovplyvňuje vodnú bilanciu v krajine ako aj výšku snehovej pokrývky. Počet dní s výskytom snehu sa ročne pohybuje od 85 - 90 dní.

Slnečný svit

Slnečný svit v letnom a zimnom období býva vplyvom inverzného počasia odlišný, viac slnečného svitu má územie s výškou nad 700 m.n.m., naopak údolné časti a okolie tokov sú charakteristické výskytom hmiel. **Oblasť sa radí medzi lokality s mierne inverznou polohou, priemerný počet hmlistých dní je 20,7.** Priemerná ročná oblačnosť trvá 140 - 160 dní v roku, jasné počasie 30 - 45 dní.

2.3.3.1.2 Biotické pomery

VEGETÁCIA A FLÓRA - RASTLINSTVO

Okolie Kľačovian sa nachádza v Holarktickej oblasti, euroázijskej podoblasti a stredoeurópskej provincii. Z fyto geografického hľadiska na základe floristického zloženia (Lukniš, Futák, 1972) patrí dotknuté územie do oblasti západokarpatskej flóry (Carpathicum occidentale) – t. j. Západné Karpaty, obvodu flóry vysokých Karpát (Eucarpaticum) do bukovej zóny kryštalicko-druho hornej oblasti, okresu Malá Fatra a Veľká Fatra, podokresu Krivánska Fatra, obvodu Krivánske veterné hole a Šípska Fatra. Na východnej strane do okresu Chočské vrchy, obvodu Choč.

Územie podľa vegetačno-rekonštrukčnej mapy klimaxových rastlinných spoločenstiev (Michalko, J., 1986) patrí do oblasti s pôvodnou prirodzenou vegetáciou karpatského subregiónu, severovýchodokarpatskej provincie, Fatransko – tatranskej oblasti, celky Malá Fatra, Veľká Fatra. Vegetácia oblasti je odrazom geomorfologickej členitosti územia a súčasný stav je výsledkom dlhodobého vývoja územia. Pôvodné lesné spoločenstvá typické pre dané územie, nazývame potenciálnou vegetáciou, ktorá by existovala v krajine bez zásahu človeka. Geobotanické členenie (Michalko a kol., 1986) nám poskytuje základné údaje o potenciálnej vegetácii územia. Pôvodnú vegetáciu v území tvorili hlavne bukové a jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek.

Bukové a jedľové lesy kvetnaté (*Eu-Fagenion*) podhorského a horského stupňa na viacerých geologických podložiach, s bohatým bylinným podrastom. Časť územia s výskytom týchto lesov bola premenená na poľnohospodársku pôdu, prevažne pasienky. Druhovo sú zastúpené buk lesný (*Fagus sylvatica*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), jedľa biela (*Abies alba*) a smrek obyčajný (*Picea abies*). Z krovinných drevín bývajú zastúpené druhy ako napr. bršlen európsky (*Euonymus europaea*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), baza čierna (*Sambucus nigra*) a egreš obyčajný (*Grossularia uva-crispa*). Pôvodné bukovo-jedľové lesy boli premenené na niektorých miestach na monokultúry smreka, ale

bylinný podrast zostal relatívne zachovaný. Nájdeme tu brusnicu čučoriedkovú (*Vaccinium myrtillus*), papraď samčiu (*Dryopteris filix-mas*), horec luskáčovitý (*Gentiana asclepiadea*), smľ chĺpkatý (*Calamagrostis villosa*), srnovník purpurový (*Prenanthes purpurea*), lipkavec marinkový (*Galium odoratum*), kopytník európsky (*Asarum europaeum*), zubačku cibul'konosnú (*Dentaria bulbifera*), mliečnik mandľolistý (*Tithymalus amygdaloides*) a ďalšie.

V oblasti sa vyskytujú aj dubovo-hrabové karpatské lesy (*Carici pilosae* - *Carpinetum*, syn. *Quercus-Carpinetum medioeuropaeum*). Mezofilné zmiešané listnaté lesy sú klimaticko-zonálnou formáciou v kolínnom stupni. Vyskytujú sa prevažne na vápencových podlažiach, na hnedozemiach, v menšej miere na rendzinách. Najčastejšie sú stredne hlboké, alkalické. Druhovú diverzitu týchto lesov je pomerne vysoká. V stromovom poschodí prevládal hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), ďalej je zastúpený javor poľný (*Acer campestre*), lipa malolistá (*Tilia cordata*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Krovinné poschodie tvoria zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), hloh obyčajný (*Crataegus laevigata*), svíb krvavý (*Cornus sanguinea*) a bršlen európsky (*Euonymus europaeus*). V bylinnom poschodí sa najčastejšie vyskytujú lipkavec marinkový (*Galium odoratum*), lipkavec Schultesov (*Galium schultesii*), hviezdica veľkokvetá (*Stellaria holostea*), kokorík širokolistý (*Polygonatum latifolium*), ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), reznáčka hájna (*Dactylis polygama*), kopytník európsky (*Asarum europaeum*), lykovec jedovatý (*Daphne mezereum*), luskáč lekárske (*Vincetoxicum hirsutum*), medunka medovkolistá (*Melittis melissophyllum*), pakost smradľavý (*Geranium robertianum*), pľúcnik lekárske (*Pulmonaria officinalis*), veternica iskerníkovitá (*Anemonoides ranunculoides*), vrbovka ružová (*Epilobium roseum*), zubačka cibul'konosná (*Dentaria bulbifera*) a ďalšie.

Okolo potokov sú z pôvodných lužných lesov podhorských a horských (*Alnion glutinoso-incanae*) z podzväzu *Alnion glutinoso-incanae* iba fragmenty. Typickým druhom v drevinnej skladbe je jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), javor poľný (*Acer campestre*), topoľ osikový (*Populus tremula*), čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), rôzne druhy vrby (*Salix* sp.) - vrba košíkarská (*Salix viminalis*), vrba rakytová (*Salix caprea*) a pod. Zastúpený je aj smrek obyčajný (*Picea abies*), jarabina vtáčia (*Sorbus aucuparia*), brezy (*Betula* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*). Krovinné poschodie zastupuje baza čierna (*Sambucus nigra*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna*), lieska obyčajná (*Corylus avellana*), ostružina ožinová (*Rubus caesius*), ruža šípová (*Rosa canina*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), vtáči zob (*Ligustrum vulgare*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*) a plamienok plotný (*Clematis vitalba*). Bylinné poschodie reprezentujú druhy čer'káč obyčajný - *Lysimachia vulgaris*, čer'káč peniažtekový (*Lysimachia nummularia*), hluchavka purpurová (*Lamium purpureum*), iskerník prudký (*Ranunculus acris*), kostihoj lekárske (*Symphytum officinale*), lastovičník väčší (*Chelidonium majus*), mäta dlholistá (*Mentha longifolia*), pakost smradľavý (*Geranium robertianum*), reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), skorocel prostredný (*Plantago media*), valeriána lekárska (*Valeriana officinalis*), veronika obyčajná (*Veronica chamaedrys*), zádušník brečtanovitý (*Glechoma hederacea*).

Lužné lesy sa čiastočne zachovali len okolo vodných tokov, ale **žiaľ miestami je vegetácia zastúpená viac ako 90% inváznymi introdukovanými druhmi** s prevahou pohánkovca =kridlatky (*Fallopia* sp., syn. *Reynoutria* spp.), netýkavky žľazkatej (*Impatiens glandulifera*), vyskytuje sa aj zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*), ambrózia palinolistá (*Ambrosia artemisiifolia*), slnečnica hluznatá (*Helianthus tuberosus*) a rôzne druhy burín. Vegetáciu v krajine môžeme rozdeliť podľa tvaru na *liniovú, plošnú, skupinovú a bodovú* (solitéry) Podľa vzrastu na *vysokú, stredne vysokú, nízku a trávnaté plochy*. Podľa funkcie na *izolačnú (krycia), hygienickú, sprievodnú zeleň komunikácií a liniových objektov, estetickú, architektonickú a pod.*

Podľa umiestnenia vegetáciu delíme na lesnú, nelesnú drevinovú, brehovú porasty, sprievodnú zeleň sídiel - záhrady, parky, cintoríny atď., ktorú nazývame aj *verejná zeleň*. Rozdelenie je vytvorené z pohľadu človeka, tieto skupiny sa navzájom dopĺňajú a prelínajú, ale vegetácia má v území hlavne významnú biologickú funkciu. Mimo zastavané územie obce Kľačovany sa nachádza vegetácia sprievodnej zelene v dostatočnom množstve - jednak okolo tokov Váh a Orava a v blízkom horskom prostredí. V centrálnej časti obce dominuje línia kríkových porastov okolo železničnej trate a vegetácia záhrad.

Lúky a pasienky patria k sekundárnym spoločenstvám, ktoré vytvoril človek svojim hospodárením. V katastrálnom území Kľačovany sa trvalé trávne porasty nachádzajú v severných častiach nad obcou, kde sa časom vytvorili stabilné lúčne spoločenstvá. Prevládajúcim spoločenstvom sú kosené ovsikové lúky na bývalých poliach (*Arrhenatherion elatioris*), s dominantnými druhmi tráv ako reznáčka laločnatá (*Dactylis glomerata*), ovsík obyčajný (*Arrhenatherum elatior*), lipnica lúčna (*Poa pratensis*), trojštet žltkastý (*Trisetum flavescens*), psiarka lúčna (*Alopecurus pratensis*).

Rozptýlená zeleň v území plní významnú krajinársku, estetickú a biologickú funkciu, v katastri sa nachádza vo forme plošnej, liniovej aj zhlukovitej forme, s dominantným zastúpením drevín - stromovej a krovitej vegetácie. Brehové porasty Váhu a Oravy majú síce dobré stabilizačné vlastnosti, čím tvoria významný ekostabilizačný prvok

v krajine na plnenie svojich funkcií ako biotopov mnohých druhov vtákov a cicavcov, ale nepôvodné druhy negatívne ovplyvňujú biodiverzitu. V území extravilánu boli porasty pred výrubom k plánovanej trase diaľnice D1 Turany - Hubová miestami prepojené s lesnými komplexmi (južná časť katastra), ale druhové zloženie hlavne okolo Váhu je nepôvodné, invázne druhy potláčajú pôvodné druhy.

V zastavanom území vzhľadom na charakter zástavby nie je pre funkčný drevinový porast dostatok priestoru. Možnosť doplnenia drevín v súčasnosti vidíme len na relatívne malých plochách po okrajoch ciest, vedľa ČSPH a na koncoch obce. V prípade kompletného parkového riešenia celej obce samostatným dendrologickým projektom je možná výmena nepôvodných a inváznych druhov za pôvodné druhy drevín vhodných pre z.ú.

FAUNA - ŽIVOČÍŠTVO

Podľa zoogeografického zatriedenia fauny Slovenska (Atlas krajiny SR, 2002) kataster Kľačany z hľadiska členenia palearktu - *terestrického biocyklu* patrí do eurosibírskej podoblasti, provincie listnatých lesov podkarpatského úseku, v severnej časti k provincii stredoeurópskych pohorí, podprovincii karpatských pohorí, západokarpatskému úseku. Podľa členenia palearktu - *limnického biocyklu* patrí do euromediálnej podoblasti, pontokaspickej provincie, severopontického úseku a západného (Rýnskeho) úseku, hornovážsky okres.

Z hľadiska vertikálneho usporiadania územia v širšom okolí z.ú. Kľačany prevládajú podhorské (submontánne) druhy, menej zastúpené sú horské (montánne) a v nižších polohách sa vyskytujú aj teplomilnejšie druhy živočíchov.

Fauna v dotknutom území sa vyznačuje priemernou pestrosťou a rozšírením zoogeografických prvkov - boreálne, kozmopolitné, európske, palearktické, holarktické, sibírske, endemité aj reliktné druhy. Bohato zastúpená v okolí lesných komplexov a kričkovitých biotopoch na bývalých TTP je hlavne fauna vtákov, vrátane kritériových druhov pre chránené vtáčie územia Malá Fatra, Veľká Fatra. Z hľadiska migrácie preto predstavuje priestor veľký význam. Zastúpených je viacero typov živočíšnych spoločenstiev, dominujú zoocenózy ihličnatých lesov, brehových porastov a lúk a pasienkov, kde bezstavovce predstavujú najpočetnejšiu skupinu živočíchov.

Zoocenózy lužných lesov a vôd tvoria biotopy s permanentnou prítomnosťou vody, alebo aspoň vlhkého prostredia. Toky v území sú prirodzenými migračnými cestami a biokoridormi vodných, ale aj iných druhov živočíchov. Sprievodným znakom tokov je pobrežná vegetácia, v ktorej nachádzajú tieto druhy vhodné biotopy i dostatok potravy. Typickými vodnými druhmi sú vážky (Odonata), druhy zoobentosu, ryby (Osteichthyes), obojživelníky (Amphibia). Vlhké prostredie vyhovuje mnohým druhom hmyzu z radov dvojkrídlovcov (Diptera), blanokrídlovcov (Hymenoptera), chrobákov (Coleoptera) a ďalších skupín ako mäkkýše (Mollusca), pavúkovce (Arachnea), vtáky (Aves) atď. Z mäkkýšov sa vyskytuje napríklad slimák záhradný (*Helix pomatia*), slimák škvrnitý (*Arianta arbustorum*), invázny slizovec hrdzavý (*Arion rufus*), jantárovka malá (*Succinea oblonga*), janárovka veľká (*Succinea putris*). Z bohato zastúpenej skupiny hmyzu spomenieme aspoň šidielko červené (*Pyrrhosoma nymphula*), šidielko obyčajné (*Agriom puella*), vážku ploskú (*Libellula depressa*), pošvatku hnedopásu (*Perla marginata*), z obojživelníkov sa vyskytuje salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), ktorý je karpatským endemitom, ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*) a skokan hnedý (*Rana temporaria*), z plazov jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*). Druhy vtákov zo stavovcov dominujú, uvedieme aspoň trasochvosta horského (*Motacilla cinerea*), trasochvosta bieleho (*Motacilla alba*), kačicu divú (*Anas platyrhynchos*) a vodnára obyčajného (*Cinclus cinclus*). Pozdĺž tokov prelohuje vydra riečna (*Lutra lutra*), v porastoch sa vyskytujú drobné cicavce.

Zoocenózy ihličnatých a zmiešaných lesov poskytujú útočisko pre širokú škálu živočíchov, kde dominanciu predstavujú bezstavovce a biodiverzitu obohacujú hlavne vyššie stavovce. Priestorovo sa nachádzajú zoocenózy vo vyšších polohách katastra na území národných parkov Malá a Veľká Fatra, s vyššou dynamikou na územiach s karbonátovým podloží. Z mäkkýšov sa vyskytuje slizniak veľký (*Limax maximus*), slizniak karpatský (*Bielzia coeruleans*), slimák červenkastý (*Monochaoides incarnata*), z hmyzu napr. bystruška fialová (*Carabus violaceus*), bystruška medená (*Carabus cancellatus*), utekáčik obyčajný (*Pterostichus vulgaris*), hrobárík obyčajný (*Necrophorus vespilio*), fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), lajniak obyčajný (*Geotrupes stercorarius*), mravec lesný (*Formica rufa*) a mnohé ďalšie druhy rôznych skupín. Z plazov sú zastúpené vretenica severná (*Vipera berus*), užovka obojková (*Natrix natrix*), slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*). Zvlášť lesné ornitocenózy sú bohato zastúpené, uvedieme aspoň jastraba lesného (*Accipiter gentilis*), orla skalného (*Aquila chrysaetos*), orla kriľavého (*Aquila pomarina*), jariabka hôrneho (*Tetrastes bonasia*), sluku lesnú (*Scolopax rusticola*), tetru hlucháňa (*Tetrao urogallus*), tetru holniaku (*Lyrurus tetrix*), zo sov sa vyskytuje pôtik kapcavý (*Aegolius funereus*), kuvik vrabčí (*Glaucidium passerinum*), sova lesná (*Strix aluco*), z ostatných vzácny ďateľ trojprstý (*Picoides tridactylus*), holub hrivnák (*Columba palumbus*), kukučka obyčajná (*Cuculus canorus*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), trasochvost biely (*Motacilla alba*), oriešok obyčajný (*Troglodytes troglodytes*), slávik červienka (*Erithacus rubecula*), drozd čierny (*Turdus merula*), drozd plavý (*Turdus philomelos*), sýkorka uhliarka (*Parus ater*), sýkorka bielolíca (*Parus major*), sýkorka chochlatá (*Parus cristatus*), sýkorka čiernohlavá (*Parus montanus*), kolibiarik čipčavý

(*Phylloscopus collybita*), sojka škriekavá (*Garrulus glandarius*). Cicavce oblasti reprezentuje jeleň hôrny (*Cervus elaphus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), mačka divá (*Felis silvestris*), vlk dravý (*Canis lupus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), sviňa divá (*Sus scrofa*), liška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), kuna skalná (*Martes foina*), jazvec lesný (*Meles meles*), tchor tmavý (*Putorius putorius*), veverica stromová (*Sciurus vulgaris*), plšík lieskový (*Muscardinus avellanarius*) a ďalšie.

Zoocenózy lúk a pasienkov poskytujú útočisko teplomilnejším skupinám hmyzu, ktoré sa často šíria z južnejších oblastí, v regióne predstavuje hlavný migračný koridor údolie Váhu. Hlavnými skupinami na otvorených plochách sú motýle (*Lepidoptera*), blanokridlovce (*Hymenoptera*), chrobáky (*Coleoptera*), rovnokridlovce (*Orthoptera*), bzdochy (*Heteroptera*), cikády (*Auchenorrhyncha*), pavúkovce (*Arachnea*) a pod. Z pavúkovcov sa v katastri nachádza križiak obyčajný (*Araneus diadematus*), križiak zelený (*Araneus cucurbitinus*), sliedič obyčajný (*Pardosa mirabilis*), strehúň škvrnitý (*Lycosa singoriensis*), beháček pásavý (*Salticus scenicus*), z hmyzu kobylka svrčivá (*Tettigonia cantans*), kobylka zelená (*Tettigonia viridissima*), koník lúčny (*Chorthippus montanus*), koník zelený (*Omocestus viridulus*), blanokridlovce sú hojne zastúpené čmelmi rodu *Bombus* napr. čmeľ zemný (*Bombus terrestris*), žije tu aj lumok veľký (*Rhyssa persuasoria*), hrčiarka ružová (*Diplolepis rosae*). Motýle za slnečného počasia bývajú ozdobou lúk a sú významnými opelovačmi, ako napr. žltáček rešetliakový (*Conepterus rhamni*), žltáček ranostajový (*Colias hyale*), babôčka admirálska (*Vanessa atalanta*), babôčka osiková (*Nymphalis antiopa*), babôčka pávooká (*Nymphalis io*), mlynárik žeruchový (*Anthocharis cardamines*), mlynárik kapustný (*Pieris brassicae*), vretienka obyčajná (*Zygaena filipendulae*), vidlochvost feniklový (*Papilio machaon*). Z vtákov sa vyskytuje bocian biely (*Ciconia ciconia*), strakoš veľký (*Lanius excubitor*), strakoš obyčajný (*Lanius collurio*), strnádka lúčna (*Miliaria calandra*), myšiak lesný (*Buteo buteo*), sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), vzácny chrapkáč poľný (*Crex crex*), pinka lesná (*Fringilla coelebs*), stehlík pestrý (*Carduelis carduelis*), stehlík čižavý (*Carduelis spinus*), hýľ lesný (*Pyrrhula pyrrhula*), strnádka žltá (*Emberiza citrinella*). Z cicavcov sa vyskytuje jež tmavý (*Erinaceus europaeus*), krt podzemný (*Talpa europaea*), piskor lesný (*Sorex araneus*) atď.

Zoocenózy polí sú výrazne ovplyvnené činnosťou človeka, majú menšiu diverzitu ako predchádzajúce, ale niektoré druhy sa dokázali zmeneným podmienkam natoľko prispôbiť, že môžeme hovoriť až o premnožení. Početnosť druhov a jedincov závisí od intenzity hospodárenia. V záujmovom území je na veľkoplošné obhospodarovanie málo priestoru, plochy polí sú sústredené len v okolí zastavanej časti obce. Typickými druhmi polí sú blanokridlovce (*Hymenoptera*), dvojkrídlovce (*Diptera*), chrobáky (*Coleoptera*), vošky (*Aphididae*), mnohé druhy vtákov ako sokol myšiar (*Falco tinnunculus*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), škvránok poľný (*Alauda arvensis*), penica čiernohlavá (*Sylvia atricapilla*), penica obyčajná (*Sylvia communis*), z cicavcov hlavne hlodavce ako napr. hraboš poľný (*Microtus arvalis*) a druhy, ktoré tu nachádzajú dostatok potravy - jež bledý (*Erinaceus concolor*), lasica myšozravá (*Mustela nivalis*), zajac poľný (*Lepus europaeus*) atď.

BIOTOPY

Ochrana prírody je na území Slovenska vymedzená **Zákom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny** v znení neskorších predpisov a **vyhláškou MŽP SR č. 24/2003**, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody v znení neskorších predpisov. **Ochrana najvzácnejších biotopov a ohrozených druhov v európskom meradle - NATURA 2000** legislatívne zabezpečujú právne normy EÚ: smernica RES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov – známa ako smernica o vtákoch (Bird Directive) a smernica RES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín - známa ako smernica o biotopoch (Habitats Directive).

Systém zabezpečenia ochrany prírody na Slovensku má za cieľ prispieť k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvárať podmienky na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a na dosiahnutie ekologickej stability. Zákonným nástrojom na zabezpečenie ochrany prírodných prvkov je obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť, alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, alebo ekologickú stabilitu. Ochrana prírody rozdeľujeme na územnú a druhovú ochranu. Do územnej ochrany zaraďujeme veľkoplošné a maloplošné chránené územia, územia európskeho významu, chránené vtáčie územia a do druhovej chránené stromy, rastliny a živočíchy. Chránené územia sa vyhlasujú na ochranu biotopov európskeho a národného významu a biotopov chránených druhov európskeho a národného významu.

Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň - platí na celom území SR, najprísnejší je 5. stupeň, v ktorom je zakázaný pohyb mimo vyznačených turistických chodníkov (okrem vlastníkov a kontrolných orgánov). Zakázaný je aj zber plodov, rušenie živočíchov a ťhanie rastlín, výskum a iná činnosť sa vykonáva len na základe výnimky príslušného orgánu ochrany prírody, súčasne je vylúčená hospodárska činnosť. V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany: zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň, 1. stupeň nemá pridelenú zónu.

Cez riešené katastrálne územie obce Kľačany prechádza **Národný park (NP) Malá Fatra, ochranné pásmo NP Veľká Fatra**, 4 maloplošné chránené územia – **národná prírodná rezervácia (NPR) č. 443 Šrámková, č. 446 Šútovská dolina, prírodná pamiatka (PP) č. 320 Kľačiansky meander, chránený areál (CHA) č. 1034 Rieka Orava**. Ostatné chránené územia ako sú chránená krajinná oblasť, prírodná rezervácia, národná prírodná pamiatka, chránený krajinný prvok, chránený strom sa v k.ú. obce nenachádzajú alebo ním neprechádzajú. V osade Rieka je evidovaná jedna **genofondová lokalita (GL) Kľačiansky lom - horné jazierko**. Ich lokalizácia je znázornená v grafickej časti vo Výkrese ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability č. 7 v mierke 1:10 000.

Územie NP Malá Fatra (nad pravým brehom Váhu) je zároveň súčasťou **národného zoznamu území európskeho významu s označením SKUEV 0252 a Chráneného vtáčieho územia Malá Fatra s označením SKCHVÚ 013**. Územie ochranného pásma NP Veľká Fatra (pod ľavým brehom Váhu) je súčasťou **národného zoznamu území európskeho významu s označením SKUEV 0238**. To isté platí pre vodný tok Váh má označenie **SKUEV 0253 a vodný tok Orava SKUEV 0243**.

Čo sa týka ochrany prírody územie spravuje viacero organizačných útvarov ŠOP SR – Správa NP Malá Fatra s pôsobnosťou na území NP Malá Fatra (územie západne od rieky Orava) a na území ochranného pásma (OP) NP Malá Fatra (východne od rieky Orava), správa NP Veľká Fatra je na území OP NP Veľká Fatra. Samotná rieka Váh patrí do pôsobnosti Správy Tatranského národného parku. Ostatné územie mimo NP a ich OP (prevažne zastavaná časť obce) patrí do pôsobnosti Správy Chránenej krajinnéj oblasti Horná Orava.

a.) Veľkoplošné chránené územia

Väčšina k.ú. obce Kľačany (zhruba 2/3) ležiaca nad pravým brehom Váhu patrí do **Národného parku Malá Fatra**. Celý NP Malá Fatra je situovaný v jadrovom pohorí Malej Fatry, ktoré je štvrtým najvyšším pohorím Slovenska, konkrétne v jeho severnej časti – Krivánskej Malej Fatre, s najvyšším vrchom Veľký Fatranský Kriváň (1709 m. n.m.). Územie bolo vyhlásené za chránené pôvodne ako CHKO (chránená krajinná oblasť) a 1. apríla 1988 bolo územie Nariadením vlády SSR č. 24/1988 Zb. o Národnom parku Malá Fatra v znení zákona NR SR č. 287/1994 Z.z. prekategORIZOVANÉ na Národný park Malá Fatra. Výmera vlastného chráneného územia s 3. stupňom ochrany v zmysle platnej legislatívy je 22,630 ha (z toho 18,711 ha lesné pozemky, 2,838 ha poľnohospodárske pozemky a 1,081 ha ostatné plochy), ochranné pásmo s 2. stupňom ochrany je 23,262 ha (z toho 9,388 ha lesné pozemky, 11,789 ha poľnohospodárske pozemky a 2,085 ha ostatné plochy).

V území NP Malá Fatra je bohatá pestrosť reliéfu s pomerne zachovalou západokarpatskou flórou a faunou. Doteraz bolo zistených viac ako 900 druhov vyšších rastlín, z toho 22 západokarpatských endemitov, 14 karpatských endemitov, 15 karpatských subendemitov a 4 endemity Malej Fatry - jarabina Margittaiho (*Sorbus margittaiana*), achemilka Sojákova (*Alchemilla sojaki*), Alchemilka panenská (*Alchemilla virginea*), očianka stopkatá (*Euphrasia stipitata*). Zo živočíšnych druhov tu žijú napríklad medveď hnedý (*Ursus arctos*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), vydra riečna (*Lutra lutra*), vhodné podmienky na hniezdenie tu nachádzajú sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*), výr skalný (*Bubo bubo*), žlna sivá (*Picus canus*), kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*), ďateľ bieločrptlý (*Dendrocopos leucotos*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), muchárik bieločrptlý (*Ficedula albicollis*), skalár pestrý (*Monticola saxatilis*), murárik červenokrídly (*Tichodroma muraria*).

Hranica NP Malá Fatra vychádza z bodu, v ktorom potok Vrátnanka pretína okraj lesa na južnom okraji intravilánu obce Terchová. Odtiaľ vedie západným smerom po okraji lesa, južne od osád Podolina, Belovia, Mažgutovia a areálu rekreačných chat k sútoku potokov Bránice. Pretína potok a vedie prevažne juhozápadným smerom okrajom lesa severne od kóty 640 k vyústeniu Belanskej doliny a k osade Frankovia. Ďalej pokračuje okrajom lesa južne od osád Bačín a Zichovia do vyústenia Kukurišovej doliny, pri horárni pretína potok Kúr a vedie juhozápadným smerom ku chate Pod Jedľovinou. Z juhu obchádza chatovú osadu Pod Jedľovinou a stáča sa na juh k Váhu a ďalej pokračuje po jeho pravom brehu proti smeru toku až k sútoku s derivačným kanálom. Odtiaľ pokračuje okrajom lesa východným smerom, pretína dolinu Panošina, Kozinský potok, potok Mneša, Kľačiansku a Sučiansku dolinu. Potom vedie okrajom lesa severovýchodným smerom k potoku Grchová, po ktorom pokračuje proti prúdu na kótu 663 a hranicou lesných porastov do doliny Studenca k lesnej ceste. Túto pretína severozápadne od Hlásnej skaly (680) a vedie okrajom lesa južne od kóty Vlčkovské (763) k horami v doline Šútovského potoka, odkiaľ pokračuje východným smerom po hranici schváleného dobývacieho priestoru Kľačany II. k potoku severne od kóty Malá Fatra (567). Tu sa stáča na juh k štátnej ceste Turany - Kľačany, ktorú sleduje po železničnom troleji U Šútovky. Ďalej pokračuje severným okrajom železničnej trate až po jej odbočku v Kľačanoch, kde sa stáča na sever a západným okrajom železničnej trate Kľačany - Dolný Kubín vedie ku križovatke so štátnou cestou Kľačany - Dolný Kubín juhovýchodne od kóty 750. Potom sleduje severozápadný a severný okraj tejto cesty až po jej križovatku so železničnou traťou pri železničnej zastávke Párnica, odkiaľ pokračuje severozápadným okrajom železničnej trate k juhozápadnému okraju intravilánu obce Párnica. Odtiaľ vedie okrajom lesa severozápadným smerom, pretínajúc ústia dvoch bezmenných prítokov potoka Zázrivka, až po štátnu cestu Zázrivá - Párnica, východne od kóty Dúbravina (603). Križuje štátnu cestu a pokračuje severovýchodným smerom do sedielka severne

od kóty Diel (749), ďalej hranicou lesných porastov k potoku Istebňanka severozápadne od obce Istebné. Týmto potom západne od kóty Žiar (890) pokračuje severozápadným a severným smerom ku katastrálnej hranici medzi obcami Istebné a Veličná. odkiaľ vystupuje východným smerom do sedla medzi kótami Močila (884) a Mackov (927). Zo sedla vedie severným smerom na kótu Mackov (927), okrajom lesa obchádza kótu Orvišník (791) a južne od kóty Uhliská (940) sa stáča západným smerom a pokračuje hranicou lesa a porastov k potoku Istebňanka. Týmto potokom vedie južným smerom po lesnú cestu, ktorou odbočuje severozápadným smerom na hrebeň a západným smerom na kótu Mraznica (943). Z nej zostupuje hrebeňom Čremoš k sútoku potokov Čremoš a Zázrivka. Potom pokračuje okrajom lesa severným smerom k osade Podskalje a na západ pravostranným prítokom potoka Zázrivka cez kóty 873 a Čapica (882) až po okraj lesa v doline pravostranného prítoku Petrovského potoka. Odtiaľ vedie okrajom lesa západným smerom až do východiského bodu.

Hranica ochranného pásma NP Malá Fatra vychádza z odbočky železničnej trate Kľačany - Dolný Kubín od železničnej trate Žilina - Košice v Kľačanoch a pokračuje severným okrajom železničnej trate Žilina - Košice východným smerom po obec Stankovany. Severným okrajom intravilánu obce a potom Škutovou dolinou, lesnou cestou a zbiehajúcim chrbátom pokračuje severovýchodným smerom k intravilánu obce Žaškov. Juhozápadným okrajom intravilánu obce vedie ďalej až k rieke Orava, ktorú križuje a sleduje jej pravý breh po sútoku s potokom Zázrivka. Týmto potokom pokračuje k západnému okraju obce Párnica, odtiaľ severným okrajom jej intravilánu a miestnej časti Záhrabovica k potoku tečúcemu z Temnej doliny a ním po jeho pravostranný prítok. Tu odbočuje východným smerom cez kótu 557 k západnému okraju intravilánu obce Istebné a jeho okrajom k potoku Istebňanka po styk s hranicou národného parku. Hranica ochranného pásma ďalej vychádza z hranice národného parku v sedle medzi kótami Močila (884) a Mackov (927) a vedie po katastrálnej hranici medzi obcami Istebné a Veličná do sedla severne od kóty 617, odkiaľ hrebeňom a katastrálnou hranicou severným smerom po bočný chrbát, ktorým zostupuje východným smerom do Prednej doliny. Z nej vystupuje bočným hrebeňom severným smerom k lesnej ceste juhovýchodne od Starého hája a po katastrálnej hranici na kótu Kľúč (1144), z ktorej vedie hranicou lesných porastov na hlavný hrebeň medzi kótami 1202 a 1392. Potom pokračuje po hrebeni východným, severovýchodným a východným smerom cez kóty 1392, 1344, 1141, Minčol (1139), Bzinská hoľa (1193) na Príslopec, kde sa stáča na západ ku kóte 1251 a k štátnej prírodnej rezervácii Paráč. Po jej severnej hranici sa opäť vracia na hlavný hrebeň, ktorým pokračuje západným smerom cez kóty 1166, Hoľa (1066), 1092, Okružlica (1163), Javorinka (1210), Okružlica (1070) a ďalej juhozápadným smerom cez Jezofčie, kótu 900 južne od usadlosti Kýčerka, kótu 900 severne od usadlosti Do Masnicov po križovatku ciest na hrebeni Vojenné, severozápadne od usadlosti Do Machaja. Potom hranica vedie lesnou cestou juhozápadným smerom a západne od usadlosti Matejičkovia odbočuje poľnou cestou k osade Skaličania. Severovýchodným okrajom štátnej cesty sa stáča na juhovýchod do sedielka a v ohybe cesty odbočuje západným smerom na poľnú cestu. Po nej pokračuje cez kótu 710 na kótu Žilín (765), odtiaľ naďalej po chrbáte na juh ku kóte Magura (921), pod ktorou sa stáča juhozápadným smerom cez Jalovec (735) a Požeha (799). Potom vedie po chrbáte prevažne južným smerom. Medzi Pod dielom a Koňhorou zostupuje k západnému okraju lesných porastov juhozápadne od osady Koňhora a ich okrajom až k ceste vedúcej do obce Varín, odtiaľ severným a južným okrajom intravilánu k pravému brehu rieky Varínka a po ňom až k jej sútoku s Váhom. Tu prechádza Váh a po jeho brehu pokračuje proti toku ku križovatke ciest pod hradom Strečno a ďalej po hrebeni juhozápadným smerom na kótu Kosová (741), z nej na juh hranicou lesných porastov cez hrebeň Sarašníky na kótu Razsočná (1204). Z nej hranica zostupuje bočným hrebeňom juhovýchodným smerom severne od Chraporého potoka na okraj lesa juhozápadne od Dubnej sklady, ktorým obchádza lom žuly Vrútky - Dubná skala vo vzdialenosti 100 metrov severne od hranice schváleného dobývacieho priestoru. Potom križuje štátnu cestu Strečno - Vrútky a železničnú trať a ľavým brehom Váhu pokračuje juhovýchodným smerom až k štátnej ceste Vrútky - Lipovec, ktorú križuje a po jej juhovýchodnom okraji odbočuje k ľavému brehu derivačného kanála pri obci Lipovec. Ním vedie až ku katastrálnej hranici medzi obcami Vrútky a Sučany južne od obce Turčianske Kľačany, kde prechádza na ľavý breh Váhu. Ďalej pokračuje ľavým brehom Váhu juhovýchodným smerom až k miestu, kde katastrálna hranica medzi obcami Sučany a Turany, asi 200 m severozápadne od železničného mosta pretína rieku Váh. Ďalej vedie po pravom brehu asi 100 m severovýchodným smerom k pravostrannému prítoku, ktorý sleduje k štátnej ceste Sučany - Turany. Južným okrajom tejto cesty sa stáča na rázcestie štátnych ciest a kótu 397, odkiaľ prechádza na severný okraj štátnej cesty Sučany - Kľačany a ním vedie severovýchodným smerom obchádzajúc po západnom okraji intravilánu obce Ratkovo, až po most cez Šútovský potok. Tu odbočuje severozápadným smerom a vedie ľavým brehom Šútovského potoka cez osadu Rieka až po styk s hranicou národného parku.

Ostatná časť k.ú. (zhruba 1/3) po ľavom brehu Váhu patrí do **ochranného pásma Národného parku Veľká Fatra**. NP Veľká Fatra patrí medzi najrozsiahlejšie pohoria Slovenska so zachovalým prírodným prostredím. Reliéf Veľkej Fatry je značne členitý, hlavný hrebeň s rázsochami predstavuje hôľny vysokohorský reliéf s výraznými krasovými javmi ako skalné steny, okná, kaňonovité dolinky a jaskyne. Najvyšším vrchom je Ostredok (1592 m. n. m). Územie bolo vyhlásené za chránené pôvodne ako CHKO (chránená krajinná oblasť) v roku 1973 a Nariadením vlády SSR č. 140/2002 o Národnom parku Veľká Fatra s účinnosťou od 1. apríla 2002 bolo územie

prekategorizované na národný park. Výmera vlastného chráneného územia s 3. stupňom ochrany v zmysle platnej legislatívy je 40 371,3433 ha, ochranné pásmo s 2. stupňom ochrany je 26 132, 5817 ha (z toho poľnohospodárskej pôdy je 8 029, 4403 ha, lesnej pôdy 17 182, 4885 ha, vodných plôch 287, 4869 ha, zastavaných plôch a nádvorí 316, 6280 ha, ostatných plôch 316, 5373 ha). Ochranné pásmo tvoria tri samostatné časti: južná, západná a najväčšia severná časť. Do k.ú. Kraľovian zasahuje severná časť OP.

Medzi vzácné spoločenstvá patria zvyšky reliktných borín na vápencových bralách. Pre hĺbne spoločenstvá hlavného hrebeňa je charakteristický výskyt veternice narcisokvetej (*Anemone narcissifolia*). Na území Veľkej Fatry prevažujú horské druhy živočíchov. Dosiaľ v nej bolo zistených okolo 110 druhov hniezdiacich vtákov a 60 druhov cicavcov s podobným druhovým zložením ako v Malej Fatre.

Hranica severnej časti ochranného pásma NP Veľká Fatra sa začína na severovýchodnom okraji intravilánu obce Blatnica, pokračuje severným smerom, kde sa napojí na pravý okraj Cesty SNP. Po pravej strane Cesty SNP smeruje k intravilánu obce Folkušová, ktorý obchádza z východnej strany a pokračuje rovnakým smerom po pravom okraji Cesty SNP až k intravilánu obce Necpaly. Obchádza intravilán obce z južnej strany. V ústí Necpalskej doliny sa napája na hranicu vlastného územia národného parku. Od severovýchodného okraja intravilánu obce Necpaly sa hranica napája na pravý okraj Cesty SNP a pokračuje severným smerom až k intravilánu obce Belá-Dulice. Ten obchádza z východnej strany a ďalej pokračuje pôvodným smerom po pravom okraji Cesty SNP až k intravilánu obce Turčianske Jaseno. Obchádza intravilán obce z východnej strany k miestnej časti Dolné Jaseno. Severozápadným smerom po pravej strane miestnej komunikácie prichádza k intravilánu obce Záborie. Obchádza intravilán obce z východnej strany a na jeho severovýchodnom okraji sa opäť vracia na pravý okraj Cesty SNP, ktorý sleduje na severovýchod asi 500 metrov až po intravilán obce Sklabiňa. Ten obchádza z južnej a východnej strany. Na severovýchodnom okraji obce Sklabiňa sa hranica ochranného pásma vracia späť na pravý okraj Cesty SNP, po ktorej pokračuje severovýchodným smerom až k intravilánu obce Sklabinský Podzámok. Obchádza intravilán z južnej a severnej strany a na jeho severozápadnom okraji nadväzuje na ľavý breh Kantorského potoka. Pokračuje ľavým brehom Kantorského potoka na sever až po styk s parkom v Turčianskej Štiavničke. Obchádza miestny park zo západnej a severnej strany. Ďalej pokračuje východným až severným smerom po hranici intravilánu obce. Na jeho severovýchodnom okraji sa napája na ľavý breh Kantorského potoka. Pokračuje severným smerom ľavým brehom Kantorského potoka až po sútok so starým korytom Váhu. Ďalej pokračuje východným smerom po pravej strane železničnej trate Vrútky - Košice a po pravej strane železničného mosta prejde na ľavú stranu starého koryta Váhu (proti toku). Ďalej smeruje na východ až severovýchod ľavou stranou koryta Váhu (proti toku) až k priehradnému múru Krpelianskej priehrady. Ďalej pokračuje na severozápadný okraj Krpelianskej priehrady, odkiaľ vedie severovýchodným až východným smerom po ľavom brehu rieky Váh (proti toku) po kraľoviansky most. Po pravom okraji kraľovianskeho mosta prekróčí rieku Váh smerom na východ. Ďalej pokračuje pôvodným smerom pravou stranou štátnej cesty Kraľovany - Ružomberok až po intravilán obce Stankovany, miestnej časti Rojkov. Na severozápadnom okraji osady Rojkov pokračuje južným smerom hranicou Prírodnej rezervácie Rojkovské rašelinisko. Obchádza osadu z južnej až juhovýchodnej strany k Prírodnej pamiatke Rojkovská travertínová kopa, ktorú obchádza po jej severnej a severovýchodnej hranici. Od severovýchodného okraja osady Rojkov smeruje hranica ochranného pásma na juhovýchod, úpäťm terénneho zlomu súbežne so štátnou cestou Kraľovany - Ružomberok po osadu Strakovci, ktorú obchádza západným až juhozápadným smerom. Ďalej pokračuje juhovýchodným smerom po pravom okraji štátnej cesty Kraľovany - Ružomberok až na úroveň doliny Korbeľka. Tam odbočuje po poľnej ceste na západ, približne po 300 metroch dosiahne súvislý okraj lesných porastov pred dolinou Korbeľka. Odkláňa sa juhovýchodným až východným smerom po súvislom okraji lesných porastov a lesnou cestou až k intravilánu obce Lubochná. Obchádza intravilán obce zo západnej a juhovýchodnej strany a na juhovýchodnom okraji intravilánu sa vracia na štátnu cestu Kraľovany - Ružomberok. Pokračuje juhovýchodným smerom po pravom okraji štátnej cesty až k severozápadnému okraju intravilánu obce Hubová. Odtiaľ pokračuje južným smerom poľnou cestou asi 500 metrov až k objektu vodojemu. Ďalej pokračuje severovýchodným smerom po poľnej ceste asi 400 metrov, kde sa napojí na miestnu komunikáciu a pokračuje juhovýchodným smerom pravou stranou miestnej komunikácie asi 200 metrov k športovému areálu obce Hubová. Obchádza objekt športového areálu z južnej strany. Pokračuje severným smerom po pravej strane miestnej komunikácie až k intravilánu obce Hubová. Od juhovýchodného okraja intravilánu obce Hubová pokračuje východným smerom po poľnej ceste asi 1 km, kde sa lomí na sever a po hranici parciel zbíha k pravému okraju štátnej cesty Kraľovany - Ružomberok. Pokračuje východným až juhovýchodným smerom po pravom okraji štátnej cesty Kraľovany - Ružomberok po severozápadný okraj Ružomberka, miestnej časti Stará Černová, kde približne 200 metrov pred intravilánom odbočí na okraj lesného porastu, a pokračuje juhovýchodným smerom k západnému okraju intravilánu. Odtiaľ smeruje na juhozápad po okraji intravilánu miestnej časti Stará Černová až po súvislý okraj lesa. Pokračuje juhovýchodným smerom po súvislom okraji lesných porastov až do Čutkovskej doliny. V ústí Čutkovskej doliny pretne údolnú odvoznú lesnú cestu i Čutkovský potok a napojí sa na pravý okraj elektrovodu. Pokračuje juhovýchodným smerom po pravej strane elektrovodu až na lokalitu Kalvária, pričom pretína dolinu Hrabovo. Na lokalite Kalvária opustí hranicu elektrovodu a pokračuje juhovýchodným smerom po súvislom okraji lesných porastov až na lokalitu Kosovo. Ďalej vedie

východným smerom a pravou stranou hranice záhradkárskej osady zbieha k intravilánu mesta Ružomberok, miestnej časti Biely Potok. Po západnom okraji intravilánu miestnej časti Biely Potok pokračuje na juh až po cestný most na južnom okraji intravilánu (odbočka na Jazierce). Ďalej smeruje na juh po ľavom brehu rieky Revúca (v smere proti toku) až na severný okraj intravilánu obce Liptovská Osada, kde nadväzuje na hranicu vlastného územia Národného parku Veľká Fatra.

b.) Maloplošné chránené územia

Do malého kúska severnej časti k.ú. zasahuje **národná prírodná rezervácia Šrámková** (č. v štátnom zozname 443), ktorá bola vyhlásená v roku 1967, novelizovaná v roku 1980 a 1988, výmera rezervácie je 243,65 ha, na jej území platí v zmysle platnej legislatívy 5. stupeň ochrany, má stanovené ochranné pásmo 100 m od hranice rezervácie. Chránené územie sa nachádza v pohorí Malej Fatry – časť Krivánska Malá Fatra, v k. ú. Kľačovany a Párnica. Rozprestiera sa na svahoch vrchu Žobrák (1 308 m. n. m.) a medzi vrchmi Stoh a Suchý vrch, na východnej strane sa zvažuje do doliny Bystrička, v západnej časti susedí s NPR Šútovská dolina.

Územie je súčasťou územia systému NATURA 2000 - SKUEV0252 Malá Fatra s výskytom vzácných chránených biotopov Ls5.1 - bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, Ls5.2 - kyslomilné bukové lesy, Ls5.3 - javorovo-bukové horské lesy a Ls4 - lipovo-javorové sutinové lesy. Reliéf lokality je dosť členitý, kamenité svahy pokryté pralesnými lesnými komplexmi vo výškovom rozpätí 680–1 220 m.n.m. sú ovplyvnené činnosťou človeka len minimálne. Zachovalé lesy majú veľký význam pre populácie veľkých šeliem ako medveď, rys, vlk a mačka divá.

Severozápadnou časťou k.ú. prechádza **národná prírodná rezervácia Šútovská dolina** (č. v štátnom zozname 446), ktorá bola vyhlásená v roku 1967, novelizácia v roku 1981, vo výmere 526,65 ha. Zasahuje aj do k.ú. Párnica a Šútovo. Platí tu v zmysle platnej legislatívy 5. stupeň ochrany, má stanovené ochranné pásmo 100 m od hranice rezervácie. Chránené územie sa nachádza v Krivánskej časti Malej Fatry a na severovýchodnej strane susedí s NPR Šrámková. Dolinou preteká Šútovský potok, ktorý ústi do Váhu. Na bočnom prítoku vo výške 822 m. n. m. a nachádza známy Šútovský vodopád vysoký 38 m – je to najvyšší vodopád v Malej Fatre. Dolinou vedie náučný chodník so 6-timi zastávkami a informačnými panelmi.

Predmetom ochrany rezervácie je biologický a krajinársky vzácny priestor Malej Fatry so zachovalými komplexmi karpatských lesov horského a vysokohorského charakteru. V brehových porastoch dominuje jelša sivá (*Alnus incana*), vŕba krehká (*Salix fragilis*), vŕba purpurová (*Salix purpurea*), vŕba sivá (*Salix elaeagnos*), zemolez čierny (*Lonicera nigra*), v podraze sa nachádzajú druhy ako bodliak lopúchovitý (*Carduus personata*), deväťsil hybridný (*Petasites hybridus*), krkoška chlpatá (*Chaerophyllum hirsutum*), kýchavica biela (*Veratrum album*), pakost močiarny (*Geranium palustre*), pichliač potočný (*Cirsium rivulare*), pichliač zelinový (*Cirsium oleraceum*), prilbica tuhá (*Aconitum firmum*), stračonôžka vysoká (*Delphinium elatum*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), vŕbovka chlpatá (*Epilobium hirsutum*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*) a mnohé ďalšie. Zo živočíchov viazaných na vodné prostredie sú zaregistrované obojživelníky - salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*) a mlok vrchovský (*Triturus alpestris*), z vtákov trasochvost horský (*Motacilla cinerea*), vodnár obyčajný (*Cinclus cinclus*), oriešok obyčajný (*Troglodytes troglodytes*), rybárik riečny (*Alcedo atthis*) a iné druhy. Z bezstavovcov napríklad chrobák tvrdoň deväťsilový (*Liparis glabrirostris*), bystrušky (*Carabus* sp.), motýle vážky, dvojkrídlovce, mäkkýše atď.

V meandri Váhu v JZ časti k.ú. sa nachádza **prírodná pamiatka Kľačoviansky meander** (č. v štátnom zozname 320), ktorá bola vyhlásená v roku 1990 vo výmere 18, 23 ha, platí tu v zmysle platnej legislatívy 4. stupeň ochrany, má stanovené ochranné pásmo 60 m od hranice PP. Tvorí ju prirodzený záhyb Váhu vytvorený činnosťou vody v JZ časti k.ú. Kľačovany. Predmetom ochrany je veľmi vzácna forma riečneho reliéfu - antecedentný prelom Váhu cez výbežok Veľkej Fatry, ktorý patrí medzi ojedinelé dolinové meandre a je dokladom tektonického vývoja oblasti, poskytujúcim možnosť rekonštrukcie paleogeografických pomerov územia. Má vedecký a populárno-náučný význam.

Podlž východnej časti k.ú. v OP NP Malá Fatra sa nachádza **chránený areál Rieka Orava** (č. v štátnom zozname 1034). Stredom koryta rieky prechádza katastrálna hranica obce Kľačovany s obcou Stankovany a Žaškov. CHA bol vyhlásený v roku 1997, rozloha 865 ha, nadmorská výška 429 – 800 m.n.m., platí tu v zmysle platnej legislatívy 4. stupeň ochrany. Od roku 1998 spolu so svojimi prítokmi je zaradená medzi medzinárodne významné Ramsarské lokality pod Názvom: Rieka Orava a jej prítoky. Prechádza cez k.ú. obcí Bziny, Čimhová, Dlhá nad Oravou, Dolný Kubín, Habovka, Horná Lehota, Chlebnice, Istebné, Kľačovany, Krivá, Liesek, Medzibrodie nad Oravou, Nižná, Oravská Poruba, Oravský Biely Potok, Oravský Podzámok, Párnica, Podbiel, Pribiš, Pucov, Sedliacka Dubová, Stankovany, Trstená, Tvrdošín, Veličná, Vitanová, Zázrivá, Žaškov.

Tvorí ju komplex zachovalých riečnych ekosystémov s funkciou biokoridoru nadregionálneho významu s bohatým druhovým zastúpením fauny a flóry a biotopov mnohých chránených, vzácných a ohrozených druhov organizmov. Jedná sa o časť riečného systému podhorského charakteru v povodí Oravy na severnom Slovensku, ktorý patrí z hľadiska diverzity pôvodnej bioty, ako aj z hľadiska prirodzeného charakteru abiotických zložiek k

najzachovalejším a najvýznamnejším ekosystémom svojho druhu v strednej Európe. Na rieke Orava (od Tvrdošína po ústie do Váhu) a jej prítokoch (dolné úseky Oravice, Studeného potoka, Chlebnického potoka, Pribišského potoka, Pucovského potoka a Zázrivky) sa udržala vysoká koncentrácia cenných prírodných fenoménov.

Viac maloplošných chránených území ako sú NPR, PR, PP, NPP, CHA prípadne chránené stromy sa v k.ú. obce Kraľovany nenachádza.

V zmysle ÚPN-VÚC Žilinského kraja je navrhovaný pod ľavým brehom Váhu malý kúsok JZ časti k.ú. zaradiť do **navrhovaného chráneného areálu Pod Sokolom** (č. označenia 45 v ÚPN-VÚC ŽSK). Jedná sa o ekosystém druchovej ochrany rastlín. Prechádza do susedného k.ú. Krpeľany. Jeho celková výmera je 96 ha, z toho 27,5 ha v k.ú. Kraľovany. Leží v ochrannom pásme NP Veľká Fatra.

c.) Genofondová lokalita

Predmetné územie sa nachádza mimo veľkoplošných a maloplošných chránených území v západnej časti k.ú. v osade Rieka. Jedná sa o **Kraľoviansky lom – horné jazierko**, kde platí v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a tvorby krajiny 1. stupeň ochrany.

Jazierko o ploche cca 0,4 ha je významná generačná lokalita obojživelníkov s výskytom mloka karpatského (*Lissotriton montandoni*) a skokana hnedého (*Rana temporaria*) a zároveň je významným krajinnoekologickým a stabilizačným prvkom (potenciálny biotop obojživelníkov, rýb, potravný biotop avifauny, krajinársky významný prvok pre zvýšenie diverzity a stability...). Jazierko je ohrozené najmä blízkou banskou činnosťou a preto je nevyhnutné všetky činnosti organizovať a prevádzkať takým spôsobom, aby sa zabezpečila ďalšia jeho existencia a ochrana. Rovnako dôležitou súčasťou popri jazierku sú jeho brehové porasty, ktoré plnia predovšetkým ekologické (stabilizačné) funkcie. Čiastočne bránia zanášaniam jazierka a zároveň plnia revitalizačnú funkciu aj pre blízke prostredie. Zároveň majú potenciál významne sa podieľať na následnej rekultivácii a revitalizácii priestoru po likvidácii existujúceho lomu a ukončení všetkých ťažobných činností a zrušení DP.

Pri návrhu nových činností v okolí horného jazierka bude potrebné rešpektovať jeho plochu, neriešiť na nej odvodňovanie, nezasahovať do jej brehových porastov a nebudovať na nej stavby. Nové stavby vrátane oplotení umiestňovať min. 6 m od brehovej čiary vodnej plochy.

d.) Územia sústavy NATURA 2000

Cieľom programu budovania sústavy osobitne chránených území NATURA 2000 (ďalej len „sústava NATURA 2000“) je zachovanie vybraných typov prírodných biotopov a biotopov ohrozených druhov rastlín a živočíchov v celoeurópskom meradle. Budovanie sústavy NATURA 2000 vyplýva z ustanovení dvoch smerníc: smernice Rady č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (ďalej len „smernica o ochrane vtáctva“) a smernice Rady č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (ďalej len „smernica o biotopoch“), ktoré tvoria základné právne predpisy Európskej únie pre oblasť ochrany prírody.

Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území :

- územia vyhlásené za chránené na základe kritérií stanovených v **smernici o biotopoch** – tzv. osobitné územie ochrany (angl. *Special Area of Conservation, SAC*); národný zoznam takýchto území prerokúva vláda SR, ktorá ho po odsúhlasení zasiela na schválenie Európskej komisii /§ 27 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody“)/;

- územia vyhlásené za chránené na základe kritérií stanovených v **smernici o ochrane vtáctva** - chránené vtáčie územia /§ 26 zákona o ochrane prírody/ (angl. *Special Protection Area, SPA*), zoznam vtáčích území schvaľuje vláda a zasiela ho Európskej komisii /§ 26 ods. 2 zákona o ochrane prírody/.

Územia ktoré sú navrhované na zaradenie do celoeurópskej sústavy NATURA 2000 na základe smernice o biotopoch, sú následne predmetom konzultácií zo strany Európskej komisie a členského štátu (Európska komisia môže vybrať len niektoré z lokalít navrhovaných v národnom zozname alebo môže od členského štátu požadovať jeho doplnenie, ak jeho návrh vyhodnotí ako nedostatočný, prípadne môže od členského štátu požadovať aj zaradenie niektorých konkrétnych lokalít, ktoré členský štát vo svojom pôvodnom návrhu vôbec neuvádzal).

Územia navrhované na zaradenie do celoeurópskej sústavy NATURA 2000 na základe smernice o ochrane vtáctva (chránené vtáčie územia) zaraďuje Európska komisia do sústavy NATURA 2000 v zmysle článku 4 ods. 3 smernice o ochrane vtáctva, podľa ktorého „Členské štáty zašlú Komisii všetky relevantné informácie, aby mohla vyvinúť náležitú iniciatívu s cieľom koordinácie nevyhnutnej na zabezpečenie toho, aby oblasti uvedené v odsekoch 1. a 2. tvorili súvislý celok, ktorý spĺňa požiadavky ochrany týchto druhov v geografických oblastiach amora a pevniny, kde platí táto smernica“.

Zástupcovia Európskej komisie a mimovládnej organizácie BirdLife International vypracovali zoznam kritérií na určenie lokalít významných pre ochranu vtáctva v EÚ. Zoznam vtáčích území pre Slovenskú republiku pripravila Spoločnosť pre ochranu vtáctva na Slovensku (partnerská organizácia BirdLife International) v spolupráci so Štátnou

ochranou prírody SR, v rámci realizácie projektu „Tvorba sústavy NATURA 2000 v Slovenskej republike“ financovaný z prostriedkov Holandskej vlády. Uvedený projekt bol realizovaný v rokoch 2001 a 2002.

Kritériá zvolené v Slovenskej republike vychádzali zo základných požiadaviek pre výber významných vtáčích území v EÚ. Pozostávali z piatich kvantitatívnych kritérií a jedného kvalitatívneho kritéria, s dôrazom na kvantitatívne kritériá K1 [(„päť najlepších území“), (Kritérium K1 bolo v rámci medzirezortného pripomienkového konania na základe zásadnej pripomienky Ministerstva pôdohospodárstva SR zmenené na „tri najlepšie územia“)] a K2 (územia, na ktorých sa zdržiava najmenej 1 % ťahovej, bioregiónálnej alebo celoeurópskej populácie druhov uvedených v prílohe I smernice o ochrane vtáctva).

Za chránené vtáčie územia sa podľa § 26 ods.1 zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov vyhlasujú biotopy sťahovavých druhov vtákov, najmä oblasti ich hniezdenia, preperovania, zimovania, ako aj miesta odpočinku na ich migračných trasách a biotopy druhov vtákov európskeho významu na účel zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania. K 1. januáru 2013 je vyhlásených všetkých 41 CHVÚ z Národného zoznamu chránených vtáčích území.

Územia európskeho významu

• SKUEV 0252 Malá Fatra

Okresy: Dolný Kubín, Martin, Žilina

Katastrálne územia: Belá, Dolná Tižina, Krasňany, Istebné, Kraľovany, Lipovec, Nezbudská Lúčka, Párnica, Sučany, Šútovo, Terchová, Turany, Turčianske Kľačany, Varín, Veličná, Zázrivá. Výmera 21918,45 ha, nadmorská výška: 350-1 709 m. n.m.

Územie európskeho významu (ÚEV) Malá Fatra zaberá podcelok Krivánska Fatra, ktorý je súčasťou pohoria Malá Fatra. Pre územie je charakteristický kľukatý hlavný hrebeň s príahľými rázsochami, ktoré oddeľujú hlboké doliny. Geologické podložie je veľmi pestré. V južnej časti pohoria vystupujú žuly a granodiority kryštallického jadra. Zvyšok územia tvoria najmä druhohorné horniny prikrývajúce ako vápence, dolomity, kremence a bridlice. Výrazným krajinným prvkom sú pôsobivé bralné partie, z krasových foriem sú zastúpené škrapy, závrty, priepasti, kaňony, jaskyne, krasové pramene. V území bolo zistených 26 typov biotopov, 6 druhov rastlín a 29 druhov živočíchov (12 druhov bezstavovcov, 5 druhov rýb, 3 druhy obojživelníkov a 9 druhov cicavcov) európskeho významu, z toho klinček lesklý (*Dianthus nitidus*) a prilbica tuhá moravská (*Aconitum firmum* ssp. *moravicum*) sú západokarpatské rastlinné endemity a mlok karpatský (*Triturus montandoni*) karpatský živočíšny endemit. V území európskeho významu sú tieto biotopy a druhy hlavným predmetom ochrany. Jarabina Margittaiova (*Sorbus margittaiana*), očianka stopkatá (*Euphrasia stipitata*), alchemilka Sojákova (*Alchemilla sojaki*) a alchemilka panenská (*Alchemilla virginea*) sú vlastnými endemitmi Krivánskej Fatry. Územie tvorí západnú hranicu súvislého výskytu medveďa hnedého (*Ursus arctos*) a rysa ostrovida (*Lynx lynx*).

Parcely v rámci k.ú. Kraľovany: 484/1, 484/2, 484/4, 485, 486, 487, 488, 489/1, 489/2, 491, 492, 493/1-časť, 493/2-časť, 525-časť, 530, 531, 533, 534/1, 534/2, 535, 536, 537, 538-časť, 539-časť, 540-časť, 541, 542, 543-časť, 544, 545-časť, 546-časť, 549/1, 549/2-časť, 550, 551-časť, 552-časť, 553, 554, 555, 556, 557, 558-časť, 559, 560-časť, 561-časť, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569/1, 570, 571, 572, 573, 574, 605, 607, 608/1, 609, 610, -časť, 611-časť, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618-časť, 619, 620, 621/1, 621/2, 622, 623-časť, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631-časť, 632, 633/1, 633/2, 634/1, 634/2, 634/3, 634/4, 640-časť, 641

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
- 3240 Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia so *Salix eleagnos*
- 4060 Vresoviská a spoločenstvá kričkov v subalpínskom a alpínskom stupni
- 4070* Kosodrevina
- 4080 Spoločenstvá subalpínskych krovín
- 5130 Porasty borievky obyčajnej
- 6170 Alpínske a subalpínske vápnomilné travinnobylinné porasty
- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae)
- 6230* Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte
- 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa
- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
- 6520 Horské kosné lúky

7140	Prechodné rašeliniská a trasoviská
7220*	Penovcové prameniská
7230	Slatiny s vysokým obsahom báz
8120	Karbonátové skalné sutiny alpínskeho až montánneho stupňa
8160*	Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolinného stupňa
8210	Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
8220	Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
8310	Nesprístupnené jaskynné útvary
9110	Kyslomilné bukové lesy
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy
9140	Javorovo-bukové horské lesy
9150	Vápnomilné bukové lesy
9180*	Lipovo-javorové sutinové lesy
9410	Horské smrekové lesy
91Q0	Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

plocháč červený	<i>Cucujus cinnaberinus</i>
kunka žltobruchá	<i>Bombina variegata</i>
mlok karpatský	<i>Triturus montandoni</i>
vydra riečna	<i>Lutra lutra</i>
fúzač alpský	* <i>Rosalia alpina</i>
rys ostrovid	<i>Lynx lynx</i>
bystruška potočná	<i>Carabus variolosus</i>
roháč obyčajný	<i>Lucanus cervus</i>
spriadač kostihojový	* <i>Callimorpha quadripunctaria</i>
podkovár malý	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
netopier veľkouchý	<i>Myotis bechsteini</i>
uchaňa čierna	<i>Barbastella barbastellus</i>
netopier obyčajný	<i>Myotis myotis</i>
medveď hnedý	* <i>Ursus arctos</i>
podkovár veľký	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
vlk dravý	* <i>Canis lupus</i>
črievičník papučkový	<i>Cypripedium calceolus</i>
zvonček hrubokoreňový	* <i>Campanula serrata</i>
poniklec slovenský	* <i>Pulsatilla slavica</i>
klinček lesklý	* <i>Dianthus nitidus</i>
kyjanôčka zelená	<i>Buxbaumia viridis</i>
fúzač karpatský	* <i>Pseudogaurotina excellens</i>
bystruška Zawadského	<i>Carabus zawadzskii</i>
pimplík mokradňový	<i>Vertigo angustior</i>
vrchovka alpínska	<i>Tozzia carpathica</i>
prilbica tuhá moravská	<i>Aconitum firmum</i> subsp. <i>moravicum</i>

Navrhované manažmentové opatrenia, činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území a činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia sú obdobné ako v SKUEV0238 Veľká Fatra.

• SKUEV 0238 Veľká Fatra

Okresy: Banská Bystrica, Dolný Kubín, Martin, Ružomberok, Turčianske Teplice

Katastrálne územia: Dolný Harmanec, Motyčky, Staré Hory, Turecká, Kraľovany, Dulice, Folkušová, Belá pri Necpaloch, Blatnica, Turčianske Jaseno, Krpeľany, Necpaly, Nolčovo, Podhradie nad Váhom, Sklabiňa, Sklabinský

Podzámok, Turčianska Štiavnička, Záborie, Hubová, Liptovská Osada, Liptovské Revúce, Ľubochňa, Ružomberok, Stankovany, Mošovce, Rakša. Výmera 43 755,75 ha, nadmorská výška: 422-1 592 m n.m.

Do k.ú. Kraľovany zasahuje severná časť ochranného pásma NP Veľká Fatra na parcelách: 584-časť, 585, 586, 601

Veľká Fatra je jedno z najcharakteristickejších jadrových pohorí kryštálicko-druho horného pásma vnútorných Západných Karpát vo Fatransko-tatranskej oblasti s príkrovovou stavbou. Na malej ploche v severnej časti pohoria vystupuje na povrch kryštálické jadro. Sedimentárny obal prevažnej časti územia je z druhohorných súvrství. Horniny krížňanského príkrovu tvoria hlavne Hôľnu Fatru s hladkými mäkkými modelovanými svahmi na menej odolných horninách, ktoré budujú aj hlavný chrbát. S hôľnym reliéfom ostro kontrastuje Bralná Fatra tvorená mohutnými komplexmi tvrdých hornín chočského príkrovu (najmä vápence a dolomity) s prevahou bralného reliéfu so skalnými stenami, stupňami, bralnatými stráňami, vežami, skalnými oknami, tiesňavami a kaňonovitými dolinami. Na niektorých miestach sa vyskytujú aj menšie či väčšie vodopády, puklinové, puklinovo-erózne alebo horizontálne riečne jaskyne, previsové jaskyne a skalné previsy. Prevažná časť územia je zalesnená, na niektorých miestach sa zachovali typické komplexy človekom málo narušených lesov a pralesovité formácie. V území sa vyskytuje široká škála lesových spoločenstiev od dubovo-bukového až po kosodrevinový lesný vegetačný stupeň. Optimálny vývoj a tým aj najväčšie zastúpenie tu dosahujú bukové lesy, sčasti sú zachované rozsiahlejšie komplexy prirodzených smrečín. Reliktný charakter majú na niektorých miestach spoločenstvá kosodreviny – borovice horskej (*Pinus mugo*) a vzácne aj ostrovčeky subxerothermofilných dubín. Charakteristický je veľký prirodzený výskyt tisu obyčajného (*Taxus baccata*). Z hľadiska vývoja flóry a vegetácie zaujíma Veľká Fatra osobitné postavenie s mimoriadnou rozmanitosťou rastlín a ich spoločenstiev, s výskytom druhov z rôznych vegetačných stupňov a reliktných spoločenstiev. Celkovo prevládajú horské druhy, ale prenikajú sem aj teplomilné a na teplo náročné druhy. Početná je aj skupina endemických druhov a poddruhov. Veľká Fatra je jedným z najvýznamnejších refúgií veľkých mäsožravcov (*Carnivora*) a iných typických horských druhov živočíchov v Západných Karpatoch. Vzácne sú napr. drobné zemné cicavce, vtáky a niektoré bezstavovce, vrátane endemických a reliktných druhov.

Biotopy európskeho významu:

Vápnomilné bukové lesy (9150)
Alpínske a subalpínske vápnomilné travinnobylinné porasty (6170)
Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae) (6210)
Kvetnaté vysokohorské a horské psíkové porasty na silikátovom substráte (6230)
Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa (6430)
Nížinné a podhorské kosné lúky (6510)
Horské kosné lúky (6520)
Penovcové prameniská (7220)
Slatiny s vysokým obsahom báz (7230)
Nesprístupnené jaskynné útvary (8310)
Kyslomilné bukové lesy (9110)
Kosodrevina (4070)
Javorovo-bukové horské lesy (9140)
Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8210)
Lipovo-javorové sutinové lesy (9180)
Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy (91Q0)
Horské smrekové lesy (9410)
Smrekovcovo-limbové lesy (9420)
Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách (91D0)
Lužné vrbovo-topolové a jelšové lesy (91E0)
Dealpínske travinnobylinné porasty (6190)
Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140)
Karbonátové skalné sutiny alpínskeho až montánneho stupňa (8120)
Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolinného stupňa (8160)
Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130)

Druhy európskeho významu:

Rastliny

Grimaldia trojtyčinková (*Mannia triandra*)
Zvonovec ľaliolistý (*Adenophora lilifolia*)
Zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*)
Cyklámen fatranský (*Cyclamen fatrense*)

Črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*)
 Klinček lesklý (*Dianthus nitidus*)
 Poniklec slovenský (*Pulsatilla slavica*)
 Poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*)

Bezstavovce

Pimprlík mokradný (*Vertigo angustior*)
 Fúzač alpský (*Rosalina alpina*)
 Fúzač karpatský (*Pseudogastrotina excellens*)
 Bystruška potočná (*Carabus variolosus*)
 Kováčik fialový (*Limoniscus violaceus*)
 Plocháč červený (*Cucujus cinnaberinus*)
 Roháč obyčajný (*Lucanus cervus*)
Rhysodes sulcatus
 Mlynárik východný (*Leptidea morsei*)
 Modráčik bahniskový (*Maculinea nausithous*)
 Ohniváčik veľký (*Lycaena dispar*)
 Priadkovec trnkový (*Eriogaster catax*)
 Spriadač kostihojový (*Callimorpha quadripunctaria*)
 Klinovka hadia (*Ophiogomphus cecilia*)

Stavovce

Hrúz fúzatý (*Gobio uranoscopus*)
 Kunka žltobruchá (*Bombina variegata*)
 Mlok karpatský (*Triturus montandoni*)
 Netopier brvitý (*Myotis emarginatus*)
 Netopier obyčajný (*Myotis myotis*)
 Netopier veľkouchý (*Myotis bechsteini*)
 Podkovár malý (*Rhinolophus hipposideros*)
 Podkovár veľký (*Rhinolophus ferrumequinum*)
 Uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*)
 Hraboš tatranský (*Microtus tatricus*)
 Medveď hnedý (*Ursus arctos*)
 Rys ostrovid (*Lynx lynx*)
 Vlk dravý (*Canis lupus*)
 Vydra riečna (*Lutra lutra*)

• SKUEV 0253 Váh

Okresy : Dolný Kubín, Ružomberok

Katastrálne územia : Bešeňová, Hrboltová, Hubová, Kraľovany, Likavka, Liptovská Teplá, Lisková, Ľubochňa, Ružomberok, Stankovany, Švošov, Turík.

Celková výmera 251,9 ha, cca 30 km toku od Bešeňovej po vzdutie vodnej priehrady Krpeľany. Jedná sa o hornú časť toku s relatívne zachovaným prirodzeným prostredím, s výskytom vysokobylinných pásov vegetácie a lužnými lesmi. Z druhov ichtyofauny je významná napríklad hlaváčka podunajská (*Hucho hucho*), z vodných cicavcov vydra riečna (*Lutra lutra*).

V k.ú. Kraľovany prechádza parcelou č. 643

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany :

- 3220 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov
 3260 Nižinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu *Ranunculion fluitantis* a *Callitriche-Batrachion*
 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpskeho stupňa

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany :

hlaváčka podunajská	<i>Hucho hucho</i>
hlaváč bielooplutvý	<i>Cottus gobio</i>
kunka žltobruchá	<i>Bombina variegata</i>
vydra riečna	<i>Lutra lutra</i>
podkovár malý	<i>Rhinolophus hipposideros</i>

uchaňa čierna	Barbastella barbastellus
netopier obyčajný	Myotis myotis
podkovár veľký	Rhinolophus ferrumequinum
netopier pobrežný	Myotis dasycneme
netopier ostrouchý	Myotis blythi
kolok vretenovitý	Zingel streber
mlynárik východný	Leptidea morsei
hrúz fúzatý	Gobio uranoscopus
pimplík mokradný	Vertigo angustior

• SKUEV 0243 Orava

Okresy : Dolný Kubín, Ružomberok, Tvrdošín

Katastrálne územia : Bziny, Dlhá nad Oravou, Dolná Lehota, Dolný, Kubín, Veľký Bysterec, Malý Bysterec, Záskanie, Horná Lehota, Istebné, Kňazňa, Kraľovany, Krivá, Medzibrodie nad Oravou, Mokrad', Párnica, Sedliacka Dubová, Veličná, Žaškov, Poruba-Gecel', Zábrež, Oravský Podzámok, Stankovany, Krásna Hôrka, Nižná, Podbiel, Tvrdošín. Celková výmera 435,06 ha.

V k.ú. Kraľovany prechádza parcelou č. 642.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 91E0* Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy
- 3220 Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov
- 3260 Nižinné až horské vodné toky s vegetáciou zväzu Ranunculion fluitantis a Callitriche-Batrachion
- 9110 Kyslomilné bukové lesy
- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

hlavátka podunajská	Hucho hucho
hlaváč bieloplutvý	Cottus gobio
kunka žltobruchá	Bombina variegata
vydra riečna	Lutra lutra
podkovár malý	Rhinolophus hipposideros
uchaňa čierna	Barbastella barbastellus
netopier obyčajný	Myotis myotis
korýtko riečne	Unio crassus
kolok vretenovitý	Zingel streber
mlynárik východný	Leptidea morsei
hrúz fúzatý	Gobio uranoscopus

Chránené vtáčie územie

• SKCHVU 013 Malá Fatra

Vyhlásené Vyhláškou MŽP SR č. 2/2011 v Z. z., s účinnosťou od 15.1.2011 vo výmere 66 228,06 ha, 54% územia sa prekrýva s Národným parkom Malá Fatra.

Okresy : Dolný Kubín, Martin, Námestovo, Prievidza, Ružomberok, Žilina

Katastrálne územia : Istebné, Kraľovany, Kubínska Hoľa, Párnica, Revišné, Veličná, Zázrivá, Žaškov, Bystrička, Kláštor pod Znievom, Lazany, Lipovec, Martin, Priekopa, Slovany, Sučany, Šútovo, Trebstovo, Trnovo, Turany, Turčianske Kľačany, Turčiansky Peter, Valča, Vrútko, Vrútky, Záturčie, Hruštín, Oravská Lesná, Kľačno, Stankovany, Belá, Dolná Tižina, Ďurčiná, Fačkov, Horná Tižina, Kamenná Poruba, Krasňany, Kunerad, Nezbudská Lúčka, Poluvsie nad Rajčankou, Rajec, Rajecká Lesná, Stránske, Stráňavy, Strečno, Terchová, Turie, Višňové, Varín.

Dôvody ochrany: Malá Fatra je tvorená biotopmi listnatých, ihličnatých aj zmiešaných lesov, čím je zabezpečená vysoká diverzita vtáčích druhov. Vhodné podmienky na hniezdenie tu nachádzajú sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*), výr skalný (*Bubo bubo*), žlna sivá (*Picus canus*), kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), muchárik bieločrý (*Ficedula albicollis*) a skalár pestrý (*Monticola saxatilis*).

V k.ú. Kľačovany prechádza nasledovnými parcelami KN „C“ registrovanými k 01.01.2010: 484/1, 484/2, 484/4, 485, 486, 487, 488, 489/1, 489/2, 491, 492/1, 492/2, 492/3, 492/4, 493/1 časť, 493/2 časť, 522/4 časť, 525/1, 525/2, 525/6, 525/7, 525/8, 525/9, 525/10, 525/11, 525/12, 525/13, 525/14, 525/15, 525/16, 525/17, 525/18, 525/19, 525/20, 525/21, 525/22, 525/23, 525/24, 526, 530/1, 530/2, 530/3, 530/4, 530/5, 530/6, 530/7, 530/8, 530/9, 530/10, 530/11, 530/12, 530/13, 530/14, 530/15, 530/16, 530/17, 530/18, 530/19, 530/20, 530/21, 530/22, 530/23, 530/24, 530/25, 530/26, 530/27, 530/28, 530/29, 530/30, 530/31, 530/32, 531, 533, 534/1, 534/2, 534/3, 534/4, 535, 536, 537, 538, 539, 540/1, 540/2, 541, 542, 543, 544, 545/1, 545/2, 546 časť, 547/1, 547/2, 547/3, 547/4, 548/1, 548/2, 549/1, 549/2, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569/1, 569/2, 569/3, 569/4, 570, 571, 572, 573, 574, 575/1, 575/2, 604, 605, 607, 608/1, 609, 610/1, 610/2, 610/3, 610/4, 610/5, 610/6, 610/7, 610/8, 610/9, 610/10, 610/11, 610/12, 610/13, 610/14, 610/15, 610/16, 610/17, 610/18, 610/19, 610/20, 610/21, 611/1, 611/2, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621/1, 621/2, 622, 623 časť, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632/1, 632/2, 633/1, 633/2, 633/3, 633/4, 634/1, 634/2, 634/3, 634/4, 640 časť, 641, 642.

Opatrenia na zabezpečenie ochrany CHVÚ:

- zachovať alebo cielene obnoviť pôvodné druhové zloženie lesných porastov, pri obnove brehových porastov realizovať výsadbu len pôvodnými druhmi
- ponechávať staré, suché stromy a drevnú hmotu v porastoch (solitérne stromy, skupiny stromov a ležaninu), uplatňovať jemnejšie spôsoby hospodárenia napr. výberkový spôsob hospodárenia, zvyšovať rubnú dobu drevín
- eliminovať zastúpenie nepôvodných druhov drevín tak, aby sa zabránilo ich šíreniu na ďalšie lokality, odstraňovať invázne druhy rastlín
- eliminovať vplyv nepôvodných druhov živočíchov na pôvodnú faunu
- chrániť a udržiavať priaznivý stav súčasných a budovať nové liahniská pre obojživelníky, obnovovať zdroje potravy formou zarybňovania
- realizovať protierózne, vodohospodárske, brehoochranné a protideflačné opatrenia

Zakázané činnosti:

- umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo inej vodnej ploche neslúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela - do 1 000 m
- skládky odpadu - do 500 m od hranice CHVÚ
- automobilové a motocyklové dráhy - do 200 m od hranice CHVÚ
- terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery - do 100 m od hranice CHVÚ
- vzletové dráhy, pristávacie dráhy a rolovacie dráhy letísk
- výrub stromov, nad 80 stromov
- výrub krov, nad 500 m²
- diaľkové ropovody a plynovody, rozvody vody alebo pary
- veterné elektrárne
- rozširovanie nepôvodných druhov rastlín
- rozširovanie inváznych druhov rastlín uvedených v prílohe č. 2 vyhlášky
- golfové ihriská
- automobilové, motocyklové a cyklistické dráhy
- kryté budovy pre šport
- športové areály
- nekryté športové ihriská
- stožiare elektrických vedení, transformačné stanice
- diaľkové rozvody elektriny
- výkon poľovného práva - lov zveri
- organizovanie spoločných poľovačiek
- diaľkové telekomunikačné siete a vedenia
- melioračné sústavy
- mosty, nadjazdy, tunely, nadchody a podchody na cestách I. až III. triedy
- železničné, lanové a iné dráhy
- nekryté parkoviská a odstavné plochy
- účelové komunikácie
- cesty I. až III. triedy
- farmy, v ktorých sa chová viac ako 30 jedincov zvierat na komerčné účely (s výnimkou hospodárskych zvierat)
- umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia
- údržba brehových porastov (oprávnenie správcu toku), nad 1000 m dĺžky

- umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo inej vodnej ploche neslúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela
- telekomunikačné stožiare a transformačné stanice
- použitie zariadení spôsobujúcich svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroje, laserové zariadenie, reprodukováná hudba mimo uzavretých stavieb
- oplocovanie pozemkov okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice
- vykonávanie činnosti meniacej stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä ich úpravu, zasypávanie, odvodňovanie, ťažba trstia, rašeliny, bahna a riečného materiálu okrem vykonávania týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom
- terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery
- ostatné budovy pre kultúru a verejnú zábavu – amfiteátre, kempingy
- skladovacie plochy všetky
- všetky penzióny a chaty
- hotely a motely
- zábavné parky
- penzióny a chaty s kapacitou nad 20 lôžok
- rozširovanie nepôvodných druhov živočíchov
- umiestnenie krátkodobého prenosného zariadenia, ako je prenosný stánok, prístrešok, konštrukcia alebo zariadenie na slávnostnú výzdobu a osvetlenie budov, scénickej stavby pre film alebo televíziu
- zmeny rekreačných objektov na priemyselné
- budovanie a vyznačenie mototrás
- útokov, priehrad, rybníkov a ochranných hrádzi
- diaľnice
- jazda na vodných skútroch a motorových člnoch
- vypaľovanie stariny
- let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia
- oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice
- výkon rybárskeho práva - lov rýb
- zriadiť rybochovné zariadenie
- výkon poľovného práva - chov zveri
- prístavy, plavebné kanály a komory

2.3.3.2 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

Štruktúra krajiny

Katastrálne územie Kraľovian predstavuje výrazne členitú krajinu diferencovanú geologickým podložím. Na základe abiotických prvkov je možné v priestore vyčleniť niekoľko abiokomplexov podľa členitosti terénu, umiestnenia tokov, lesných komplexov, spôsobu využívania krajiny na poľnohospodárske účely podľa kultúr, typov pôd ako aj podľa umiestnenia urbanizovaného priestoru obce s vidieckou sídelnou štruktúrou. Záujmy orientované na hospodárske využívanie krajiny, rekreačnú a stavebnú činnosť musia v ďalšom období rešpektovať menej stabilné pôdy svahov (napr. osada Rieka) a podmáčané plochy. Súčasne je potrebné rešpektovať charakter krajiny, tvary reliéfu či pôvodný typ architektúry. Využívanie prvkov krajiny možno stanoviť iba za predpokladu zachovania trvalej udržateľnosti v rovnováhe s uspokojovaním potrieb obyvateľstva.

V zmysle Regionálneho územného systému ekologickej stability (R-ÚSES) okresu Dolný Kubín je územie považované z ekologickeho hľadiska za stabilné. Najstabilnejšiu časť katastrálneho územia tvoria lesné komplexy a pasienky v severnej časti – dolina Bystrička, Rieka, Šútovská dolina. Pomerne stabilné územie je aj vo vyšších polohách južnej časti katastra vo Veľkej Fatre. Dostatočne stabilné sú tiež kompaktné brehové porasty okolo Oravy a Váhu, okrem nevhodných druhov vegetácie.

Drevinová nelesná vegetácia na väčšine plôch rastie popri poľných cestách na súkromných pozemkoch, na výraznejších terénnych nerovnostiach, popri tokoch a pod. V z.ú. je súčasťou záhrad, dvorov a miestneho futbalového ihriska. Všetka zeleň takto prispieva k vyššej stabilite územia. Najnižšiu stabilitu vykazujú intenzívne obhospodarované plochy poľí s monokultúrami s malou biodiverzitou. Takéto plochy sú sústredené v strednej časti územia.

Rozvoj regulovaných plôch doporučujeme prednostne situovať :

- v hraniciach zastavaného územia obce aj keď tých chýbajúcich nezastavaných plôch je už pomenej, nakoľko z.ú. je hodne ohraničené

- do kontaktných plôch so zastavaným územím obce
- do lokalít s vybudovanou dopravnou a technickou infraštruktúrou

Výmera k.ú.- prehľad ÚHDP k 03/2014 (znázornené v grafickej časti vo Výkrese ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability č. 7) :

Druh pozemku	Výmera v ha	%
Orná pôda	11,2282	0,60
Záhrady	4,5902	0,24
Trvalé trávnaté porasty	79,2620	4,21
Poľnohospodárska pôda spolu	95,0804	5,05
Lesné pozemky (LP)	1552,0290	82,52
Vodné plochy (VP)	80,3967	4,28
Zastavané plochy a nádvoria (ZP)	57,1547	3,04
Ostatné plochy (OP)	96,1544	5,11
Spolu LP, VP, ZP, OP	1 785,7348	94,95

Celková výmera k.ú.	1 880,8152	100,00
----------------------------	-------------------	---------------

Z uvedeného je zjavné, že celková výmera katastrálneho územia je 1 880,8152 ha z toho je poľnohospodárskej pôdy veľmi málo. Je to len 95,0804 ha čo predstavuje 5,05 % z celkovej výmery k.ú. Nepoľnohospodárska pôda je zastúpená až vo výmere 1 785,7348 ha, čo je 94,95%. Z tejto plochy je najviac lesných pozemkov a tie dodávajú aj celkový výraz krajinnému charakteru k.ú. na členitom reliéfe. Z poľnohospodárskej pôdy sú najviac zastúpené trvalé trávnaté porasty 79,2620 ha (4,21%), ornej pôdy je 11,2282 ha (0,60%) a záhrad je 4,5902 ha (0,24%). Z nepoľnohospodárskej pôdy sú to lesné pozemky 1552,0290 ha (82,52%), ostatné plochy 96,1544 ha (5,11%), vodné plochy 80,3967 ha (4,28%) a zvyšok zastavané plochy a nádvoria 57,1547 ha (3,04%).

Krajinný obraz a scenéria krajiny

Územie môžeme považovať z hľadiska estetických a vizuálnych hodnôt za ekologicky priemerné. Kým vo vyšších polohách katastra je ekostabilita veľmi dobrá, v protipóle stojí územie zastavaného územia, kde nemožno hovoriť o kvalitnom a stabilnom prostredí okolo dopravných línii. Katastrálne územie mimo urbanizovaných častí je tvorené stabilným lesným prostredím s komplexami vegetácie s ekostabilizačnou funkciou. Lesy vhodne kontrastujú aj s lúkami a pasienkami v nižšie položených lokalitách v južnej časti katastra. Hlavný limit v scenérii predstavuje členitý reliéf aj vo vzdialenejšom území. Pohľad na krajinu obkolesenú zo severu aj juhu horskými hrebeňmi i s podhorím s rôznorodými krajinnými prvkami pridáva na kvalite scenérie. Hodnotné lokality v širšom okolí akými je horstvo Malej a Veľkej Fatry predstavujú rozsiahle lesné komplexy. Naopak v nadväznosti na z.ú. je viacero umelých prvkov ako sú komunikácie, elektrické vedenia, stavby slúžiace k železnici ZSR, ZSSK Cargo a.s., rušňové depo a pod., ktoré sú rušivými prvkami celkovej scenérie.

Limitom prírodného krajinného priestoru je ekologická a environmentálna funkcia a požiadavky ochrany prírody v NP Malá a Veľká Fatra a zachovanie pôvodných agroekosystémov vo voľnej krajine. Najintenzívnejšie sú a aj v minulosti boli hospodársky využívané plochy v nadväznosti na zastavané územie. Vzdialenejšie pozemky s menej kvalitnými pôdami sú využívané ako lúky a pasienky. V súčasnosti okraje postupne zarastajú drevinami, čím sa mení aj pomer kultúr. Z hľadiska biologického prirodzená sukcesia týchto pozemkov je skôr javom pozitívnym, lebo sa na zarastajúce plochy šíria živočíšne druhy z okolitých lesných ekosystémov, ale môže to negatívne ovplyvniť biodiverzitu lúčnych spoločenstiev.

Hodnotnejšie lokality okolia ako je časť obce osada Rieka s vodnými plochami vytvárajú predpoklad pre rozvoj turistiky, perspektíva z hľadiska cestovného ruchu súvisí s využívaním hodnotných a atraktívnych území ako sú lesné komplexy NP Malá Fatra.

2.4 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE

2.4.1 Demografia

Základné údaje o obyvateľstve

Podľa posledných údajov z **Obecného úradu v Kraľovanoch k 31.01.2016 žilo v obci 452 obyvateľov**. Radíme ju k malej obci Dolnej Oravy. Pri katastrálnej výmere 1880,8152 ha na 1 km² pripadlo 24,03 obyvateľov. Táto hustota v porovnaní s vybranými údajmi mestskej a obecnej štatistiky stav k 21.05.2013 je o hodne menšia ako okresu Dolný Kubín 80,35 obyv./ 1 km² a taktiež Žilinského kraja 101,2 obyv./ 1 km².

Počet a zloženie obyvateľstva k 21.05.2013 (ŠODB, 21.05.2011):

obec	Počet trvale bývajúcich obyvateľov
------	------------------------------------

	spolu	muži	ženy
Kraľovany (č. 509 744)	458	227	231

Z vekových údajov k zloženiu obyvateľstva k 31.01.2013 žilo v obci 458 obyvateľov, z toho 227 mužov a 231 žien. Percentuálny podiel žien predstavuje 50,44% a mužov 49,56 % čo je skoro vyrovnaný stav. V porovnaní z údajmi zo ŠODB 26.05.2001 (stav obyvateľstva 469) a k 31.12.2010 (stav obyvateľstva 462) je v obci pokles obyvateľov za obdobie 10-tich rokov o 7 obyvateľov (v priemere to vychádza ani nie 1 človek ročne). Za posledné 2 roky sa situácia trochu zhoršila, nakoľko v porovnaní s rokom 2001 došlo k poklesu obyvateľstva v roku 2011 o 16 obyvateľov (stav obyvateľstva 453) a v roku 2012 o 15 obyvateľov (stav obyvateľstva 454). Takže skôr na týchto posledných 2 rokoch vidieť, že obyvateľov ubudlo viac ako dvojnásobne v porovnaní s 10-timi rokmi dozadu. Ale táto situácia sa ešte môže zmeniť, lebo do priemerného zhodnotenia chýba 7 rokov.

Veková štruktúra obyvateľstva (ŠODB, 21.05.2011):

Obec Kraľovany	Veková štruktúra obyvateľov					
	0-14	15-29	30-39	40-44	45-49	50-54
muži	35	52	26	15	22	14
ženy	33	58	30	10	23	11
spolu	68	110	56	25	45	25

Z celkového počtu 458 obyvateľov a delenia podľa vekovej štruktúry je 68 obyvateľov (14,85%) vo veku 0-14 rokov, 110 obyvateľov (24,02%) vo veku 15-29 rokov, 56 obyvateľov (12,22%) vo veku 30-39 rokov, 25 obyvateľov (5,46%) vo veku 40-44 rokov, 45 obyvateľov (9,83%) vo veku 45-49 rokov, 25 obyvateľov (5,46%) vo veku 50-54 rokov. Najviac je v obci 30-ročných obyvateľov, následne za 10 rokov ich počet klesne na úroveň 56 čo je pokles až o 50,91% a za nasledujúcich 10 rokov narastie o 14 obyvateľov. Podľa vekového zloženia k 31.12.2011 bolo v obci evidovaných 79 obyvateľov (43 mužov, 36 žien) od veku od 55-69 rokov, od 70-79 rokov 29 obyvateľov (14 mužov, 15 žien), od 80-84 rokov 13 obyvateľov (5 mužov, 8 žien), od 85-89 rokov 5 obyvateľov (1 muž, 4 ženy) a najstaršia bola 1 žena vo veku od 90-94 rokov.

Stav obyvateľstva (Mestská a obecná štatistika za rok 2008):

obec	Stav k 1.1.2008			stredný (priemerný) stav			stav k 31.12.2008		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
Kraľovany	467	231	236	465	233	232	476	236	240

Historický vývoj počtu obyvateľov

Z dávnej histórie vzniku sa obec prvý krát spomínala v roku 1363 s pomenovaním Kralowenen ako poddanská obec Oravského panstva. Populačne postupne rástla v sledovanom období 185 rokov, pričom pokles obyvateľstva zapríčinila cholera v roku 1873 a vysťahovalectvo za prácou v rokoch 1880 – 1890. V nasledujúcich rokoch sa stav obyvateľstva navyšoval po období 1930-1940, kedy došlo k poklesu obyvateľstva o 62. **Najvyšší počet obyvateľov 703 obec dosiahla v roku 1961** a od roku 1970 postupne z roka na rok klesá až doteraz. Najvyšší pokles obyvateľstva až o 101 obyvateľov bol v rokoch 1970 až 1980.

Vývoj počtu obyvateľov (ŠODB, 26.05.2001):

rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov	rok	počet obyvateľov
1828	416	1910	550	1970	678
1869	488	1921	554	1980	577
1870	486	1930	669	1991	495
1880	446	1940	607	2001	469
1890	429	1950	642	2010	462
1900	507	1961	703	01.2013	452

Prirodzený a migračný pohyb v rokoch 1996-2012

Za sledovaných 16 rokov (1996-2012) sa v obci živonarodilo 66 obyvateľov, zomrelo 108 obyvateľov, prirodzený prírastok respektíve v tomto prípade úbytok bol 42 obyvateľov, čo nie je veľmi dobrý ukazovateľ. To aj zohľadňuje skutočnosť, že v obci je nie je veľký počet viacdetných rodín a tak by sa postupne stav obyvateľstva zvyšoval. Ale takáto skutočnosť je aj odrazom celospoločenského vývoja v našej republike. Medzi prisťahovanými a odsťahovanými z obce skôr prevažuje prírastok, čo je pozitívny jav. Jedná sa o 26 obyvateľov (cca 5,5%) z priemerného počtu obyvateľov), len škoda že prirodzený úbytok je väčší.

Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1996-2012 :

Rok	Živonarodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok (- úbytok)	Prírastok sťahovaním (- úbytok)	Celkový prírastok	Stav k 31.12.
-----	--------------	---------	---------------------------------	---------------------------------	-------------------	---------------

1996	3	5	-2	-11	-13	471
1997	5	6	-1	2	1	472
1998	4	2	2	4	6	478
1999	4	6	-2	-1	-3	475
2000	7	1	6	-5	1	476
2001	5	3	2	2	4	474
2002	3	10	-7	-2	-9	465
2003	2	9	-7	0	-7	458
2004	2	8	-6	3	7	465
2005	3	3	0	-6	-6	459
2006	3	8	-5	8	-3	462
2007	2	3	-1	6	5	467
2008	4	7	-3	12	9	476
2009	4	11	-7	-7	-14	462
2010	8	7	1	-9	-8	454
2011	4	9	-5	6	1	454
2012	3	10	-7	-4	-11	443
Spolu	66	108	-42	26	-16	-

Vidieť, že najväčší úbytok spôsobený odsťahovaním sa z obce bol v roku 1996 - 11 osôb a potom v roku 2010 - 9 osôb. Za toto obdobie 14 rokov sa ale do obce prisťahovalo najviac 12 obyvateľov v roku 2008. Môže sa stať, že ďalšie roky budú progresívnejšie a na priaznivom demografickom vývoji sa bude podieľať pohyb obyvateľstva prirodzenou menou, ale hlavne mechanický pohyb – migráciou obyvateľov smerom do obce, spôsobený prisťahovaním sa z dôvodu lacnejšieho bývania, možnosťou rekreácie, oddychu, nakoľko dopravná dostupnosť (železnica, cesty) je dobrá z každej strany vo veľmi rýchlom časovom intervale. Po vytvorení výrobných plôch nezaťažujúcich životné prostredie na začiatku, konci obce, výstavbou diaľnice D1, dobudovaní areálu cestovného ruchu v osade Rieka a s tým spojenými podnikateľskými aktivitami predpokladáme postupný nárast počtu trvalo bývajúceho obyvateľstva s celkový prírastkom kladným.

Veková a pohlavná skladba obyvateľov

Podľa posledných údajov ŠODB k 21.05.2011 bolo v obci 458 obyvateľov z toho 231 žien. Index feminity dosiahol poslednom sledovanom roku 102,03 promile, čo pokladáme v podstate za vyrovnaný stav počtu žien v porovnaní s počtom mužov, aj je stav vyšší o 4 osoby. Táto rovnováha je zreteľná aj v období 2001-2011.

Príklad stavu počtu obyvateľstva, z toho počet žien za roky 2001 až 2011:

obec	trvale bývajúce obyvateľstvo								súhrn ženy v %
	2001	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Kraľovany	469	459	462	467	476	462	454	454	51, 51, 50, 50, 50, 49, 50, 50

Index starnutia dosiahol pri MOŠ k 31.12.2011 hodnotu 98,55 % - čo je celkom priaznivý ukazovateľ pretože z hľadiska dlhodobého vývoju by mal byť vyšší stav obyvateľov v predproduktívnom veku (t.j. do 14 rokov života) ako obyvateľov poproduktívnom (65+) veku. Z tabuľky vekového zloženia obyvateľstva je však viditeľné, že ženy dosahujú vyrovnanejšiu hranicu medzi mladším (predproduktívnym) a starším vekom (poproduktívnym) 117,65%, pričom muži v tomto trochu zaostávajú. V roku 2011 dosiahol priemerný vek obyvateľov obce 39,68 rokov (39,45 muži a 39,90 ženy).

Vekové zloženie obyvateľstva k 31.12.2011:

Vek	Muži	Ženy	Obyvateľstvo	
			úhrn	%
0-4	11	15	26	5,7
5-9	12	5	17	3,7
10-14	12	14	26	5,7
15-19	17	22	39	8,5
20-24	19	19	38	8,3
25-29	14	14	28	6,1
30-34	19	12	31	6,8
35-39	9	18	27	5,9
40-44	14	11	25	5,5
45-49	18	21	39	8,5
50-54	18	13	31	6,8
55-59	19	17	36	7,9
60-64	16	7	23	5,0

65-69	8	12	20	4,4
70-74	7	6	13	2,8
75-79	7	9	16	3,5
80-84	5	8	13	2,8
85-89	1	4	5	1,1
90-94	0	1	1	0,2
Spolu	226	228	454	100
Predproduktívny	35	34	69	
Produktívny	163	154	317	
Poproduktívny	28	40	68	
Štruktúra v %				
Predproduktívny	15,49	14,91	15,20	
Produktívny	72,12	67,54	69,82	
Poproduktívny	12,39	17,54	14,98	
Priemerný vek	39,45	39,90	39,68	
Index starnutia	80,00	117,65	98,55	

Národnostné a náboženské zloženie obyvateľov

Obyvateľstvo obce je národnostne jednotné. Podľa ŠODB k 21.05.2011 sa 96,51% obyvateľov prihlásilo k Slovenskej národnosti, čo je na pár výnimiek skoro 100%.

Národnostné zloženie obyvateľstva (ŠODB, 21.05.2011):

Národnosť	Počet obyvateľov
Slovenská	442
Rómska	1
Česká	1
Moravská	1
Nezistená	13
Spolu	458

V náboženskom vyznaní je trochu iná situácia, nakoľko tu prevyšuje počet obyvateľov evanjelickej cirkvi augsburského vyznania nad obyvateľmi hlásiacimi sa k rímskokatolíckej cirkvi o 106 obyvateľov (23,14%). Ostatné vyznania sú len také okrajové. Teda nadpolovičná väčšina obyvateľstva sa prihlásila k evanjelickej cirkvi augsburského vyznania (54,80%), potom nasleduje rímskokatolícka cirkev (31,60%), bez vyznania (6,33%), nezistené (4,37%), evanjelické metodistické vyznanie (1,31%), pravoslávna cirkev (1,09%) a na rovnako bratská jednota baptistov, cirkev adventistov siedmeho dňa (0,25%).

Náboženské vyznanie obyvateľstva (ŠODB, 21.5.2011):

Vyznanie	Počet obyvateľov
Evanjelicke augsburského vyznania	251
Rímskokatolícke	145
Evanjelicke metodistické vyznanie	6
Pravoslávna cirkev	5
Bratská jednota baptistov	1
Cirkev adventistov siedmeho dňa	1
Bez vyznania	29
Nezistené	20
Spolu	458

V roku 2011 (podľa ŠODB 21.05.2011) dosiahlo z celkového počtu obyvateľov najviac úplné stredné odborné s maturitou 20,08% a len o 5 obyvateľov menej učňovské bez maturity 18,99%, potom nasledujú obyvatelia s dosiahnutým základným vzdelaním 15,72% a ďalej obyvatelia, ktorí dosiahli stredné odborné vzdelanie bez maturity 10,92%. Takže zhruba 1/5 obyvateľstva má dosiahnuté úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou a učňovské bez maturity. Vysokoškolské vzdelanie dosiahlo 8,73% obyvateľov. Ostatné vzdelania dosiahlo malé % obyvateľstva. Z tohto hodnotenia vyplýva, že obec má priemernú resp. až podpriemernú úroveň vzdelanostnej štruktúry, aj keď sa jedná o malú obec čo do počtu obyvateľov. Dopravno-komunikačná úroveň obce k susedným okresným mestám, kde sú sústredené stredné, vysoké školy je veľmi dobrá, takže v tomto probléme nemôže byť.

Bývajúcce obyvateľstvo podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania (ŠODB, 21.05.2011):

Školské vzdelanie	Počet obyvateľov
Základné	72
Učňovské (bez maturity)	87

Stredné odborné (bez maturity)	50
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	8
Úplné stredné odborné (s maturitou)	92
Úplné stredné všeobecné	11
Vyššie odborné	2
Vysokoškolské bakalárske	10
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	40
Vysokoškolské doktorandské	3
Ostatní bez udania školského vzdelania	68
Nezistené	15
Spolu	458

Ekonomická aktivita a odchádzka za prácou

Ekonomická aktivita obyvateľstva je ovplyvnená vekovou štruktúrou, počtom nezaopatrených detí a v posledných rokoch aj rozvojom podnikateľských areálov v susedných okresoch, regióne a pod. Podľa ŠODB 21.05.2011 bolo v obci zo 458 obyvateľov 216 ekonomicky aktívnych (47,16%). Počet nezamestnaných podľa toho sčítania bol 26 obyvateľov (12,04%) z ekonomicky aktívnych. Za 10 rokov sa situácia trochu zmenila k lepšiemu, pretože počet nezamestnaných k 26.05.2001 bol 29 (14,15%) z 205 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Do budúcnosti by bolo najlepšie, keby sa počet nezamestnaných priblížil k prirodzenej miere nezamestnanosti 4 až 5%.

Ekonomická aktivita obyvateľstva (ŠODB, 21.05.2011):

Obec Kraľovany	Ekonomická aktivita
pracujúci (okrem dôchodcov)	181
pracujúci dôchodcovia	5
osoby na materskej dovolenke	4
osoby na rodičovskej dovolenke	12
nezamestnaní	26
študenti stredných škôl	31
študenti vysokých škôl	12
osoby v domácnosti	1
dôchodcovia	97
deti do 16 rokov (narodení po 20.05.1995)	78
iná	1
nezistená	10
z toho ekonomicky aktívnych spolu	216

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa odvetví (ŠODB, 26.05.2001):

Odvetvie hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby		
	muži	ženy	spolu
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a súvisiace služby	0	2	2
Lesníctvo, ťažba dreva a pridružené služby	9	3	12
Ťažba nerastných surovín	1	0	1
Priemyselná výroba	20	11	31
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	0	1	1
Stavebníctvo	2	1	3
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	6	13	19
Hotely a reštaurácie	1	6	7
Doprava, skladovanie a spoje	42	16	58
Peňažníctvo a poisťovníctvo	0	1	1
Nehnuteľnosti, prenájom, obchodné služby, výskum a vývoj	1	1	2
Verejná správa a obrana, povinné soc. zabezpečenie	5	4	9
Školstvo	0	3	3
Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť	0	9	9
Ekonomicky aktívni bez udania odvetví	26	21	47
Spolu	113	92	205

Najviac ekonomicko-aktívnych obyvateľov, rozdelených podľa odvetví národného hospodárstva v zmysle ŠODB z 26.05.2001 je v doprave, skladovaní a spojoch 58 (28,29%) a zhruba o 1/2 menej v priemyselnej výrobe 31 (15,12%). Potom nasleduje 19 obyvateľov (9,27%) pracujúcich vo veľkoobchode, maloobchode, oprave motorových

vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru a 12 obyvateľov (5,85%) pracujúcich v lesníctve, ťažba dreva a pridružené služby.

Keďže sa jedná o malú obec, nie je priamo v obci vytvorený dostatočný počet pracovných miest. Najviac ľudí je zamestnaných na železničnej stanici Kraľovany (cca 50 pracovných miest), len žiaľ väčšina z nich nie je priamo z obce. Ale obec má výhodu v tom, že leží na križovatke dopravných a železničných tratí a preto obyvatelia, ktorí chcú pracovať, musia dochádzať za prácou.

Podnikateľská činnosť

Podnikateľská činnosť je charakterizovaná organizačnou štruktúrou hospodárstva v zmysle MOŠ z roku 2011, kde bolo v obci Kraľovany zaevidovaných spolu **39 právnych subjektov v Registri organizácií**. Právnických osôb bolo 15, podniky 4, obchodné spoločnosti 3, spol s.r.o. 3, ostatné ziskovo orientované jednotky 1. Neziskových inštitúcií bolo spolu 11, z toho nezisková inštitúcia rozpočtová bola 1 a neziskových inštitúcií ostatných bolo 10. Fyzických osôb - podnikateľov bolo spolu 24, z toho 23 bolo živnostníkov a 1 samostatne hospodáriaci roľník. V súkromnom sektore boli 4 podniky. V súčasnosti sa pohyb v tomto sektore trochu zmenil, ale nie nejako výrazne. Podnikatelia si vo svojich vlastných firmách zamestnávajú predovšetkým seba, prípadne svojich rodinných príslušníkov a prevádzkujú ju vo vlastnom rodinnom dome alebo pri väčších prevádzkach majú vo vlastníctve príp. prenájme aj väčšie halové objekty.

Najväčší zamestnávateľ v obci sú ŽSR, ktoré prevádzkujú chod a údržbu železničnej stanice Kraľovany a železničných tratí č. 180, 181. Je tu zamestnaných 50 osôb, len žiaľ väčšina z nich nie je priamo z obce a preto musia dochádzať. Z obce je zamestnaných na ŽSR 5 osôb. Druhým najväčším zamestnávateľom je motorest Rieka na začiatku osady Rieka – 12 zamestnaných na 2 smeny a Obecný úrad Kraľovany, nakoľko pre chod úradu a činnosti spojené s prevádzkou, údržbou a povinnosťami, ktoré Obecný úrad musí vykonávať, má zamestnaných 10 osôb. V Materskej škole je zamestnaných 3,5 osoby (teda 1 osoba je na ½ úväzok) a ostatní podnikatelia sú len malí a nemajú veľké prevádzky, kde by zamestnávali veľký počet osôb.

Z hľadiska zamestnanosti je obec závislá od zamestnávateľov v okresnom meste Dolný Kubín, Ružomberok, Martin, kde je sústredená priemyselná výroba, trhové aj netrhové služby (administratíva, školstvo, služby ...), ale obyvatelia aj prekonávajú väčšie vzdialenosti a vracajú sa po určitom čase domov.

Predpokladaný nárast v počte pracovných síl

Predpokladaný nárast počtu pracovných príležitostí v číslach je ťažké určiť, pretože na tento stav vplývajú hospodárske a ekonomické podmienky v našej spoločnosti, ale aj charakter zariadení rozvojových schopností miestnej samosprávy a samotnej podnikavosti miestnych občanov. V tejto pomerne malej obci bude dosť problematické vytvoriť predovšetkým pre trvalo bývajúcich obyvateľov dostatočný počet pracovných príležitostí.

V rámci navrhovaných plôch určených pre výrobu, rekreáciu a cestovný ruch spolu s občianskou vybavenosťou sa dá predpokladať nárast vidieckeho turizmu hlavne v osade Rieka a pre rozvoj výroby budú slúžiť okrajové časti centra obce. Ubytovanie či už v súkromí alebo ubytovacích zariadeniach, stravovanie, kultúrne – spoločenské aktivity, športové možnosti a pod. budú ale okrem osady Rieka ponúkať aj terajšie zariadenia situované v centre obce, nakoľko dochádzková vzdialenosť je primeraná a dopravne po ceste I/18 zabezpečená. Tým pádom vznikne určitý nárast v počte podnikateľských aktivít a tým pádom aj pracovných príležitostí v celej obci.

S rekreačnými zariadeniami, ktoré budú ponúkať predovšetkým ubytovanie v peknom prírodnom prostredí s dostupnou občianskou vybavenosťou uvažujeme v osade Rieka a to v lokalite **Rieka I** (cca 50 lôžok, OV - obchod, služby, parkovanie, športové plochy, upravená zeleň s upravenou plážou okolo veľkého jazera), **Rieka II** (ubytovanie v 15-tich chatkách cca 60 lôžok okolo cesty III/018096 Šútovo v pokračovaní k malému jazero).

Do rekreačného územia ďalej zaraďujeme aj navrhované plochy vo forme detských ihrísk príp. väčších ihrísk pre mládež, dospelých s lokalizáciou pri existujúcom športovom areáli TJ Lokomotíva SEZ Kraľovany v lokalite zvanej **Pri ihrisku**.

V obci sa nenachádza areál podnikateľských aktivít či už výrobných, nevýrobných, skladového hospodárstva ani žiadny hospodársky dvor, ale v návrhu ÚPN-O s takými plochami počítame. Nové plochy pre výrobné územie navrhujeme pri vstupe do obce v lokalite **Medzi mostmi**, na dolnom konci obce oproti ČOV v lokalite **Dolný koniec** a v osade Rieka v lokalite **Faunex I** (vydané stavebné povolenie z 06/2015 pre Hospodársky objekt, sklad spomenutej firmy), pokračovanie v lokalite **Faunex II**.

Všetky takéto aktivity dopomôžu k oživeniu obce a prinesú aj potenciálnu možnosť zamestnania sa priamo v obci.

2.4.2 Domový a bytový fond

Bývanie je najdôležitejšou funkciou v riešenom území obce. Prevláda forma tradičnej zástavby rodinných domov. V obci sa nachádzajú i 4 bytové domy z 80. rokov. Minulý rok pribudol v obci len 1 rodinný dom.

Historický vývoj v počte domov (ŠODB, 26.05.2001):

rok	počet domov	rok	počet domov	rok	počet domov
1828	59	1910	98	1970	145
1870	58	1921	102	1980	142
1880	71	1930	116	1991	132
1890	93	1940	118	2001	118
1900	84	1961	136		

Vývoj v počte rodinných domov ešte z dávnej histórie poukazuje na to, že medzi obdobím 1890 až 1900 ubudlo 9 domov, ale potom postupne pribúdali do roku 1970, odkedy sa počet domov postupne znižuje. V roku 2001 ich bolo až o 27 menej, čo je najviac z celej histórie. Koncom roku 2013 je ich ale už o 82 viac a veríme, že postupný nárast bude pokračovať ďalej.

Vývoj bytového a domového fondu (ŠODB, 21.05.2011):

Ukazovateľ	počet
domový fond spolu	149
z toho trvalo obývané domy:	112
- v rodinných domoch	102
- v bytových domoch	3
- iné	3
neobývané domy:	34
- z dôvodu zmeny vlastníkov	6
- z toho určené na rekreáciu	16
- nespôsobilé na bývanie	8
- z iných dôvodov	4
s nezistenou obývanosťou:	3
bytový fond spolu	167
trvale obývané byty	132
- vlastné byty v bytových domoch	28
- byty vo vlastných rodinných domoch	88
- iné	7
neobývané byty:	34
- z dôvodu zmeny vlastníkov	11
- z toho určené na rekreáciu	14
- nespôsobilé na bývanie	8
- z iných dôvodov	1
s nezistenou obývanosťou	1

Údaje v tabuľke poukazujú na posledný stav. Pre porovnanie so ŠODB k 26.05.2001 bolo v obci evidovaných 150 domov. Z toho bolo trvale obývaných domov 118 a neobývaných domov 32. Z trvale obývaných domov bolo 111 rodinných, 4 bytové domy a 3 ostatné budovy. Počet bytov spolu bol 167 a z toho bolo 135 trvale obývaných bytov. Toto porovnanie s 10-timi rokmi dozadu poukazuje na to, že v podstate sa počet domov ani bytov od seba moc nelíši. Skôr je problém s úbytkom či už trvale obývaných domov alebo bytov t.j. domov a bytov v nich alebo aj samostatné byty ostávajú prázdné. Za sledované obdobie sa aj navýšil počet neobývaných domov o 2, čo nie je celkom dobrý ukazovateľ. Takže rezervy v prázdných domoch a bytov v obci sú, len možno nie sú vysporiadané vlastnícke vzťahy v nich a možno ľudia si radšej postavia nový na novej parcele, ako by mali rekonštruovať staré objekty.

Stavebno-technický stav objektov, ukazovatele bývania

Stavebno-technický stav pôvodných najstarších rodinných domov vyžaduje rekonštrukciu, ktorá sa vo väčšine prípadov postupne realizuje. Novšie rodinné domy sú v pomerne dobrom stavebno-technickom stave.

Absolútna väčšina trvale obývaného domového fondu podľa posledného ŠODB, 21.05.2011 bola postavená v rokoch 1946-1990 (počet 70), do roku 1945 ich bolo postavených 23. V rokoch 1991-2000 bol v obci postavený 1 dom a po roku 2001 3 domy. Obývané byty v rodinných domoch majú v počte 65 (61,32%) výmeru celkovej podlahovej plochy od 81-120 m², 23 (21,70%) má výmeru od 40-80 m², 17 (16,03%) má výmeru 120 m² a viac a len 1 (0,95%) byt má výmeru menšiu ako 40 m². Zásobovanie pitnou vodou je tiež na veľmi dobrej úrovni, nakoľko až 91 (85,85%) bytov v rodinných domoch má vyriešený prívod vody zo spoločného zdroja. Len 1 byt má prívody vody z vlastného zdroja, prívod vody mimo bytu je tiež len v 1 byte a 1 byt je bez vodovodu. V 82 (77,36%) domácnostiach majú obyvatelia mobilný telefón, v 46 (43,39%) osobný počítač resp. notebook, v 47 (44,34%) osobné auto. Pripojenie na internet je vyriešené v 42 (39,62%) domácnostiach a pevnú telefónnu linku má 36 domácností (33,96%). Vykurovanie bytov je v prevažnej väčšine cez ústredné kúrenie v 60 (45,45%), iný typ kúrenia je v 42

(31,82%) bytoch, ústredné diaľkové kúrenie j v 7 (5,30%) bytoch a len 1 byt je bez kúrenia. Na vykurovanie sa väčšinou využíva v 103 (78,03%) bytoch pevné palivo, len v 9 (6,81%) bytoch elektrina, v 2 (1,51%) bytoch plyn, v 2 bytoch iný typ vykurovacieho média a v 2 bytoch je evidované žiadne vykurovanie.

Z uvedeného sledujeme, že vybavenosť bytov a domácností je štandardná. Obec je elektrifikovaná, vodovod je v obci zavedený, kanalizácia je už tiež v obci začatá aj spolu s vybudovanou ČOV a čerpacou stanicou pred ňou. Zatiaľ skončila pred Obecným úradom, ale projekt je už spracovaný na ďalšie územie v obci. Takže časom sa dobuduje aj to. Osada Rieka je tiež elektrifikovaná, má vodovod a kanalizácia zatiaľ chýba. Ale už je vypracovaný projekt na odkanalizovanie susednej obce Šútovo a časom sa dotiahne vetva splaškovej kanalizácie aj pre okrajové domy obce Šútovo ležiace pri katastrálnej hranici s obcou Kraľovany, kde leží osada Rieka a odtiaľ bude táto časť obce napojená. Obec zatiaľ nie je plynofikovaná a s plynofikáciou sa ani do budúcnosti nepočíta.

Súčasný dopyt po bytoch

Obec Kraľovany patrí so svojimi už 452 obyvateľmi medzi malé obce SR. Vývoj v počte obyvateľov v porovnaní s dávnom minulosťou z roka na rok klesá. Veková skladba v obci má celkom priaznivý stav. Detská zložka populácie odzrkadľuje celospoločenský jav, že počet detí z roka na rok klesá, ale nemusí to byť pravidlo do ďalekej budúcnosti. Obec leží na dôležitom dopravnom ťahu železničnom i cestnom. Dopyt po bytoch v obci zohráva významnú úlohu okrem vidieckeho charakteru zástavby v príjemnom podhorskom prostredí aj potenciálne nové ekonomické aktivity v priamom dosahu mimo obce (napr. priemyselné areály v Ružomberku, Martine, rozvoj turistiky, cestovného ruchu v osade Rieka, v oblasti Šútovo, Pod Chlebom, Martin a okolie, Martinské hole, Vricko, Blatnica, Sklabinský Podzámok, Turčianske Kľačany, v smere na Dolný Kubín Párnica, Zázrivá a v smere na Ružomberok Ski - Park Ružomberok, Lúčky, Bešeňová, Podšíp v Stankovanoch, dolina Revúcej a pod.)

Podľa údajov poskytnutých Obecným úradom v Kraľovanoch je v obci záujem o nové stavebné pozemky, teda záujem o novú výstavbu za posledné roky stúpa. Vytvorenie územných predpokladov pre voľné stavebné pozemky je dôležité aj z dôvodu stabilizácie mladých rodín v obci, ale aj pre dosiahnutie uceleného názoru smerovania obce v zmysle nadväznosti dopravných ťahov a inžinierskych trás. Rozvoj bytového fondu bude orientovaný hlavne na individuálnu bytovú výstavu - v súčasnosti rodinné domy tvoria viac ako 90% z celkového domového fondu v obci a tak to aj ostane do budúcnosti. S bytovou výstavbou formou bytových domov sa v obci tiež uvažuje.

Aj keď v súčasnosti ešte neprebíha priamo výstavba, ale už je počítané v návrhu s tromi potenciálnymi plochami. Priamo v centre zastavaného územia sa nachádza pomerne veľká lokalita "Dolné a Horné pole" (cca 53 RD a 3 BD pre 3 x 9 = 27 b.j.), pri železničnej trati naľavo od železničnej stanice menšia lokalita z názvom "Pri železničnej trati" (cca 6 RD) a druhá menšia lokalita "Pri urbárskom dome" (cca 1 BD s 9 b.j.) Iný plošný potenciál hlavne v z.ú. ani mimo neho nie je, nakoľko zástavba je hodne ohraničená z každej strany. V menšej miere by mohla byť obytná zástavba situovaná do osady Rieka okolo cesty III/018096 smer Šútovo, len tam nie záujem o takýto druh zástavby. Tam je skôr záujem o zariadenia slúžiace rozvoju rekreácie, cestovného ruchu. Vo výhľade počítame s 1 lokalitou určenou na bývanie a pomerne veľkou. Jedná sa o lokalitu mimo existujúce z.ú. nad železničnou traťou nazvanou "Diel" (cca 61 RD).

Pre modernizáciu bytového fondu navrhujeme zároveň aj rekonštrukciu (nadstavbu, prístavbu, stavebné úpravy) starších rodinných domov v pôvodnej zástavbe, takisto aj zástavbu existujúcich prelúk medzi rodinnými domami.

Pre veľkosť jedného staveného pozemku pre rodinný dom uvažujeme s výmerou cca 800 m², pre bytový dom cca 1500m². Celkovo bude sa jednať o prírastok v návrhu o cca 59 RD, 4 BD teda o 333 obyvateľov. Vo výhľade by bol prírastok o cca 61 RD, teda o 214 obyvateľov. **Pri sčítaní s terajším počtom obyvateľov by obec mala 999 obyvateľov.** Takáto skutočnosť by však nastala pri 100 % úspešnosti realizácie zámerov. Presný popis je v kap. 2.7.1 Návrh riešenia bývania.

2.5 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

2.5.1 Priestorová charakteristika zastavaného územia obce

Obec Kraľovany radíme podľa počtu obyvateľov 452 (stav k 31.01.2015) k malej obci SR, ležiacej v Kraľovianskom prielome pri ústí rieky Orava do rieky Váh. Tvorí významný dopravný ťah, či už cestný alebo železničný medzi regiónom Liptov - Turiec - Orava v Žilinskom kraji.

Zastavané územie obce pozostáva z dvoch samostatných častí – centrum obce so železničnou stanicou Kraľovany a zástavba okolo neho (výmera 43,5019 ha) **a osada Rieka** (výmera 3,1420 ha), **spolu výmera 46,6439 ha.** Vzdialenosť medzi nimi je cca 2 km, pričom väčšie z.ú. je umiestnené v JV časti k.ú. po ľavej strane od sútoku riek Orava, Váh s následným sledovaním pravého ramena koryta Váhu a menšie je umiestnené v JZ časti k.ú. medzi katastrálnou hranicou s obcou Šútovo a dvoma jazerami v dobývacom priestore Kraľovany II.

Celé zastavané území tvorí len cca 2,5% z celkovej plochy k.ú., nakoľko väčšina plôch sú lesné pozemky s výmerou 1552,0290 ha. Jedná sa o lesy v horninovom chotári – prvohorné príp. kryštalické horniny Malej Fatry (viac ako 2/3 severnej časti k.ú.) a južnú časť tvorí scenéria severných výbežkov Veľkej Fatry.

Zastavané územie obce podľa funkčného využitia členíme na:

- **obytné územie** tvoria plochy, ktoré sú určené pre obytné budovy a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia napr: garáže, hospodárske budovy, stavby občianskeho vybavenia (pre školstvo, kultúru, na cirkevné účely, pre zdravotníctvo a sociálnu pomoc, spoje, menšie prevádzky obchodu a služieb, verejné stravovanie a služby, dočasné ubytovanie, telesnú výchovu, správu a riadenie, verejnú hygienu a požiarnu bezpečnosť), verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská. V obytnom území pozostávajúceho z dvoch samostatných častí (bližšie sú charakterizované v nasledujúcich častiach kapitoly) je bývanie sústredené do objektov rodinných domov (počet domov 102 – údaj z ŠODB, 21.05.2011) a bytových domov (počet KBV 4)

- **rekreačné územie** tvoria plochy, ktoré zabezpečujú požiadavky každodennej rekreácie bývajúceho obyvateľstva a turistov. Podstatnú časť rekreačných plôch tvorí zeleň, najmä lesy, ovocné sady, trávne plochy prípadne vodné plochy. Do rekreačnej plochy sa môžu umiestniť športové zariadenia, ihriská, kúpaliská, zariadenia verejného stravovania a niektoré služby, centrálne voľného času. Sem radíme športový areál TJ Lokomotiva SEZ Kraľovany a plochy využívané hlavne v letných mesiacoch okolo jazier v osade Rieka

Zastavané územie centra obce s okolitou zástavbou okolo neho vznikalo postupne v priestore silne ohraničenom zo severnej strany telesom elektrifikovanej železničnej trate č. 180 Žilina – Košice zastávka Kraľovany, ohraničenie zo západu na východ v južnom smere je poloblúkom tvoreným korytom rieky Váh, pričom malým kúskom na východe prechádza toto koryto do koryta rieky Orava. Ohraničenie spomenutým poloblúkom je zároveň podčiarknuté aj smerovaním cesty I/18 Ružomberok – Žilina, ktorá sa odkláňa v časti JV až V od pravého brehu Váhu do vzdialenosti až cca 130 m, nakoľko je tu vytvorená križovatka s cestou I/70 Kraľovany – Dolný Kubín. Na voľných plochách je vybudovaný pomerne rozsiahly a celkom dobre vybavený športový areál TJ Lokomotiva SEZ Kraľovany a v časti medzi mostmi voľná plocha nelesnej stromovej a krovinej vegetácie.

Z križovatky ciest na východe z.ú. smeruje naprieč skoro celým z.ú. obce **cesta III/018125, ktorá sprístupňuje časť objektov horného konca, centrum obce s Obecným úradom a dolný koniec,** kde vychádza pri čerpacej stanici na cestu I/18. Pred Obecným úradom sa na ňu napája miestna obslužná komunikácia (MOK) skoro v rovnobežnom smere so železničnou traťou č. 180 smerujúca **na horný koniec obce** až pod most na ceste I/70, nakoľko táto cesta i cesta I/18 je vybudovaná na násype. Medzi spomenutým mostom na V až SV okraji horného konca obce a veľkou križovatkou 3 ciest je zhruba v 1/2 z.ú. vybudovaná ďalšia miestna obslužná komunikácia vedená v pomerne rovnobežnej línii s cestou III/018125. **Z takto vymedzeného z.ú. je dolný koniec obce pomerne úzky a hodne zastavaný, východný až severovýchodný horný koniec tak isto.** Najviac prelúk a voľných plôch záhrad vhodných pre zastavanie je po ľavej strane cesty III/018125 od horného konca na východe až ku križovatkke s MOK smerujúcou na cestu I/18 pred Evanjelickým kostolom a.v. Voľné plochy záhrad v tejto lokalite zvanej „Dolné a Horné pole“ sú na rovinatej ploche, pričom ich stredom prechádza vzdušná linka VN 22 kV č. 243 s ochranným pásmom a JZ časti sa dotýka cintorín s ochranným pásmom a s rodinnými domami, oblúk od juhu až po východ tvorený telesom cesty I/18. Menšia plocha v z.ú. obce tiež vhodná na výstavbu rodinných domov sú voľné záhrady po pravej strane cesty III/018125 medzi existujúcou zástavbou a úzkou MOK vedenou k podjazdu do rušňového depa v lokalite „Pri železničnej stanici“.

Základ urbanistického pôdorysu tvorí novodobá urbanistická štruktúra, pričom prevažnú väčšinu reprezentuje individuálna bytová výstavba formou izolovaných rodinných domov. Ich terajšia parcelácia sleduje pôvodný územný operát a má charakter úzkych hlbokých pozemkov kolmých na hlavnú cestu a ostatné obslužné komunikácie sprístupňujúce zástavbu. **Staršia výstavba** je v obci zastúpená skôr na dolnom konci, kde nájdeme pár dreveníc a pôdorysne užších RD umiestnených na užších pozemkoch zastavaných plôch a nádvorí prípadne záhrad. Niekde sa objavujú aj 2 – 3 RD postavené vo dvore za sebou. Od centra obce po horný koniec obce prevláda **nová výstavba izolovaných murovaných rodinných domov** s horším, ale aj s lepším stavebno-technickým stavom, jedno až dvojpodlažných so sedlovými strechami prípadne aj s využitým podkrovím umiestnených v prednej časti pozemku orientovaných štítom do ulice. Za nimi v zadnej časti sú potom situované humnárne a hospodárske objekty v prepojení so záhradou. Výnimočne sa nájde v rámci mladšej výstavby aj 3 podlažný rodinný dom ukončený sedlovou. **V administratívno – spoločensko - obchodnom centre obce pri Obecnom úrade** je postavený 1 bytový dom (8 b.j.), pri Pracovisku údržby železničných tratí druhý a tretí (2 x 4 b.j. = 8 b.j.) a vo východnej časti pri križovatkke ciest I/18 a I/70 štvrtý bytový dom (6 b.j.). Všetky sú 2 – podlažné ukončené sedlovou strechou. **Ďalej je tu sústredená aj väčšina občianskej vybavenosti.** Na začiatku dolného konca je budova slúžiaca skladištom pre výrobu obalov, Evanjelický kostol a.v., farský úrad. V pár prerobených RD sú poskytované služby, obchod nehlukového charakteru. Na hornom konci je umiestnená ČSPH, menší obchodík (zatiaľ sú však zatvorené) a pracovisko údržby železničných tratí. V jednom prerobenom RD sú poskytované služby. **Rekreačno - športové aktivity** sú lokalizované na plochách športových zariadení v JV časti z.ú. medzi cestou I/18 v pokračovaní križovatkou ciest I/18, I/70, III/018125 až

k pravému brehu koryta Váh. Príjazd k nim je cez podjazd popod cestu I/18 vedľa križovatky s cestou III/018125. Tieto aktivity nie sú priamo v tomto z.ú. obce inde výrazne rozšírené. **Výrobné plochy sa v z.ú. obce veľmi nenachádzajú**, nakoľko v obci nie je ani areál poľnohospodárskeho družstva, ktorý býva situovaný zväčša v každej obci. Je tu len jedna výroba obalov v blízkosti budovy skladu, ktorý je na začiatku dolného konca obce. K technickej vybavenosti patrí pomerne veľký areál umiestnený na SZ hranici z.ú., kde je rozvodňa a meniareň ŽSR. V centre obce oproti železničnej stanici sa nachádza jedna autobusová zastávka (patrí SAD Lipt. Mikuláš a.s., RBK) Kľačovany_Železničná stanica, ktorej dochádzková vzdialenosť 500 m vyhovuje.

Menšie zastavané územie osady Rieka je vzdialené od z.ú. centra obce vzdušnou čiarou v línii cca 2 km. Príjazd k nemu je ešte dlhší po ceste I/18, nakoľko je umiestnený až medzi katastrálnou hranicou s obcou Šútovo a dvoma jazerami v dobývacom priestore Kľačovany II. Začína na križovatke ciest I/18 a III/018096 zhruba 80 m pred výjazdom z k.ú. obce Kľačovany do k.ú. Šútovo, pokračuje okolo cesty III/018096 a končí na moste cez Šútovský potok. Väčšia časť výstavby patrí do z.ú., ale pár objektov napr. motorest Rieka a vedľa neho malý objekt slúžiaci pre predaj ovčieho syru, medoviny, propolisu, sezónny bufet Rieka s ubytovaním, sezónny bufet Pohoda, verejné WC, novo postavená chatka a dobývacie priestory nepatria do z.ú. V SZ časti osady Rieka vedľa z.ú. a katastrálnej hranice s obcou Šútovo sú lesné pozemky a smerom na východ od cesty III/018096 Kľačovany_osada Rieka / Šútovo je nelesná stromová a krovinná vegetácia s dvoma jazerami a terasami okolo nich ako súčasť dobývacieho priestoru Kľačovany II (č. 376 ťažba dolomitu, č. 481 ťažba stavebného kameňa), ktoré nepatria do z.ú. obce. Za celým dobývacím priestorom sú už len lesné pozemky.

Plocha aj tvar takto vymedzeného z.ú. je rovinatá a tvar sleduje líniu cesty III/018096 a jej rozšírenie po pravej strane o zastavané plochy a nádvorie torza niekdajšieho podniku, 4 rodinných domov a ďalších 3 rodinných domov v severnej časti. Po ľavej strane je rozšírené až k brehom Šútovského potoka (kde sú postavené 3 RD, prázdna budova občianskej vybavenosti) v pokračovaní k sociálnej budove obce a potom sleduje len hranicu lesných pozemkov až k mostu cez Šútovský potok (tu je postavený 1 RD). Nad severnou časťou z.ú. je navrhovaný koridor diaľnice D1 a odtiaľ až po JV je vyhradený dobývací priestor Kľačovany II s dvoma jazerami, zosuvným územím. **Celkovo je tu postavených 12 RD, motorest Rieka (reštaurácia) a ostatné objekty a jazerá sú využívané prevažne počas letnej sezóny, kedy tu prichádza pomerne veľký počet návštevníkov za kúpaním, oddychom a rekreáciou.** Táto oblasť je známa aj výskytom jaskýň v JV časti dobývacieho priestoru s pokračovaním do priestoru prírodnej pamiatky Kľačoviansky meander. Na začiatku z.ú. za motorestom Rieka pri ceste III/018096 je jedna autobusová zastávka Kľačovany _Rieka (patrí SAD Lipt. Mikuláš a.s., RBK), ktorej dochádzková vzdialenosť 500 m vyhovuje.

Situovanie nožnej zástavby a postupného rozširovania tohto územia bude najvhodnejšie do priestoru okolo cesty III/018096 po jej pravej strane s ohľadom na navrhovaný koridor diaľnice D1, genofondovú lokalitu Kľačoviansky lom – horné jazierko a dobývací priestor Kľačovany II.

2.5.2 Návrh základnej urbanistickej koncepcie a kompozície obce

Navrhovaná urbanistická koncepcia

- rozširuje urbanistickú štruktúru do voľnej poľnohospodárskej krajiny v kontaktných polohách s existujúcou zástavbou a existujúcimi zariadeniami technickej vybavenosti, dopravy :
 - pre návrhový rozvoj **obytného územia** v 3 lokalitách v z.ú. obce – Dolné a Horné pole, Pri železničnej trati, Pri urbárskom dome
 - vo výhľade počítame s 1 lokalitou mimo z.ú. obce - Diel nad železničnou traťou
 - pre návrhový rozvoj **výrobného územia** v 4 lokalitách – vo východnej časti z.ú. v lokalite Medzi mostmi, v západnej časti z.ú. Dolný koniec, v osade Rieka mimo z.ú. v lokalite Faunex I (vydané stavebné povolenie 06/2015), vedľa v lokalite Faunex II
 - pre návrhový rozvoj **rekreačného územia** v 3 lokalitách - jedna je umiestnená v z.ú. ako rozšírenie športového areálu Pri ihrisku, ostatné lokality sú v osade Rieka a to najväčšia je Rieka I (jej hranica sa dotýka brehov dolného veľkého jazera), Rieka II (chatová oblasť popri ceste III/018096 v pokračovaní k malému jazierku)
 - vo výhľade nepočítame so žiadnou lokalitou
- funkčne a priestorovo dotvára existujúcu štruktúru zástavby v ťažiskových priestoroch obce, s cieľom vytvorenia centier, diferencovaných podľa významu, funkcie a lokalizácie
 - **vytipované centrum pre osadu Rieka s plochami pre OV, služby, príslušné parkovanie, športové plochy, rekreáciu, verejnú zeleň mimo z.ú. v blízkosti cesty III/018096 - lokalita Rieka I**

Návrhy na obnovu a prestavbu obce

Z hľadiska obnovy a prestavby ÚPN-O Kľačovany navrhuje :

- zachovať, prípadne rekonštruovať so zachovaním pôvodného výrazu objekty, ktoré majú charakter regionálnej zástavby ich výškovú hladinu, urbanistickú mierku a uličnú sieť

b.) pri ostatných objektoch podporovať rekonštrukciu a rozširovanie existujúceho bytového fondu dostavbami a nadstavbami (aj nad existujúcimi objektmi OV), výstavbou v prelukách, pričom je potrebné rešpektovať charakteristické priehľady a pohľadové kužele, preferovať samostatne stojace objekty max. RD 2+ (+ znamená 1 podkrovné podlažie), BD 3+, OV 2+, rozptylná plocha pozemkov pre RD je cca 800 m², pre BD je cca 1500 m² a zastavaná plocha pre RD 30%, pre BD 60%, pre OV 50%

c.) revitalizovať verejnú zeleň a doplniť novú s parkovými úpravami, lavičkami, osvetlením s možnosťou stretávania sa ľudí v navrhovanej lokalite Obecný park I (doplniť aj detské ihriská) v centre obce pri ČSPH, na pietnom mieste bývalého cintorína v lokalite Obecný park II, na dolnom konci v lokalite Park pri ČOV, v osade Rieka v lokalite Rieka I

d.) rekonštruovať všetky miestne komunikácie, ktoré sú v zlom technickom stave v zmysle STN a zároveň dodržiavať predmetné ustanovenia pri návrhu nových so vzdialenosťami križovatiek na cesty I. a III. triedy, pre zvýšenie bezpečnosti na križovatke ciest I/18 a I/70 pri vstupe do obce počítať s úpravou zastaralej križovatky tvaru "Y" na okružnú, pre zníženie hlukovej intenzity zo železnice ale aj z cesty I/18 počítať v návrhu s vybudovaním diaľnice D1 s protihlukovými stenami a v rámci modernizácie železničnej trate vo výhlade tiež s protihlukovými stenami medzi traťou a z.ú. obce

e.) dobudovať chýbajúce zariadenia a trasy technickej infraštruktúry (hlavne pokračovať s budovaním kanalizačnej siete, ktorá v obci nesporne najviac chýba)

2.5.3 Návrh ochrany a využitia kultúrno - historických hodnôt

Kultúrno-historické hodnoty obce

Rozlohou a počtom obyvateľov patrí obec Kľačovany medzi malé obce, ležiacej na križovatke dopravných tratí medzi oblasťou Dolná Orava, Liptov a Turiec. **Prvá písomná zmienka o obci je z roku 1363**, pomenovanie mala Kralowenen. V roku 1420 sa spomína ako dedina patriaca Oravskému hradu teda bola kráľovským majetkom, pomenovanie mal Kralowane. Obchod bol hlavným hospodárskym predpokladom a dôvodom založenia tejto osady. Oravou viedla spojnica medzi uhorskými banskými mestami a poľskými trhovými strediskami. Prví osadníci pochádzali z Turian. Cestu z banských miest cez Kľačovany hore Oravou do Žywca najviac využívali Thurzovci na vývoz surovín. V 70-tych rokoch 15. storočia im problémy spôsoboval Peter Komorovský. Snažil sa získať úsek cesty z Tvrdošína do Žywca do svojho súkromného majetku a bohatnúť z poplatkov za prenos tovarov. Vlekľý spor uzavrel uhorský panovník Ľudovít II. Na žiadosť Juraja, Alexandra a Jána Thurzovcov a po vypočutí mnohých významných svedkov vydal listinu o slobodnej kráľovskej ceste z Tvrdošína do Žywca.

Thurzovci pre svoj obchod potrebovali Oravu a nikdy sa nevzdali úsilia získať ju. Len čo sa im to podarilo, museli obmedziť rozpínanosť zemanov Platthyovcov v Čimhovej a Kľačovanoch. Liptovskí zemanovia Platthyovci dostali Čimhovú od kráľa Alberta a Kľačovany od Ľudovíta II. zámenou za majetky vo Zvolenskej župe. **Platthyovcom sa nepodarilo udržať Kľačovany a táto rybárska osada sa spomínala sústavne vo vlastníctve Thurzovcov.** Od svojich počiatkov boli Kľačovany svojrúznou dedinou, nakoľko oproti ostatným poddaným boli slobodní, lebo neplatili nijaké dane a zemepánovi odovzdávali jedinou naturálnu dávku ryby, ktoré chytali na Orave, Váhu, Šútovke a Bystrici. Thurzovci mali z Kľačovian mimoriadny ošoh. Zriadili tu tzv. suché mýto a vyberali poplatky od pltníkov za každú plť 50 denárov. Dolu Oravou pltili všetky tovary vec Kľačovany do Žiliny, Bytče a Hričova. Juraj Thurzo v roku 1608 uzavrel s každou oravskou obcou nový urbár, v ktorom popri ostatných dávkach prikázal každému sedliakovi dávať 3 plte a platiť pltnícku daň. Alžbeta Thurzová, vdova po Jurajovi, uzavrela s oravskými mestečkami a dedinami v roku 1625 nový urbár, ktorým zvýšila peňažné, naturálne a robotné povinnosti poddaných. V Kľačovanoch bola 1 richtárska a 5 sedliackych. Okolo roku 1608 mala obec asi 70 obyvateľov (14 rodín), v roku 1715 už 160 obyvateľov.

Thurzovci mali značné príjmy aj zo svojho hostinca v Kľačovanoch. Víno a pivo sa v ňom „šenkovalo“ po celý rok a odbyť bol neustály, lebo sa tu zastavovali pltníci, kupci i drevárski robotníci. Juraj Thurzo za hostinského vybral spoľahlivého Juraja Zábreského zo Zábrežia, ktorý tu začínal v roku 1604. Víno a pivo vozil do hostinca z Oravského zámku a tu ho predával. Neskôr sa stal prvým mýtnikom a v tejto službe pôsobil vyše 20 rokov. V Kľačovanoch sa aj usadil a v roku 1647 mu bolo udelené právo mlyna a pily v Kľačovanoch a k tomu dostal pôdu a časť panskej hory. Múčny mlyn a píla na rezanie dosiek bola vybudovaná na rieke Šútovke, kde sa delil Oravský a Šútovský chotár. **Kľačovanci sa zaoberali aj pltníctvom.** Za splavenie jednej plte do Bytče dostávali 2 florény. **Tento zamestnanecký motív je hlavným obsahom obecného znaku a pečate – na vode plť s dvoma pltníkmi k sebe obrátenými.** Odtlačky pečatidla na listinách z 18. storočia sa nachádzajú v Štátnom archíve v Bytči. **Druhým zamestnaním Kľačovancov bolo drevorubačstvo a práca s drevom na pltníci či pltisku.** Kľačoviansky chotár bol a je kopcovitý, lesy tvoria vyše 1 000 ha.

V 17. storočí Kľačovani trpeli všetky vzbury a povstania, ktoré zasiahli Oravu. Neraz sa obcou prehnali kuruci i cisárski vojaci a po každom prechode ostala obec v žalosťnom stave. V 18. storočí nastali na Orave pokojnejšie časy a už v prvých dvoch desaťročiach sa počet obyvateľov a domov zdvojnásobil. Kľačovany v roku

1715 mali 32 rodín a asi 160 obyvateľov. V tomto období Oravský komposesorát rozšíril podnikanie v Kraľovanoch. Poniže mlyna a píly dal postaviť valchu na výrobu súkna a prenajímal podobne ako hostinec, mýto, obchod so soľou a voskom. Komposesorát predával čoraz viac dreva so svojich lesov, čo malo za následok zväčšenie pltiska v Kraľovanoch, hlavnej stanici oravských plti. Rozvoju obchodu prispela aj nová cesta z Kraľovian, hore Oravou po poľskú hranicu. Jej výstavba bola začatá v roku 1801. V roku 1810 si Kraľovanci postavili prvú školu na mieste dnešného Evanjelického kostola a. v. Veľkú pohromu zažila obec počas povodne v roku 1813. Škody boli také veľké, že sa obec z nich počas mnohých rokov nevedela spamätať. Predovšetkým bola zničená úrodná pôda, na ktorú bolo nanesené veľké množstvo kameniva. Voda vtedy zaplavila aj stred dediny. Pokles obyvateľstva zapríčinila cholera v roku 1873 a vysťahovalectvo za prácou v rokoch 1880 – 1890. **V 19. storočí nastal najväčší rozmach kraľovianskej pltnice a trval do roku 1943.**

Výhodná poloha podmienovala ďalší rozvoj obce. V nasledujúcom období sa stali križovatkou ciest. Výstavbou Košicko – bohumínskej (Košicko – oderburskej) železnice, získali obyvatelia obce ďalšie pracovné miesta na stanici, pri úprave trate a cesty popri trati. Trať bola uvedená do prevádzky v roku 1872. Začiatkom storočia začali stavať oravskú údolnú železnicu Kraľovany – Suchá hora. Vyvlastňovanie pozemkov v obci trvalo do roku 1905. V roku 1910 sa spomína v obci štátna telegrafná stanica. Poštový úrad do 1. svetovej vojny v obci nebol, ale poštovú službu zabezpečoval obecný úrad. K svojim pozemkom za Váhom sa museli obyvatelia prebrodiť cez vodu. Podobne aj kupci a iní cestovatelia museli do výstavby dreveného mosta prechádzať cez vodu. V roku 1906 bol postavený kovový most s 3 oblúkmi, ktorý odolal aj povodni v roku 1908. **Významným medzníkom v histórii obce bol vznik spolku bývalých urbarialistov 29.09.1871.** Do majetku spolku urbarialistov patrili aj mlyn, píla, kameňolom, ťažba piesku, štrku, rybolov a poľovné právo. V 20. rokoch prevzal štrkopiesky Alexander Koubelka a založil v roku 1921 Kraľovianske priemyselné podniky. Kraľovianske lesy boli čisto listnaté alebo ihličnaté, ale vyskytovali sa aj zmiešané. Úbočia na ktorých rastú sú dosť strmé, členité, miestami posiate vyčnievajúcimi skalnatými bralami. Od roku 1871 patrili do odvodného notárskeho úradu so sídlom v Párnici. Párnica, Žaškov a Kraľovany mali spoločného notára. Na čele obce stál richtár.

V období medzi dvoma vojnami sa obec elektrifikovala, občania si postavili nové požiarne skladište, dve obecné ľadovne, plot okolo cintorína a každoročne opravovali mosty a cesty. V roku 1925 vznikol v obci Dobrovoľný hasičský zbor, v roku 1930 bolo založené Úverové družstvo, v roku 1932 bola začatá výstavba bezprašnej hlavnej cesty cez obec, rozvíjal sa obchod, remeslá, gazdovia si v roku 1923 založili Roľnícku besedu, robotníci v kameňolome si založili v roku 1936 odborovú organizáciu. Po vypuknutí 2. svetovej vojny v 09/1939 bol v obci zriadený dočasný pracovný tábor pre poľských utečencov. **V roku 1943 boli ľuďom vyvlastnené pozemky pod výstavbu tunela, preložky štátnej cesty zo Žiliny do Dolného Kubína a reguláciu Váhu.**

Ochrana architektonicko - urbanistického usporiadania v obci

Obec Kraľovany bola oslobodená 08.04.1945. Prvá opravovaná stavba bol cestný most smerom na RBK, potom tunely smerom na Žilinu a Oravu, samozrejme ľudia si opravovali svoje domy, humná, stavali sa nové a život nabral dych. V 01/1946 miestny národný výbor na svojom zasadnutí prejednal návrh na prestavbu školskej budovy, výstavbu vodovodu, zriadenie prístupovej cesty do cintorína. V 03/1948 bol v obci zavedený miestny rozhlas, postupne bola postavená pekná brána do cintorína a celý priestor bol upravený. Ďalej prebehli práce na výstavbe druhej koľaje pre zdvojkolajenie trate Bohumín – Košice v kraľovianskom úseku, pokračili práce na výstavbe železničného mosta, aktívnejšie sa začalo s prípravami na výstavbu novej železničnej stanice Kraľovany, v roku 1951 sa začala stavať požiarňa zbrojnica a rozšírila sa obecná škôlka ovocných stromčekov. V roku 1953 boli budované v obci chodníky, bola zriadená zubná ambulancia, v roku 1960 sa po 30-ročnej prestávke začalo v lome za tunelom opäť v lámaní a mletí kameňov potrebného na úpravu ciest a železničných zvrškov. Ďalej v tomto roku sa pokračovalo s budovaním ihriska a jeho zariadení, **v októbri sa začalo s výstavbou bytového domu pri železničnej stanici.** Proti povodniam a hlavne ľadochodom sa v roku 1960 začalo s výstavbou hrádze na pravej strane Váhu v dĺžke 1523 m. Stavbu realizoval Váhostav. **V rokoch 1951 – 1961 v obci vládol čulý stavebný ruch. Postavených bolo 23 nových rodinných domov.** Stavebné a drobné práce bolo možné zabezpečovať prostredníctvom miestnej prevádzky, v ktorej pracovala aj cukrárenská výroba. V urbárskom dome bola zriadená predajňa ovocia a zeleniny, z hygienických dôvodov musel byť uzatvorený miestny hostinec. V roku 1965 bola vybudovaná nákladná rampa na železničnej stanici pre Stredoslovenské kameňolomy a štrkopiesky, prevádzka Kraľovany – Rieka. V roku 1967 bol postavený televízny vykryvač v oblasti Tepličného potoka. Priaznivá spolupráca bola so štátnymi lesmi. **Pre svojich zamestnancov vybudovali bytový dom a podieľali sa na výstavbe asfaltovej cesty v Bystrici.** V 01/1967 bol vyhlásený NP Malá Fatra, do ktorého bolo začlenené aj okolie obce a s tým súvisiace niektoré zákazy. V tomto roku bol v obci 1 obchod s potravinami, 1 v osade Rieka, 1 mäsa, 1 hostinec, 1 staničná reštaurácia. **Veľkou udalosťou v obci bola kolaudácia cestného obchvatu č. I/18 a jeho sprevádzkovanie, skolaudovanie a uvedenie do činnosti obecného vodovodu a tiež ukončenie generálnej opravy miestnej ZDŠ.** V roku 1975 bolo 109,5 ha poľnohospodárskej pôdy pričlenených k JRD Párnica. V roku 1974 sa robili úpravy na MŠ, vystavala sa bunka pre potreby obchodu s potravinami v osade Rieka. Kultúrne využitie

občanov bolo v priestoroch reštaurácie Šíp. **V roku 1978 došlo v rámci integrácie malotriednych škôl k zrušeniu ZŠ a deti v školskom roku 1978/79 začali dochádzať do školy v Párnici.** V roku 1979 boli v obci rozmiestnené smetné nádoby, čím sa podarilo doriešiť vleklé problémy s odpadkami. V roku 1980 bola vybudovaná nová asfaltová cesta v doline Bystrička, do prevádzky sa dalo osvetlenie železničnej stanice, úplne sa dokončili sociálne zariadenia na ihrisku. V roku 1982 bola do Párnice premiestnená obecná matrika. Veľká pozornosť sa venovala odstráneniu nakladacej rampy na dolomitový piesok, ktorá mimoriadne znečisťovala v obci životné prostredie. Od začiatku druhej polovice 80-tych rokov sa riešila výstavba viacúčelovej budovy pre potreby MNV, kultúrno – spoločenské a ekonomické. Obecná drobná prevádzka tiež fungovala, v roku 1991 bol na Okresnom úrade v BB zaregistrovaný obecný podnik. V zmysle reštitúcií cirkevného majetku bola budova bývalej evanjelickej a.v. ľudovej školy odovzdaná späť cirkvi. V roku 1995 si obec dala schváliť obecný erb, pečat' a zástavu.

Na dolnom konci obce je zachovaných pár dreveníc a zopár rodinných domov má pôdorysný tvar skôr užší a dlhší, teda izby sú orientované za sebou v smere do záhrady. V jednom dvore sú aj dva prípadne tri objekty, ktoré mohli v minulosti slúžiť na bývanie, na hospodárenie. **Takže táto časť obce po križovatku ciest powyše kostola je historicky staršia.** Stredom prechádzala komunikácia a tá prechádza doteraz (cesta III/018125), takže prízjazd bol zabezpečený pre výstavbu po oboch jej stranách. Ostatná mladšia výstavba v obci – centrum obce (pred železničnou stanicou, okolo obecného úradu) a horný koniec je situovaná pozdĺž ciest (pokračovanie cesty III/018125 a miestnej obslužnej komunikácie križujúcich sa v centre obce) v ohraničenom priestore železničnou traťou č. 180 (zo severnej strany) a cestou I/18 (z južnej strany).

Na začiatku dolnej časti obce je vybudovaný od roku 1912 **Evanjelický kostol a.v.** na mieste prvej evanjelickej školy. Vybudovaný bol v priebehu 2 rokov z kvádrov vyrobených firmou Koubelka v Kraľovanoch – osada Rieka. Strechu najprv pokryli škridlou. Kostol bol slávnostne posvätený 19.10.1913 v 22. nedeľu po Svätej Trojici Oravským seniorom Pavlom Samuelom Novákom, farárom v Dolnom Kubíne. V roku 1921 vznikol samostatný cirkevný zbor v Párnici s dcérocirkvou v Kraľovanoch. Roku 1923 bol do veže zakúpený nový zvon, ktorý má nápis „Evanjelická a.v. dcérocirkev Kraľovany – 1923 – Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle“. Ďalší zvon bol zakúpený v roku 1970 s nápisom „F. Svěda - 1970“. V roku 1929 bola strecha kostola pokrytá plechom a do kostola bol kúpený organ od firmy Rieger z Krnova (ČR). Začiatkom roku 1945 živelná pohroma a vojna poškodili veľkú časť krytiny ako aj chrámové zariadenie, ale kostol bol už v tom roku opravený. V roku 1955 bola pristavaná zborová sieň a sakristia. Pri príležitosti 50. výročia prvej posviacky bol kostol znovu vymalovaný. Pri 80. výročí jeho posvätenia sa pristúpilo ku generálnej oprave (nové elektrické kúrenie, lavice, maľba vnútorných priestorov atď.). V roku 2011 vypukol v kostole požiar počas ktorého zhorel hrací stôl a celý kostol bol poškodený zadymením a vysokou teplotou. Pri rekonštrukcii musel byť opravený organ, časť stropného zateplenia, interné nátery. Popri rekonštrukcii bola sponzorsky zrekonštruovaná sakristia (odvodnenie, podlahy, maľovka), vybudovaná kanalizácia a WC. V roku jubilejného chrámu 2013 boli vybudované prístrešky nad vchodmi do kostola a sakristie.

Podľa Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR (ÚZPF) sa však v katastrálnom území obce nenachádzajú **žiadne nehnuteľné národné kultúrne pamiatky (NKP)**. Ďalej zastavané územie obce, jeho časť ani žiadne iné územie v k.ú. obce **nie je vyhlásené podľa pamiatkového zákona za pamiatkové územie** (pamiatkovú zónu, pamiatkovú rezerváciu), na ktoré by sa vzťahovala ochrana vyplývajúca z pamiatkového zákona. V riešenom k.ú. sa **nenachádza žiadna NKP evidovaná ako chránená zeleň** ako sú historické parky a pod.

Evidovaným predmetom ochrany v Centrálnnej evidencii archeologických nálezísk SR, ktorú vedie archeologický ústav SAV v Nitre je archeologické nálezisko :

- **Poloha Pri železničnej stanici** – nález železnej kópie a oštepú z doby železnej

Zásady ochrany a využitia kultúrno-historických hodnôt

V jednotlivých etapách realizácie ÚPN-O Kraľovany (teda po jeho schválení s akceptovaním stanovených zásad a regulatíov pre zachovanie kultúrnohistorických hodnôt) je potrebné dodržiavať podmienky stanovené zákonom č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu a to predovšetkým :

a.) rešpektovať archeologické nálezisko označené v Centrálnnej evidencii archeologických nálezísk SR ako Poloha pri železničnej stanici (nález železnej kópie a oštepú z doby železnej)

b.) pre funkčné využívanie územia dodržiavať povinnosti uvedené v § 40 ods. 4 pamiatkového zákona a § 127 zákona č. 50/1976 Zb o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov

c.) na existujúcu zástavbu postupne nadväzovať novú rozširovanú v podobnej architektonicko-výrazovej skladbe vo vzťahu na krajinárske, ekologické danosti a skutočnosť, že sa v obci nachádza archeologické nálezisko Poloha pri železničnej stanici, ktoré musí byť v plnej miere rešpektované

d.) s ohľadom na to, že v katastrálnom území obce sa doteraz nerobil systematický archeologický prieskum a územia regiónov Oravy a Liptova sú preukázateľne osídlené od dávnej minulosti, je odôvodnený predpoklad, že v riešenom území sa môžu nachádzať ďalšie, doteraz neznáme archeologické lokality a môžu vzniknúť ďalšie archeologické situácie, na čo poukazuje aj uvedené ojedinelé archeologické nálezisko. Túto domnienku potvrdzuje aj strategická poloha obce Kraľovany.

e.) v prípade zistenia resp. narušenia archeologických nálezísk počas stavby musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonanie prác, nález ihneď ohlásiť na Krajský pamiatkový úrad (KPÚ) Žilina, pričom nález sa musí nechať bez zmeny až do obhliadky KPÚ ZA alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou

f.) do obhliadky je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu, pokiaľ o ňom nerozhodne príslušný stavebný úrad po dohode s KPÚ ZA

g.) podľa § 40 pamiatkového zákona archeologický nález môže vyzdvihnúť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu

h.) pre akúkoľvek stavebnú a inú činnosť vyžadujúcu si zemné práce (rekultivácie, hrubé terénne úpravy a pod.) na území katastra obce je podmienkou osloviť Krajský pamiatkový úrad ZA, pracovisko Ružomberok, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre ohlásenie prác, vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia a v oprávnených prípadoch rozhodnutím KPÚ ZA môže byť uplatnená požiadavka na zabezpečenie záchranného archeologického výskumu

2.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE S URČENÍM PREVLAĐAJÚCICH FUNKČNÝCH ÚZEMÍ NAJMA OBYTNÉHO, ZMIEŠANÉHO, VÝROBNÉHO, REKREAČNÉHO VRÁTANE URČENIA PRÍPUSTNÉHO, OBMEDZUJÚCEHO A VYLUČUJÚCEHO FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA

2.6.1 Základné rozvrhnutie funkcií, prevádzkových a komunikačných väzieb v riešenom území obce

Katastrálne územie obce Kraľovany má pomerne veľkú výmeru 1880,8152 ha v porovnaní s tým, koľko obyvateľov ho obýva. Limitované je pomerne **príkrými svahmi Malej Fatry zo severnej a Veľkej Fatry z južnej strany**. Prírodnou líniovú bariéru v území tvorí rieka Váh a čiastočne tok Oravy, nakoľko jeho stredom prechádza katastrálna hranica SV-JV a to isté v menšej miere na SZ, kde katastrálna hranica prechádza stredom Šútovského potoka. **Okrem týchto limitov ďalšími výraznými bariérami sú dopravné línie frekventovanej cesty č. I/18, I/70 a železničnej trate č. 180 Žilina – Košice, č. 181 Kraľovany – Trstená.** Obe cesty sú v podstate trasované v línii týchto veľkých vodných tokov č. I/18 s Váhom a č. I/70 s Oravou. Železničná trať č. 181 je trasovaná tiež v línii vodného toku Orava a č. 180 v línii vodného toku Váh až na 2 miesta. Jedno začína od sútoky rieky Orava s Váhom v pokračovaní na západ, kde sa znova železničná trať prikloní ku korytu rieky Váh a ďalej prechádza do tunela v Kraľovianskom meandri a následne smeruje znova v línii vodného toku Váh. Prvé limitované miesto vytvára zastavané územie centra obce s okolitou zástavbou a nad druhým miestom je menšie zastavané územie – osada Rieka s ďalším limitom v rozvoji územia **dobývacím priestorom Kraľovany II.** Druhým dobývacím priestorom v SZ časti k.ú. je **výhradné ložisko Bystrička** (pri katastrálnej hranici s obcou Párnica), kde katastrálna hranica prechádza stredom potoka Bystrička.

Katastrálnym územím ešte prechádzajú limity tvorené **vzdušnými trasami elektrického vedenia VVN 2x110 kV, linka č. 7735, 7734** od osady Rieka až na SV do k.ú. obce Žaškov, pričom jedna odbočka vedie do rozvodne ŽSR Kraľovany umiestnenej na SZ okraji zastavaného územia centra obce v dotyku so železničnou traťou č. 180. Na túto hlavnú linku VVN sú napojené 3 **vzdušné elektrické vedenia VN 22 kV č. 243, 238, 210** smerujúce do z.ú. centra obce, popri rieke Orava do k.ú. obce Žaškov, do TS Bystrička slúžiacej pre lom Bystrička a popri Váhu do k.ú. obce Šútovo. **V návrhu sa počíta s prekládkou časti vedenia č. 238 od miesta, kde sa stretáva s VVN 2x110 kV (k.ú. Žaškov).** Severná časť ostatne na pôvodnom mieste a **južná časť sa preloží do k.ú. obce Kraľovany.** Dôležitým investičným zámerom je výstavba **diaľnice D1 Turany - Hubová**, ktorá na základe vydaného stavebného povolenia bude prechádzať k.ú. obce Kraľovany od jeho SV časti, kde je navrhovaná mimoúrovňová križovatka v pokračovaní diaľničného telesa popri brehoch Váhu na SZ až s oblúkom vytvoreným medzi jazerami v osade Rieka. Navrhnuté diaľničné teleso sa dotýka zosuvných území na 3 miestach – okrajovo na začiatku pri mimoúrovňovej križovatke, v strednej časti zvanej Trlište – Lazy a na konci medzi jazerami v osade Rieka. Vo výhlade je potrebné zabezpečiť územný koridor pre **rýchlostnú cestu R3 – zelený variant** ústiaci do mimoúrovňovej križovatky na diaľnici D1 v JV časti katastrálneho územia. Súčasťou k.ú. sú dva veľkoplošné chránené územia **NP Malá Fatra a NP Veľká Fatra**, 5 maloplošných chránených území **NPR Šútovská dolina, NPR Šrámková, PP Kraľoviansky meander, CHA Rieka Orava, CHA Pod Sokolom.**

Funkčné členenie plôch v k.ú. obce Kraľovany, 03/2014:

Druh	Výmera v ha
Orná pôda	11,2282 ha
Záhrady	4,5902 ha
TTP	79,2620 ha
Lesné pozemky	1552,0290 ha
Vodné plochy	80,3967 ha

Zastavané plochy a nádvorja	57,1547 ha
Ostatné plochy	96,1544 ha
Celková výmera k.ú.	1880,8152 ha

Organizácia katastrálneho územia je rozdelená na nasledovné plochy:

- **plocha osídlenia**, ktorá je tvorená väčším i menším zastavaným územím obce o výmere 46,6439 ha, väčšie sa rozprestiera od železničnou traťou č. 180 po pravý breh koryta Váhu a malý kúskom pravého brehu rieky Orava v SV časti, obsluha územia je zabezpečená predovšetkým cestou III/018125, druhé menšie z.ú. osada Rieka je medzi katastrálnou hranicou s obcou Šútovo a jazerami v dobývacom priestore Kraľovany II, obsluha je zabezpečená cestou III/018096

- **plocha rekreácie** je tvorená športovým areálom TJ Lokomotiva SEZ Kraľovany a samostatným strediskom rekreácie a turizmu v osade Rieka

- **plocha dopravy a technického vybavenia**, ktorú reprezentujú cesty I/18, I/70, III/018125, III/018096, železničná trať č. 180, 181 so železničnou stanicou Kraľovany a všetky hlavné siete technického vybavenia (vzdušné elektrické vedenia VVN 2x110 kV č. 7734, 7735, VN 22 kV č. 210, 238, 243 rozvodňa a meniareň ŽSR, 8 trafostaníc, káblové vedenia optických a metalických telekomunikačných diaľkových káblov, trasa prívodného a zásobovacieho vodovodného potrubia, 1 vodojem a vodný zdroj „Pod Kopou 1-5“, čistiareň odpadových vôd, 2 čerpace stanice)

- **plocha zelene v spojení s ochranou prírody a tvorby krajiny**, ktorú tvorí až 1552,0290 ha lesných pozemkov patriacich do NP Malá Fatra (severná časť k.ú. nad Váhom), do ochranného pásma NP Malá Fatra (južná časť k.ú. pod Váhom), 5 maloplošných chránených území NPR Šútovská dolina, NPR Šrámková, PP Kraľoviansky meander, CHA Rieka Orava, CHA Pod Sokolom, v zastavaných územiach sú väčšinou záhrady prípadne nelesná stromová a krovinná vegetácia, ornej pôdy je v k.ú. veľmi málo a ani žiadne poľnohospodárske družstvo tu nesídlia

2.6.2 Návrh riešenia priestorového usporiadania a funkčného využívania územia

Návrh Územného plánu obce Kraľovany člení navrhované rozvojové zámery v zmysle regulovaných plôch a prevládajúceho funkčného využitia na obytné, výrobné a rekreačné územia. So zmiešanými územiami nepočítame. Ďalej delenie území vo výhlade je v rámci jedného obytného územia.

Rozdelenie regulovaných plôch s prevládajúcim funkčným využívaním je nasledovné :

• nové i výhľadové plochy pre OBYTNÉ ÚZEMIE navrhujeme

- v hraniciach zastavaného územia obce i mimo neho pre rodinné, bytové domy s príslušnou občianskou vybavenosťou v 4 lokalitách. Okrem toho navrhujeme aj skompaktne zástavby na miestach existujúcich prelúk a na miestach dožitého stavebného fondu, intenzifikovať chýbajúcu zástavbu využitím nadmerných záhrad po dohode s vlastníkmi nehnuteľností v zmysle existujúcich regulovaných plôch, ktoré charakterizujú existujúcu zástavbu.

Obytné územie _ I . ETAPA _ Návrh		
názov regulovanej plochy	predpokladaný počet RD, BD	umiestnenie v z.ú. alebo mimo neho
Dolné a Horné pole	cca 53 RD + 3 BD	v zastavanom území
Pri železničnej stanici	cca 6 RD	v zastavanom území
Pri urbárskom dome	1 BD	v zastavanom území

Obytné územie _ II . ETAPA _ Výhľad		
názov regulovanej plochy	predpokladaný počet RD	umiestnenie v z.ú. alebo mimo neho
Diel	cca 61 RD	mimo zastavané územie

• nové plochy pre VÝROBNÉ ÚZEMIE navrhujeme

- v hraniciach zastavaného územia i mimo neho v 4 lokalitách. Jedná sa o plochy, na ktorých budú sústredené podnikateľské aktivity výrobné alebo nevýrobné, sklady, služby, drobné remeselné prevádzky, technická vybavenosť a pod. Tieto plochy zároveň nebudú mať negatívny vplyv na obytné prostredie, životné prostredie, ochranu prírody a tvorbu krajiny okolo nich. Vo výhlade neuvažujeme so žiadnou podobnou plochou.

Výrobné územie _ I . ETAPA _ Návrh	
názov regulovanej plochy	umiestnenie v z.ú. alebo mimo neho
Medzi mostmi	v zastavanom území
Dolný koniec	v zastavanom území
Faunex I	mimo zastavané územie (vydané SP 06/2015)
Faunex II	mimo zastavané územie

- **nové plochy pre REKREAČNÉ ÚZEMIE navrhujeme**

- v hraniciach i mimo hraníc zastavaného územia obce v 3 lokalitách. Sú to plochy prednostne určené pre šport, rekreáciu, oddych. Jedna Pri ihrisku rieši rozšírenie športového areálu pri futbalovom ihrisku s novými športovými plochami pre deti, mládež, dospelých a súvisiacimi oddychovými, parkovacími plochami a zeleňou.

Ostatné lokality určené predovšetkým pre rekreačné účely hlavne v letných mesiacoch sú sústredenou OV - obchod, služby rôzneho druhu, chatky, upravené plochy pre pláž okolo dolného jazera, sprievodné športové plochy, upravená zeleň, dostatočné parkovacie plochy sú navrhované v osade Rieka po pravej strane cesty III/018096 Kľačany osada Rieka - Šútovo. Vo výhlade neuvažujeme so žiadnou podobnou plochou.

Rekreačné územie _ I. ETAPA _ Návrh	
názov regulovanej plochy	umiestnenie v z.ú. alebo mimo neho
Pri ihrisku	v zastavanom území
Rieka I	v zastavanom území i mimo neho
Rieka II	mimo zastavaného územia

2.6.3 Určenie, na ktoré časti obce je potrebné obstarat' a schváliť územný plán zóny

Po schválení ÚPN-O Kľačany bude potrebné preveriť urbanisticko-architektonické riešenie podrobnejšou územnoplánovacou dokumentáciou na úrovni územného plánu zóny (ÚPN-Z) v lokalite :

- **Dolné a Horné pole**

2.7 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY, REKREÁCIE, ŠPORTU A CESTOVNÉHO RUCHU

2.7.1 Návrh riešenia bývania

Záujem o výstavbu rodinných domov v obci pretrváva a navrhované plochy vychádzajú z požiadaviek obyvateľov obce. Obec disponuje primeraným plošným potenciálom vhodným pre výstavbu rodinných domov predovšetkým **na voľných plochách v zastavanom území obce na štyroch miestach, mimo zastavané územie na jednom mieste s napojením na inžinierske siete a dopravné trasy prechádzajúce obcou.**

Jedna plocha pomerne veľká je situovaná na rovinatých záhradách za existujúcimi rodinnými domami medzi cestou I/18 a III/018125, pričom z JZ strany je potrebné rešpektovať ochranné pásmo cintorína. Druhá menšia plocha je umiestnená na západ od železničnej stanice tiež na rovinatých voľných plochách záhrad za existujúcimi rodinnými domami. Tretia je voľná plocha medzi kancelárskymi priestormi urbárskeho domu a rodinným domom vedľa penziónu Rosnička. Štvrtá plošne najväčšia plocha je umiestnená mimo zastavané územie nad železničnou traťou č.180 na voľných mierne svahovitých plochách trvalých trávnatých porastov. Dopravné napojenie lokalít je na existujúci dopravný systém obce, pričom pri prvej lokalite je nutné rešpektovať vzdialenosť nových križovatiek na cesty I. a III. triedy a pri štvrtej lokalite vybudovať nadjazd ponad železničnú trať pri areáli meniarne a rozvodne ŽSR. V osade Rieka nenavrhujeme rozvoj bývania. Tam navrhujeme skôr rozvoj rekreácie, cestovného ruchu a výroby.

Dostupnosť na potrebnú občiansku vybavenosť je primeraná, nakoľko väčšina OV je sústredená v centre obce vo viacúčelovej budove i mimo nej. Najdlhšiu dostupnosť k centru obce bude mať lokalita vo výhlade nad železničnou traťou. **V súčasnosti prevažuje v obci bývanie v rodinných domoch. Je až na úrovni cca 85%.** Za minulý rok pribudol v obci 1 nový rodinný dom. **Nachádzajú sa tu aj 4 bytové domy z 80. rokov,** pričom jeden je neobývaný. Tri sú postavené pri železničnej trati a jeden na hornom konci pri ceste I/70. Obec však počíta do budúcnosti aj s výstavbou bytových domov.

S ohľadom na vplyv vlastníckych vzťahov predpokladáme, že v navrhovaných lokalitách pre RD bude zastavaná len časť navrhnutých pozemkov, preto bude potrebné navrhnuť väčší počet stavebných pozemkov (pre výstavbu rodinných domov počítame v priemere cca 800m² / 1 stavebný pozemok). Predpokladáme aj s umiestnením 3 BD do lokality Dolné a Horné pole (plocha 1 stavebného pozemku bude v priemere 1500m²) a 1 BD do lokality Pri urbárskom dome. Pre jednotlivé lokality sme určili okrem pomenovania regulovanej plochy max. výšku zástavby (počet podlaží, pričom označenie + znamená s využitím 1 podkrovného podlažia) a koeficient zastavanosti. Bližší popis je v Návrhu záväznej časti územného plánu obce článok 2 – Pripustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky pre využitie jednotlivých plôch a intenzity ich využitia, určenie regulácie využitia jednotlivých plôch.

Pri rozvoji plôch pre bývanie sme vychádzali predovšetkým zo skompaktovania zástavby **v zastavanom území obce**, kde je veľmi dobrá možnosť napojenia na existujúci dopravný systém i technickú vybavenosť. Jedná sa však o pomerne malé plochy prelúk medzi existujúcou zástavbou, pričom viac možností poskytujú čo sa týka rozľahlosti pozemkov, skôr záhrady za existujúcimi rodinnými domami a jeden smer mimo zastavaného územia nad železničnou

traťou. **V existujúcej časti zástavby navrhujeme využiť aj miesta dožitého stavebného fondu s prispôbením charakteru zástavby v zmysle regulatívu Z1.**

Pre zastavané územie centra obce je najväčším limitom pre plochy bývania cesta I/18, III/018125 a zo severnej strany železničná trať č. 180 Žilina - Košice s ochranným pásmom. Priamo cez voľné plochy záhrad medzi dolným a horným koncom prechádza vzdušná linka VN 22 kV č. 243 s ochranným pásmom. Z JZ strany do voľného územia zasahuje ochranné pásmo cintorína. Nad železničnou traťou cez voľné plochy trvalých trávnatých porastov prechádzajú tiež dve vzdušné linky VN 22 kV vedľa seba a to č. 243, 238. V návrhu uvažujeme o ich premiestnení a riešení ako káblových a nie vzdušných. Všetky ochranné pásma rešpektujeme a nezasahujeme budúcou možnou výstavbou do nich. Na zmiernenie hlukových pomerov pre novú obytnú plochu vedľa železničnej trate bude v rámci modernizácie železničnej trate č. 180 vo výhlade vybudovaná protihluková stena. Pre bezpečnejší prejazd cez železničnú trať č. 180 a zároveň pre dostupnosť novej lokality na bývanie nad železničnou traťou je navrhovaný nadjazd ponad trať pri meniarňi ŽSR. Výhľadová lokalita je umiestnená v miernom svahu t.j. nové dopravné komunikácie sa snažia sledovať jeho tvar a zo západnej strany je navrhnutá po zosuvné územie.

I. ETAPA_Návrh (obdobie do roku cca 2032).....nárust celkom o cca 59 RD, 4 BD t.j. o 333 obyvateľov a to v nasledujúcich plochách :

- v hraniciach zastavaného územia obce
 - lokalita **Dolné a Horné pole** cca 53 RD, 3 BD (cca 3 x 9 b.j.), voľné plochy najväčších záhrad určených pre RD, BD pod centrom obce. Ohraničenie lokality je zo severnej a západnej strany existujúcou zástavbou RD a OV, z východnej v pokračovaní na juh telesom cesty I/18, z južnej v pokračovaní na západ ochranným pásmom cintorína a novými plochami cintorína. Stredom lokality prechádza vzdušná linka VN 22kV č. 243 s otočením v západnej časti na sever k trafostanici pri bytovom dome v blízkosti železničnej stanice s jej ochranným pásmom. V návrhu počítame s prekládkou tohto vedenia do zeme (káblové) v smere navrhovanej hlavnej obslužnej komunikácie, aby nerušilo budúcu možnú výstavbu v predmetnom rovinatom území. Tiež bude potrebná prekládka zásobovacieho vodovodného potrubia z vodojemu do armatúrnej šachty na začiatku obce pri križovatkách ciest I/70 a III/018125. Plošná výmera celkom predstavuje 5,5435 ha.

- lokalita **Pri železničnej stanici** cca 6 RD, voľné plochy záhrad v blízkosti železničnej trate na začiatku dolnej časti obce za existujúcimi rodinnými domami. Príjazd do lokality je riešený po navrhovanej obslužnej komunikácii s napojením na komunikáciu prechádzajúcu popred železničnú stanicu. Ohraničenie lokality zo severnej strany je NDV popri železničnej trati č. 180, z východu miestnou obslužnou komunikáciou smerujúcou k rušňovému depu, z juhu v pokračovaní na západ existujúcou zástavbou rodinnými domami. Keďže sa nachádzame v blízkosti železničnej trate v rámci jej modernizácie vo výhlade je riešená nová protihluková stena zo severnej strany. Pozemok je rovinatý o celkovej výmere 0,6500 ha.

- lokalita **Pri urbárskom dome** pre 1 BD (cca 9 b.j.), ktorý bude umiestnený na voľnej ploche medzi administratívnymi priestormi, skladmi, garážmi a rodinného domu vedľa penziónu Rosnička. Vjazd do lokality bude z cesty III/018125. Výmera rovinatého pozemku predstavuje plochu 0,1212 m².

Predpokladaný nárust RD, BD - I. ETAPA_Návrh - obdobie do roku 2032 :

1. Popis regulovaných plôch v zastavanom území obce	RD	BD	Nárust počtu obyvateľov o
Dolné a Horné pole	53	3	280
Pri železničnej stanici	6	0	21
Pri urbárskom dome	0	1	32
Spolu	59	4	333

II. ETAPA_Výhľad (obdobie do roku cca 2042).....nárust celkom o cca 61 RD o 214 obyvateľov a to v nasledujúcej ploche :

- mimo zastavané územie obce
 - lokalita **Diel** cca 61 RD, voľné plochy trvalých trávnatých porastov nad železničnou traťou č. 180 v mierne svahovitom teréne. Jedná sa o najväčšiu plochu, ktorá je ohraničená ochranným pásmom lesa zo severnej strany, na východe svahovitým územím, na juhu strmým svahom nad železničnou traťou č. 180. Príjazd i výjazd z lokality je navrhnutý cez nový nadjazd ponad spomínanú železničnú trať ako súčasť hlavnej obslužnej komunikácie vedenej z dolného konca obce (popred ČOV) v smere poza areál meniarne a rozvodne ŽSR, popod les až zhruba k vonkajším obrysom predmetnej lokality. Komunikácie naprieč lokalitou sa snažia sledovať smer vrstevníc. Stredom lokality prechádza vzdušné vedenie VN 22 kV linka č. 243 a 238 s ochranným pásmom, ktoré navrhujeme premiestniť do zeme (káblové) v smere navrhovaných komunikácií. Celé územie sa nachádza v NP Malá Fatra jeho výmera predstavuje 7,4411 ha.

Predpokladaný nárast RD - II. ETAPA _Výhľad - obdobie do roku 2042 :

1. Popis regulovaných plôch mimo zastavané územie obce	RD	BD	Nárast počtu obyvateľov o
Diel	61	0	214
Spolu	61	0	214

2.7.2 Návrh riešenia občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou

Občianska vybavenosť predstavuje široký komplex zariadení a účelovo upravených plôch, ktorých cieľom je uspokojovanie najrozmanitejších potrieb obyvateľov všetkých vekových kategórií. Obec v zmysle počtu obyvateľov radíme medzi malé obce a v zmysle polohy a koncentrácie pohybu k dopravnej križovatke medzi Liptovom – Turcom – Oravou v Žilinskom kraji.

Hlavnou komunikačnou osou sú cesty I/18, I/70, na ktoré sa napája v úrovňovej križovatke na východe z.ú. cesta III/018125 a z nej je zabezpečený prístup k väčšine rodinných domov a občianskej vybavenosti v obci. Občianska vybavenosť je väčšinou sústredená v centre obce vo viacúčelovej budove a v rekonštruovaných rodinných domoch. Samostatná osada Rieka je sprístupnená tiež cez cestu I/18, na ktorú sa v križovatke cca 80 m od katastrálnej hranice s obcou Šútovo napája cesta III/018096 a tá prechádza stredom z.ú. osady Rieka, kde sú prevažne umiestnené rodinné domy a v menšej miere občianska vybavenosť. Tu je občianska vybavenosť skôr v samostatných objektoch, nie je súčasťou rodinných domov až na ubytovanie. To môže byť preferované hlavne v letných mesiacoch.

Občianska vybavenosť uspokojivo pokrýva základné potreby súčasných obyvateľov a pre rozvoj rekreácie, cestovného ruchu je potrebné dobudovať vybavenosť v osade Rieka.

Podľa charakteru činností ju delíme na:

- **nekomerčnú občiansku vybavenosť** (verejnú resp. sociálnu vybavenosť) zabezpečovanú z polohy štátu, regiónu alebo obce (školsťvo, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť, správa a riadenie, ochrana pred požiarom, osveta) pričom na báze komerčnej môžu byť aj neštátne napr. súkromné školy, cirkevné školy, súkromné zdravotnícke zariadenia a pod.

- **komerčnú občiansku vybavenosť**, ktorú ovplyvňuje trhové prostredie (predovšetkým zariadenia telovýchovno-športové, kultúrno-historické, potom verejné stravovanie, verejné ubytovanie, maloobchod, služby)

Stav občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou

Školstvo

- **Materská škola Kľačovany** - sídli v zrekonštruovanom rodinnom dome v centre obce skoro oproti viacúčelovej budove, kde sídli aj Obecný úrad. Prvý krát bola zradená v roku 1952, keď prebiehala celoštátna akcia na pomoc zamestnaným matkám. **V školskom roku 2012/2013 ju navštevuje 13 detí.** Sú medzi nimi nielen deti z Kľačovian, ale aj deti zo susedných obcí Stankovany, Rojkov. V dvojpodlažnom objekte sa na prízemí nachádza väčšia učebňa s kuchyňou, sociálnym zariadením. Na poschodí 2 spálne pre deti, učebňa, kancelárske priestory, sociálne zariadenie. V suteréne je kotolňa, šatne pre deti. V záhrade za objektom sú ihriská, pieskovisko, sklad. Zo školskej jedálne ZŠ a MŠ v Ľubochni sú nielen deťom ale aj dôchodcom, ktorí majú záujem, dovážané obedy. Zamestnané sú tu 2 učiteľky, 1 kurič a na 1/2 úväzok upratovačka.

- **Základná škola sa v obci už nenachádza**, nakoľko v roku 1978 došlo v rámci intergrácie malotriednych škôl v celej republike a teda aj v Kľačovianoch k zrušeniu školy a deti v školskom roku 1978/1979 začali dochádzať do školy v Párnici. **Dnes deti navštevujú Základnú školu v Ľubochni.** Pre priblíženie histórie školský rok 1945/1946 začal tak ako všetko po vojne. Počas vojny bolo vyučovanie prerušené. Budova bola poškodená, v prednej časti zasiahnutá mínou, zničená bola povala v učiteľskom byte. Škola bola dvojtriedna s piatimi ročníkmi, vyučovanie striedavé. V novom školskom roku 1947/1948 sa z dvojtriednej školy stala jednotriedna, nakoľko 42 žiakov neumožnilo vytvoriť ďalšiu triedu. V školskom roku 1947/1948 bolo v obci zapísaných 47 žiakov. V nasledujúcom školskom roku 1948/1949 sa zapísalo 42 žiakov. Už predtým cez prázdniny bolo opravená školská budova s vytvorením jednej učebne, bytu pre riaditeľa, kabinetu, postavenie drevárne, WC a ohradenie školy. Väčšie zmeny, ktoré priaznivo ovplyvnili život a prácu v škole sa udiali v školskom roku 1950/1951, kedy bolo zriadená „dvojtriedka“ s 51 žiakmi. Poklesom žiakov v nasledujúcich školských rokoch 1954/1955 sa škola stala opäť jednotriednou, v šk. roku 1956/1957 dvojtriednou. Narastajúci počet žiakov v ďalších rokoch i iné okolnosti si vyžiadali prístavbu školy. Nové priestory začali žiaci navštevovať od 01/1959, kde v oboch triedach bolo spolu 65 žiakov. Začiatkom 60-tych rokov už počet žiakov presiahol 70 a v školskom roku 1962/1963 navštevovalo školu 81 žiakov. V tomto období bola škola aj dobre vybavená učebnými pomôckami i telovýchovným náčiním. Koncom 60. rokov sa znížovaním počtu žiakov škola opäť zmenila na dvojtriednu a potom už zanikla. V súčasnosti je bývalá školská budova základnej a aj materskej školy prázdna a v jej prednej časti sídli Farský úrad Evanjelickej cirkvy a.v. Nachádza sa v dolnej časti obce a postupne sa rekonštruuje.

Zdravotníctvo

- **Zdravotná ambulancia** – priestory jednej miestnosti pre zdravotnú ambulanciu všeobecného lekára sú vytvorené na prízemí viacúčelovej budovy, kde sídli aj Obecný úrad v centre obce. Každý štvrtok (v zimných mesiacoch každý druhý štvrtok) sem dochádza všeobecná lekárka so sestričkou, ktorá má ambulanciu v susednej obci Párnici a v stredu v Dolnom Kubíne, cez hlavný vstup je vchod do ambulancie
- **Záchranná služba Falk a.s.** – je tiež v spomínanej viacúčelovej budove na prízemí vchod z boku od železničnej stanice, kde majú priestor veľkej miestnosti s dvoma odpočívadlami a kuchynkou, poskytujú záchrannú zdravotnú službu rýchlej lekárskej a zdravotnej pomoci (tel. číslo 112)

Správa a riadenie

- **Obecný úrad** – je tiež umiestnený v centre obce vo viacúčelovej budove na poschodí, kde sú 2 miestnosti – jedna priechodná je pre starostu, v jej vstupnej časti je menšia miestnosť pre sklady, kopírku a druhá samostatná je pre ekonómku, z väčšej chodby resp. haly so schodiskom je vstup do sociálnych zariadení a zasadačky pre cca 60 miest na sedenie, sú tu zamestnané 2 osoby. Pre celý chod obce a správu a činnosti, ktoré je potrebné v obci vykonávať obec zamestnáva 10 osôb.
- **Pošta** – sa nachádza takisto vo viacúčelovej budove na jej prízemí, dispozične je tu 1 miestnosť, sociálne zariadenia a veľké schodisko vedené na poschodie, na pošte je zamestnaná 1 pracovníčka, otvorená je každý deň
- **Spoločenstvo urbariátu – Pozemkové spoločenstvo Kraľovany** - sa stará o súkromné lesné porasty v k.ú. obce Kraľovany formou lesníckych prác, zabraňuje nelegálnym živelným výrubom, ochranou lesov, výsadbou nových lesných porastov, kanceláriu má vytvorenú v suteréne viacúčelovej budovy, ostatné lesy v k.ú. sú v správe Lesy SR š.p.
- **Farský úrad Evanjelickej cirkvy a.v.** – sídli v dolnej časti obce v objekte, v ktorom bola niekedy základná škola spolu s materskou školou, v prednej časti objektu po rekonštrukcii je vytvorené bývanie pre farárku a ostatné priestory pre Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvy a.v. v Kraľovanoch. V roku 2013 bola prekrytá strecha a rozšírený farský byt. V súčasnosti má cirkevný zbor 306 členov z obcí Kraľovany, Rojkov, Stankovany, Švošov, Ľubochňa a Hubová.
- **Obecné služby** – objekty s nádvorím, parkovaním patriace obci sa nachádzajú blízko centra obce pri miestnej obslužnej komunikácii spájajúcej cestu III/018125 s cestou I/18, v priestoroch objektov sa nachádzajú garáže pre osobné autá, traktor, sklady, kancelárske priestory s príslušenstvom, skolaudované v roku 2009

Ochrana pred požiarom

- **Požiarňa zbrojnica** – má v súčasnosti vo viacúčelovej budove vytvorené priestory na stretávanie, je tu garáž pre požiarnu auto, primerané materiálové vybavenie požiarna výzbroje a výstroje, v obci sú dva družstvá – muži a ženy (35 členov v súčasnosti), ktoré chodia na požiarnu súťaž, naposledy sa konala 02.06.2013 okresná súťaž všetkých dobrovoľných hasičských zborov mužov a žien z okresu Dolný Kubín na ihrisku TJ Lokomotiva SEZ Kraľovany. Požiarna ochrana bola vždy v obci na veľmi dobrej úrovni. Dobrovoľný hasičský zbor vznikol v roku 1925 v tom čase mal 21 členov.

Osveta

- **Obecná knižnica** – je umiestnená v centre obce vo viacúčelovej budove na poschodí. Je tu spolu cca 2600 knižničných jednotiek pre 42 používateľov. Zamestnaná je tu 1 osoba. Otvorená býva 1x do týždňa.
- **Slovenský červený kríž, Jednota dôchodcov, Poľovnícke združenie** – záujmové združenia občanov Kraľovian, ktoré majú cca 40 + 15 + 16 = 71 členov a pre svoje potreby využívajú priestory Obecného úradu

Telovýchovno – športové zariadenia

- **TJ Lokomotiva SEZ Kraľovany** – prevádzkuje svoju činnosť na najväčšom i najkomplexnejšom športovom areáli v obci nachádzajúcom sa v JV časti z.ú. medzi pravým brehom Váhu a cestou I/18. Príjazd k nemu je podjazdom popod cestu I/18, nakoľko teleso cesty je umiestnené na násype po miestnej obslužnej komunikácii až na parkovisko vedľa multifunkčného ihriska. Najväčšiu plochu vytvára **futbalové ihrisko** (rozmery cca 105,5x68,5m), ktoré bolo budované nadšencami z obce v roku 1973. V prevádzke bolo od roku 1975 a odvtedy sa dobudovával celý areál. V južnej časti areálu je postavená od roku 1960 sociálna budova. Po postupnej rekonštrukcii (posledná prebehla v 07/2010) sa v nej dnes nachádzajú šatne pre futbalistov, spoločenská miestnosť, sociálne zariadenia, sezónny bufet, ubytovanie pre 15 osôb v jedno, dvoj a trojlôžkových izbách. Ako ďalšia plocha bol svojpomocne postavený **tenisový kurt s antukovým povrchom** asi pred 30-timi rokmi (rozmery cca 40x20m) a vysokým oplotením v trojuholníkovej SV časti areálu medzi futbalovým ihriskom a násypom popod cestu I/18. Vedľa sociálnej budovy bol v 07/2009 vybudovaný **amfiteáter s tribúnou** (rozmery cca 40x20m). Prestrešená tribúna je nad plochou zvýšeného javiska, pred ktorou sa nachádza plocha so **spevneným povrchom a mantinelmi okolo**, kde sa v lete hráva napr. bedminton, volejbal, nohejbal alebo sa konajú rôzne kultúrno-spoločenské podujatia a v zime slúži pre klzisko. Z druhej strany sociálnej budovy je vyčlenená plocha pre **detské ihriská** napr. preliezačky, šmýkačky,

hojdačky a **2 altánky** pre posedenie. Poslednou plochou vybudovanou v 04/2010 je **multifunkčné ihrisko** o rozmeroch cca 40x20m umiestnenou v JZ časti areálu vedľa parkoviska. Do budúca treba počítať s rozšírením areálu do JZ časti (miesto, kde bolo staré futbalové ihrisko) a vytvorením ďalších športových plôch v upravenom priestore okolo neho s dostatočným počtom parkovacích miest.

- **Školský areál MŠ Kraľovany** – bol popísaný v časti Školstvo
- **Posilňovňa** – je nový priestor zriadený v suteréne viacúčelovej budovy v centre obce, vybavená je rôznymi strojmi, zariadeniami, otvorená je každý deň podľa potreby

Kultúrno – historické zariadenia

- **Kultúrny dom** – sa nachádza vo viacúčelovej budove v centre obce. Na prízemí je šatňa, sociálne zariadenie, priestory pre bufet, občerstvenie v čase konania rôznych druhov akcií, veľká sála s javiskom, kapacita sály je pre cca 200 miest na sedenie.
- **Evanjelický kostol a.v.** – je umiestnený na začiatku dolnej časti obce. Kostol nie je vyhlásený za nehnuteľnú národnú kultúrnu pamiatku zapísanú v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR. Začal sa stavať evanjelikmi z obce v roku 1912 na mieste prvej evanjelickej školy. V roku 2011 vypukol v kostole požiar, počas ktorého zhořel hrací stôl organu a celý kostol bol poškodený zadymením a vysokou teplotou. Pri rekonštrukcii musel byť opravený organ, časť stropného zateplenia, interné nátery. Popri rekonštrukcii bola sponzorsky zrekonštruovaná sakristia (odvodnenie, podlahy, maľovka), vybudovaná kanalizácia a WC. Na pamiatku požiaru bol v cirkevnom zbore v nedeľu po 12.06. vyhlásený Deň pokánia, aby sa veriaci kajali pred Hospodínom. V tomto roku jubilujúceho chrámu boli vybudované prístrešky nad vchodmi do kostola a sakristie. Po oboch stranách vstupu do kostola rastú 2 vzrastlé listnaté stromy. Kapacita kostola je cca 100 miest na sedenie.

Verejné stravovanie

- **Motorest Rieka** – je nové a najväčšie zariadenie, ktoré ponúka reštauračné služby rýchlo, chutne, kvalitne a zdravo za prijateľné ceny. Nachádza sa na začiatku osady Rieka pri križovatke ciest I/18 a III/018096. Jedná sa aj o samoobslužnú reštauráciu pri hlavnom cestnom ťahu Košice – Žilina s milou obsluhou. Kapacita zariadenia je 120 miest na sedenie, pred vstupom do motorestu je vytvorené parkovanie pre 100 áut, zamestnaných je tu 12 osôb na 2 zmeny

Verejné ubytovanie

- **Penzión Rosnička** – je v centre obce vo dvoch zrekonštruovaných rodinných domoch, ponúka komplexné služby ubytovania, stravovania, wellness s teplým bazénom 32°, s fínskou saunou a fitness s rôznymi prístrojmi, masážne centrum, beauty studio. Stravovanie je v reštauračnej časti spolu s barom a kaviarňou, kde je možnosť zahrať si stolný futbal, biliard. Internetové pripojenie je v celom areáli. Ubytovanie je pre 61 lôžok. V záhradnom areáli je kúpacie jazierko, lezecká stena s istením, stôl pre stolný tenis, posedenie vhodné na oddych, relax spolu s možnosťou grilovania, s odpočinkovou plochou s lehátkami na opaľovanie v letných mesiacoch a so záhradnou sprchou. V športovom areáli je tenisové antukové ihrisko, futbalové multihrisko s umelým povrchom. Pred vchodom do penziónu sú vytvorené parkovacie plochy pre 8 áut. Zamestnaných je tu 6 osôb.
- **Sociálna budova v športovom areáli** – sa nachádza v južnej časti športového areálu a patrí obci, kde je vytvorené po rekonštrukcii v 07/2010 ubytovanie pre 15 osôb v jedno, dvoj a trojlôžkových izbách, ďalej k dispozícii majú sociálne zariadenie, malú kuchynku
- **Sociálna budova obce** – leží v osade Rieka v zrekonštruovanom prízemnom objekte po ľavej strane cesty III/018096. Dôvodom rekonštrukcie bolo vytvorenie ubytovania pre pracovníkov, ktorí budú pracovať na výstavbe diaľnice D1 Turany – Hubová. Sú tu umiestnené trojlôžkové izby s vlastným sociálnym zariadením, spoločnou kuchynkou, počet lôžok 22. Kolaudácia prebehla v 06/2010.
- **Ostatné ubytovanie** – v menšom množstve je roztrúsené v pár rodinných domoch po obci, kde sú zamestnaní priamo obyvatelia rodinných domov

Maloobchod

- **Potraviny** – sú malé a jediné potraviny zmiešaného tovaru v obci, nachádzajú sa pri železničnej stanici Kraľovany, zamestnané sú tu 2 osoby, otvorené sú denne
- **Predajňa syrových výrobkov** – je tiež menší objekt, ktorý leží na začiatku osady Rieka vedľa cesty I/18, táto predajňa ponúka syrové výrobky z ovčieho mlieka (syry, korbáčiky, oštiepky) a ostatné výroby napr. medovinu, propolis a iné. Je otvorená celý rok, každý deň v týždni, zamestnané sú tu 2 osoby
- **Sezónny predaj v osade Rieka** – je aktívny v letných mesiacoch od júna do konca augusta, kedy k jazerám prichádza väčšie množstvo ľudí a pre nich sa otvára napr.: v menšom stánku za motorestom Rieka predaj zmrzliny

Služby

- **Dom smútku** – menší objekt postavený v roku 1990 na začiatku areálu cintorína (SZ časť), prístup k nemu je zabezpečený z dvoch strán, ale motorové vozidlá parkujú pred bránou cintorína pozdĺž cesty I/18, kapacita sály je určená pre cca 50 miest na sedenie, priestor pre chladiaci box, sociálne zariadenia, šatňa, sklady
- **Cintorín** – je v obci jeden a je umiestnený na rovinatom pozemku vedľa cesty I/18 v lokalite zvanej Dolné pole. Nový cintorín je na tomto mieste od januára 1942. Prístup k nemu a parkovanie pre motorové vozidlá je vedľa miestnej obslužnej komunikácie vedenej k cintorínu zo severozápadu. V rohu SZ časti cintorína je postavený nový Dom smútku, za bránou hlavného vstupu je umiestnený kontajner na odpad na spevnenej ploche. Peší ťah môže byť vedený ešte po ceste z betónových panelov aj v smere od centra obce na juh, pričom chodníky vedené z oboch vstupov sa stretávajú v blízkosti Domu smútku a odtiaľ je vedený už len jeden stredom plochy cintorína skoro na jeho koniec. Celý cintorín je oplotený kamenným múrikom a vo vnútri sú nasadené strieborné jedle, jarabiny, lipy a tuje. Jeho plocha je 3690 m² a je zaplnená na 90% hrobovými miestami. Do budúcnosti bude potrebné počítať s jeho rozšírením. **Pôvodný cintorín** bol v SV časti z.ú. v blízkosti železničnej trate, kde je teraz udržiavané pietne miesto ako spomienka na exhumáciu 84 obyvateľov tu pochovaných, ktorých telá boli prevezené v roku 1948 na nový cintorín. Urnový háj v obci chýba.
- **Hostinec Pod Kopou „Naša krčma“** – sa nachádza v centre obce v susedstve s viacúčelovou budovou v zrekonštruovanom rodinnom dome. Je otvorený denne, kapacita je pre cca 25 osôb, zamestnané sú tu 2 osoby.
- **Čerpacia stanica pohonných hmôt** – je malá verejná čerpacia stanica Slovnaftu, ktorú tvorí jednopodlažný objekt zastrešený plytkou sedlovou strechou postavený v hornej časti obce s prístupom z cesty III/018125, pred ktorým je na piatich stĺpoch postavená výdajná plocha vrátane 2 stojanov zastrešená oceľovou konštrukciou s jednoduchou atikou. Prístup k stojanom je cez 2 jazdné pruhy. V zadnej časti objektu je umiestnené sociálne zariadenie pre obsluhu a verejnosť. ČSPH je zaradená z hľadiska environmentálnych záťaží medzi sanované resp. rekultivované lokality. Momentálne je čerpacia stanica zatvorená.
- **Železničná stanica Kľačany** – je veľký dvojpodlažný objekt umiestnený v dotyku s centrom obce ako súčasť elektrifikovanej hlavnej trate ŽSR č. 180 Košice – Žilina. Prevádzka na trati začala 08.12.1871, ale začiatok výstavby budovy bol v rokoch 1949, kedy pôvodná stará budova už nevyhovovala zvyšujúcemu sa cestovnému ruchu smerom na Oravu. Pred budovou z južnej strany je vytvorená rozsiahla spevnená plocha pre pohyb cestujúcich a pre parkovanie, zo severnej strany hlavné nástupište pozostávajúce z prekrytej časti a následne otvoreného priestoru pre prístup vlakov k ostatným nástupišťam medzi 10-timi koľajami. Tento otvorený železničný priestor má šírku až cca 60 m. Vo vestibule hlavnej budovy sa nachádza veľká čakáreň pre cestujúcich, predaj lístkov, sociálne zariadenia, informačné tabule o odchode vlakov a ostatné priestory pre chod železnice (administratíva, dielne, šatne, sklady a pod.). Je tu aj telekomunikačná ústredňa, sociálna budova kde sú učebne, jedáleň, 10 lôžok, kuchyňa, sociálne zariadenia a ostatné menšie objekty v areáli potrebné pre chod železnice. Po východe z vestibulu hlavnej budovy na severe je možnosť cez schodisko sa dostať dole do podchodu a po prekonaní cca 60 m výšť hore cez schodisko na nástupište k neelektrifikovanej železničnej trati č. 181 Kľačany – Trstená. Toto nástupište je prekryté. Zamestnaných je tu 50 osôb, pričom 5 osôb je priamo z obce na dvoj až trojzmennú prevádzku.
- **Pracovisko údržby železničných tratí** – je umiestnené v hornej časti obce za ČSPH pri železničnej trati. Predná časť je prázdna, v zadnej časti je administratíva, sociálne zariadenia, sklady, garáže, byt pre pracovníkov vykonávajúcich údržbu tratí
- **Ruňové depo Cargo Slovakia a.s.** – priestor medzi železničnými traťami, v ktorom sa odstavené železničné vozne, rušne opravujú, udržiavajú aby boli spôsobilé na prevádzku. Jeho súčasťou je nová čerpacia stanica pre motorové vlaky, ktoré smerujú na Oravu. Prístup k nemu autom je po účelovej komunikácii vedenej z obce podjazdom v dĺžke cca 45 m popod železničnú trať č.180 v smere na západ od železničnej stanice. V tomto priestore je potvrdená environmentálna záťaž.
- **Služby v obci** – sú v menšom rozsahu roztrúsené v pár rodinných domoch po obci, kde sú zamestnaní priamo obyvatelia rodinných domov napr.: preprava osôb, zámočnícke a zväračské práce, strojárka výroba, oprava a požičovňa motorových vozidiel, strojov, bicyklov, predaj probugas a pod.
- **Sezónne služby v osade Rieka** - sú aktívne v letných mesiacoch od júna do konca augusta, kedy k jazerám prichádza väčšie množstvo ľudí a pre nich sa otvára napr.: bufet Rieka s možnosťou ubytovania, bufet Pohoda, verejný WC

Návrh riešenia občianskeho vybavenia so sociálnou infraštruktúrou

Občianska vybavenosť predstavuje široký komplex zariadení, ktorých cieľom je uspokojovanie najrozmanitejších potrieb obyvateľov všetkých vekových kategórií, plní významnú úlohu pri tvorbe charakteristiky obce. Jej vhodný a účelný návrh dáva možnosť pre obec získať na jednej strane svoj typický obraz, ale na druhej strane zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj návštevníkov dostatočné uspokojovanie ich potrieb súvisiacich

s obchodom, službami a remeslami, ktoré majú v obci a regióne tradíciu, vzdelaním, zdravotníctvom, kultúrou, zábavou, sociálnou starostlivosťou a pod. Bude sa vyvíjať postupne spolu s rastom obyvateľstva s jeho potrebami.

Pri návrhu a rozmiestnení zariadení občianskej vybavenosti sme vychádzali z predpokladanej veľkosti a funkcie obce a jej spádového územia v zmysle navrhovaných lokalít určených predovšetkým **pre rozvoj samostatného strediska rekreácie a cestovného ruchu SRT v osade Rieka**. Pri rozmiestňovaní zariadení základnej občianskej vybavenosti bola hlavným kritériom obsluha obyvateľstva s primeranou pešou dostupnosťou s nástupom z cesty III/018096. Trvalo bývajúcí obyvatelia a v letných mesiacoch pomerne veľké množstvo rekreantov nemá zatiaľ zabezpečené primerané množstvo občianskej vybavenosti a príslušných parkovacích plôch. Teraz je v osade Rieka v prevádzke Motorest Rieka umiestnený pri vstupe do osady. Ostatná OV v menšom rozmere je v prevádzke len počas letnej sezóny.

V centre obce okolo viacúčelovej budovy je sústredená najdôležitejšia občianska vybavenosť, ktorú tvorí obecny úrad, pošta, zdravotná ambulancia, požiarňa zbrojnica, kultúrny dom, obecná knižnica, záchranná služba Falk, posilňovňa, potraviny, pohostinstvo, materská škola, kostol. Momentálne je kapacita postačujúca. Do budúcnosti nepočítame s novými plochami prednostne určenými pre občiansku vybavenosť. Skôr sa priestory nových alebo existujúcich rodinných domov môžu zrekonštruovať na takéto charakter stavieb a ponúkať nové služby, obchody prípadne inú občiansku vybavenosť, ktorá môže obyvateľom časom chýbať a zlepšiť vybavenosť celej obce.

Pre rozvoj zariadení občianskej vybavenosti a sociálnej infraštruktúry ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) kapacitný a štrukturálny nárast občianskej vybavenosti priblížiť k budúcemu rastu počtu obyvateľstva a následných jeho aktivít pre uspokojovanie základných potrieb pre obyvateľov i návštevníkov obce

b.) vychádzať z predpokladu dobudovania nadväzností priestorov OV s už existujúcou vybavenosťou, aby bola podchytená gravitácia pešieho pohybu z nových priestorov do centra obce a do centra osady Rieka s cieľom zatriaktívnenia obytných ulíc a rekreačno - oddychových plôch

c.) využiť voľné kapacity v nevyužitých podkroviach jestvujúcej občianskej vybavenosti a celkovom dispozičnom prehodnotení v neobývaných a často chátrajúcich rodinných domoch (neobývaných domov je v obci 34) vyžadujúcich rekonštrukciu - stavebné úpravy, nadstavbu, prístavbu príp. asanáciu a výstavbu nového objektu v obytnom území

d.) základnú vybavenosť priblížiť čo najviac občanovi - jej umiestnením sledovať hlavné pešie trasy, rozvojom vybavenostných zariadení podporovať tvorbu nových pracovných miest ako sú zdravotníctvo, sociálne služby (napr. možnosť návratu starších obyvateľov na dedinu pri zabezpečení zdravotných a sociálnych služieb, školy v prírode s celoročnou prevádzkou), cestovný ruch, služby, obchod, verejné stravovanie, drobné remeslá, prevádzky, kultúrne - spoločenské zariadenia a ďalšie podľa požiadaviek obyvateľov

e.) aj keď je obec pomerne malá z hľadiska počtu obyvateľstva riešiť aj opatrovateľskú službu pre starých a imobilných občanov (penzión, dom dôchodcov) príp. sociálne domy (pre opustené matky s deťmi, pre neprispôsobivých občanov a pod.)

f.) ubytovacie a stravovacie zariadenia so službami prednostne situovať v plochách určených pre rekreáciu, kde bude predpoklad situovania ostatných stavieb a zariadení cestovného ruchu, sústrediť sa hlavne na vybudovanie samostatného strediska cestovného ruchu SRT v osade Rieka v zmysle ÚPN-VÚC ZSK v časti okolo veľkého jazera - lokality Rieka I, Rieka II, dokončenie ťažby organizácii Vladimír Sopúch CaV bolo stanovené rozhodnutím 837-2840/511/Hu-Go/2007 do 31.12.015, potom je však potrebné počítať s úpravou ťažobného priestoru okolo veľkého a malého jazera s dôrazom na revitalizáciu ťažobných plôch, ochranu prírody a tvorbu krajiny

g.) vybudovať nové miestne cyklotrasy vo vzájomnom prepojení so zariadeniami OV a okolitými obcami - v smere z centra obce popri lokalite Diel cez lesné porasty na západ do osady Rieka. To znamená nie len popri cestách I. a III. triedy ale aj cez terajšie poľné, lesné cesty, ktoré ponúkajú bezpečnejší a zážitkovo krajší prejazd pre cyklistov ale aj peších

2.7.3 Návrh riešenia výroby

2.7.3.1 POĽNOHOSPODÁRSKA VÝROBA

Poľnohospodárska pôda je poľnohospodársky využívaná ako orná pôda, lúky a pasienky a tvorí základ pre lesníctvo. Zloženie pôd a ich skeletnosť závisí od horninového zloženia, reliéfu, geomorfologických procesov, podnebia, pôsobenia rastlín a mikroorganizmov, látkovej výmeny a hydrologických pomerov. Na poľnohospodársky využívaných pozemkoch obsah živín a pôdna reakcia závisí tiež od množstva a spôsobu hnojenia, pôvodné pôdy majú pomerne nízky obsah humusu. V katastri Kraľovian ovplyvnila zloženie pôd horizontálna vrstevnosť a členitosť územia, preto sa typy pôd líšia v závislosti od nadmorskej výšky a vplyvu riečnych nánosov.

V záujmovom území prevládajú kambizeme modálne kyslé, sprievodné kultizeme a rankre zo zvetralín kyslých hornín a rendziny kambizemné a kambizeme rendzinové. Obsah humusu v poľnohospodárskej pôde v hĺbke do 25 cm je pomerne nízky s obsahom živín menším ako < 1,8 %, v horskom prostredí je pôda zaradená ako

nepoľnohospodárska. Najproduktívnejšie sú pôdy v alúviu Oravy (pôdne typy-fluvizeme typické, fluvizeme glejové) a príľahlých terasách (pôdne typy - pseudogleje). Retenčná schopnosť pôd je stredná až veľká, priepustnosť stredná. Pôdna reakcia - kyslosť stúpa s nadmorskou výškou v riešenom území sa pohybuje pH od 6 - 7,3 teda pôdy sú kyslé až neutrálne. Pôdne druhy určujeme podľa zrnitosti, zrnitostná trieda okolo Kľačovian radí pôdy medzi piesčito-hlinité. Zrnitosť pôd v záujmovom území – v podhorí Malej Fatry sú pôdy neskeletnaté až slabo kamenité, v podhorí Veľkej Fatry veľmi silno kamenité. **Súčasný stav poľnohospodárskej výroby je v rastlinej výrobe** zameraný na pestovanie tradičnej pestovateľskej plodiny v tejto oblasti zemiakov. Ich plochy sú v menšom, závislé od trhového mechanizmu. Ďalej sa pestujú obilniny, jednoročné a viacročné krmoviny, kapusta, na malých plochách i technické plodiny. Znížili sa výmery pestovateľských plôch u zemiakov v prospech pestovania krmovín. Skvalitnili sa trvalé trávne porasty. **Živočišná výroba** sa orientuje na chov hovädzieho dobytku, oviec, ošípaných a čiastočne aj na chov hydiny. Súčasný stav je charakteristický vysokou stratovosťou, spôsobenou negatívnym dopadom transformácie národného hospodárstva, vrátane poľnohospodárstva.

V katastri obce Kľačovany nie je areál poľnohospodárskeho družstva. V roku 1975 bolo 109,5 ha poľnohospodárskej pôdy pričlenených k JRD Párnica. V súčasnosti tu od vtedy hospodári **Poľnohospodárske družstvo Párnica**. Z celého k.ú. obhospodaruje 79,2620 ha trvalých trávnatých porastov a 11,2280 ha ornej pôdy (spolu je to 90,49 ha t.j. 95,17% z poľnohospodárskej pôdy). Zameriava sa na rastlinnú, živočišnú výrobu a produkciu mlieka. Zvyšok je v súkromných rukách obyvateľov obce, ktorí si svoju pôdu obrábajú sami na záhradách pri rodinných domoch ale aj na lúkach, ornej pôde v iných častiach k.ú. obce. Obyvatelia si dopestujú hlavne zeleninu, ovocie a chovajú v menšom množstve aj hovädzí dobytok, ošípané prípadne ovce, kozy a pod.

Charakteristika druhov pozemkov

V riešenom (katastrálnom) území obce Kľačovany s celkovou výmerou 1 880,8152 ha je poľnohospodárskej pôdy veľmi málo. Je to len 95,0804 ha čo predstavuje 5,05 % z celkovej výmery k.ú. Nepoľnohospodárska pôda je zastúpená až vo výmere 1 785,7348 ha, čo je 94,95%. Z tejto plochy je najviac lesných pozemkov a tie dodávajú aj celkový výraz krajinnému charakteru k.ú. na členitom reliéfe.

Z poľnohospodárskej pôdy sú najviac zastúpené trvalé trávnaté porasty 79,2620 ha (4,21%), ornej pôdy je 11,2282 ha (0,60%) a záhrad je 4,5902 ha (0,24%). Z nepoľnohospodárskej pôdy sú to lesné pozemky 1552,0290 ha (82,52%), ostatné plochy 96,1544 ha (5,11%), vodné plochy 80,3967 ha (4,28%) a zvyšok zastavané plochy a nádvoria 57,1547 ha (3,04%).

Identifikačný znak položiek katastra nehnuteľností (03/2014):

Katastrálne územie (k.ú.) Kľačovany	č. 828 220
Počet parciel „C“	1661
Počet parciel „E“	754
Počet listov vlastníctva	578
Počet vlastníkov	3099
Počet stavieb	186

Prehľad ÚHDP (03/2014):

Druh pozemku	Výmera v ha	%
Orná pôda	11,2282	0,60
Záhrady	4,5902	0,24
Trvalé trávnaté porasty	79,2620	4,21
Poľnohospodárska pôda spolu	95,0804	5,05
Lesné pozemky (LP)	1552,0290	82,52
Vodné plochy (VP)	80,3967	4,28
Zastavané plochy a nádvoria (ZP)	57,1547	3,04
Ostatné plochy (OP)	96,1544	5,11
Spolu LP, VP, ZP, OP	1 785,7348	94,95

Celková výmera k.ú.	1 880,8152	100,00
----------------------------	-------------------	---------------

Charakteristika bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek

Pôdu definujeme ako samostatný útvar, ktorý vznikol premenou vrchnej časti zemskej kôry pôsobením pôdotvorných činiteľov, ktorými sú: materská čiže pôdotvorná hornina, reliéf (tvary zemskeho povrchu a geologické procesy, ktoré na ňom prebiehajú), podnebie, organizmy (rastliny, živočíchy, mikroorganizmy), podzemná i povrchová voda, vek pôdy a činnosť človeka. Pôda nie je stála. Zmenou niektorého z pôdotvorných činiteľov dochádza postupne k zmenám jej vlastností. Na charakter pôd a ich kvalitu zásadne vplýva najmä človek. Rozsiahlym odlesňovaním a rozoraním strmých svahov už v dávnej minulosti došlo k odplavovaniu pôdných častí,

k deštrukcii pôdnych horizontov a tým sa kvalita, úrodnosť pôdy znižovala. Tento proces žiaľ pokračuje i v súčasnosti.

Zloženie pôd a ich skeletnosť závisí od horninového zloženia, reliéfu, geomorfologických procesov, podnebia, pôsobenia rastlín a mikroorganizmov, látkovej výmeny a hydrologických pomerov. Na poľnohospodársky využívaných pozemkoch obsah živín a pôdna reakcia závisí tiež od množstva a spôsobu hnojenia. Pôdne druhy určujeme podľa zrnitosti, pôdne typy podľa pôdotvorného procesu.

Z hľadiska bonitovaných pôdnoekologických jednotiek (BPEJ) sa v území tvoriacom celé zastavané územie medzi cestou I/18 a železničnou traťou č.180 Žilina - Košice, kde budeme predpokladať určité stavebné zámery a iné návrhy, **nachádza najkvalitnejšia PP podľa kódu BPEJ so skupinou 0801001/5**. V lokalite Diel okrem kúska v západnej časti, kde budeme predpokladať stavebné a iné zámery sa nachádza tiež **najkvalitnejšia PP podľa kódu BPEJ so skupinou 0865412/7**. Tieto pôdy sú zaradené v zmysle Nariadenia vlády č. 58/2013 o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP za osobitne chránené najkvalitnejšie pôdy v k.ú. obce. **Poslednou najkvalitnejšou PP podľa kódu BPEJ so skupinou 0814062/7** je časť územia vedľa ľavého brehu Váhu na začiatku stredného oblúka koryta Váhu (medzi z.ú. a Kraľovianskym meandrom, zvaná Dolné Lazy), kde nepočítame so stavebnými zámermi. Táto pôda pokračuje smerom na západ do časti zvanej Vrbina, čo je tiež najkvalitnejšia pôda s takou istou charakteristikou ako pôda v zastavanom území obce. Cez toto územie je navrhovaná trasa diaľnice D1 Turany – Hubová, ktorá má vydané stavebné povolenie. Najkvalitnejšie pôdy sú označené v tabuľke Prehľadu pôd podľa BPEJ hrubším písmom. Všetky hranice BPEJ s označením kódov, skupín, najlepších pôd sú zaznačené predovšetkým vo Výkrese vyhodnotenia dôsledkov navrhovaného stavebného rozvoja a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde č. 8. V dobývacích priestoroch, na ploche upravenej skládky nad železnicou č. 181 je ostatná pôda t.j. na týchto miestach nehovoríme o charakteristike BPEJ, ktorá prináleží PP.

V k.ú. je poľnohospodárskej pôdy pomerne málo a len 2 plochy Suchý vrch, Grúň sa nachádzajú v severnej časti k.ú. medzi lesmi. Ostatná pôda s príslušnými BPEJ je sústredená okolo z.ú. centra obce a osady Rieka. Pre 2 plochy v severnej časti k.ú. Suchý vrch, Grúň je **charakteristický veľmi chladný, vlhký klimatický región** (182 dní dĺžka obdobia s teplotou nad 5°, priemerný úhrn zrážok je viac ako 800 mm). Pre PP v južnej časti k.ú. pod Váhom – územie pod lesom okrem časti zvanej Chmelínek, Dolné lazy, Vrbina je **charakteristický chladný, vlhký klimatický región** (202 dní dĺžka obdobia s teplotou nad 5°, priemerný úhrn zrážok je viac ako 800 mm). Pre ostatné územie PP po ľavej strane Váhu – časť zvaná Chmelínek, Dolné, Lazy, Vrbina a po pravej strane Váhu – z.ú. centra obce s územím nad železničnou traťou č. 180, z.ú. osady Rieka a južná časť – okolie trate č. 180 pred tunelom je charakterizovaný **mierne chladný, mierne vlhký klimatický región** (208 dní dĺžka obdobia s teplotou nad 5°, priemerný úhrn zrážok je viac ako 700 - 800 mm).

Pre vysvetlenie a charakteristiku popísanú stručne v tabuľke prehľadu BPEJ:

- **kambizeme** (v starších klasifikáciách hnedé pôdy) – sú pôdy s rôzne svetlým humusovým horizontom pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym väčšinou však vyšším obsahom skeletu. Subtypy : *typické* (vyskytujúce sa vo varietách : nasýtené a kyslé), *dystrické* silne kyslé s veľmi nízkym nasýtením bázickými kationmi, *luvizemné* s B horizontom s akumuláciou ílu, *pseudoglejové* s výrazným oglejením v B horizonte.
- **organozeme** (v starších klasifikáciách rašelinové pôdy) – sú pôdy s viac ako 0,5 m hrubým zrnom rašeliny
- **fluvizeme** (v starších klasifikáciách nivné pôdy) – sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len na nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Najdôležitejšie subtypy používané v bonitácii : *typické* (vo variete : typické a karbonátové), *glejové* s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým horizontom pod humusovým horizontom, *pelické* s veľmi vysokým obsahom ílovitých častíc (zrnitostne veľmi ťažké pôdy).
- **rendziny** charakteristické pôdy na vápencoch a dolomitoch, väčšinou s tmavým humusovým horizontom pod ktorým je substrát alebo B horizont zvetrávania. Subtypy : *typické*, *kambizemné* s B horizontom. V celom profile alebo len v substaráte obsahujú karbonáty.
- **luvizeme** (v starších klasifikáciách illimerizované pôdy) – sú pôdy na sprašových a im podobných hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom, väčšinou aj s eluviálnym (vyluhovaným) horizontom, vždy s hlbokým B horizontom nahromadenia ílu. Subtypy : *typické*, *pseudoglejové* s výraznejším prevlhčením v povrchovej časti.
- **pseudogleje** (v starších klasifikáciách oglejené pôdy) – sú pôdy s tenkým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je vyluhovaný eluviálny horizont a hlboký B horizont s výrazným oglejením, ktoré sa vyskytuje aj v eluviálnom horizonte. Celý profil je sezónne výrazne prevlhčený v dôsledku nízkej priepustnosti B horizontu pre vodu. Subtypy : *typické*, *luvizemné* s menej intenzívnym oglejením.

Prehľad pôd podľa BPEJ udáva nasledovná tabuľka :

Číslo BPEJ	Stručná charakteristika hlavných pôdnych jednotiek (HPJ)	Zrnitosť	Bonita
1083682 0883882	Kambizeme na ostaných substrátoch, na výrazných svahoch 12-25°	stredne ťažké až ťažké	9

0895005	Organozeme	-	8
0801001	Fluvizeme typické karbonátové	ľahké v celom profile, vysychavé	5
0992883 0992983 0992783	Rendziny typické na výrazných svahoch 12-25°	stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	9
0865412	Kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách	stredne ťažké až ťažké	7
0814062	Fluvizeme	stredne ťažké až ľahké, plytké	7
0900992	Pôdy na zrázoch nad 25°	-	9
0858682	Luvizeme pseudoglejové a pseudogleje, erodované na výrazných svahoch 12-25°	stredne ťažké, ťažké	9
0889212	Pseudogleje typické na polygénnych hlinách so skeletom	stredne ťažké až ťažké	7

Charakteristika existencie hydromelioračných zariadení

V katastrálnom území obce Kraľovany **nie sú evidované žiadne hydromelioračné zariadenia** v správe Hydromeliorácií š.p., Bratislava a ani v správe PD Párnica.

Pre rozvoj poľnohospodárskej výroby ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) podporovať všetky aktivity, ktoré vynakladá jeden hospodársky subjekt a to PD Párnica súvisiace s obhospodarovaním poľnohospodárskej pôdy, so spásaním trvalých trávnatých porastov, pasienkov cez pastevné obdobie hovädzím dobytkom aj keď je takýchto plôch v k.ú. málo

b.) pri ochrane pôdy vychádzať zo zásad ochrany poľnohospodárskej pôdy (PP) pri nepoľnohospodárskom použití podľa § 12 zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č.245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 359/2007 Z.z. a zákona č. 219/2008 Z.z.

c.) pri riešení nových a výhľadových lokalít určených pre bývanie, šport, rekreáciu, výrobu nenarušovať ucelenosť honov a nesťažovať obhospodarovanie PP nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami, zároveň zabezpečiť prístup na neprípustné hony v prípade rozdelenia honov vybudovanie účelových poľných ciest

d.) využiť na stavebné a iné zámary na PP plochy situované hlavne v zastavanom území obce, preluky medzi jestvujúcou zástavbou a následne podporovať možnosti obce a jeho priestorovú optimalizáciu predovšetkým na voľných nezastavaných plochách, ktoré sú v priamom kontakte so súčasne zastavaným územím a vybudovanou technikou a dopravnou infraštruktúrou so zreteľom na ochranu najkvalitnejších PP

e.) stanoviť zásady pre drobnochov v zastavanom území a to pre vlastnú potrebu občanov aj pre zmluvný chov v zmysle nezasahovať negatívnymi zložkami ako znečisťovanie ovzdušia, šírenie pachu, hluku, vibrácií z ťažkých poľnohospodárskych mechanizmov, zvyšovanie prašnosti a pod. do obytného prostredia

f.) rešpektovať PP, lesné pozemky a množstvo území náchylných na zosuvy zakreslených vo výkresoch grafickej časti

g.) rešpektovať požiadavky na dosiahnutie vyváženého a udržateľného vzťahu medzi produkčnými, ekologickými, estetickými, krajinnými funkciami poľnohospodárskej krajiny

2.7.3.2 LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Lesy v katastri obce Kraľovany sa nachádzajú na výmere 1552,0290 ha, čo predstavuje z celkovej výmery k.ú. 82,52%. Sú rozložené nad pravým i ľavým brehom Váhu okrem plochy, ktorá patrí do z.ú. centra obce, osady Rieka a blízkeho priestoru okolo nich. Ešte väčšia súvislá plocha trvalých trávnatých porastov, ostatnej pôdy bez lesných pozemkov je v strednej časti k.ú. pod ľavým brehom oblúkového meandra Váhu t.j. medzi z.ú. centra obce a Kraľovianskym meandrom.

Záujmové územie obce patrí v zmysle geomorfologického členenia (Mazúr-Lukniš, 1986, Atlas krajiny SR, 2002) do Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vonkajších Západných Karpát, oblasť Fatransko- tatranská. **Na severnej strane od Váhu patrí k. ú obce Kraľovany do celku Malá Fatra, podcelok Krivánska Fatra, časť Osnica. Na južnej strane od rieky Váh patrí do celku Veľká Fatra, podcelok Šípka Fatra.**

Územie podľa vegetačno-rekonštrukčnej mapy klimaxových rastlinných spoločenstiev (Michalko, J., 1986) patrí do oblasti s pôvodnou prirodzenou vegetáciou karpatského subregiónu, severovýchodokarpatskej provincie, Fatransko – tatranskej oblasti, celky Malá Fatra, Veľká Fatra. Vegetácia oblasti je odrazom geomorfologickej členitosti územia a súčasný stav je výsledkom dlhodobého vývoja územia. Pôvodné lesné spoločenstvá typické pre dané územie, nazývame potenciálnou vegetáciou, ktorá by existovala v krajine bez zásahu človeka. Geobotanické

členenie (Michalko a kol., 1986) nám poskytuje základné údaje o potenciálnej vegetácii územia. **Pôvodnú vegetáciu v území tvorili hlavne bukové a jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek.**

Väčšia časť lesných porastov v smere S-J v pokračovaní na východ (v linii skoro rovnobežnej s podlhovastou hranicou k.ú.) patrí do **LHC Párnica o výmere 1181,23 ha (77,19%)**. Z toho je ochranných lesov 625,82 ha a hospodárskych lesov 555,41 ha. Z ochranných lesov je na mimoridne nepriaznivých stanovištiach 60,03 ha, vysokohorských lesov je 17,87 ha, ostatných lesov s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy 547,92 ha. Lesné pozemky na celej výmere LHC Párnica za všetkých vlastníkov lesa obhospodaruje Spoločenstvo urbáriátu – Pozemkové spoločenstvo Kraľovany. Má sídlo priamo v centre obce vo viacúčelovej budove.

Pás zvyšnej západnej časti k.ú. skoro v rovnobežnom smere s katastrálnou hranicou patrí do **LHC Jánošíkovo o výmere 349,12 ha (22,81%)**. V tomto LHC je ochranných lesov 306,66 ha a hospodárskych lesov 42,46 ha. V LHC Jánošíkovo hospodária na lesných pozemkoch 2 subjekty a to: Spoločenstvo urbáriátu – Pozemkové spoločenstvo Kraľovany na výmere 108,08 ha a **Lesy Slovenskej republiky š.p., OZ Námestovo** na výmere 241,04 ha. Hospodárenie (pestovateľskú, ťažobnú a lesoochrannú činnosť, údržbu objektov, ciest a pod.) na lesných pozemkoch vykonávajú oba subjekty na základe Programu starostlivosti o les. Dopravu lesnej hmoty po zväžnici na odvoznú miestu vykonávajú subjekty prípadne aj obchodný partner. Záleží na dodávateľsko – odberateľských zmluvách, ktoré majú medzi sebou uzatvorené.

Obvodný lesný úrad v Dolnom Kubíne upozorňuje na dodržiavanie ochranného pásma lesa, ktoré tvoria pozemky vo vzdialenosti 50 m od lesného pozemku. Na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa sa vyžaduje záväzné stanovisko orgánu štátnej správy lesného hospodárstva v zmysle § 10 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch.

Pre rozvoj lesného hospodárstva ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) keďže lesné hospodárstvo patrí medzi rozhodujúce hospodárske odvetvie v riešenom území obce doporučujeme zachovanie aktivít, ktoré už v súčasnosti sú vynakladané pre jeho činnosť

b.) rešpektovať lesnú pôdu a ochranu lesných pozemkov podľa § 5 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov a ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj obce chápať aj zosuvné územia, ktoré sa nachádzajú na určitých miestach či už v rámci lesných porastov ale aj poľnohospodárskej pôdy (viď. grafická časť)

c.) neuvažovať o riešení novej výstavby na lesných pozemkoch, aby nedošlo k úbytku lesa a rešpektovať platný Program starostlivosti o lesy pre LHC Párnica, LHC Jánošíkovo kam patria lesy nachádzajúce sa v k.ú. obce

d.) keďže nepočítame so žiadnymi rozvojovými zámermi na lesných pozemkoch, tým pádom ani nedôjde k odňatiu lesných pozemkov v zmysle zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov

e.) preradenie možných existujúcich bielych plôch k lesným pozemkom s následným zabezpečením odborného hospodárenia v lesoch v súlade s § 36 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov

f.) rešpektovať § 6 ods. 3 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov, že nemožno vydať územné rozhodnutie, ktoré sa má dotknúť lesných pozemkov bez súhlasu vlastníka alebo správcu a záväzného stanoviska príslušného orgánu štátnej správy lesného hospodárstva

g.) rešpektovať § 5 ods. 1 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov, že možno využívať lesné pozemky na iné účely ako plnenie lesov len ak príslušný orgán štátnej správy lesného hospodárstva po predchádzajúcom stanovisku dotknutých orgánov štátnej správy, rozhodne o ich dočasnom vyňatí alebo trvalom vyňatí z plnenia funkcií lesov alebo o obmedzení využívania funkcií lesov na nich. Taktiež je potrebné rešpektovať požiadavky z hľadiska ochrany lesných pozemkov pri ich využívaní na iné účely ako na plnenie funkcií lesov (jedná sa o zásady ochrany lesných pozemkov taxatívne uvedené v ustanovení § 5 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov)

h.) rešpektovať ochranné pásmo 50 m smerom von od hranice lesných pozemkov, pričom na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa sa vyžaduje záväzné stanovisko orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa § 10 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov

ch.) riešiť turisticko - cyklistické prepojenie hlavne v trasách pôvodných lesných s prejazdom na poľné cesty medzi centrom obce a osadou Rieka (popri výhľadovej lokalite Diel) a jej následne smerovanie do susednej obce Šútovo

2.7.3.3 PRIEMYSELNÁ A REMESELNÁ VÝROBA, STAVEBNÍCTVO A SKLADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Podľa monitoringu na celoštátnej úrovni sa v roku 1991 okres Dolný Kubín dostal do zložitej ekonomickej situácie. Už v minulosti bol okres produkčne, spotrebne a infraštruktúrne poddimenzovaný. Postupným aj keď pomalým rozvojom ekonomiky v okresoch vznikli viaceré malé a stredné podniky priemyselného charakteru. Existujúce priemyselné podnikateľské subjekty postupne začínajú naplňať svoje rozvojové zábery a dochádza k ich oživeniu.

Obec je situovaná na JZ okraji okresu Dolný Kubín, kde je sústredený hutnícky, strojársky, kovospracujúci, elektrotechnický a drevársky priemysel (Oravské ferozliatinové závody, a.s. Istebné, Slovenské elektrotechnické závody, a.s. Dolný Kubín, Kovohuty, s.r.o. Dolný Kubín a pod.). Zároveň leží na križovatke dopravných (cesty I/18, I/70) a železničných tratí (č. 180, 181), takže obyvatelia obce môžu migrovať za prácou aj do okresu Ružomberok a Martin. Dochádzková vzdialenosť k všetkým trom okresom je podobná. Priamo v obci nie je vytvorených veľa pracovných miest a nesídlí tu ani veľké množstvo firiem, spoločností (právnických alebo fyzických osôb), ktoré by ponúkli prácu pre seba alebo pre obyvateľov obce.

Stav zariadení výroby

Výroba

- **Výroba obalov** - je to menšia firma zaoberajúca sa výrobou obalov z polystyrénu. Sídli v zrekonštruovanom rodinnom dome v centre obce, prízjazd k nemu je z cesty III/018125 na parkovisko pred objektom, pri križovatke spomenutej cesty s miestnou obslužnou komunikáciou vedenou k ceste I/18 má ešte jeden objekt, v ktorom sú sklady pre výrobu, zamestnané sú tu 2 osoby.

Pre rozvoj priemyselnej a remeselnej výroby, stavebníctva a skladového hospodárstva ÚPN-O Kľačovany navrhuje :

a.) vytvorenie nových podnikateľských plôch a to na dvoch miestach v centre obce a na dvoch v osade Rieka. V centre obce sa jedná o plochu v hornej časti obce Medzi mostmi (t.j. zo severu medzi železničným mostom trate č. 180 ponad rieku Orava a z juhu cestným mostom na ceste I/18 ponad Váh a pokračovaním do križovatky s cestou I/70, z východnej strany je plocha ohraničená svahom rieky Váh, do ktorej sa vlieva rieka Orava, zo západnej strany komunikáciou I/70). V dolnej časti obce sa jedná o plochu Dolný koniec oproti ČOV. V osade Rieka pred horným jazierkom vytvorením lokality Faunex I (vydané stavebné povolenie v 06/2015) a pokračovanie do susednej lokality Faunex II.

b.) využitie týchto plôch je pre podnikateľské aktivity či už výrobné, nevýrobné, skladové hospodárstvo, prislúchajúca administratíva, nezávadné prevádzky s ohľadom na kvalitu životného prostredia (ovzdušia, hluku, vibrácií, prašnosti a pod.), na ochranu prírody a tvorbu krajiny, na existujúce a navrhované plochy obytného, rekreačného územia a nevyhnutnou potrebou výsadby ochrannej izolačnej zelene v areáloch a plynulého, nerušivého napojenia na dopravnú (cestnú, železničnú) a technickú infraštruktúru

c.) v lokalite Dolné pole rešpektovať ochranné pásmo vzdušnej linky VN 22 kV č. 243 smerujúcej do trafostanice TS4 Kľačovany - ČOV, pod ochranným pásmom navrhujeme sústreďovať plochy statickej dopravy pre celý areál, v lokalite Medzi mostmi riešiť parkovacie plochy na začiatku areálu

d.) pre všetky tieto nové podnikateľské aktivity sústreďované na plochách vyčlenených výrobných území s charakterom priemyselných zón, ktoré by mohli mať väčší vplyv na kvalitu ovzdušia v obci je potrebné prihliadať na doporučené odstupové vzdialenosti od existujúcich a navrhovaných obytných a rekreačných zón v obci v zmysle odvetvovej technickej normy MŽP SR OTN ŽP 2111:99, príloha E

e.) každá činnosť v obci dopomôže k vytvoreniu nových pracovných miest a zastaví klesajúcu ekonomicko-hospodársku úroveň v obci a v celom regióne

2.7.4 Návrh riešenia rekreácie, športu a cestovného ruchu

Charakteristika potenciálu územia a jeho súčasné využitie pre rekreáciu, šport a cestovný ruch

Obec Kľačovany leží v JZ časti okresu Dolný Kubín na križovatke hlavných dopravných ciest I/18, I/70 a železničných tratí – č. 180, 181. Ďalej katastrálna hranica zo severu, v pokračovaní na západ až juh hraničí s okresom Martin a polovica východnej časti hraničí s okresom Ružomberok. Dochádzková vzdialenosť k okresným mestám je zhruba rovnaká a preto obyvatelia obce môžu využívať rekreačno – turistické zariadenia, kultúrne potenciál a prírodné danosti v každom okrese.

Územie Oravy patrí k jednému z najrázovitejších regiónov, leží na severe SR a ťahá sa až k hranici s Poľskom. Malebné drevenice, salaše, pastieri a stáda oviec na rozsiahlych pastvinách, ale aj hlboké lesy **s výskytom medveďa, ktorý sa dostal do erbového znaku Oravy**, boli najmä v minulosti charakteristické pre tento kút Slovenska. Drsný vrchársky kraj s bohatstvom prírodných krás odchoval a ovplyvnil mnohých významných ľudí, ktorých originálne myšlienky sú zhmotnené v ľudovej architektúre, ľudových odevoch, literárnych dielach a v zachovaní tradícií. Orava (rozloha takmer 1,7 tis. km², počet obyvateľov okolo 120 tis.) je vymedzená okresom Dolný Kubín. Hrebeň **Oravskej Magury delí Oravu na hornú (severnú) a dolnú (južnú), ktorých špecifiká a oblastné rozdiely postrehne vnímavý návštevník najmä v ľudovej architektúre**. Drevené zruby na dolnej Orave sú omietnuté a obielené, na hornej Orave zostali bez omietky. **Stredom centrálnej časti Oravy preteká rieka Orava**. Dolnú časť Oravy vyplňajú Chočské vrchy a **Malá Fatra**. Najviac návštevníkov vstupuje na Oravu či už autom, vlakom, bicyklom práve v Kľačovanoch, kde sa rieka Orava vlieva do Váhu. Na jej ľavom brehu sú vytvorené strmé

dolomitové bralá. Známy v tejto dolnej časti Oravy je prechod cez **rekreačnú osadu Podšíp a zdolanie 1169 m vysokého vrchu Šíp**. Kvalitné terény a vyhovujúce snehové pomery, ktoré si pochvaľujú najmä milovníci zimných športov, boli základom pre vybudovanie **turisticko – lyžiarskeho centra Lučivná** v Krivánskej Malej Fatre odbočením v strede obce Párnica. **Zaujímavá zastávka môže byť v obci Veličná** ktorá popri tom, že je najstaršou obcou na Orave, bola do roku 1683 aj prvým strediskom Oravskej župy. Jej slávnú históriu pripomína už len objekt bývalého župného domu, zachovaná ľudová architektúra, kaštieľ z 18. storočia a sakrálné pamiatky zo 17.-18. storočia. **Administratívno – hospodárskym centrom Oravy je mesto Dolný Kubín**, ktoré má bohaté kultúrne tradície. Mesto preslávilo najmä pôsobenie najväčšieho slovenského básnika P.O.Hviezdoslava, ktorý je tu aj pochovaný. Stopy po jeho činnosti sú zachytené v **Oravskom Hviezdoslavovom múzeu**, pred ktorým sa hrdó vypína básnikov pomník. Dnes prakticky žiadny návštevník nevynechá prehliadku múzejných exponátov, medzi ktorými sa stretne tiež s exponátmi viažúcimi sa k osobe básnika Janka Matušku, autora slovenskej hymny. Z architektonických pamiatok mesta zaujme predovšetkým historické námestie s rekonštruovaným župným domom, v ktorom si zriadila svoje priestory **Oravská galéria**. Atrakciou pre turistov je možnosť romantického **ubytovania v dreveniciach v miestnej časti Srňacie**, ďalej je možnosť vybrať sa v letnom období na **Veľký Choč** (1611 m.n.m.) najvyšší vrch Chočských vrchov. V zimnom období je vyhľadávané najmä **lyžiarske stredisko na Kubínskej holi** v Oravskej Magure s početnými vlekmí, servisom a možnosťou ubytovania a stravovania. Cesta na SV od okresného mesta turistov privedie k najstaršej kultúrno – historickej pamiatke Oravy, ktorou je **Oravský hrad** postavený na 112 m vysokom brale pri rieke Orava. V tomto objekte, ktorý bol od roku 1370 župným hradom sú umiestnené rozsiahle expozície **Oravského múzea** s množstvom zaujímavých exponátov.

Katastrálna hranica zo severu v pokračovaní na západ až juh Kľačany hraničí s územím zvaným Turiec, ktorý je vymedzený okresom Martin. Na rozlohe viac ako 1,1 tis. km² žije vyše 110 tis. obyvateľov. Zo severnej a západnej strany je zovretá Malou Fatrou a z východu Veľkou Fatrou. Centrálnu časť Turca zaberá Turčianska kotlina. **Administratívno-hospodársko-kultúrne centrum je Martin**. Z viacerých významných svetkých a sakrálnych pamiatok má záujemca o históriu možnosť navštíviť **Národný cintorín**, kde sú pochovaní významní slovenskí dejatelia, **budovu Matice Slovenskej**, **Slovenského národného múzea** s národopisnou expozíciou, **Turčianske múzeum Andreja Kmeťa** s prírodovednou a historickou expozíciou, **Múzeum a galériu Martina Benku** s expozíciou výtvarných prác známeho slovenského maliara. V časti Jahodnícky háj má návštevník možnosť vidieť v **Múzeu slovenskej dediny** (skanzen) ukážky ľudového staviteľstva a spôsob života slovenského národa v jeho celistvosti. Vyhľadávaným turisticko – lyžiarskym strediskom sú predovšetkým **Martinské hole v Lúčanskej časti Malej Fatry**. V severnej časti Malej Fatry sú budované najmä ďalšie zimné rekreačné strediská. V blízkosti Vrútok je to **Piatrová**, za prielomom Váhu v Krivánskej Malej Fatre je stredisko **v Kľačianskej doline**. V letných mesiacoch je to prehliadka 8 km dlhej **Šútovskej doliny**, lemovanej skalnými útvarmi a stenami. Známy je príchod k najväčšiemu vodopádu v Malej Fatre Šútovskému v dĺžke 38 m a k skalnej rokline Tesné s bizarnými stenami. Pred vchodom do doliny sú známe a v letných mesiacoch hodne navštevované **jazerá v osade Rieka**, ktorá patrí do katastra Kľačany. K atraktívnym prírodným javom patrí **Kľačiansky prielom**. Je to 26 km dlhý antecedentný prielom Váhu vo Veľkej Fatre medzi Ružomberkom a Krpeľanmi. Vznikol zarezávaním sa Váhu do zdvihajúcej sa hradby pôvodne slabodiferencovanej horskej skupiny, ktorú rozrezal do hĺbky asi 700 m a vytvoril tak charakteristické zaklesnuté dolinové meandre. Cez meander vedú komunikačné ťahy, ktoré spájajú Liptov s Turcom. Najnižšiu časť prielomu (nad Krpeľanmi) vyplňa vodná nádrž **Krpeľany**.

Polovica východnej časti katastra Kľačany hraničí s najzápadnejšou časťou Liptovskej kotliny a to s územím zvaným dolný Liptov. **Centrom dolného Liptova je Ružomberok** (30 tis. obyvateľov). Mesto leží na križovatke starej obchodnej cesty vedúcej zo stredoslovenských banských miest do Poľska a považskej cesty z Košíc cez Spiš do Žiliny a odtiaľ do Sliezska. V histórii ružomerskej remeselnej výroby zohrala najvýznamnejšiu úlohu výroba papiera, ktorá je dodnes symbolom mesta. Prehliadku mesta je najvýhodnejšie začať na **Námestí A. Hlinku** na miestach, kde sa v dávnej minulosti usadili nemeckí osadníci. Horné mesto je vlastne obdobou hradných vrcholov známych z prostredia iných stredovekých miest. K najvýznamnejším pamiatkam námestia patrí **rímskokatolícky Kostol sv. Ondreja**. Svetskou dominantou námestia je vedľa kostola stojaca **radnica**. V jej južnej časti sa kedysi nachádzala rímskokatolícka fara, v ktorej pôsobil A. Hlinka. Pamiatkou na jeho život a pôsobenie v meste je **mauzóleum Andreja Hlinku**. Dominantou západnej strany námestia je areál, ktorý tvorí **piaristický kláštor, rímskokatolícky Kostol sv. Kríža a budovy piaristického gymnázia**. Ďalšími pozoruhodnými architektonickými pamiatkami sú **kalvária, budova Liptovského múzea, Galéria Ľudovíta Fullu, Rímskokatolícky kostol sv. Rodiny, Kaštieľ sv. Žofie**. Obdivovatelia hradov majú možnosť oboznámiť sa so zrúcaninou **strážneho hradu Likavka** ležiaceho na ceste z Ružomberka na Oravu. Severným východiskom túr do Veľkej Fatry je západne od Ružomberka ležiaca **Ľubochňa, ktorú preslávili najmä kúpele**. Už v 19. storočí sa využívali a v tomto čase tu postavili niekoľko drevených štýlových vil, v ktorých sa liečili a zabávali bohatí hostia. V jednej z nich má od roku 1948 sídlo Endokrinologický ústav, ktorý výraznou mierou prispieva k liečbe chorôb štítnej žľazy a obezity. **V susednej obci Stankovany sú pozoruhodné minerálne pramene** – kúpeľný prameň (sírnato – uhličitý a termálny prameň), mädokýš pod lesom, sírny prameň. Ďalej v miestnej časti Rojkov je **Rojkovská travertínová**

kopa – zrekonštruované minerálne kúpalisko obľúbené na kúpanie v letných mesiacoch. Nad Stankovanmi sa nachádza ešte známa rekreačná **osada Podšíp, osada Federovo a vysoký vrchol Šíp**. Takže na turistiku a prechádzky prírodou je priestor ako stvorený.

Územné rozloženie rekreačných útvarov a zariadení v obci a jej rekreačnom záujmovom území

Rekreačné záujmové územie obce v zmysle rozloženia rekreačných útvarov a navrhovanej regionálnej priestorovej a funkčnej štruktúry odvetvia rekreácie a cestovného ruchu je charakterizované v ÚPN – VÚC Žilinského kraja v znení Zmien a doplnkov. **Okres Dolný Kubín kam administratívno-správne patrí obec Kľačovany je súčasťou Oravského regiónu cestovného ruchu. Pokrývajú ho 2 rekreačné krajinné celky (RKC) a to : Dolný Kubín s okolím a Zázrivá.** Hlavným turistickým nástupným centrom okresu a zároveň východiskovým centrom svojho RKC je mesto Dolný Kubín. Východiskovým centrom druhého RKC je obec Zázrivá.

Prírodný potenciál okresu je pomerne veľký, vzhľadom na charakter územia umožňuje predovšetkým horskú a vidiecku rekreáciu. Prímestskú rekreáciu pre domácich obyvateľov hlavne mesta Dolný Kubín je možné zabezpečiť v hraniciach okresu. Je treba pokryť obligatórne nároky pre asi 6 000 osôb za deň, z toho minimálne pre 3 000 osôb v rekreačnom zázemí mesta. Rekreačné záujmy obyvateľov Dolného Kubína je treba podporiť dobudovaním vybavenosti vo všetkých prímestských rekreačných zónach (PRZ) a to hlavne pre pohybové, relaxačné a výletné aktivity a tiež rozšírením možností relaxácie pri termálnej vode. Pre prímestskú rekreáciu je možné využiť aj stredisko Srňacie a priestor Bziny.

Horskú rekreáciu a s ňou spojenú turistiku a zimné lyžiarske športy je možné rozvíjať takmer v celom okrese. Pre turizmus budú najvýznamnejšie strediská Dolný Kubín – Kubínska Hoľa, Párnica – Lučivná a Oravský Podzámok – Racibor. Rekreáciu v horských sídlach umožňujúcu kombinovať športové a turistické aktivity s aktivitami vidieckeho turizmu je možné tiež ďalej zintenzívňovať v celom okrese. Pre túto formu turizmu sú dobré podmienky v Zázrivej, Malatinej, Jasenovej, Vo Vyšnom Kubíne a v Chlebniciach. Výhľadovo aj v obciach Pucov, Pribiš a Pokrývač. Vo všetkých je treba budovať športovú obsluhu a technickú vybavenosť. Pre ubytovanie turistov je potrebné prednostne využívať existujúcu zástavbu.

Turizmus pri vode je možný len pri rieke Orave a to hlavne pri Dolnom Kubíne, Oravskom Podzámku a pri Párnici. **Rieka Orava ponúka možnosti nenáročného splavu krásnou prírodou od Párnice v Žaškovom Brode po Kľačovany.** Z hľadiska získania zdrojov termálnej vody je nutné potvrdiť jej prítomnosť prieskumnými vrtmi s následnou možnosťou ich využitia v území medzi Dolným a Vyšným Kubínom. **Tok rieky Oravy umožňuje organizovať vodnú turistiku, pre ktorú je treba budovať primerané základne hlavne v Oravskom Podzámku, pri Dolnom Kubíne a pri Kľačovaniach.**

Poznávací, kultúrny a iný spoločenský turizmus má k dispozícii množstvo historických stavieb, pamiatok a miest, kultúrnych a spoločenských podujatí, výtvorov ľudového umenia a architektúry na celom území okresu. Východiskom poznávacích trás a centrom návštevníckych podujatí bude mesto Dolný Kubín, v ktorom je treba dobudovať hlavne špecifickú vybavenosť vyššieho štandardu. Doplniť je treba aj vybavenosť Zázrivej, Oravského Podzámku, Párnice a Vyšného Kubína.

Mototuristika, cykloturistika a výhľadovo aj hipoturistika majú relatívne dobré podmienky v celom okrese. Cykloturistiku v exponovaných územiach Malej Fatry, Choča a Kubínskej Hole je treba regulovať v súlade s platnými návštevnými poriadkami vyhlásených NP a CHKO. Pre hipoturistiku sú ideálne terény v priestore Zázrivej a v celej Oravskej vrchovine. **Tranzitný mototurizmus na trase E77 je treba zachytiť v Oravskom Podzámku a pri Jasenovej, na trase E50 v Kľačovaniach.**

Divácke podujatia športového a kultúrneho charakteru sa sústreďujú hlavne v Dolnom Kubíne, kde je potrebné budovať vhodné areály so špecifickou vybavenosťou. **Medzi najatraktívnejšie záľuby pre turistov bude nesporne patriť rybolov na rieke Orave a poľovníctvo.** V priestore Chočských vrchov je možné aj skalolezenie a iné športy, za predpokladu súhlasu orgánov ochrany prírody a krajiny. Turistickou atraktivitou prvoradého významu sa môže stať unikátny Oravský zámok a jeho podhradím.

Regulatívy pre usmerňovanie ďalšieho rozvoja rekreačných útvarov a priestorov regionálneho a vyššieho významu sú navrhnuté v nasledujúcich tabuľkách.

Vysvetlivky k skratkám použitých v tabuľkách:

AGL.RÚ = aglomerácia rekreačných útvarov

SRTS = sídelné stredisko rekreácie a turizmu

SRT = samostatné stredisko rekreácie a turizmu

SRTS/LK/ = stredisko rekr. a turizmu pri prír. lieč. Kúpeľoch

SRTS/RK/ = stredisko rekr. a turizmu pri relaxačných kúpeľoch

PRZ = prímestská rekreačná zóna

ZT = základňa turizmu

ZR = základňa rekreácie

III = horský funkčný typ

II = podhorský funkčný typ

I = nížinný funkčný typ

M = medzinárodný význam

C = celoštátny význam

R = regionálny - okresný význam

Navrhované funkčné jednotky regionálneho a vyššieho významu v okrese Dolný Kubín sú uvedené v nasledujúcej tabuľke (ÚPN-VÚC Žilinského kraja):

Rekreačný krajinný	Rekreačný priestor. útvar			Funkčný		Výmera (ha)		Denná návštevn. v hl. sezóne		Poznámka, spôsob rozvoja
	celok	Obec, k.ú.	ID	Druh, názov	Typ	Význ.	Stav	Návrh	Stav	Návrh
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Dolný Kubín	Dolný Kubín	3.1.	PRZ Dolný Kubín - Kuzmínovo, Gacel' - M.Bysterec - Brezovec, Hôľka - Jelšava - Brezovec - Medzihradné	-	-	-	990	2800 Z	4600 Z	dobudovanie vybavenosti PRZ a tur. základne Gacel'
		3.2.	AGL.RÚ Kubín.hoľa - SRTS Beň.Lehota - SRTS Kopanice - SRT Pikula - ZT Kubín.hoľa	III	M	1050	1050	5300 Z	6500 Z	dobud.vybav. a nová výst.v SRTS Kopanice a SRT Pikula
		3.3.	SRTS Srňacie	II	R	240	240	50 L	300 L	dobud. SRTS reanimácia obce
	Oravský Podzámok	3.4.	AGL.RÚ Or.Podzám. - SRTS Or.Podzám. - ZT Sihot', Racibor - ZT Račová - ZR Dolná Lehota	II	M	360	680	400 L	1000 L	dobud.vyb.a nová výstavba v SRTS Or.Podz. a v ZR Dolná Lehota
	Vyšný Kubín	3.5.	AGL.RÚ Vyš.Kubín - SRTS Vyš. Kubín	II	R	-	290	300 L	600 L	dobud.vybav., nová výst.v
	Jasenová		- ZT Bralo							SRTS Vyš.Kubín
	Malatiná	3.6.	SRTS Malatiná	II	R	-	425	100 L	300 L	nov.výs.v SRTS
	Párnica	3.7.	SRT Párnica-Dierová	II	R	-	60	300 L	500 L	dobudov. vybav. SRT
			SRT Párnica-Lučivná	III	C	330	130	2400 Z	2400 Z	bez zmeny
Zázrivá	Zázrivá	3.9.	AGL.RÚ Zázrivá - SRTS Stred - SRTS Biela - SRTS Havrania - ZR Kozinská - ZR Ráztoky	II	C	260	1040	900 L	2600 L	dobud.vyb. obce Zázrivá nová výstavba v SRTS a v ZR

Zmeny a doplnky č. 3

Obec	Význam stred.	Formy CR		Spôsob rozvoja území	Denná návštevn. návrh	Ochrana prírody	Limity využitia
		Hlavné	Doplnkové				
12	14	15	16	17	19	20	21
Dolný Kubín	-	Prímestská rekreácia. Letný pobytovej v horách. Zimný pobytovej v horách.		dobudovanie vybavenosti PRZ a turistickej základne Gacel'	4600 Z	SKUEV 0243	

	M	Letný pobytový v horách. Zimný pobytový v horách.	Vidiecky	dobudovanie vybavenosti a nová výstavba SRTS Kopanice a SRT Píkula	6500 Z	OP NP Malá Fatra, nCHVÚ Malá Fatra, SKUEV 0185	
	R	Letný pobytový v horách.	Vidiecky	dobudovanie SRTS, reanimácia obce	300 L		
Oravský Podzámok	M	Letný pobytový v horách. Zimný pobytový v horách. Poznávací.	Vidiecky	dobudovanie vybavenosti a nová výstavba SRTS Oravský Podzámok a v ZR Dolná Lehota	2000 Z	SKUEV 0243	
Vyšný Kubín	R	Letný pobytový v horách		dobudovanie vybavenosti. Nová výstavba v SRTS Vyšný Kubín	600 L		
Jasenová							
Malatiná	R	Letný pobytový v horách. Zimný pobytový v horách.	Vidiecky	nová výstavba v SRTS	300 L		PHO zdrojov pitných vôd
Párnica	R	Letný pobytový v horách. Zimný pobytový v horách.	Vidiecky	dobudovanie vybavenosti SRT	500 L	OP NP Malá Fatra, NP Malá Fatra, nCHVÚ Malá Fatra, SKUEV 0252	
	C			prepojenie s obcou športovými zariadeniami	3500 Z		PHO zdrojov pitných vôd
Zázrivá	C	Letný pobytový v horách. Zimný pobytový v horách.	Vidiecky	dobudovanie vybavenosti obce Zázrivá a nová výstavba v SRTS a v ZR	3000 L	OP NP Malá Fatra, NP Malá Fatra, nCHVÚ Malá Fatra, SKUEV 0251	PHO zdrojov pitných vôd

V západnej časti k.ú. obce Kraľovany pri katastrálnej hranici s obcou Šútovo sa nachádza samostatná časť obce, ktorou je osada Rieka. Pre turizmus, rekreáciu a cestovný ruch obce je veľmi dôležité spomenúť túto časť. Nachádzajú sa tu 2 jazerá jedno veľké vo východnej časti osady a jedno menšie v severnej časti. Hlavne väčšie je hodne navštevované turistami počas letných mesiacov. Sú výsledkom 50 – ročných ťažobných prác v dobývacom priestore Kraľovany II. **Aglomerácia rekreačných útvarov (AGL.RÚ) Šútovo, kam je zaradené samostatné stredisko rekreácie a turizmu (SRT) Rieka, patrí do rekreačného krajinného celku Krivánska Malá Fatra okres Martin.** Takže aspoň okrajovo spomenieme pár viet o rekreačnom záujmovom území v tomto priestore okresu.

Územie okresu Martin tvorí severná časť rozľahlej Turčianskej kotliny, ktorú z východu uzatvára Veľká Fatra. Rieky Váh a Turiec vytvárajú na seba kolmé hlavné osi kotliny. Od ostatného Považia je kotlina oddelená Strečianskou a Kraľovianskou úžinou. Ťažiskovým vysoko urbanizovaným priestorom okresu je mesto Martin. S okresom Ružomberok majú spoločné záujmy v údolí Váhu pri Šútove a vo Veľkej Fatre. **Okres Martin patrí do navrhovanej regionálnej priestorovej a funkčnej štruktúry Turčianskeho regiónu cestovného ruchu. Jeho územie pokrývajú rekreačné krajinné celky (RKC) : Martin a Martinské Hole, Lúčanská Malá Fatra, Veľká Fatra – juh, Veľká Fatra – sever a Krivánska Malá Fatra.** Funkcia zotavenia bude dominantnou okrem iných obcí aj v obci Šútovo. Možnosti rozvoja turizmu sú veľmi dobré, ale územne silne limitované. Všetky horstvá sú veľkoplošne chránené ako národné parky. Ťažisko rozvoja horského turizmu je treba posunúť do podhorských stredísk ako je napr. Šútovo, kde je možné ho spájať aj s vidieckym, poznávacím a kultúrnym turizmom. Okres má výnimočne dobré podmienky pre všetky formy horskej pešej a lyžiarskej turistiky. Horskú cykloturistiku je treba obmedziť podľa požiadaviek orgánov ochrany prírody len na vyhradené cestné komunikácie. Cestnú cyklo, moto a výhľadovo hipoturistiku je treba ďalej rozvíjať vo forme okruhov a trás, s vybavenosťou etapových a cieľových miest. Tiež je treba zlepšovať podmienky pre vodnú turistiku na splavných úsekoch Váhu.

Navrhovaná funkčná jednotka regionálneho a vyššieho významu v okrese Martin je uvedená v nasledujúcej tabuľke (ÚPN-VÚC Žilinského kraja):

Rekreačný krajinný celok	Rekreačný priestor. útvar			Funkčný		Výmera (ha)		Denná návštevn. v hl. sezóne		Poznámka, spôsob rozvoja
	Obec, k.ú.	ID	Druh, názov	Typ	Význ.	Stav	Návrh	Stav	Návrh	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Krivánska Malá Fatra	Turčian. Kľačany	6.12	AGL.RÚ Turč.Kľač. - SRTS Turč. Kľačany - SRT Biele Brehy - ZT Kľač. Magura	II	R	340	420	700 Z	2100 L	dost. a nová výst.v SRTS Turč.Kľač. a Biele Brehy
	Turany	6.13	SRT Trusalová	II	C	130	180	1400 L	3600 L	dost. a nov.výst.
	Šútovo	6.14	AGL.RÚ Šútovo - SRTS Šútovo - SRT Rieka - ZT Pod Chlebom	II	C	90	120	700 Z	1000 L	dost. a nová výst. v SRTS Šútovo a SRT Rieka, využ. lomov po ukončení ťažby

Zmeny a doplnky č. 3							
Obec	Význam stred.	Formy CR		Spôsob rozvoja územia	Denná návštevn. návrh	Ochrana prírody	Limity využitia
		Hlavné	Doplnkové				
12	14	15	16	17	19	20	21
Turčian. Kľačany	R	Letný pobytový v horách. Zimný pobytový v horách. Letný pobytový pri vode.	Vidiecky	dostavba a nová výstavba v SRTS Turčianske Kľačany	2100 L	OP NP Malá Fatra, NP Malá Fatra, nCHVÚ Malá Fatra, SKUEV 0252	PHO zdrojov pitných vôd
Turany	C	Letný pobytový v horách. Zimný pobytový v horách.	Vidiecky	dostavba a nová výstavba	3600 L	OP NP Malá Fatra, NP Malá Fatra, nCHVÚ Malá Fatra, SKUEV 0252	
Šútovo	C	Letný pobytový v horách. Zimný pobytový v horách. Letný pobytový pri vode.	Vidiecky	dostavba a nová výstavba v SRTS Šútovo a SRT Rieky, využitie lomov po ukončení ťažby	2500 Z	OP NP Malá Fatra, NP Malá Fatra, nCHVÚ Malá Fatra, SKUEV 0252	PHO zdrojov pitných vôd
Sučany	R	Letný pobytový pri vode. Príemestská rekreácia.		Nová výstavba, využitie ťažobných jám po ukončení ťažby.	1500 L	OP NP Malá Fatra, NP Malá Fatra, nCHVÚ Malá Fatra	

Rekreačné územia a zóny

Pre obyvateľov obce zabezpečuje športovo-rekreačné služby vonkajší **veľký a najkomplexnejší športový areál patriaci obecnej TJ Lokomotíva SEZ Kraľovany** nachádzajúci sa v JV časti z.ú. medzi pravým brehom Váhu a cestou I/18. Príjazd k nemu je podjazdom popod cestu I/18, nakoľko teleso cesty je umiestnené na násype, po miestnej obslužnej komunikácii až na parkovisko vedľa multifunkčného ihriska. Najväčšiu plochu vytvára futbalové ihrisko (rozmery cca 105,5x68,5m), potom tenisový kurt s antukovým povrchom (rozmery cca 40x20m), multifunkčné ihrisko (rozmery cca 40x20m), amfiteáter s tribúnou a spevneným povrchom a mantinelmi okolo (rozmery cca 40x20m), detské ihriská a 2 altánky pre posedenie. V južnej časti areálu je postavená sociálna budova. Ďalej je v centre obce v suteréne viacúčelovej budovy zriadená nová posilňovňa otvorená podľa potreby. Pre poznanie najširšieho okolia (po poľných, lesných cestách a pod.) slúžia turistické a cykloturistické trasy, no nie sú označené. Teda sú pre občanov, ktorí ich poznajú. V letných mesiacoch môžu navštíviť **veľké a malé jazero v osade Rieka**, kde sa môžu okúpať, zrelaxovať a oddýchnuť si v prírodnom prostredí.

Pre rozvoj rekreačného potenciálu, cestovného ruchu a športových aktivít ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) rešpektovať návrh v zmysle ÚPN VÚC Žilinského kraja v znení zmien a doplnkov s vytvorením samostatného strediska rekreácie a turizmu (SRT) Rieka formou dostavby a novej výstavby s využitím lomov po ukončení ťažby, ktoré bolo 31.12.2015 (bude sa jednať o stredisko podhorského funkčného typu, celoštátneho

významu) v rekreačnom krajinnom celku Krivánska Malá Fatra, v aglomerácii rekreačného útvaru AGL. RÚ Šútovo č. 6.14

b.) v novom SRT Rieka lokalizovať 2 nové plochy - najväčšia je Rieka I umiestnená po pravej strane cesty III/018096 s OV (obchod, služby, ubytovanie pre 50 lôžok) a pomerne veľkým parkovaním pre cca 50 až 100 parkovacích miest medzi existujúcimi rodinnými domami a motorestom Rieka až po sezónny bufet Rieka, ostatné plochy využiť pre športové účely ako rôzne druhy ihrísk, verejnú zeleň, upravenú pláž, oddychovo - relaxačné miesta okolo južnej až severozápadnej časti veľkého jazera

c.) druhú plochu Rieka II využiť pre výstavbu 15-tich chatiek (cca 60 lôžok), príjazd k chatkám je riešený z cesty III/018096

d.) pri riešení všetkých plôch rekreačného priestoru SRT Rieka je potrebné brať do úvahy ochranu prírody a tvorby krajiny, nakoľko sa nachádzame v blízkosti NP Malá Fatra, navrhovanej genofondovej lokality Kraľoviansky lom – horné jazierko, PP Kraľoviansky meander, aktívneho zosuvného územia nad malým i veľkým jazerom, ochranného pásma navrhovanej diaľnice D1, dobývacieho priestoru Kraľovany II

e.) pre rozvoj ubytovania využiť skryté možnosti jestvujúceho bytového fondu, podporovať výstavbu menších rekreačných domov, chalúp či už v z.ú. ale i mimo neho, za týmto účelom je možnosť rekonštruovať existujúce rodinné domy

f.) riešiť dostavbu športovo – rekreačného areálu v JV časti z.ú. medzi cestou I/18 a pravým brehom Váhu na voľných plochách niekdajšieho futbalového ihriska s územím okolo neho, umiestneného na JZ od multifunkčného ihriska s dostatočným množstvom parkovacích plôch, upravenej zelene a plôch vhodných pre dynamické aktivity ako sú ihriská rôznych druhov pre deti mládež, dospelých

g.) menšie športové ihriská pre deti situovať v Obecnom parku I v centre obce a na dolnom konci v Parku pri ČOV

h.) vyznačiť možné cyklotrasy, bežecké trasy a turistické chodníky v teréne s určenými miestami pre oddych, piknik a ostatné rekreačné aktivity súvisiace s prírodnými danosťami okolitého prostredia so vzájomným prepojením centra obce s osadou Rieka a širokým okolím

ch.) propagovať rozvoj vidieckej turistiky zameranej na agroturistiku – rybolov, poľovníctvo, chov koní a iných zvierat a pod.

i.) všetky športové aktivity spolu s občianskou vybavenosťou, dopravou, technickým vybavením musia zohľadňovať len pozitívny vplyv na životné prostredie a musia byť umiestňované tak, aby ich činnosť neovplyvňovala nepriaznivo okolie najmä obytnú zástavbu hlukom, prachom alebo svetlom (§ 22 ods. 2 zákona č. 355/2004 Z.z.)

j.) rešpektovať možné negatívne ovplyvnenie hlukom v danom území z existujúcich a navrhovaných stavieb (rekreačné a športové zariadenia) vypracovaním Hlukovej štúdie pre konkrétnu stavbu a lokalitu, v ktorej budú ozrejmene hlukové pomery v danom území a podľa výsledkov hodnotenia budú navrhnuté protihlukové opatrenia na navrhovaných stavbách tak, aby hlukové pomery v bytnom a rekreačnom prostredí boli v súlade s vyhláškou MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z.z.

k.) vytvoriť informačný systém v obci (príp. na internete, v novinách) s pútačmi s popisom zaujímavostí v obci napr. s architektonicko-historickými solitérmi charakterizujúcimi históriu a zvyklosti v obci, s výrobkami, ktoré ponúkajú firmy pôsobiace v obci, s osobnosťami, ktoré sa tu narodili alebo tu pôsobili, s vyznačením turisticko – náučných chodníkov, cyklistických, bežeckých trás prepájajúcich susedné k.ú. navzájom, fotodokumentáciu vodných tokov, okolitej prírody spolu s NP Malá Fatra, NP Veľká Fatra, CHKO Horná Orava s množstvom biocentier, biokoridorov, interakčných prvkov, genofondovej plochy, ktoré vytvárajú zaujímavý prírodný charakter celého k.ú. obce, vodných zdrojov a všetkých vecí, ktoré by návštevníci ale i domáci obyvatelia obce mohli vyhľadať keby o nich vedeli

2.8 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

• STAV

V súčasnosti je zastavané územie obce Kraľovany legislatívne vymedzené hranicou zastavaného územia obce, ktorá zodpovedá stavu k 01.01.1990 (stav evidovaný na počítačových mapách z Katastra nehnuteľností GKÚ v Bratislave). **Predstavuje plochu o výmere 46,6439 ha (2,48%) z celkovej plochy katastrálneho územia podľa katastra nehnuteľností. Pozostáva z dvoch samostatných častí – jednu väčšiu časť tvorí z.ú. centra obce s výmerou 43,5019 ha a druhú menšiu tvorí osada Rieka o výmere 3,1420 ha.** Rozdelenie a výmery druhov pozemkov podľa označených funkčných plôch je v nasledujúcej tabuľke :

obec Kraľovany (výmera v ha)	záhrady	TTP	vodné plochy	zastav. plochy a nádvoria	ostatné plochy	lesné pozemky	Spolu
zastavané územie centra obce a jeho okolie	10,8286	0,5905	-	23,6179	8,2759	0,1890	43,5019

zastavané územie v osade Rieka	0,7055	-	0,0837	2,0123	0,3405	-	3,1420
--------------------------------	--------	---	--------	--------	--------	---	--------

Zastavané územie centra obce a jeho okolia leží vo východnej časti k.ú. v ohraničenej ploche. Celá jeho severná strana je skoro rovnobežná s líniou železničnej trate č. 180 Žilina – Košice, z východnej strany prechádza v mieste tunela na železničnej trati č. 181 Kraľovany – Trstená na začiatok mosta cez rieku Orava a potom už pokračuje po pravom brehu Váhu až sa v časti pred cintorínom dostáva medzi teleso cesty I/18 a pravý breh Váhu a odtiaľ pokračuje len v smere toku Váhu. V západnej časti pri ČOV prejde na druhú stranu cesty teda bližšie k parkovej zeleni na dolnom konci obce a pokračuje popri ceste I/18 až skoro k miestu dotyku so železničnou traťou č. 180. Potom sa otočí naspäť a pokračuje popri trati a v línii oplatenia meniarne a rozvodne ŽSR prejde cez koľajisko a obide oplatenie spomenutého objektu. V ďalšom smere ide svahom ponad železničnú trať až k tunelu na trati č. 181.

Druhé menšie zastavané územie v osade Rieka sa nachádza v západnej časti k.ú. pri veľkom a malom jazere. Jeho línia je vedená na západe strane ľavým brehom Šútovského potoka, pri hranici lesa ho obide a dostane sa až k mostu na ceste III/018096, potom sa otočí na JV a pokračuje popri ceste k rodinným domom so záhradami v hornej časti osady, ktoré takisto obide. Následne je vedené popri ceste až k druhej skupine rodinných domov a prázdnych objektov, ktoré takisto obide a v pokračovaní popri ceste II/018096 sa dostáva až k ceste I/18. Motorest Rieka, sezónny bufet Rieka, Pohoda, verejné WC a ani novopostavená chatka v hornej časti osady Rieka nepatria do zastavaného územia.

• NÁVRH

Navrhovaná zmena hraníc zastavaného územia v I. ETAPE_Návrhu podľa ÚPN-O Kraľovany je spracovaná v súlade s celkovým urbanistickým riešením a vyznačená v grafickej časti na plochách, ktoré sa v hraniciach súčasne zastavaného územia (stav k 01.01.1990) nenachádzajú. Nepočítame s rozšírením hranice v centre obce s okolím ale len v osade Rieka.

• VÝHLAD

S jednou plochou určenou pre obytné územie v lokalite Diel počítame v II. ETAPE_Výhlade a okolo nej aj bude hranica z.ú. rozšírená.

Prehľad súčasného stavu a I., II. ETAPY v zmysle riešenia ÚPN-O Kraľovany v rámci plôch patriacich do zastavaného a ostatného územia je uvedený v nasledujúcej tabuľke :

obec Kraľovany	súčasný stav	%	I. ETAPA_Návrh	%	II. ETAPA_Výhľad	%
zastavané územie centra obce a jeho okolie	43,5019 ha	2,31	43,5019 ha	2,31	51,8030 ha	2,75
zastavané územie v osade Rieka	3,1420 ha	0,17	8,3540 ha	0,45	8,3540 ha	0,45
ostatné územie	1834,1713 ha	97,52	1828,9593 ha	97,24	1820,6582 ha	96,80

2.9 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

Pre riešené územie obce Kraľovany a jej bezprostredné záujmové územie platia nasledovné ochranné pásma :

a.) cesty I/18, I/70 majú ochranné pásmo 50m od osi komunikácie na každú stranu komunikácie v jej extravilánovom prieťahu

b.) cesty III/018125 a III/018096 majú ochranné pásmo 20m od osi komunikácie na každú stranu komunikácie v jej extravilánovom prieťahu

c.) navrhovaná diaľnica D1, vo výhlade rýchlostná cesta R3 majú ochranné pásmo 100m od osi príľahlého jazdného pásu komunikácie v jej extravilánovom prieťahu

d.) železničné trate č. 180, 181 majú ochranné pásmo 60m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30m od vonkajšej hranice obvodu dráhy obojstranne

e.) pri realizácii stavebných objektov a inžinierskych sietí (dôjde ku súbehu resp. križovaniu s existujúcimi sieťami) je potrebné dodržiavať minimálne odstupové vzdialenosti medzi týmito objektmi, ktoré sú dané príslušnou slovenskou technickou normou STN 73 6005 a ostatnými súvisiacimi normami, zákonmi pre energetiku, pre elektronické komunikácie, pre verejný vodovod, pre verejnú kanalizáciu a vyjadreniami správcov sietí, pri líniových prvkoch je ich ochranné pásmo závislé od druhu, veľkosti a intenzity prenosu

Druh podzemného i nadzemného vedenia inžinierskych sietí	Ochranné pásmo
Elektrické nadzemné vedenia od 35 kV do 110 kV vrátane	15,0 m na obidve strany od krajného vodiča 2,0 m na obidve strany od krajného zaveseného káblového vodiča
Elektrické nadzemné vedenia od 1 kV do 35 kV vrátane	10,0 m na obidve strany od krajného vodiča bez izolácie, v súvislých lesných priesekoch 7,0 m 4,0 m na obidve strany od krajného vodiča so základnou izoláciou, v

	súvislých lesných priesekoch 2,0 m 1,0 m na obidve strany od krajného vodiča káblového vedenia
Elektrické podzemné vedenie do 110 kV	1,0 m na obidve strany od krajného vodiča
Elektrická stanica vonkajšieho vyhotovenia s napätím 110 kV a viac	30,0 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
Elektrická stanica vonkajšieho vyhotovenia s napätím do 110 kV	10,0 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
Elektrická stanica s vnútorným vyhotovením	vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice
Elektronické komunikačné siete	1,5 m na obidve strany od osi trasy 2,0 m do hĺbky od úrovne zeme
Dialkový telekomunikačný kábel	1,5 m na obidve strany od osi trasy
Verejný vodovod, verejná kanalizácia do DN 500 mm	1,5 m od vonkajšieho pôdorysného okraja potrubia na obe strany
Čistiareň odpadových vôd	100,0 m kolmo na oplotenie objektu

f.) pohrebisko má ochranné pásmo 50 m od hranice pozemku pohrebiska, v jeho ochrannom pásme sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom (§ 15 ods. 7 zákona č. 131/2010 Z.z. o pohrebníctve). Budovy postavené v OP do 50 m od pohrebiska pred 01.11.2005 ostanú zachované.

g.) vodohospodársky významný tok Váh a Orava má stanovené ochranné pásmo min. 10,0 m od brehovej čiary resp. päty hrádze obojstranne a ostatné drobné vodné toky min. 5,0 m obojstranne od brehovej čiary

h.) ochranné pásma lesa tvoria pozemky vo vzdialenosti 50 m od lesného pozemku

ch.) podzemné vodárenské zdroje „Pod kopou 1, 2, 3, 4, 5“ majú stanovené ochranné pásma. V okolí prameňov a miest odberu sa jedná o prvý stupeň, zriadený na zabezpečenie ochrany miesta vodného zdroja pred jeho negatívnym ovplyvnením alebo ohrozením, ako aj na ochranu vody v záchytnom zariadení pred znečistením. Pre ochranu výdatnosti, akosti a zdravotnej nezávadnosti sa zriaďuje druhý stupeň. Ten je určený predovšetkým na ochranu pred znečistením mikrobiálnymi, toxickými látkami ovplyvňujúcimi senzorké vlastnosti vôd. **PHO I. stupňa** tvorí oplotenie o výmere prameň č.1 45m x 63m = 2 835m², prameň č. 2 až 5 45m x 45m = 2 025m² t.j. spolu 4 860m² v lesoch osobitného určenia 558a, 558 b. **PHO II. stupňa** je vyznačené 4 tabuľami v rozsahu cca 1350m x 1250m + 1500m x 250m o výmere 168,7ha + 37,5ha = 206,2ha, ktoré tvoria lesné pozemky č.717a, 94b, 558a-d, 93a-b, 717b v LHC Párnica, LHC Lubochňa. Vodojem má ochranné pásmo stanovené parcelou, na ktorej je postavený. Osada Rieka je napojená na vodojem a vodné zdroje „Furandovo“ a „Príslop“, ktoré však ležia v k.ú. obce Šútovo. Vodojem má svoje ochranné pásmo stanovené parcelou, na ktorej je postavený a vyhlásené sú taktiež PHO I. a II. stupňa vodných zdrojov.

Pásmo hygienickej ochrany (PHO) I. stupňa je územie bezprostredne priľahlé k miestu odberu pričom v PHO I. stupňa je zakázané :

- manipulácia a skladovanie ropných a chemických látok
- letecká aplikácia hnojenia lesných porastov
- akékoľvek chemické ošetrovanie lesných porastov
- holorubná forma ťažby dreva
- približovanie dreva križovaním cez potok resp. po potoku
- ukladať a skladovať akékoľvek zdroje znečistenia
- vykonávať zemné práce a práce narúšajúce pôdnu prikrývku
- vypúšťať odpadové vody

V PHO II. stupňa je potrebné dodržiavať základné hygienické zásady a to predovšetkým :

- zákaz leteckej aplikácie hnojenia a chemického ošetrovania lesných porastov,
- zákaz skladovať látky, ktoré by mohli ohroziť kvalitu vody (priemyselné hnojivá, chemické prípravky na ochranu rastlín a lesa, ropné látky a pod.)
- obmedzenie dopravy ropných a iných škodlivých a toxických látok na nevyhnutnú mieru
- obmedzenie prieskumných a geologických prác vykonávaných kopanými sondami a vrtmi
- zákaz výstavby objektov nesúvisiacich s hospodárením v lesoch
- zákaz vjazdu a prejazdu vozidiel prepravujúcich náklad, ktorý môže spôsobiť znečistenie vody
- zabezpečenie dodržiavania ustanovenia vyhlášky ML VH SSR č.23/1977 Zb. o ochrane akosti povrchových a podzemných vôd pri aplikácii pesticídov
- zabezpečenie protieróznych opatrení na ochranu zdrojov vôd

Vymedzenie chránených území podľa osobitných predpisov

Podľa zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 sa v riešenom území nachádzajú 2 veľkoplošné chránené územia, 4 maloplošné chránené územia, 5 území tvoriacich sústavu Natura 2000. Chránené územia sa vyhlasujú na ochranu biotopov európskeho a národného významu a biotopov chránených druhov európskeho a národného významu, v ktorých platí 1. až 5. stupeň ochrany. Územné rezervy pre tieto prvky ekologickej stability vyplývajú z nadradenej územnoplánovacej dokumentácie ÚPN - VÚC Žilinského kraja a RÚSES-u okresu Dolný Kubín.

a.) veľkoplošné chránené územia

- **Národný park Malá Fatra** – leží nad pravým brehom Váhu, je situovaný v jadrovom pohorí Malej Fatry, ktoré je štvrtým najvyšším pohorím Slovenska, konkrétne v jeho severnej časti – Krivánskej Malej Fatre, v NP platí 3° ochrany, v OP NP platí 2° ochrany
- **Národný park Veľká Fatra** – leží pod ľavým brehom Váhu, jedná sa o najrozsiahlejšie pohorie Slovenska so zachovalým prírodným prostredím, reliéf Veľkej Fatry je značne členitý, hlavný hrebeň s rázsochami predstavuje hôľny vysokohorský reliéf s výraznými krasovými javmi ako skalné steny, okná, kaňonovité dolinky a jaskyne, do k.ú. Kraľovian zasahuje severná časť ochranného pásma NP, kde platí 2° ochrany

b.) maloplošné chránené územia

- **Národná prírodná rezervácia Šrámková** – chránené územie sa nachádza v pohorí Malej Fatry – časť Krivánska Malá Fatra, v severnej časti k. ú. Kraľovany a Párnica. Na jej území platí v zmysle platnej legislatívy 5° ochrany, má stanovené ochranné pásmo 100 m od hranice rezervácie.
- **Národná prírodná rezervácia Šútovská dolina** – chránené územie sa nachádza v Krivánskej časti Malej Fatry a na severovýchodnej strane susedí s NPR Šrámková. Dolinou preteká Šútovský potok a nachádza sa na ňom známy Šútovský vodopád vysoký 38 m – je to najvyšší vodopád v Malej Fatre. Platí tu v zmysle platnej legislatívy 5° ochrany, má stanovené ochranné pásmo 100 m od hranice rezervácie.
- **Prírodná pamiatka Kraľoviansky meander** – tvorí ju prirodzený záhyb Váhu vytvorený činnosťou vody v JZ časti k.ú. Kraľovany. Predmetom ochrany je veľmi vzácna forma riečneho reliéfu a jeho pokročilé štádium krasovatenia. Platí tu v zmysle platnej legislatívy 4° ochrany, má stanovené ochranné pásmo 60 m od hranice PP.
- **Prírodné pamiatky všetky jaskyne v k.ú. obce** - spolu ich je 31, z toho 3 sa nachádzajú v DP Kraľovany II - Ľudmila (poloha vchodu na hranici DP), Jazerná jaskyňa a Hýlova trhlina (nachádzajú sa v DP Iomu). K ďalším najvýznamnejším ležiacim na pravom brehu Váhu v lokalite starý lom alebo v jeho tesnej blízkosti patrí nasledujúcich 6 - Kraľovianska horná jaskyňa v Sokole, Kraľovianska jaskyňa v Sokole, Kraľovianska dolná jaskyňa v Sokole, Medvedia priepasť, Jaskyňa v tuneli a Jaskyňa nad novým tunelom. Jedná sa o prírodné pamiatky a zároveň o biotopy európskeho významu Sk8 Nepristupné jaskynné útvary. Platia v nich osobitné podmienky ochrany podľa § 24 zákona o ochrane prírody.
- **Chránený areál Rieka Orava** – leží vo východnej časti k.ú. Kraľovany, od roku 1998 spolu so svojimi prítokmi je zaradená medzi medzinárodne významné Ramsarské lokality pod Názvom: Rieka Orava a jej prítoky. Platí tu v zmysle platnej legislatívy 4° ochrany.

c.) územia sústavy NATURA 2000

- **SKUEV 0252 Malá Fatra** – sa prekrýva s NP Malá Fatra
- **SKUEV 0238 Veľká Fatra** – sleduje hranicu lesných porastov NP Veľká Fatra
- **SKUEV 0253 Váh** – sleduje tok Váhu, v niektorých menších miestach zasahuje mimo koryta
- **SKUEV 0243 Orava** – sa prekrýva s CHA Rieka Orava
- **SKCHVÚ 013 Malá Fatra** – chránené vtáčie územie v Malej Fatre na území NP Malá Fatra

2.10 NÁVRH RIEŠENIA ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI

V riešenom území obce Kraľovany nie sú v súčasnosti známe požiadavky z hľadiska obrany štátu. Územný plán obce vo svojom riešení zachováva objekt obrannej infraštruktúry Brod Kraľovany a súvisiace prístupové cesty a premostenia. Akékoľvek územné a stavebné aktivity v obci je potrebné vopred zaslať na posúdenie Agentúre správy majetku MO SR, Detašované pracovisko Stred, ČSA 7, 974 31 Banská Bystrica. Toto stanovisko platí pre všetky ďalšie stupne projektu a pre všetky ďalšie konania v riešenom území. Investor (projektant) je povinný doručiť ho v odpise všetkým ďalším orgánom, organizáciám, ktoré budú na akcii zainteresované.

Stálu požiarnu ochranu obyvateľstva v prípade väčších požiarov zabezpečuje Hasičský a záchranný zbor MV SR Dolný Kubín (cca 15 min), ktorý nemá v obci žiadne zariadenia vo svojej správe. Priamo v centre obce vo viacúčelovej budove sú vytvorené priestory pre požiarnu zbrojnicu - je tu garáž pre požiarne auto, primerané

materiálové vybavenie požiarnej výzbroje a výstroje. V obci sú dva družstvá dobrovoľného hasičského zboru – muži a ženy (35 členov v súčasnosti), ktoré chodia na požiarne súťaže, naposledy sa konala 02.06.2013 okresná súťaž všetkých dobrovoľných hasičských zborov mužov a žien z okresu Dolný Kubín na ihrisku TJ Lokomotíva SEZ Kľačovany. Požiarna ochrana bola vždy v obci na veľmi dobrej úrovni. Dobrovoľný hasičský zbor vznikol v roku 1925 v tom čase mal 21 členov. V obci je riešená verejná vodovodná sieť. Na hlavné potrubia sú napojené uličné rozvody s osadenými protipožiarňmi hydrantmi. Kapacita vodojemu je dimenzovaná aj na účely požiarnej ochrany. Zásobovanie navrhovaných rozvojových zámerov v prípade požiarnej ochrany sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete – vybudovaním uličných rozvodov vybavených vonkajšími podzemnými požiarňmi hydrantmi v súlade so zákonom č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarňmi a súvisiacimi predpismi. Prípadne je možné riešiť na tento účel i odber povrchovej vody z vodných tokov, jazier (hlavne v osade Rieka) pretekajúcich resp. nachádzajúcich sa v k.ú. obce.

K najznámejším tokom v k.ú. Kľačovany a blízkom okolí patria nasledovné nižšie popísané. Ostatné bezmenné prítoky majú bystrinný charakter s korytami v prirodzenom neupravenom stave.

- spodnou časťou k.ú. obce Kľačovany preteká **vodohospodársky významný vodný tok rieka Váh**. Jedná sa o najdlhšiu slovenskú rieku podľa toku na slovenskom území. Zastavané územie centra obce spolu s okolím je chránené proti spodným vodám Váhu podzemným výtlačným potrubím DN 500 vedeným popri ceste I/18 od časti za cintorínom až k dolnému koncu obce so zaústením do čerpacej stanice drenážnych vôd a odtiaľ do rieky Váh. Čerpacia stanica je v správe Povodia Váhu. Rieka Váh tečie od Tatier smerom na západ a pri Žiline sa otáča na juh. Nadmorská výška v mieste vzniku pri Kráľovej Lehote je 664 m.n.m. Váh vzniká sútokom dvoch menších riek a to Bieleho a Čierneho Váhu. Biely Váh pramení na svahoch Kriváňa vo Vysokých Tatrách, Čierny Váh pramení pod Kráľovou hoľou v Nízkych Tatrách. V Komárne sa vlieva do Dunaja (106,5 m.n.m.). Jeho celková dĺžka je 403 km, povodie má plochu 10 640 km², priemerný prietok je 196 m³/s, maximálny 1 825 m³/s, minimálny 22,3 m³/s. Váh spôsoboval v minulosti mnohé záplavy, preto bola vybudovaná **tzv. vážska kaskáda – systém 22 priehrad a vodných elektrární**. Pri ČOV na dolnom konci obce je **vybudovaná čerpacia stanica**, ktorá slúži pre odčerpanie spodných vôd z Váhu v čase jeho vysokej hladiny a zabráneniu jeho možného prelievania do obytného územia obce. Najbližšie k riešenému územiu Kľačovian je vodná nádrž Krpeľany spolu s vodnou elektrárnou. Vodná nádrž Krpeľany leží pri obci Krpeľany. Bola vybudovaná v rokoch 1952 – 1957. Pred nádržou sa Váh kľukatí v známom **Kľačovianskom meandri** k.ú. Kľačovany, ktorý je vyhlásený za prírodnú pamiatku v roku 1990, výmera 18,23 ha so IV. stupňom ochrany. Predmetom ochrany je forma reliéfu, ktorá patrí medzi ojedinelé a typicky vhlbené dolinové meandre a je dokladom tektonického vývoja oblasti, poskytujúcim možnosť rekonštrukcie paleogeografických pomerov územia. Má vedecký a populárny – náučný význam. Na brehoch vodnej nádrže pri obci Šútovo sa nachádza ďalšia významná prírodná pamiatka Šútovská epigenéza, k.ú. Ratkovo, k.ú. Šútovo. Leží pri sútoku Váhu a Šútovského potoka (cez stred Šútovského potoka aj prechádza katastrálna hranica obce Kľačovany s obcou Šútovo). Súčasťou vodnej nádrže je aj vodná elektrárňa, ktorá bola uvedená do prevádzky v roku 1957.

- ďalším vodohospodársky **významným vodným tokom je rieka Orava**. Preteká okrajom východnej časti k.ú. Kľačovany, pričom stredom koryta rieky je vedená katastrálna hranica. Vedľa z.ú. centra obce s okolím v spodnej časti k.ú. sa vlieva do rieky Váh v nadmorskej výške 430,7 m.n.m. Celý tok rieky Orava bol v roku 1997 vyhlásený za chránený areál s rozlohou 4 417 463 m² so IV. stupňom ochrany. Jeho celková dĺžka je 60,3 km, plocha povodia 1 991,8 km², priemerný prietok je 34,5 m³/s, maximálny 1 120 m³/s, minimálny 2,3 m³/s. Najväčší prietok má rieka v marci a apríli keď sa topí sneh, najmenší v januári a februári. Rieka Orava vznikla sútokom dvoch riek – pravostrannej Bielej Oravy a ľavostrannej Čiernej Oravy, ktorá priteká z Poľska. Na ich sútoku je postavená Oravská priehrada. Pod priehradným múrom už tečie pod spoločným názvom Orava, prevažne JZ smerom. Geologický podklad tvoria na severe flyšové horniny, nižšie vápencové bradlá. V obale bradiel je erózna brána, v ktorej úseku Orava a Oravica sledujú množstvo drobných bradlových, vápencových tvrdošov vyčnievajúcich z miernejšieho modelovaného reliéfu a dodávajúcich tým krajine malebný ráz. Do Váhu ústi v prielomovej Kľačovianskej doline.

- západnou časťou k.ú. resp. stredom **Šútovského potoka** prechádza katastrálna hranica Kľačovian so susednou obcou Šútovo. Vedľa nej leží osada Rieka. Jedná sa o pravostranný prítok Váhu s dĺžkou 9,5 km. Na strednom toku preteká kaňonovitým údolím Tesnô a následne krajinársky pôsobivou Šútovskou dolinou. Pramení v Malej Fatre, podcelku Krivánska Fatra, na SV svahoch Stohu v nadmorskej výške okolo 1 220 m.n.m. Smer toku je orientovaný prevažne na J, dolnom konci na JV. Má prítoky sprava spod Úplazu (1 450 m.n.m.) na ňom je známy Šútovský vodopád, Úplazný potok, zľava iba krátke prítoky.

- posledným známym **potokom je Bystrička**. Tečie v severnej časti k.ú. pričom katastrálna hranica obce Kľačovany prechádza stredom koryta. Jedná sa o pravostranný prítok Oravy s dĺžkou 6,5 m a tok IV. rádu. Pramení v Malej Fatre pod sedlom Medziholie, na JV úpätí Veľkého Rozsutca (1 609,7 m.n.m.) v nadmorskej výške okolo 1 160 m.n.m. Tečie viac menej SJ smerom cez Malú Fatru, podcelok Krivánska Malá Fatra rovnomennou dolinou. Sprava priberá 3 významnejšie prítoky a ústi do Oravy v severnej časti k.ú. Kľačovany v nadmorskej výške 435 m.n.m.

V rámci rozvoja obce (obytného, rekreačného, výrobného) je potrebné rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z. (vodný zákon) a príslušné platné normy STN 73 6822 „Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“. **V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. a vykonávajúcej normy STN 75 2102 je potrebné zachovať ochranné pásmo pozdĺž vodohospodársky významných vodných tokov Váh a Orava v šírke min. 10,0 m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne.**

V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, návažkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súběžných inžinierskych sietí. Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodných tokov k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení (§ 49 Zákona č. 364/2004 Z.z.), môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodárskych významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary.

Ďalej v záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť budúce rozvojové aktivity v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami (§ 20).

V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ resp. investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov. Z hľadiska nevytvárania inundačného (záplavového) územia v okolí korýt riek je potrebné vytvárať podmienky pre prirodzené meandrovanie vodných tokov a pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia. To znamená, že v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.). Vody z povrchového odtoku majú byť pred odvedením do recipientu zbavené ropných látok ako aj plávajúcich a unášaných väčších častíc v súlade so Zákomom o vodách č. 364/2004 Z.z. a NV SR č. 269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd. Stavby na území s trvalo zvýšenou hladinou podzemných vôd je potrebné osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad raským terénom, bez budovania pivničných priestorov.

Slovenský vodohospodársky podnik š.p., Piešťany v rámci Podnikového rozvojového programu investícií neplánuje resp. nemá zaradené investičné akcie v súvislosti s úpravou vodných tokov v k.ú. Kraľovany, taktiež neplánuje riešiť protipovodňovú ochranu daného územia. Akúkoľvek investorskú činnosť, výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma, projektovú dokumentáciu, možné protipovodňové opatrenia je potrebné odsúhlasiť so SVP š.p., Piešťany.

2.11 NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY VRÁTANE PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A EKOSTABILIZAČNÝCH OPATRENÍ

Návrh ochrany a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení je spracovaný **v súlade s vyhláškou MŽP SR 492/2006 Z.z.** (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov) **a vyhláškou MŽP SR č. 55/2001 Z.z.** o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii, ktorou sa vymedzuje obsah územného plánu obce v textovej a grafickej časti a ktorá zároveň vykonáva zákon č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon). V kapitole 2.3.2 Analytická a syntézová časť miestneho územného systému ekologickej stability a jej vplyv na riešenie ÚPN-O je porobnejšie rozpísaný súčasný stav ochrany prírody a tvorby krajiny.

Cieľom ochrany prírody a tvorby je prispieť k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvárať podmienky na trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a na dosiahnutie udržania ekologickej stability. Rozumieme pod ňou obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť, alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, alebo ekologickú stabilitu.

Ochranu prírody rozdeľujeme na územnú a druhovú ochranu. Do územnej ochrany zaraďujeme veľkoplošné a maloplošné chránené územia, územia európskeho významu, chránené vtáčie územie a do druhovej chránené stromy, rastliny a živočíchy. Chránené územia sa vyhlasujú na ochranu biotopov európskeho a národného významu a biotopov chránených druhov európskeho a národného významu.

2.11.1 Návrh prvkov územného systému ekologickej stability spresnenie prvkov nadregionálneho a regionálneho významu v štruktúre

Základnými požiadavkami pri spracovaní ÚSES obce je zachovanie biodiverzity územia a vytvorenie optimálneho priestoru pre rastliny a živočíchy v ich prirodzených biotopoch. Základom ÚSES je stabilné prostredie krajiny na udržanie vzácných prírodných prvkov, zvýšenie prirodzenej produkcie a ochrana prírodných zdrojov.

Podkladmi pre tvorbu ÚSES obcí v Žilinskom kraji sú regionálny územný systém ekologickej stability v zmysle ÚPN-VÚC Žilinského kraja, terajší schválený RÚSES-u okresu Dolný Kubín (Tiliana, RNDr. Jana Ružičková, BA, 01/1994) a návrh RÚSES-u okresu Dolný Kubín (SAŽP BB, 12/2010). Tieto dokumenty špecifikujú ekologicky hodnotné krajinné priestory Slovenska. Ich lokalizácia je znázornená v grafickej časti vo Výkrese ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov ÚSES (M 1:10 000) číslo 7.

Podľa charakteristiky priestorového vymedzenia ekologických zón a územného vymedzenia krajinných priestorov v zmysle ÚPN – VÚC Žilinského kraja nami riešené katastrálne územie obce Kraľovany patrí do 3 priestorov. Krajinný priestor je chápaný ako trojrozmerný útvar tvorený abiotickými, biotickými a antropickými prvkami, ktoré sa navzájom podmieňujú a ovplyvňujú, ale určujú aj charakter územia, priestorové usporiadanie a využívanie. Časť k.ú. (zhruba 2/3) nad pravým brehom Váhu bez zastavaného územia obce patrí do **krajinného priestoru prírodného s označením A**, ktorý pokrýva najcennejšie plochy z hľadiska ochrany prírody a krajiny. Časť územia pod ľavým brehom Váhu (zhruba 1/3) patrí do **krajinného priestoru lesného s označením B**. A zastavané územie centra obce s okolím a takisto aj osada Rieka s dobývacím priestorom patrí do **krajinného priestoru zmiešaného s označením D**.

Charakteristika krajinných priestorov je nasledovná:

- **krajinný priestor A prírodný**

funkcia : mimoprodukčná

charakteristika : **ochrana prírody a krajiny** - má dominantné postavenie v území, celopriestorová štruktúra vyplýva z plošne rozsiahlejších ekologicky hodnotných krajinných segmentov, ktoré vytvárajú základ územnému systému ekologickej stability na regionálnej a nadregionálnej úrovni a zabezpečuje ekologickú stabilitu aj širšiemu zázemiu

- **lesná výroba** - lesná pôda a lesné porasty tvoria prevažne celoplošnú štruktúru v krajinnom priestore, plnia výraznú ekologickú a environmentálnu funkciu, produkcia dreva je chápaná ako doplnková funkcia v území

- **poľnohospodárska výroba** - poľnohospodárska pôda v priestore má plošne malé až nepatrné zastúpenie a plní mimoprodukčnú funkciu, intenzita výroby má extenzívny charakter, doporučené je hlavne alternatívne (organické) poľnohospodárstvo, ktoré je založené na využívaní prírodných podmienok, bez výrazných intenzifikačných vkladov do pôdy a výroby

- **rekreácia** - má v území veľmi vhodné podmienky, je však potrebné na základe ekologickej únosnosti stanoviť optimalizáciu využívania častí prírodného priestoru tak, aby nedochádzalo ku kolízii s krajinnými segmentmi určenými na zachovanie a šírenie prirodzenej bioty

- **investičná výstavba** - v krajinnom priestore sa nachádzajú niektoré časti súčasnej výstavby (majú prevažne rekreačný charakter, ojedinele aj poľnohospodársky), s novou investičnou výstavbou v zásade nie je uvažované okrem líniových zariadení, ktoré nie je možné riešiť iným spôsobom a majú celospoločenský význam, majú však lokálny charakter

- **krajinný priestor B lesný**

funkcia : produkčná

charakteristika : **ochrana prírody a krajiny** – dodržiavanie podmienok všeobecnej ochrany prírody a krajiny a ochrany lesných pozemkov podľa platnej legislatívy okrem častí zahrnutých do ÚSES, pre ktoré platí ochrana vyplývajúca z kategorizácie chránených území

- **lesná výroba** – má dominantné postavenie v krajinnom priestore, hospodárenie v lesoch však musí zodpovedať podmienkam ekologického hospodárenia a kategorizácie lesov pri plnení aj mimoprodukčných funkcií lesov

- **poľnohospodárska výroba** - poľnohospodárska pôda má lokálny charakter a slúži potrebám lesného hospodárstva

- **rekreácia** - rekreačné zariadenia majú lokálny charakter (chatové lokality a zariadenia CR), s novou výstavbou nie je uvažované, krajinným priestorom však prechádzajú turistické trasy a chodníky

- **investičná výstavba** – súvisí len s lesohospodárskou činnosťou a záujmami ochrany prírody a krajiny okrem technickej infraštruktúry, platia všeobecné podmienky ochrany lesov

- **krajinný priestor D zmiešaný**

funkcia : ekologicko - produkčná

charakteristika : **ochrana prírody a krajiny** – krajinný priestor má vysoké zastúpenie ekologicky významných segmentov, ktoré sú zaradené do ÚSES nadregionálneho, regionálneho aj lokálneho významu, platia všeobecné podmienky ochrany prírody a krajiny okrem častí chránených území príslušnej kategórie a území tvoriacich kostru ekologickej siete

- **lesná výroba** – má v krajinnom priestore vo vzťahu k rozsahu lesných pozemkov značný význam, lesohospodárska činnosť musí zohľadňovať ekologické a environmentálne aspekty, ktoré lesy v danom priestore plnia
- **poľnohospodárska výroba** – má vo vzťahu k rozsahu poľnohospodárskej pôdy značný význam. Vzhľadom na nízky produkčný potenciál pôd a vysokú krajinnú - ekologickú hodnotu celého krajinného priestoru je doporučené uplatňovanie alternatívneho (organického) poľnohospodárstva formou lúčno – pasienkárskych hospodárstiev
- **rekreácia** - vysoká krajinná – ekologická hodnota priestoru vytvára prirodzené predpoklady pre výraznejšie využívanie priestoru pre rekreačné aktivity rôzneho charakteru (pobytové, pohybové, agroturistika)
- **investičná výstavba** – viaže sa na všetky aktivity navrhnuté územným plánom, potrebné je však zabezpečiť ochranu územia začleneného medzi prvky ekologickej siete

Podľa nadradeného dokumentu ÚPN VÚC Žilinského kraja a R-ÚSES-ov okresu Dolný Kubín do k.ú. obce zasahujú nasledovné navrhované prvky ekologickej stability na úrovni nadregionálnej a regionálnej. Niektoré sú totožné, niektoré sa prelínajú, niektoré sú ináč označené a pomenované (napr. BCn 6/32 Pod Sokolom je totožné s označením BC okresu DK 21 Pod Sokolom, BCn 3/35 Kopa – Korbeľka je totožné s BCr 72 Kopa atď.). V podstate však medzi prvky kostry územného systému ekologickej stability sú zahrnuté krajinné segmenty, ktoré zabezpečujú v riešenom území trvalo udržateľný rozvoj vo vzťahu k prírodným danostiam a potenciálu územia vo väzbe na návrh usporiadania krajinných priestorov. Jadrové územie a niektoré biocentrá sa nachádzajú na rozhraní dvoch alebo troch okresov.

Kostra územného systému ekologickej stability v zmysle ÚPN – VÚC Žilinského kraja je nasledovná:

Okres	Prvky ekologickej siete	ID	Názov
Dolný Kubín	Jadrové územie európskeho významu		Malá Fatra (nad pravým brehom Váhu)
	Biocentrum provinciálne	3/1	Krivánska Malá Fatra (severná časť k.ú., kde sú aj obe NPR)
	Biocentrum nadregionálneho významu	3/35	Kopa – Korbeľka (JV časť k.ú.)
	Biokoridory nadregionálneho významu	3/9	vodný tok Orava (terestricko – hydrický)
		3/36	Veľká Fatra – Chočské vrchy (terestrické prepojenie BCn č. 3/35, 3/32 s vodným tokom Váh)
		8/12	vodný tok Váh (terestricko – hydrický)
Martin	Biocentrum nadregionálneho významu	6/32	Pod Sokolom (JZ časť k.ú.)

• **Jadrové územie európskeho významu**

Prevažne lesné porasty k.ú. obce Kľačovany (nad pravým brehom Váhu, cca 2/3 výmery k.ú.) sú súčasťou **jadrového územia európskeho významu (JÚEV) Malá Fatra**. Napojenie lesných komplexov vo vyšších polohách je od ostatných prvkov ÚSES izolované líniovými dopravnými koridorami v južnej aj východnej časti biocentra, čo spôsobuje problémy pri migráciách zvierat. Iba v západnej časti územia je plynulý prechod do navrhovaného miestneho biocentra BCm Sokol. Celkovo predstavuje Malá Fatra územie s dobrou biodiverzitou, s výskytom biotopov európskeho významu s vzácnymi druhmi rastlín a živočíchov. Lesné komplexy dávajú predpoklad na zachovanie hodnotných ekosystémov s pestrú biodiverzitou a kvalitného genofondu vzácných druhov.

• **Biocentrum provinciálne (BC pr)**

K provinciálnemu biocentru zaraďujeme s označením 3/1 **Krivánsku Malú Fatru** v severnej časti k.ú., ktorá je súčasťou NP Malá Fatra, v rámci ktorého sa nachádza viacero prírodných rezervácií s 5., najvyšším stupňom ochrany. Zároveň ide o územie európskeho významu. Celková výmera predstavuje cca 25 775 ha (z toho v okrese Dolný Kubín 7 382 ha). Nachádza sa v k.ú. obcí : Párnica, Kľačovany, Zákrivá, Istebné, Veličná.

Biocentrum zahŕňa územie pohoria Malá Fatra, ktorá patrí medzi pohoria centrálnych Západných Karpát a svojou výškou čosi málo cez 1700 m je po Tatrách a Babej hore najvyšším pohorím Slovenska. Časť biocentra spadajúca do okresu Dolný Kubín sa nachádza v západnej časti riešeného územia. Územie Malej Fatry je budované predovšetkým vápnitými horninami (vápence, dolomity, vápnité slieky), čo spolu so značnou výškovou i geomorfologickou členitosťou územia je dôvodom prítomnosti celého radu biotopov a vzácných, chránených a ohrozených druhov rastlín i živočíchov.

Veľká časť územia je pokrytá lesmi, veľký podiel majú sekundárne hospodárske smrečiny, významne sú zastúpené aj bučiny a zmiešané lesy. V niektorých prípadoch ide o zachovalé zvyšky pralesovitého charakteru. Nad hornou hranicou lesa, ktorá je prakticky v celom pohorí umelo znížená sa vyskytuje kosodrevina, pôvodne zarastajúca celý subalpínsky stupeň. V dôsledku odstránenia kosodreviny za účelom získania pasienkov v minulosti tu v súčasnosti nachádzame sekundárne alpske hole. Iba miestami nachádzame sklanaté partie, okrem Rozsutca

je to oblasť Chlebu (kra na severnej strane), Suchého a inde. Na tieto miesta je viazaná veľmi bohatá horská flóra, ktorá môže konkurovať najvyšším západokarpatským pohoriam.

Nachádzame tu viacero lesných i nelesných biotopov európskeho aj národného významu, vysoký počet chránených druhov rastlín európskeho i národného významu, tiež veľké množstvo druhov zastúpených v červenom zozname vyšších rastlín. Medzi najznámejšie horské druhy rastúcich Malej Fatre patrí napr. všivec Oederov (*Pedicularis oederi*), sekernica tmavá (*Hedysarum hedysaroides*), ostrica skalná (*Carex rupestris*), dryádka osemľupienková (*Dryas octopetala*), horec Clusiov (*Gentiana clusii*), prvosienka holá (*Primula acaulis*) a mnohé ďalšie. Veľmi významné je zastúpenie vysokého počtu druhov čeľade vstavačovitých, pričom *Herminium monorchis* tu má najbohatšie známe populácie na Slovensku.

V území sa vyskytuje celý rad ochranný významných zástupcov horskej karpatskej fauny. Z obojživelníkov sú to napríklad mlok karpatský (*Lissotriton montandoni*) a mlok horský (*Mesotriton alpestris*), pomerne častá je vretenica (*Vipera berus*). Z veľkého množstva vtáčích druhov je vhodné uviesť aspoň nasledovné: orol skalný (*Aquila chrysaetos*), kuvičok (*Glaucidium passerinum*), hlucháň (*Tetrao urogallus*), dubník (*Picoides tridactylus*) a mnohé ďalšie. V území sa nachádza aj plocha nelsenej mozaikovitej krajiny v oblasti Párnických lazov, kde sa vyskytuje chrapkáč (*Crex crex*), prepelica (*Coturnix coturnix*), pravidelný je tu zimný výskyt strakoša veľkého (*Lanius excubitor*). Kameňolom v Bystričke je významnou genofondovou plochou obojživelníkov [skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), ropucha zelená (*Pseudepidalea viridis*)].

- **Biocentrá nadregionálneho významu (BC n)**

Oba biocentrá stabilných lesných spoločenstiev nadregionálneho významu č. 3/35 **Kopa - Korbeľka** a č. 6/32 **Pod Sokolom** sa nachádzajú v južnej časti k.ú. (pod ľavým brehom Váhu) a prechádzajú do susedných katastrov obcí - Pod Sokolom prechádza do Krpelian a Kopa – Korbeľka prechádza do Krpelian a do obce Stankovany. Oba biocentrá patria v zmysle návrhu R-ÚSES okresu DK do biocentra regionálneho významu Kraľovianska kopa. Územie biocentra Kopa je zároveň územne chránená druhým stupňom ochrany v ochrannom pásme NP Veľká Fatra.

Celková výmera Kraľovianskej kopy predstavuje cca 1 815 ha (z toho v okrese Dolný Kubín 381 ha). Nachádza sa v k.ú. Kraľovany.

Biocentrum Kraľovianska kopa sa nachádza v najjužnejšej časti okresu Dolný Kubín, na hranici s okresmi Ružomberok a Martin. Predstavuje zároveň najsevernejší výbežok Veľkej Fatry a najzápadnejšiu časť geomorfologického podcelku tohto pohoria – Šipskej Fatry. Výmera biocentra je cca 380 ha a nadmorská výška je v rozpätí 440 - 1187m n. m.

Masív Kopy je budovaný vápencovými horninami a najmä severné svahy sú značne členité a strmé, ťažko prístupné. Prevažná časť biocentra je porastená lesmi, nelesné spoločenstvá sú zastúpené iba na severnom úpätí nad Krpelienskou priehradou a potom na strmých svahoch a v skalných partiách.

Nachádzame tu niekoľko lesných i nelesných biotopov európskeho aj národného významu a viacero chránených druhov rastlín európskeho i národného významu. Medzi najznámejšie horské druhy rastúcich v masíve Kopy patrí napr. horec Clusiov (*Gentiana clusii*), tučnica alpínska (*Pinguicula alpina*), guľôčka srdcovitolistá (*Globularia cordifolia*). Posledne menovaný druh tu má najsevernejšiu známu lokalitu na Slovensku. Nachádza sa tu mimoriadne početná populácia druhu európskeho významu črievičník papučkový (*Cypripedium calceolus*).

Významný je výskyt veľkých šeliem (*Ursus arctos*, *Lynx lynx*). V území hniezdi orol skalný (*Aquila chrysaetos*) a ďalšie typické horské či lesné druhy vtákov (napríklad tesár – *Dryocopus martius*, kuvičok – *Glaucidium passerinum* a ďalšie).

- **Biokoridory nadregionálneho významu (BK n)**

Cez k.ú. Kraľovian prechádza nadregionálny biokoridor s označením č. 8/12 **vodný tok Váh**, ktorý pod polovicou k.ú. tvorí líniový hydricko - terestrický biokoridor. Rieka Váh patrí k najvýznamnejším nadregionálnym biokoridorom, plní funkciu kontinentálnej migračnej trasy. Do územia biokoridoru zahŕňame staré koryto rieky Váh s príslušnými plochami. Staré koryto Váhu má miestami zachovaný prírodný charakter, väčšia časť je však vplyvom silného urbanistického tlaku (sídla, infraštruktúra) regulovaná. Dĺžka v riešenom území 5,2 km.

Lužnými lesmi okolo brehov je napojený cez terestrický nadregionálny biokoridor č. 3/36 **Veľká Fatra – Chočské Vrchy** na širšie okolie jadrového územia európskeho významu Veľká Fatra. Negatívom pre tento významný biokoridor je šírenie invázných rastlín popri brehoch a znečistenie vodného toku antropogénnou činnosťou (splšky, pozostatky priemyselného, poľnohospodárskeho znečistenia) v hornej časti toku.

Ďalší nadregionálny biokoridor s označením č. 3/9, ktorý tvorí **vodný tok Orava** je izolovaný dopravnou líniou cestného telesa a železničnou traťou na Oravu vo východnej časti k.ú., čo tvorí bariéru aj medzi provincionálnym biocentrom Krivánska Malá Fatra a jadrovým územím európskeho významu Chočské vrchy. Tok Oravy predstavuje komplex zachovalých riečnych ekosystémov s bohatým druhovým zastúpením fauny a flóry a biotopov mnohých chránených, vzácnych a ohrozených druhov organizmov. Tento krajinný segment so zachovaným prírodným

charakterom plní funkciu kontinentálnej migračnej trasy. Výskyt biotopov európskeho významu je nasledovný: lužné vrbovo - topoľové a jelšové lesy (91E0), kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (6230), vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpského stupňa, prechodové rašeliniská a trasoviská (7140), kyslomilné bukové lesy (9110), bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130), horské smrekové lesy (9410). Výskyt druhov európskeho významu: mlok karpatský (*Triturus montandoni*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), vlk dravý (*Canis lupus*), zvonček hrubokoreňový (*Campanula serrata*).

Uvedené nadregionálne biokoridory nadväzujú na menšie prítoky, ktoré sa do Váhu a Oravy v území vlievajú a hydricko-terestrickou cestou prostredníctvom brehovej vegetácie malých prítokov (miestne biokoridory) sú zabezpečené migračné funkcie.

2.11.2 Navrhované miestne biocentrá, biokoridory a ostatné ekostabilizačné prvky v území

Priestorové rozloženie ekologicky významných krajinných segmentov, ich funkčnosť, veľkosť a vzájomná previazanosť tvoria územný systém ekologickej stability. V pomerne primeranej veľkosti katastrálneho územia o rozlohe 1880,8152 ha sa vyskytuje určité spektrum krajinných segmentov vysokej ekologickej hodnoty.

Územný systém ekologickej stability je celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu, interakčné prvky a genofondové lokality. Navrhované biocentrá, biokoridory nadregionálneho, regionálneho významu boli popísané v predchádzajúcej kapitole. Súčasný stav ostatných zložiek bol popísaný v kapitole 2.3.2 Analytická a syntézová časť miestneho územného systému ekologickej stability a jej vplyv na riešenie ÚPN-O.

Okolie obce Kraľovany s existujúcimi a navrhovanými prvkami ÚSES s charakterom nadregionálnym, regionálnym, miestnym vo forme biocentier, biokoridorov s ostatnými plochami zelene majú ekostabilizačné funkcie a tvoria krajinný celok s vyhovujúcou ekostabilitou. Najnižší stupeň ekologickej stability má v území urbanizovaný priestor obce, cestná a železničná sieť. Celkovo možno hodnotiť už v súčasnosti Kraľovany ako obec s perspektívou trvalo udržateľného rozvoja územia, pokiaľ budú ďalšie aktivity civilizačného charakteru usmernené v zmysle legislatívy a ÚPD.

V katastrálnom území Kraľovany sa nachádzajú nasledovné prvky miestneho územného systému ekologickej stability (ÚSES): **biocentrá, biokoridory a interakčné prvky**

Biocentrum (BC) - ekosystém, alebo skupina ekosystémov, ktoré vytvárajú podmienky na trvalé rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev.

Biokoridor (BK) - priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev.

Interakčné prvky (IP) - tvorí solitérna, líniová a skupinová vegetácia v krajine popri tokoch, terénnych depresiách a iných nerovnostiach terénu, prípadne TTP so samonáletom drevín. Plnia viacero funkcií - ekostabilizačnú, protieróznú, izolačnú a zvyšujú krajinársku hodnotu územia. Je to lokálny ekosystém, jeho prvok, alebo skupina ekosystémov, ktoré môžu byť prepojené na biocentrá a biokoridory a zabezpečujú ich priaznivé pôsobenie na pozmenené alebo narušené časti krajiny.

• Biocentrá miestneho významu (BC m)

Na území sa nenachádza v súčasnosti biocentrum miestneho významu, preto navrhujeme za miestne biocentrum relatívne hodnotné územie časti zvanej **Sokol**, ktoré je dôležitým útočiskom pre živočíchy v poľnohospodársky a priemyselne využívannej krajine (ťažba surovín). Navrhované miestne biocentrum sa nachádza západným smerom od centra obce Kraľovany v Kraľovianskom meandri. Nadväzuje na jadrové územie európskeho významu Malá Fatra a čiastočne nadväzuje na nadregionálny biokoridor - rieku Váh. Problémom je ale líniová bariéra v podobe cesty č. I/18.

• Biokoridory miestneho významu (BK m)

Na celom území katastra predstavujú miestne biokoridory líniovú vegetáciu popri komunikáciách, terénnych depresiách, popri tokoch a pod. Okolo tokov majú charakter hydricko-terestrických biokoridorov, ktoré spájajú lesné komplexy biocentier území vo vyšších polohách s miestnymi biocentrami a nadregionálnymi biokoridormi Váh a Orava. Miestny biokoridor **Šútovský potok** spája jadrové územie európskeho významu Malá Fatra a nadregionálny biokoridor rieky Váh. Ďalší miestny biokoridor **Bystrička** a bezmenné toky z masívu Grúň (Malá Fatra) tvoria miestne biokoridory s napojením na nadregionálne biokoridory. Biokoridory umožňujú migráciu živočíšnych spoločenstiev v severo-južnej a východo-západnej línii územia z vyšších polôh do spodných častí údolia, popri komunikáciách, terénnych depresiách a inde, kde je dostatok drevín na vytvorenie potrebných úkrytov živočíchov.

• Interakčné prvky (IP)

Interakčné prvky tvorí solitérna, líniová a skupinová vegetácia v krajine popri menších tokoch, terénnych depresiách a iných nerovnostiach terénu, prípadne na TTP so samonáletom drevín menšieho rozsahu. Plnia viacero funkcií - ekostabilizačnú, protieróznú, izolačnú a zvyšujú krajinársku hodnotu územia.

V k.ú. Kraľovian tvorí interakčné prvky líniová vegetácia okolo poľnej cesty vo východnej časti obce s pokračovaním popod most cesty I/70, okolo hrádze pri rieke Váh, futbalového ihriska a cintorína. V návrhu riešenia by bolo potrebné doplniť líniovú vegetáciu popri hrádzi Váhu medzi mostmi a medzi tenisovým kurtom a cestou I/18.

K solitérnej vegetácii radíme zeleň okolo bytovky s prechodom k ceste I/18 pri vstupe do obce vo východnej časti z.ú., pár solitérnych stromov okolo čerpacej stanice pohonných hmôt, dva solitéry pred kostolom a pri ČOV na dolnom konci obce.

Plošná vegetácia drevín menšieho rozsahu sa nachádza v nedobudovaných parčíkoch – jeden je v centre obce, jeden na dolnom konci obce a niečo sa črtá na začiatku osady Rieka za plochami prvých rodinných domov. V návrhu by bolo potrebné doplniť a vytvoriť nové parkové plochy v centre obce od ČSPH na západ, na ploche bývalého cintorína vo východnej časti z.ú., na dolnom konci obce pri ČOV, na začiatku osady Rieka pri ceste I/18 a pokračovať v začatých parkových úpravách za plochou prvých rodinných domov v osade Rieka.

Priestorová štruktúra navzájom prepojených prvkov v krajine, ktoré tvoria katastrálne územie obce Kraľovany biocentrá, biokoridory a interakčné prvky zabezpečujú v krajine pomerne vhodnú biodiverzitu a dobré podmienky na výmenu genofondu v rastlinných a živočíšnych spoločenstvách. Štruktúra krajiny má dobrú perspektívu mimo okolia zastavaných území obce, dopravných a technicko - líniových koridorov na zabezpečenie trvalo udržateľného stavu bioty oblasti.

2.11.3 Návrh opatrení na zvýšenie ekologickej stability krajiny

Katastrálne územie Kraľovany má relatívne vysokú hodnotu ekologickej stability, nakoľko vyše 82,52 % územia tvoria lesné pozemky, ktoré v rámci svojho prírodného charakteru sú zaradené do systému ochrany prírody a sú súčasťou NP Malá Fatra, ochranného pásma NP Veľká Fatra.

Len 4,21 % plochy zaberajú trvalé trávne porasty, na ktorých miestami samonáletom narástli dreviny, čím nadobudli charakter lesných pozemkov - nelesná vegetácia. Kataster Kraľovian spolu s vyhlásenými a navrhovanými chránenými územiami, prvkami ÚSES ako sú biocentrá, biokoridory a ostatnými plochami s vysokou ekostabilizačnou funkciou tvoria krajinný celok s vyhovujúcou ekostabilitou. Dokonca je územie NP Malá Fatra zaradené v zmysle ochrany prírody a tvorby krajiny ÚPN VÚC Žilinského kraja do krajinného priestoru s označením A, kde ochrana prírody má dominantné postavenie s celopriestorovou štruktúrou z plošne rozsiahlejších ekologicky hodnotných krajinných segmentov. **Najnižší stupeň stability** má urbanizovaný priestor obce, cestná a železničná sieť, dobývacie priestory. Nakoľko celé územie Slovenska je ovplyvnené prítomnosťou človeka a jeho aktivitami, je potrebné hľadať kompromisné riešenie na trvalo udržateľný rozvoj územia.

V zmysle Zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov o ochrane prírody a krajiny sa jedná o prvý stupeň ochrany, v ktorom sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny na :

- a) vykonávanie činnosti meniacej stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä na ich úpravu, zasypávanie, odvodňovanie, ťažbu trstia, rašeliny, bahna a riečneho materiálu, okrem vykonávania týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom v súlade s osobitným predpisom
- b) rozšírenie nepôvodného druhu rastliny alebo živočícha za hranicami zastavaného územia obce s výnimkou druhov ustanovených všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorý vydá ministerstvo po dohode s ministerstvom pôdohospodárstva, druhov uvedených v schválenom lesnom hospodárskom pláne alebo druhov pestovaných v poľnohospodárskych kultúrach
- c) umiestnenie výsadby drevín a ich druhové zloženie za hranicami zastavaného územia obce mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady
- d) leteckú aplikáciu chemických látok a hnojív
- e) vypúšťanie vodnej nádrže alebo rybníka
- f) likvidáciu geologického diela alebo geologického objektu
- g) zasahovanie do biotopu európskeho významu alebo biotopu národného významu, ktorým sa môže biotop poškodiť alebo zničiť
- h) vyradenie ostatnej vodnej plochy a jej pridelenie do užívania na účely podnikania v osobitnom režime

Z hľadiska návrhu ekostabilizačných opatrení ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

- a.) rešpektovať podmienky ochrany prírody a krajiny vyplývajúce zo zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a tvorby krajiny, nariadenia vlády SSR č. 24/1998 Zb., č. 140/2002 o ustanovení NP Malá Fatra

a Veľká Fatra, ustanovenia sústavy NATURA 2000 o vyhlásení územia európskeho významu a vyhlášky MŽP SR č. 2/2011 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Malá Fatra

b.) podľa § 12 zákona č. 543/2002 Z.z. dodržiavať predpísané stupne ochrany prírody pre NP Malá Fatra platí 3° ochrany, v OP platí 2° ochrany. Pre OP NP Veľká Fatra platí 2° ochrany. Pre NPR Šrámková, NPR Šútovská dolina platí 5° ochrany a zároveň má stanovené OP 100 m od hranice rezervácie. Pre PP Kraľoviansky meander platí 4° ochrany, zároveň má stanovené OP 60 m od hranice PP. Pre CHA Rieka Orava platí 4° ochrany. Na ostatnej časti k.ú. platí 1° ochrany.

c.) rešpektovať existujúce i navrhované územia s legislatívnou ochranou, prvky územného systému ekologickej stability v zmysle R-ÚSES okresu Dolný Kubín a ÚPN-VÚC Žilinského kraja v súlade s miestnymi biocentrami, biokoridormi a interakčnými prvkami v celom k.ú. obce. Zároveň neplánovať v nich také činnosti, ktoré by viedli k ich znefunkčneniu ako biokoridorov, zániku prirodzenosti, poškodeniu až zániku predmetu ochrany a negatívnych zásahov do biotopov a druhov národného a európskeho významu

d.) rešpektovať ochranu genofondovej lokality Kraľoviansky lom – horné jazierko, pričom je nepripustné danú lokalitu odvodňovať, nezasahovať do jej brehových porastov a nebudovať na nej stavby. Nové stavby vrátane oplatení umiestňovať min. 6 m od brehovej čiary vodnej plochy

e.) vytvoriť vhodné podmienky na zachovanie genofondu a biodiverzity vo voľnej krajine záujmového územia, zachovať prirodzený typ vodných tokov s charakterom biokoridorov

f.) pri vymedzení záväzných regulatívov dbať na to, aby sa nenarušili ekostabilizačné prvky v krajine, ktorými sú aj brehové porasty vodných tokov nachádzajúce sa v k.ú. obce. Všetky druhy stavieb vrátane oplatení bude nutné umiestňovať min. 5 m od brehovej čiary drobných vodných tokov obojstranne a min. 10 m od významného vodného toku akým je rieka Váh, Orava.

g.) riešiť zlepšenie súčasnej krajinnej štruktúry, udržiavať brehové porasty a postupne likvidovať invázne rastliny (niektoré sú až v hraniciach zastavaného územia obce, najmä okolo železničnej trate), ďalej doplniť brehové porasty biokoridorov v spojení s riešením protipovodňových opatrení potrebných v časoch veľkých dažďov s dodržiavaním ich ochranného pásma najmä pre zastavanú časť obce a navrhované plochy

h.) rešpektovať a zohľadňovať výskyt všetkých jaskýň ležiacich v k.ú. obce v celkovom počte 31. Jedná sa o 3 v dobývacom priestore Kraľovany II - Ľudmila (poloha vchodu na hranici DP), Jazerná jaskyňa a Hýlova trhlina (nachádzajú sa v DP lomu). Prírodná rezervácia v tejto časti územia Kraľoviansky meander predstavuje územie v pokročilom štádiu krasovatenia. K ďalším najvýznamnejším ležiacim na pravom brehu Váhu v lokalite starý lom alebo v jeho tesnej blízkosti patrí nasledujúcich 6 - Kraľovianska horná jaskyňa v Sokole, Kraľovianska jaskyňa v Sokole, Kraľovianska dolná jaskyňa v Sokole, Medvedia priepasť, Jaskyňa v teneli a Jaskyňa nad novým tunelom (označené sú vo vykr. číslo 7). Jedná sa o prírodné pamiatky a zároveň o biotopy európskeho významu Sk8 Neprístupné jaskynné útvary. Platia v nich osobitné podmienky ochrany podľa § 24 zákona o ochrane prírody.

ch.) ťažobná činnosť v DP Kraľovany II bola povolená do 31.12.2015, v prípade jej ďalšieho povolenia je potrebné ju vykonávať takým spôsobom, aby nedošlo k poškodeniu jaskýň a v prípade revitalizácie lomu postupovať tak, aby bol zabezpečený prístup do jaskýň.

i.) ak dôjde pri stavebných prácach, banskej činnosti prípadne inej technickej činnosti k objaveniu jaskyne je potrebné dodržiavať ustanovenie § 24 ods. 13 zákona a fyzická alebo právnická osoba je povinná zastaviť práce a objaviť neodkladne hlásiť orgánu ochrany prírody

j.) rekultivovať priestor niekdajšieho prístavu pod železničnou traťou č. 180 v osade Rieka

k.) rešpektovať ochranné pásmo pohrebísk 50m, v ich ochrannom pásme sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebničtvom (§ 15 ods. 7 zákona NR SR č. 131/2010 Z.z. o pohrebničtve)

l.) riešiť sieť cyklistických trás v k.ú. obce príp. v zime bežeckých trás súbežne s prepojením na susediace katastrálne územia obcí pri zabezpečení podmienok ochrany územia v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, takisto počítať i so vzájomným prepojením turistických trás v rámci širšieho okolia Malej a Veľkej Fatry

m.) dodržať ustanovenia § 18 a § 19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu alebo sťaženiu ich dobývania. Ložisko nevyhradeného nerastu je podľa § 7 banského zákona súčasťou pozemku.

n.) rešpektovať rozhodnutie ObÚ ŽP Žilina, odbor ochrany prírody, vybraných zložiek životného prostredia a odvolacích konaní kraja číslo 2013/3132/Kr, ktoré povoľuje ťažbu v dobývacom priestore Kraľovany - Bystrička do 31.12.2016. Po skončení dobývania je potrebné revitalizovať dobývací priestor Kraľovany - Bystrička. To isté platí pre dobývací priestor Kraľovany II v osade Rieka, kde je banská činnosť povolená do 31.12.2015

o.) evidované staré banské diela, zosuvné územia (svahové deformácie) vymedziť ako plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa § 12 ods. 4 písm. o) Vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD

p.) podľa § 20 ods. 3 geologického zákona vymedziť ako riziko stavebného využitia územia výskyt potenciálnych, stabilizovaných a aktívnych svahových deformácií. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia

územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom. Územia s výskytom aktívnych svahových deformácií nie sú vhodné pre stavebné účely.

r.) dostatočne zohľadniť jednu upravenú skládku odpadov v JV časti k.ú. v blízkosti začiatku žel. trate č. 181 Kľačovany – Trstená a nenavrhovať na nej žiadne stavebné zámery

s.) vylúčiť perspektívne akékoľvek optické znečistenie umiestnením dominant v krajine ako sú billboardy, reklamné zariadenia, veterné elektrárne, telekomunikačné stavby, akékoľvek zariadenia a stavby prevyšujúce výškovú hladinu zástavby obce, aby nebola narušená krajinná hodnota scenéria a výhľady

t.) stavby povoľovať predovšetkým s architektonickými prvkami typickými pre dané prostredie, uprednostňovať regionálne danosti, vylúčiť výškové stavby a narušiť tak krajinnú scéneriu NP Malá Fatra, CHKO Horná Orava

u.) dodržiavať pri lesníckom využívaní plôch predpisy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov

v.) presadzovať šetrnejší spôsob hospodárenia na lesnej pôde ako výberkový spôsob a podrastovú formu hospodárenia, obmedziť výrub nelesnej drevinovej vegetácie na navrhovaných plochách prvkov ÚSES, eliminovať v maximálnej miere holorubný spôsob ťažby

z.) pri návrhu cyklomagistrál, cyklotrás a značení turisticko – rekreačných chodníkov (prepojenie centra obce s osadou Rieka a susednými obcami) podmieniť spoluprácu so Správou ŠOP Malá Fatra, CHKO Horná Orava z dôvodu prispôsobenia sa požiadavkám územnej ochrany

2.12 NÁVRH VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA

2.12.1 Doprava

Širšie vzťahy

Základným predpokladom prosperity každého regiónu je jeho dostupnosť, čo má vplyv na jeho ďalší hospodársky rozvoj, spôsob života a životnú úroveň obyvateľstva. Cez k.ú. obce Kľačovany prechádzajú dôležité cestné a železničné spojenia v smere západ, východ a sever. Z pohľadu širších dopravných vzťahov je riešené územie napojené na nadradenú a ostatnú komunikačnú ciest prostredníctvom ciest I/18 a I/70. **Štátna cesta I/18 začína na hranici s ČR a končí v Michalovciach na križovatke s cestou I/50** (celková dĺžka 353,837 km). V úseku Žilina – Prešov kopíruje diaľnicu D1. Jedná sa zároveň o cestu medzinárodného E50. Prechádza spodnou časťou k.ú. popri pravom brehu Váhu a vo východnej časti sa trochu vysúva od koryta na sever a potom oblúkom prejde cez most na druhú stranu rieky a pokračuje do k.ú. susednej obce Stankovany. V tejto východnej časti pred mostom sa na ňu napája **štátna cesta I/70 Kľačovany - Dolný Kubín** (celková dĺžka 17,450 km) a ďalej pokračuje na sever popri pravom brehu rieky Orava. Na obe komunikácie je **napojené zastavané územie centra obce prostredníctvom cesty III/018125**. Samostatné zastavané územie v západnej časti k.ú. **v osade Rieka je napojené na cestu I/18 prostredníctvom cesty III/018096**, ktorá pokračuje do susednej obce Šútovo.

Katastrálnym územím prechádza dôležitý železničný dopravný uzol pozostávajúci zo **železničnej trate č. 180 Žilina - Košice a č. 181 Kľačovany - Trstená**. Železničná trať č. 180 prechádza spodnou časťou k.ú. v smere západ – východ a tiež sleduje pravý breh Váhu až na 2 miesta. Prvé je v západnej časti, kde je umiestnený železničný tunel a pod ním známy Kľačoviansky meander a druhé vo východnej časti, kde je vytvorené zastavané územie obce a umiestnená železničná stanica Kľačovany. Na železničnej stanici je nástup na druhú železničnú trať č. 181, ktorá smeruje na sever popri ceste I/70. Z hľadiska leteckej dopravy má pre obec význam **regionálne verejné letisko pre medzinárodnú dopravu situované v k.ú. obce Dolný Hričov**, okres Žilina dostupné napojením z cesty I/18. Od obce Kľačovany je vzdialené cca 56 km.

Vyššia komunikačná sieť je reprezentovaná navrhovanou **diaľnicou D1 Turany – Hubová** (v príprave, vydané stavebné povolenie č. 01934/2009-SCDPK/9102, právoplatné 05/2009, rozhodnutie č. 03525/2013/C212-SCDPK/31900, 05/2013, ktoré spočíva v zmene termínu dokončenia stavby do 12/2019, spracovateľ Dopravoprojekt a.s. Bratislava, 03/2008) a vo výhlade **rýchlostnou cestou R3 v úseku Oravský Podzámok – Dolný Kubín – Kľačovany** (v príprave, zelený variant V2 ako jeden z možných na úrovni technickej štúdie v koridore cesty I/70 s pripojením na diaľnicu D1, sieť AGR č. E77, spracovateľ Dopravoprojekt a.s. Bratislava, 05/2007). Trasa diaľnice D1 začína z východnej strany k.ú. v časti Chmelinec navrhovanou mimoúrovňovou križovatkou Kľačovany (v blízkosti je Stredisko správy a údržby diaľnic Stankovany), potom pokračuje popri ľavom brehu Váhu a v časti Lazy sa odkláňa od koryta z dôvodu vytvorenia rovnej línie až k časti Dolné Lazy, kde cez dlhý most prechádza ponad Váh do osady Rieka pod veľké jazero (obídenie jestvujúceho zosuvu nad Kľačovianskymi jazerami odklonom trasy južne od väčšieho Kľačovianskeho jazera s vedením diaľnice krátkym tunelom Malá Fatra popod Kľačoviansky meander). V rámci projektovej dokumentácie novej diaľnice D1 je uvažované aj s novou okružnou križovatkou ciest I/18 a I/70 vo východnej časti z.ú. obce. Vo výhlade je uvažované napojenie rýchlostnej cesty R3 (zelený variant) na diaľnicu D1 tiež vo východnej časti k.ú. zvanej Chmelinec. Odtiaľ by mala komunikácia smerovať na sever popri rieke Orave. Len

v rámci vydaného stavebného povolenia na diaľnicu D1 nebolo navrhnuté konštrukčné napojenie nožnej rýchlostnej cesty R3 na mimoúrovňovú križovatku Kľačovany, ktorá je súčasťou diaľničného telesa.

Cestná doprava a komunikačná sieť

• STAV

Zastavané územie centra obce Kľačovany s okolím je situované pozdĺž cesty III/018125, ktorá začína na križovatke ciest I/18 a I/70 vo východnej časti z.ú. a končí v západnej časti z.ú. križovatkou s cestou I/18. **Zastavané územie samostatnej osady Rieka** v západnej časti k.ú. **je situované pozdĺž cesty III/018096**, ktorá začína cca 70m od katastrálnej hranice s obcou Šútovo na križovatke s cestou I/18 a pokračuje smerom na SZ k mostu cez Šútovský potok, kde končí kataster obce Kľačovany. Tieto komunikácie sú napojené na dopravný koridor vyššieho významu bližšie popísaný v predchádzajúcej kapitole.

Celá dopravná sieť s dopravnými vzťahmi zabezpečuje hospodársky rozvoj obce, migráciu obyvateľov za prácou, za občianskou vybavenosťou, za službami, za rekreáciou a pod. Obec nie je koncová, ale plní úlohu prejazdnej obce vyššieho dopravného významu pre susedné obce a okresné mestá akými sú vo východnom smere Stankovany, Ružomberok v západnom smere Šútovo, Martin v severnom smere Párnica, Dolný Kubín.

Dopravné zaťaženie podľa údajov z cestnej databanky SSC z roku 2010 je ročný priemer denných intenzít (RPDI) známy na ceste I/18 - v sčítacom úseku 90158 je intenzita RPDI 21 225 vozidiel za 24 hodín v oboch smeroch. Na cestách III. triedy v katastrálnom území obce Kľačovany je možné určiť len na základe dopravného prieskumu, nakoľko celoštátne sčítanie dopravy sa na týchto úsekoch nevykonáva.

Z hľadiska dopravného významu je existujúci komunikačný skelet rozčlenený podľa funkčnej triedy v zmysle STN 736110 do štyroch skupín :

- B1 „hlavná zberná komunikácia“ prechádzajúca koridorom štátnej cesty I. triedy. Obcou prechádzajú dve. Prvá prechádza koridorom cesty I. triedy č. 18 cez spodnú časť k.ú. v smere východ na západ. Druhá tvorená koridorom cesty I. triedy č.70 začína na križovatke vo východnej časti k.ú. s cestou I/18 a pokračuje na sever popri pravom brehu rieky Orava.
- B3 „miestna zberná komunikácia“ prechádzajúca koridorom cesty III. triedy. V obci máme dve. Prvá je miestna komunikácia v koridore III/018125, zabezpečujúca napojenie centra obce s okolím na jestvujúcu štátnu cestu I.triedy č.18. Druhou je zberná komunikácia v koridore cesty III/018096 napájajúca satelitnú lokalitu v osade Rieka taktiež na jestvujúcu štátnu cestu I.triedy č.18.
- C2 „hlavná obslužná komunikácia“ resp. obslužná radiála prechádza z.ú. priamo v obci a jej prioritnou úlohou je spojenie zástavby. Až na druhom mieste je prístup a priama obsluha objektov. Začína od viacúčelovej budovy v centre obce a pokračuje na SV v dĺžke cca 390m a potom sa otočí na JV až ku svahovému násypu pod cestou I/70 (v blízkosti je bytový dom).
- C3 „miestna obslužná komunikácia“ a tých je najviac v obci, nakoľko umožňujú prístup a priamu obsluhu objektov. Nachádzajú sa predovšetkým medzi komunikáciami funkčnej triedy B3, C2.
- D3 „komunikácie pre chodcov“ kde je oddelená motorová doprava od pešej, jedná sa o chodník vedený popred bytový dom pri železničnej stanici v pokračovaní k výrobe obalov, kde je prerušený kvôli vytvoreným parkovacím miestam. Potom ešte kúsok pokračuje ku komunikácii vedenej k rušňovému depu. Ďalší chodník je vedený od pohostinstva k západnému vchodu do viacúčelovej budovy a oproti viacúčelovej budove k cintorínu
- „účelové komunikácie“ sú komunikácie nižšieho významu, ktoré sú súčasťou dopravného vybavenia pre určitý typ územia napr. v našom prípade pre chod prevádzky železničnej trate, pre čerpaciu stanicu, pre dobývací priestor a pod.
- „lesné a poľnohospodárske cesty“, ktoré zabezpečujú prepojenie obce so susednými obcami a tiež zabezpečujú prístup na poľnohospodársku pôdu a lesné pozemky

Z hľadiska technického usporiadania komunikačnej siete (šírkové usporiadanie a návrhová rýchlosť) štátne cesty č. I/18, I/70 s funkčnou triedou B1 zodpovedajú kategórii MZ 14,0/60 v zastavanom území obce, mimo z.ú. C 11,5/80. Cesty č. III/018125, III/018096 s funkčnou triedou B3 sú len v z.ú a zodpovedajú kategórii MZ 8,5(8,0)/50. Hlavná obslužná komunikácia resp. radiála s funkčnou triedou C2 zodpovedá kategórii MOK 7,5/30. Obslužné komunikácie s funkčnou triedou C3 zodpovedajú kategórii MOK 7,0/30 a MOK 3,75/30 a D3 sú verejné chodníky. V časti okolo železnice je množstvo účelových komunikácií slúžiacich predovšetkým pre chod železnice a to isté platí pre dobývací priestor. Do k.ú. smeruje tiež množstvo spevnených a nespevnených poľných ciest.

Prehľad stavu je uvedený v nasledujúcej tabuľke :

Funkčné delenie	Kategórie ciest	Popis
B1	MZ 14/60 v z.ú. resp. C 11,5/80 mimo z.ú.	Prieťah ciest I/18, I/70 celým z.ú. obce i mimo neho (dvojpruhové miestne komunikácie v šírke 14m), typ vozovky „ťažká živičná“, v z.ú. dovolená

		rýchlosť na 60km/hod, v extraviláne do 80 km/hod.
B3	MZ 8,5 (8,0)/50	Prieťah cesty III/018125 v centre obce a III/018096 v osade Rieka (dvojpruhové miestne komunikácie v šírke 8,0 až 8,5m), typ vozovky „ťažká živičná“, v z.ú. dovolená rýchlosť na 50km/hod.
C2	MOK 7,5/30	Hlavná obslužná komunikácia dvojpruhová obojsmerná s krajinami v šírke 7,5m, prechádza od viacúčelovej budovy v centre obce na SV v dĺžke cca 390m a potom sa otočí na JV až ku svahovému násypu pod cestou I/70 (v blízkosti je bytový dom).
C3	MOK 7,0/30	Miestne obslužné komunikácie dvojpruhové s krajinami v šírke 7m prechádzajúce centrom obce v smere na železničnú stanicu, ďalšia smeruje od úrovňovej križovatky s cestou III/018125 ku križovatke s cestou I/18 a odbočka k cintorínu, posledná smeruje od úrovňovej križovatky s cestou III/018125 v dolnej časti obce až popred ČOV k parku
	MOK 3,75/30	Miestne obslužné komunikácie jednopruhovú obojsmernú s krajinami v šírke 3,75m a výhybňami s obmedzením do 100, prvá smeruje od začiatku dolnej časti obce k rušňovému depu a následne k železničnej stanici, druhá na konci horného konca obce popod most na ceste I/70, tretia a štvrtá sú pred a za lesníckym bytovým domom, piata ide od križovatky s cestou III/018125 popod podjazd k športovému areálu
D3		Komunikácie pre chodcov resp. verejné chodníky – nie je ich v obci veľa, jeden je vedený popred bytový dom pri železničnej stanici v pokračovaní k výrobe obalov, kde je prerušený kvôli vytvoreným parkovacím miestam. Potom ešte kúsok pokračuje ku komunikácii vedenej k rušňovému depu. Ďalší chodník je vedený od pohostinstva k západnému vchodu do viacúčelovej budovy.

Z hľadiska umiestnenia stykových križovatiek na ceste I/18 prechádzajúcej obcou (s charakteristikou funkčnej triedy B1 - hlavná zberná komunikácia v z.ú. centra obce) je súčasný stav nasledovný (poradie označuje polohu stykovej križovatky v smere od Stankovian) :

1. prvá časť stykovej križovatky tvaru "Y" cesty I/70 Kraľovany - Dolný Kubín
 2. druhá časť stykovej križovatky tvaru "Y" cesty I/70 Kraľovany - Dolný Kubín
 3. odbočka do obce po ceste III/018125 na hornom konci obce Kraľovany
 4. výjazd pred cintorínom
 5. odbočka do centra obce cca 15 m pred areálom kancelárskych priestorov, garáží, skladov obce
 6. odbočka na dolnom konci obce pri ČS
- v osade Rieka (s charakteristikou funkčnej triedy C - hlavná zberná komunikácia mimo z.ú. obce)
7. odbočka na cestu III/018096 Šútovo

Z hľadiska umiestnenia stykových križovatiek na ceste III/018125 Kraľovany prechádzajúcej z.ú. obce (s charakteristikou funkčnej triedy B3 - miestna zberná komunikácia) je súčasný stav nasledovný (poradie označuje polohu stykovej križovatky v smere Kraľovany Horný a Dolný koniec) :

1. odbočka na cestu I/18 v hornej časti obce
2. odbočka k bytovému domu v hornej časti obce
3. odbočka pred materskou školou
4. odbočka k železničnej stanici
5. odbočka k ceste I/18 v centre obce
6. odbočka k obslužnej komunikácii vedľa ČOV
7. odbočka na cestu I/18 na dolnom konci obce

Z hľadiska umiestnenia stykových križovatiek na ceste III/018096 Kraľovany osada Rieka - Šútovo (s charakteristikou funkčnej triedy B3 - miestna zberná komunikácia) je súčasný stav nasledovný (poradie označuje polohu stykovej križovatky od cesty I/18 v osade Rieka) :

1. odbočka z cesty I/18 do osady Rieka

Ostatné príjazdy z cesty III/018096 v osade Rieka sú riešené cez účelové komunikácie či už k motorestu Rieka, k dobývacím priestorom, k veľkému a malému jazeru, k pár rodinným domom, sociálnej budove.

• NÁVRH

Doporučené riešenie rešpektuje danosti predmetného územia, zdôrazňuje potrebu rekonštruovať základný komunikačný skelet obce s dobudovaním jej vybavenosti. Z hľadiska urbanistických požiadaviek sa neuvažuje so zásadnou rekonštrukciou a prestavbou sídla, prevažuje rozšírenie a menšie zahusťovanie zástavby na miestach

prelúk. V súlade s tým sa budú jestvujúce miestne komunikácie rekonštruovať a na ne sa budú napájať novovybudované úseky. Návrh dopravy vychádza z požiadavky zabezpečenia základných dopravných vzťahov a funkcií vzhľadom na jestvujúce i rozvojové charakteristiky okolitého záujmového územia. Návrhové obdobie je súčasťou I. ETAPY - Návrhu, teda časovo cca do roku 2032.

Napojenie obce na sieť štátnych ciest je vyhovujúce s výnimkou **križovatky ciest I/18 a I/70** v blízkosti vstupu do obce zo strany od Stankovian. **Tam bude potrebné zastaralú križovátku tvaru "Y" prebudovať na vyhovujúcu okružnú križovátku.** Dôvody sú dopravné a bezpečnostné, nakoľko v blízkosti už zastaralej križovatky je ešte napojená cesta III/018125 smerujúca do centra obce Kraľovany. Samotná obec je atakovaná hlukom zo železnice (severná časť z.ú.) ako aj hlukom z ciest I/18, I/70 (oblúk z východu cez juh až na západ z.ú.). Tieto zdroje hluku sú čiastočne eliminované porastom invázných rastlín.

V návrhu počítame s novými lokalitami Dolné a Horné pole, Pri železničnej stanici, Pri urbárskom dome, ktoré sa približia k týmto zdrojom hluku ešte viac a preto navrhujeme realizáciu pasívnych protihlukových opatrení na fasádach a oknách novovybudovaných objektov ako aj výsadbu vegetačných bariér. **Po výstavbe diaľnice D1 Turany - Hubová** (jej opis je v časti kapitoly Širšie vzťahy) **je predpoklad poklesu intenzity dopravy na ceste I/18,** čo bude mať vplyv aj na existujúcu zástavbu z hľadiska hluku a exhalátov. Na plánovanej diaľnici D1 sú navrhnuté protihlukové opatrenia t.j. protihlukové steny riešené v rozsahu určenom hlukovou štúdiou. Pri riešení vyššej dopravnej siete t.j. diaľnice D1 sú ešte možné zmeny jej trasy po pripravovanej štúdii realizateľnosti a environmentálnom posúdení. S trasou rýchlostnej cesty R3 v úseku Oravský Podzámok - Dolný Kubín - Kraľovany (zelený variant V2) ako aj s modernizáciou elektrifikovanej dvojkoľajovej železničnej trate č. 180 Žilina - Košice počítame vo výhľade.

Pri zvážení vplyvov na hlukové charakteristiky ciest III/018125 a III/018096 ako aj frekventovaných miestnych komunikáciách je predpoklad, že izofóny prípustnej hladiny hluku v okolí ciest nie sú prekročené. Prípadné zníženie hladín hluku je možné dosiahnuť stavebno - technickými a dopravnými opatreniami. Jestvujúci podjazd popod železničnú trať č. 180 nie je vhodné prehlbovať (vysoká hladina podzemnej vody a následné nutné riešenie odvodnenia) a navrhujeme ho využívať pre príjazd k rušňovému depu Cargo a.s., pre peších, pre cyklistov.

Vo Výkrese verejného dopravného vybavenia č. 4.1 a 4.2 pre osadu Rieka je zakreslená diaľnica s veľkou okružnou mimoúrovňovou križovatkou na začiatku vstupu do k.ú. obce (pred Váhom zo strany od Stankovian, časť zvaná Chmelinec), v súvislosti s diaľnicou je aj navrhované prebudovanie križovatiek ciest I/18 a I/70 na okružnú, nový tunel Malá Fatra v osade Rieka pod veľkým jazerom, protihlukové steny a ostatné dopravné komunikácie a zariadenia prechádzajúce obcou.

Prehľad navrhovaných úrovňových križovatiek na ceste I/18 prechádzajúcej obcou je nasledovný :

1. nová veľká okružná mimoúrovňová križovátka s diaľnicou D1 v úrovni začiatku mosta cez Váh od Stankovian
2. nová okružná križovátka s cestou I/70 pri východnom okraji z. ú. obce

Nové križovatky na cestách III/018125 Kraľovany, III/018096 Kraľovany_osada Rieka - Šútovo nenavrhujeme.

V rámci návrhu uvažujeme v najväčšej miere s miestnymi obslužnými komunikáciami funkčnej triedy C3 plniace funkciu obslužnú s priamou obsluhou územia. Použitie týchto komunikácií v obci je kombináciou priamej väzby na sprístupnenie objektov v území a umiestnením vo vnútri obytných útvarov s vylúčením tranzitnej dopravy. Obslužné komunikácie funkčnej triedy C3 sú tvorené kategóriami podľa dopravných požiadaviek MOK 7,0/30 (dvojpruhová obojsmerná MK s krajnicami), MOK 3,75/30 (jednopruhová obojsmerná MK s krajnicami a výhybňami s obmedzením do 100 m). V menšej miere je zastúpená jedna obslužná radiála C2 a to v lokalite Dolný a Horný koniec. Zodpovedá kategórii MOK 7,5/30 (dvojpruhová obojsmerná MK s krajnicami). Zohľadniac jestvujúci systém odvodnenia sú všetky navrhované miestne komunikácie s krajnicovými úpravami t.j. bez obrubníkov. Z hľadiska kategorizácie komunikačnej siete zodpovedá diaľnica D1 kategórii D 26,5/100. Príjazd do nových lokalít v osade Rieka je cez účelové komunikácie.

Prehľad I. ETAPY_Návrh (do roku cca 2032) je uvedený v nasledujúcej tabuľke :

Funkčné delenie	Kategórie ciest	Popis
C2 C3	MOK 7,5/ 30 MOK 3,75/30	Nová veľká lokalita pre obytné územie Dolné a Horné pole umiestnená na voľných rovinatých plochách záhrad za rodinnými domami v centre obce bude sprístupnená cez obslužnú radiálu C2_MOK 7,5/30 (dvojpruhová obojsmerná komunikácia s krajnicami) vedenú z existujúcej križovatky na ceste III/018125 vedľa pohostinstva Pod Kopou rovnobežne s hranicou pozemkov do vnútra lokality v úrovni Dolné pole až po úroveň ochranného pásma cintorína. Tam sa otočí o cca 90° a smeruje naprieč trasovania pozemkov až do časti Horné pole za existujúci rodinný dom, kde sa vytvorí okruh a z neho sa jedna vetva otočí o cca 43° a kopíruje líniu telesa cesty

		I/18 až po navrhovanú plochu parkoviska pri novom cintoríne. V hornej časti je na okružnú križovatku napojená jedna obslužná jednopruhovú obojsmerná komunikácia C3_MOK 3,75/30 po hranici ochranného pásma vzdušného vedenia VN 22 kV linka č. 243. Na konci tejto komunikácie je navrhované obrátisko. Vzdušné vedenie VN 22 kV linka č. 243 bude asanovaná v časti navrhovanej lokality a uložená do zeme (zakáblovaná) v smere novej komunikácie C2.
C3	MOK 3,75/30 Parkovanie	Lokalita pre rozvoj športových plôch Pri ihrisku bude sprístupnená len po existujúcej jednopruhovej obojsmernej komunikácii vedenej popri existujúcom futbalovom ihrisku. Pri existujúcich parkoviskách je navrhovaná plocha pre nové parkoviská.
C3	MOK 3,75/30 Parkovanie	Na hornom konci obce je navrhovaná nová plocha pre výrobné územie Medzi mostmi , ktorej prízjazd bude riešený cez novú miestnu obslužnú komunikáciu C3_MOK 3,75/30 (jednopruhovú obojsmernú s výhybnou a krajinicami) napojenú na existujúcu vedenú popod most v blízkosti železničnej trate č. 180 a následne popri svahu cestného telesa cesty I/70. Na začiatku lokality sú navrhované parkovacie plochy a na konci novej komunikácie je jej rozšírenie určené pre otočenie automobilov.
C3	MOK 3,75/30	Nová menšia plocha pre obytné územie Pri železničnej stanici bude sprístupnená po novej miestnej obslužnej komunikácii C3_MOK 3,75/30 (jednopruhovú obojsmernú s výhybnou a krajinicami) vedenej severným okrajom lokality v blízkosti železničnej trate č. 180. Na konci komunikácie je navrhované jej rozšírenie slúžiace pre otočenie automobilov. Na juhom konci je jej výjazd riešený cez komunikáciu vedenú popred železničnú stanicu.
C3	MOK 7,0 / 30	Na dolnom konci obce je navrhovaná plocha pre výrobné územie Dolný koniec , pričom stredom lokality prechádza vzdušná linka VN 22 kV č. 243 s ochranným pásmom a tam navrhujeme nové parkovanie pre celú lokalitu. Prízjazd do lokality je možný po súčasnej MOK 7,0/30 vedenej popred celú lokalitu.

• VÝHLAD

Výhládové lokality sú dopravne prepojené s navrhovanými a zaraďujeme ich do II. ETAPY – Výhľadu, teda časovo obdobie do roku cca 2042. V porovnaní s návrhovými lokalitami je výhládových zámerov podstatne menej. Jedná sa o jednu lokalitu **pre obytné územie zvanú Diel** (na návrší nad železničnou traťou). Prízjazd k nej riešený cez **nový nadjazd okolo areálu meniarne spolu s rozvodňou ŽSR ponad železničnú trať č. 180** na dolnom konci obce. Takýto bezpečný prejazd na druhú stranu železničnej trate č. 180 v obci ani nie je doposiaľ vybudovaný. Pri odklone jestvujúceho vzdušného elektrického vedenia VN 22 kV liniek č. 243, 238 prechádzajúcich naprieč lokalitou Diel a následnom káblovom prevedení, je možné danú rozvojovú lokalitu lepšie využiť a efektívnejšie navrhnúť systém obslužných radiál C2 MOK 7,0/30 naprieč lokalitou (dvojpruhové obojsmerné MK s krajinicami).

Ďalším vyšším investičným zámerom riešeným vo výhlade je situovanie **rýchlostnej cesty R3 v úseku Oravský Podzámok - Dolný Kubín - Kľačany** (v príprave zelený variant V2 ako jeden z možných na úrovni technickej štúdie v koridore cesty I/70 s pripojením na navrhovanú diaľnicu D1, sieť AGR č. E77, spracovateľ Dopravoprojekt a.s. Bratislava, 05/2007) v údolí rieky Orava s napojením do diaľničnej križovatky Kľačany v časti zvanej Chmelinec. Kategória rýchlostnej cesty R3 je R 24,5/80.

Posledným zámerom riešeným v tomto období je **modernizácia železničnej trate č. 180 Košice - Žilina** pre rýchlosť $v = 160$ km/hod., pre riešenie prestavby železničnej stanice Kľačany a pre vybudovanie protihlukových opatrení medzi železničnou traťou a obytným územím prislúchajúcim k nej.

Prehľad II. ETAPY_Výhľad (do roku cca 2042) je uvedený v nasledujúcej tabuľke :

Funkčné delenie	Kategória ciest	Popis
C2	MOK 7,0/30	Jediná lokalita vo výhlade pre obytné územie Diel , umiestnená na návrší nad železničnou traťou č. 180 v mierne svahovitom teréne. Prízjazd je navrhovaný cez obslužnú radiálu C2_MOK 7,0/30 (dvojpruhová obojsmerná komunikácia s krajinicami) vedenú popred predchádzajúcu navrhovanú lokalitu v dolnej časti obce. Pred areálom meniarne a rozvodne ŽSR je navrhovaný nadjazd ponad železničnú trať č. 180, následne sleduje hranicu lesných porastov až k výhládovým plochám obytného územia. Táto obslužná radiála ide naprieč lokalitou v dvoch líniiach sledujúc vrstevnice, ktoré sa na koci spoja a rozdelia lokalitu na 3 časti. Na SZ okraji je na ukončená obrátiskom.

Hromadná doprava SAD

Hromadnú dopravu osôb zabezpečuje závod **SAD Lipt. Mikuláš a.s. prevádzka Ružomberok** cez **14 liniek diaľkových, medzištátnych a 8 prímestských**. V obci sú **2 autobusové zastávky**. Jedna je umiestnená v centre obce oproti viacúčelovej budove Kľačany_Železničná stanica a druhá je na začiatku osady Rieka Kľačany_Rieka. Poloha zastávok autobusovej premávky v zastavanom území obce zodpovedá vyhovujúcej vzdialenosti pešej dostupnosti do 500 m (5min.). V súčasnosti pri prudkom náraste automobilizácie sa zvyšuje podiel

automobilovej dopravy osôb voči doprave hromadnej. Hromadná doprava na báze autobusových prostriedkov si pri patričnom skvalitnení služieb zachová svoj rozhodujúci význam pre obsluhu územia.

Momentálne sú autobusové zastávky vo vyhovujúcom stave, **v budúcnosti bude potrebné ich postupne rekonštruovať v zmysle platnej STN a EN, pričom je potrebné projekt predložiť správcovi na vyjadrenie.**

Nemotorová doprava

Vzhľadom na blízkosť železničného dopravného uzlu je hlavný peší koridor vedený zo železničnej stanice smerom na juh do centra obce, jeho dĺžka je cca 65 m. Odtiaľ je peší chodník vedený po okraji cesty III/018125 k viacúčelovej budove k hlavnému vchodu a aj k vedľajšiemu vchodu na jej západnej strane. Na opačnej strane je chodník vedený popred bytový dom k parkovacím plochám pred zrekonštruovaným rodinným domom, kde sídli výroba obalov. Odtiaľ pokračuje v krátkom úseku ku križovatke s miestnou obslužnou komunikáciou vedenou k rušňovému depu. Posledný k cintorínu je vedený oproti viacúčelovej budove z centra obce. V osade Rieka je vytvorený chodník okolo motorestu Rieka pre vstup do objektu a na parkovacie plochy. Vedľa motorestu Rieka je predajňa syrových výrobkov a k nej je vytvorený chodník z parkovacích plôch motorestu a ešte aj z cesty I/18. Ďalší chodník je vedený za motorestom Rieka vedľa rodinných domov k parkovacím plochám a veľkému jazero. Ostatné pešie trasy k sezónnym bufetom, verejnému WC, okolo jazier sú nespevnené pešie komunikácie obmedzované prevádzkou lomu.

V návrhu doporučujeme dobudovanie min. jednostranného chodníka pre peších pri prieťahu cesty III/018125 obcou, pri významnejšej obslužnej miestnej komunikácii funkčnej triedy C2 v lokalite Dolné a Horné pole, predĺženie chodníka stredom cez novú plochu cintorína, prechod k terajšiemu podjazdu popod železničnú trať č. 180 a pokračovanie smerom hore k výhľadovej lokalite Diel. V osade Rieka popri pravej strane cesty III/018096 až k mostu cez Šútovský potok, ďalej v smeroch terajších účelových ciest, navrhovaných komunikáciách, popri brehoch veľkého jazera v spojení s malým jazierom. Vo výhľade tiež je potrebné uvažovať s chodníkmi popri obslužnej miestnej komunikácii funkčnej triedy C2 v lokalite Diel.

Cyklistické komunikácie

Cyklistické pásy označené pozdĺž ciest I/18, I/70 alebo aj ostatných spevnených komunikáciách pre motorové vozidlá prechádzajúcich k.ú. obce **samostatne vedené nie sú**. V zmysle projektovej dokumentácie Budovanie cyklotrás na území Žilinského samosprávneho kraja je potrebné zabezpečiť pre vytvorenie univerzálnej kostrovej siete územnú rezervu pre **Vážsku cyklomagistrálu** (úsek č. 5 Krpeľany – Stankovany), pre **Zázrivsko – Oravskú cyklomagistrálu** (úsek č. 47 Kraľovany – Párnica) a cyklotrasu č. 40 **Kraľovany _osada Rieka – Šútovské vodopády**.

Vážska cyklomagistrála č. 5 by začínala cestou I/18 zo smeru od Šútova, pokračovala po ceste až ku križovatke s MOK v blízkosti kostola, ďalej by sa dostávala ku križovatke s cestou III/018125 a potom popred viacúčelovú budovu až k mostu na ceste I/70, pod ktorým by prešla na nábrežie rieky Orava. Odtiaľ je uvažované s preklenutím rieky Orava pomocou vytvorenia mostnej konštrukcie pre cyklistov a chodcov upevnenej na existujúcom železničnom moste železničnej trate č. 180. Šancu na jej realizáciu môže priniesť modernizácia železničnej trate, ako súčasti siete európskej siete TEN-T.

Zázrivsko – oravská cyklomagistrála č. 47 by vytvárala kontinuitu medzi Oravou a Turcom v koridore atraktívnej úžiny rieky Orava. Cyklotrasa bude situovaná prevažne v hlavnom dopravnom priestore a na krajnici existujúcej cesty I/70. Začiatok by bol pred viacúčelovou budovou a pokračoval by po ceste III/018125 až ku križovatke s cestou I/18 a odtiaľ odbočením na cestu I/70.

Kraľovany osada Rieka – Šútovské vodopády č. 40 by slúžila pre sprístupnenie turisticky zaujímavého priestoru Šútovského vodopádu odbočkou z cesty I/18 do osady Rieka a pokračovaním po ceste III/018096 až k mostu cez Šútovský potok. Potom by sa odbočilo na miestnu obslužnú komunikáciu vedenú k vodopádom.

V návrhu riešime novú cyklotrasu Kraľovany centrum obce - osada Rieka vedenú z centra obce - z podjazdu popod železničnú trať č. 180 s odbočením doľava popri železničnej trati smerom hore k lokalite Diel v trase pôvodnej poľnej cesty, ktorá sa postupne dostáva medzi lesné porasty do strmšieho terénu. Postupne prechádza lesom a orientuje sa na západ až vyústi do osady Rieka. Odtiaľ smeruje k hornému jazierku do lokality Rieka II a dole k veľkému jazero do lokality Rieka I. Vyústenie cyklotrasy je v oboch prípadoch na cestu III/018096.

Statická doprava

Súčasný parkovacie a odstavné plochy sú sústredené predovšetkým v centre obce pred železničnou stanicou (cca 60 parkovacích miest), pred viacúčelovou budovou (cca 6 parkovacích miest), pred penziónom Rosnička (cca 8 parkovacích miest), pred výrobou obalov (cca 4 parkovacie miesta), pred skladovým objektom pre výrobu obalov (cca 8 parkovacích miest), pred obecnými službami (cca 8 parkovacích miest), pred cintorínom (cca 20 parkovacích miest) a v športovom areáli (cca 30 parkovacích miest). Spolu je v obci vytvorených cca 144 spevnených parkovacích miest.

V osade Rieka sú organizované, spevnené parkovacie miesta okolo Motocesty Rieka (cca 100 parkovacích miest). Neorganizované parkovanie prebieha počas letnej turistickej sezóny na nespevnených plochách priľahlých predovšetkým k väčšiemu jazeru, počet sa môže pohybovať v rozmedzí 50 – 70 parkovacích miest, no niekedy aj 100. Záleží to od návštevnosti, od klimatických pomerov a pod.

V návrhu nepočítame s rozširovaním existujúcich plôch pre statickú dopravu v centre obce a jeho okolí. Počítame skôr s využitím existujúcich plôch resp. hlavného dopravného priestoru miestnych komunikácií v obci. Potreby stáť v rámci nových obytných, rekreačných, výrobných plôch sa vykryjú v rámci plôch daných aktivít. V niektorých prípadoch a to v lokalite Pri ihrisku, Medzi mostmi, Pri cintoríne, Dolný koniec a v osade Rieka v lokalite Rieka I sú navrhované nové rozsiahlejšie plochy pre statickú dopravu. V osade Rieka sa práve predpokladá zmena charakteru neorganizovaného stáťia okolo veľkého a malého jazera (po ukončení ťažby) na organizované.

Pre výpočet parkovacích miest počítame s rozmermi v zmysle STN 73 6057, kde je pri kolmom stáťi pre vozidlá 1 skupiny, podskupiny 01 (malé a stredné osobné automobily 2,25 x 4,50 m až 2,40 x 4,50 m) a pre vozidlá skupiny 1, podskupiny 02 (veľké osobné automobily a karavány 2,40 x 5,30 m). Na základe týchto rozmerov počítame vo vyčlenených plochách nasledovný počet parkovacích miest : Pri ihrisku cca 36 stáťi, Medzi mostmi cca 60 stáťi, Pri cintoríne cca 40 stáťi, Dolný koniec cca 24 stáťi, Rieka I - v strednej časti cca 144 stáťi.

Ostatná doprava

Letecká ani vodná doprava nie je v riešenom území zastúpená. Rieky Váh a Orava vytvárajú dobré podmienky pre splavovanie a vodné športy.

Územím prechádza elektrifikovaná dvojkolajová **železničná trať č.180, ktorá spája Žilinu s Košicami** (číslo traťového úseku : 2601, traťová rýchlosť úseku: 100 km/hod (70 km/hod), rozchod: 1435 mm, druh trakcie : systém 3 kVjs, počet vlakov: 153 vl/24 hod zo toho pre osobnú dopravu 84 vl/24 hod.). Vedená je spodnou časťou k.ú. v smere západ – východ a tiež sleduje pravý breh Váhu až na 2 miesta. Prvé je v západnej časti, kde je umiestnený železničný tunel v dĺžke 498m a pod ním známy Kraľoviansky meander a druhé vo východnej časti, kde je vytvorené zastavané územie obce a umiestnená **železničná stanica** (dopravňa ŽST) **Kraľovany** (km 298,571, pre osobnú a nákladnú dopravu). Železničná stanica je dobre dostupná, tak pre peších ako aj automobilovú dopravu po sieti miestnych komunikácií resp. štátnych ciest. Osada Rieka s rekreačnou oblasťou okolo kraľovianskych jazier je dostupná zo železničnej zastávky Sútovo. **Vo výhľadovom období počítame s modernizáciou trate pre rýchlosť 160 km/hod., budovaním protihlukových opatrení (napr. protihlukových stien) hlavne v časti medzi traťou a priľahlým obytným územím, ďalších opatrení proti otrasom a s prestavbou železničnej stanice Kraľovany.**

Na železničnej stanici Kraľovany je možnosť nastúpiť na druhú neelektrifikovanú jednokolajovú **železničnú trať č. 181 Kraľovany – Trstená** (číslo traťového úseku: 2611, traťová rýchlosť úseku: 50 km/hod (30 km/hod), rozchod: 1435 mm, počet vlakov: 37 vl/24 hod, z toho pre osobnú dopravu 8 vl/24 hod). Trať je vedená vo východnej časti trate č. 180 odbočkou cez tunel v dĺžke 87m k ceste I/70. Potom sleduje koridor cesty takže je vedená do severnej časti k.ú. V časti pri horárni je vybudovaná zastávka Kraľovany (km 4,175). Výstavba trate bola náročná. Bolo na nej potrebné budovať násypy dosahujúce výšku až 10m, dvakrát také hlboké boli zárezy. Z hľadiska leteckej dopravy má pre obec význam **regionálne verejné letisko pre medzinárodnú dopravu situované v k.ú. obce Dolný Hričov**, okres Žilina dostupné napojením z cesty I/18. Od obce Kraľovany je vzdialené cca 56 km.

Dopravné zariadenia

V hornej časti obce medzi cestou III/018125 a hlavnou obslužnou komunikáciou je umiestnená **malá verejná čerpacia stanica Slovnafu**, ktorú tvorí jednopodlažný objekt zastrešený plytkou sedlovou strechou postavený v hornej časti obce s prízjazdom z cesty III/018125, pred ktorým je na piatich stĺpoch postavená výdajná plocha vrátane 2 stojanov zastrešená oceľovou konštrukciou s jednoduchou atikou. Príjazd k stojanom je cez 2 jazdné pruhy. V zadnej časti objektu je umiestnené sociálne zariadenie pre obsluhu a verejnosť. ČSPH je zaradená z hľadiska environmentálnych záťaží medzi sanované resp. rekultivované lokality. Momentálne je čerpacia stanica zatvorená. Na dolnom konci obce je v zrekonštruovanom rodinnom dome umiestnená autoopravovňa.

Ochranné pásma

Sú stanovené v zmysle cestného zákona podľa triedy komunikácie vzdialenosťou obojstranne od osi komunikácie a zákona o dráhach po oboch stranách obvodu dráhy :

- cesty I/18, I/70 majú ochranné pásmo 50m od osi komunikácie na každú stranu v jej extravilánovom prieťahu
- cesty III/018125 a III/018096 majú ochranné pásmo 20m od osi komunikácie na každú stranu v jej extravilánovom prieťahu
- navrhovaná diaľnica D1, vo výhľade rýchlostná cesta R3 majú ochranné pásmo 100m od osi príľahlého jazdného pásu v jej extravilánovom prieťahu
- železničné trate č. 180, 181 majú ochranné pásmo 60m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30m od vonkajšej hranice obvodu dráhy obojstranne

Výnimky povoľuje orgán spravujúci dopravný ťah.

V rámci verejného dopravného vybavenia územia ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) rešpektovať zákon č. 135/1961 o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov (zákaz činnosti v ochrannom pásme, zvláštne užívanie, umiestňovanie reklám a pod.), rešpektovať platné STN 736101, 736102, 736110, oprava č. 1 STN 736110/01

b.) rešpektovať koridor trasy cesty I/18 v trase Šútovo – Kraľovany – Stankovany, I/70 v trase križovatka s I/18 Kraľovany – Párnica, III/018125 v trase križovatka s I/18 Kraľovany – križovatka s I/18 Kraľovany, III/018096 v trase Šútovo – Kraľovany a ich ochranné pásma platiace od osi komunikácie na každú stranu v extravilánovom prietahu - 50 m (cesta I. triedy) a 20 m (cesta III. triedy)

c.) počítať s rekonštrukciou existujúcej stykovej križovatky tvaru "Y" ciest I/18 a I/70 v blízkosti vstupu do obce zo strany od Stankovian na okružnú križovatku z dôvodu dopravného a bezpečnostného

d.) zohľadniť vyššiu komunikačnú sieť prechádzajúcu k.ú. obce reprezentovanú telesom navrhovanej diaľnice D1 Turany - Hubová (vydané stavebné povolenie č. 01934/2009-SCDPK/9102, právoplatné 05/2009, rozhodnutie č. 03525/2013/C212-SCDPK/31900, 05/2013, ktoré spočíva v zmene termínu dokončenia stavby do 12/2019). Zo smeru od Stankovian je v časti obce zvanej Chmelinec navrhovaná mimoúrovňová križovatka Kraľovany a tým vyvolaná zmena trasovania cesty I/18 v predmetnom úseku, nové trasy VN 22 kV, diaľkového kábla optického a metalického, zásobovacieho vodovodného potrubia. V osade Rieka je trasa vedená popod veľké jazero (obídenie jestvujúceho zosuvu nad Kraľovianskymi jazerami odklonom trasy južne od väčšieho Kraľovianskeho jazera s vedením diaľnice krátkym tunelom Malá Fatra popod Kraľoviansky meander).

e.) vo výhlade rešpektovať zelený variant V2 rýchlostnej cesty R3 v úseku Kraľovany (navrhovaná križovatka s diaľnicou D1) - Tvrdošín (projekt v príprave, zelený variant ako jeden z možných na úrovni technickej štúdie)

f.) rešpektovať šírkové usporiadanie týchto komunikácií :

1.) mimo zastavané územie pre cestu I. triedy v kategórii C 11,5/80, pre cesty III. triedy v kategórii C 7,5/60 v zmysle STN 736101

2.) v zastavanom území pre cestu I. triedy v kategórii MZ 14/60 vo funkčnej triede B1, pre cesty III. triedy v kategórii MZ 8,5(80)/50 vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 736110

g.) na existujúcich miestnych komunikáciách :

1. kde je rozpadnutý AB kryt riešiť rekonštrukciu

2. miestne komunikácie, poľnohospodárske, lesné cesty, ktoré sú spevnené štrkovým krytom je potrebné spevniť krytom s bezprašnou úpravou

3. vybudovať parkovacie miesta najmä v nových lokalitách Pri ihrisku, Medzi mostmi, Pri cintoríne, Dolný koniec, v osade Rieka v lokalite Rieka I, podnikateľské subjekty si budú musieť zabezpečiť parkovanie a odstavovanie osobných a nákladných áut na vlastnom pozemku

h.) pri návrhu nových lokalít predovšetkým IBV v blízkosti ciest I. triedy dodržať pásmo hygienickej ochrany pred negatívnymi účinkami dopravy resp. zaviazat' investorov na vykonanie takých opatrení na stavbách, ktoré budú eliminovať tieto nežiaduce účinky. Voči správcovi ciest nebude možné uplatňovať požiadavky na realizáciu protihlukových opatrení príp. iných opatrení, pretože negatívne účinky sú v čase realizácie stavieb známe

ch.) rešpektovať stanoviská dopravcu s požiadavkou potreby otáčania a parkovania autobusov prímestskej dopravy na ploche pred železničnou stanicou, s požiadavkou doriešenia bezpečnosti cestujúcich – občanov v zmysle riešenia koridorov, prechodov, osvetlenia, vybavenia pre občanov so zdravotným postihnutím (bariéry, vodiace pruhy)

i.) viesť inžinierske siete (nové vedenia, prípojky k jestvujúcim alebo novovybudovaným objektom) mimo cestný pozemok, v zastavanom území min. 2,0 m za hranicou cestného pozemku, mimo zastavané územie za hranicou ochranného pásma. Teda nie je možné viesť inžinierske siete v telese cesty a mostných objektoch.

j.) križenie inžinierskych sietí s komunikáciou riešiť zásadne formou pretlačania, kolmo na os komunikácie, kde potrubie (káble....) bude uložené v celej šírke cesty v chráničke, ktorá bude presahovať min. 1,0 m pod niveletou vozovky

k.) pri riešení vjazdov k objektom nenarušovať odvodňovací systém cesty

l.) bezpečnosť pohybu chodcov riešiť formou budovania chodníkov (minimálne jednostranne) a taktiež pri riešení pešej dopravy rešpektovať jestvujúci prejazdny profil komunikácie

m.) prípadnú rekonštrukciu autobusových zastávok je potrebné riešiť v zmysle platných STN a EN s dobudovaním odstavných pruhov nezasahujúcich do vozovky ciest

n.) prerokovať s Leteckým úradom SR v zmysle § 30 ods. 1 písm. c) zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice, podľa písm. d.) zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje, podľa písm. a.) stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom a podľa písm. b.) stavby

a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu

o.) chrániť priestory pre železničný dopravný koridor Va hlavného magistrálneho ťahu Košice – Žilina pre modernizáciu železničnej trate vo výhlade pre rýchlosť $v = 160$ km/hod, pre návrh prestavby železničnej stanice Kraľovany a pre protihlukové steny medzi železničnou traťou a blízkym obývaným územím

p.) dodržiavať ochranné pásma železničnej trate č. 180, 181 a to 60 m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 m od vonkajšej hranice obvodu dráhy obojstranne

r.) v prípade, že stavba resp. jej časť bude situovaná do ochranného pásma dráhy (OPD) resp. do obvodu (OD) pri príprave, povoľovaní a následnom užívaní jednotlivých stavieb je nutné rešpektovať okrem iných aj ustanovenia zákona č. 513/2009 Z.z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov a to § 6 zákona o dráhach, § 102 ods. 1 písm. aa) zákona o dráhach (pôsobnosť MDVRR SR ako špeciálneho stavebného úradu), § 102 ods. 1 písm. ab) zákona o dráhach (súhlas MDVRR SR na vykonávanie činnosti v OPD)

s.) ďalšie stupne projektovej dokumentácie je potrebné spracovať v zmysle STN, EN a predložiť správcom ciest na pripomienkovanie

2.12.2 Vodné hospodárstvo

Širšie vzťahy

Zásobovanie obyvateľov pitnou vodou z verejného vodovodu zabezpečuje v zmysle zákona o obecnom zriadení obec prostredníctvom dvoch spoločností. Centrum obce a okolie spadá pod Oravskú vodárenskú spoločnosť, a.s. so sídlom v Dolnom Kubíne. Samostatná osada Rieka v západnej časti k.ú. spadá pod Turčiansku vodárenskú spoločnosť, a.s. so sídlom v Martine. Zásobovanie centra obce s okolím je cez miestny vodovod z **vodného zdroja „Pod kopou 1 až 5“** umiestneného v JV časti k.ú. v blízkosti katastrálnej hranice s obcou Stankovany. Zásobovanie osady Rieka je zo SKV Martin - po väčšinu roka je zásobovaná **z vodných zdrojov "Furandovo" a "Príslop"**. Z prameňov voda gravitačne priteká do vodojemu Šútovo. V prípade nižšej výdatnosti prameňov v Šútove je osada Rieka (ako aj obec Šútovo) zásobovaná z čerpacej stanice Ratkovo (ide o vodu čerpanú). Základné údaje o počte obyvateľov z 31.01.2016 sú 452, pričom v osade Rieka je napojených na vodovod 12 prípojok.

• STAV

Vodné zdroje a vodovodná sieť

Centrálna časť obce Kraľovany a okolie má vybudovaný verejný vodovod so **zásobovaním z podzemných vodárenských zdrojov „Pod kopou 1, 2, 3, 4, 5“**. Vodné zdroje „Pod kopou 1 až 4“ sú sústredené v spoločnom priestore zhruba 620m nad vodojemom a vodný zdroj „Pod kopou 5“ je nad vodojemom zhruba 160 m. Gravitačne je pitná voda privedená z nich do vodojemu cez privádzacie potrubie PVC DN 80mm. **Vodojem** je umiestnený v JV časti k.ú. zhruba 60m od katastrálnej hranice s obcou Stankovany a zhruba 210m nad cestou I/18. **Leží v nadmorskej výške 477 m.n.m./481 m.n.m. s objemom 2x150m³**. Z vodojemu je gravitačne vedené do obce zásobovacie potrubie LT DN 150mm, ktoré končí šachtou pri prvom rodinnom dome vedľa cesty III/018125. Odtiaľ sú vedené po obci rozvádzacie vodovodné potrubia PE DN 100mm.

Určenie definitívnych pásiem hygienickej ochrany (PHO) **vodných zdrojov „Pod kopou 1až 5“** I. a II. stupňa pre vodovod v Kraľovanoch bolo odsúhlasené rozhodnutím ONV v Dolnom Kubíne č.l. 519/1988-vod. zo dňa 02.05.1988. **PHO I. stupňa** tvorí oplotenie o výmere prameň č.1 45m x 63m = 2835m², prameň č. 2 až 5 45m x 45m = 2025m² t.j. spolu 4 860m² v lesoch osobitného určenia 558a, 558 b. **PHO II. stupňa** je vyznačené 4 tabuľami v rozsahu cca 1350m x 1250m + 1500m x 250m o výmere 168,7ha + 37,5ha = 206,2ha, ktoré tvoria lesné pozemky č.717a, 94b, 558a-d, 93a-b, 717b v LHC Párnica, LHC Ľubochňa. Ochranné pásma vodárenských zdrojov vyplývajú zo zákona č. 364/2004 Z.z. Zákon o vodách a realizujú sa stanovením pásiem hygienickej ochrany v zmysle Úpravy o základných hygienických požiadavkách. **Výdatnosť vodného zdroja za rok 2012 bola minimálna 9,5l/s, priemerná 17l/s.**

Zásobovanie osady Rieka je zo skupinového vodovodu Martin - po väčšinu roka je zásobovaná **z vodných zdrojov "Furandovo", $Q_p=1,19l/s$ a "Príslop", $Q_p=1,23l/s$** . Z prameňov voda gravitačne priteká do **vodojemu Šútovo 250m³** (umiestnený je v nadmorskej výške 521,00 m.n.m., jeho maximálna hladina je na úrovni 524,00 m.n.m. a minimálna na úrovni 520,00 m.n.m.). V prípade nižšej výdatnosti prameňov v Šútove je osada Rieka (ako aj obec Šútovo) zásobovaná z čerpacej stanice Ratkovo (ide o vodu čerpanú).

Vodovodné trasy

Trasy vodovodných potrubí sú vedené v rastlom teréne a v miestnych komunikáciách. Rozvodné potrubie okrem pitnej vody zabezpečuje aj privod vody k hydrantom, ktoré sú určené pre protipožiarnu účely. Voda pre

centrálnu časť obce s okolím je privádzaná z vodojemu gravitačne zásobovacím potrubím LT DN 150, l=980m vedeným dolu svahom k rieke Váh, kde sa cez most dostáva popod svah cesty I/18 až do úrovne skoro na koniec futbalového ihriska a odtiaľ smeruje popod cestu I/18 do armatúrnej šachty k prvému rodinnému domu vedľa cesty III/018125. Odtiaľ smerujú do obce 2 vetvy. Prvá vetva A rozvážacieho potrubia PE DN100, l=548,28m je vedená pozdĺž cesty III/018125 do šachty AŠ3 (poniže Penziónu Rosnička) a odtiaľ pokračuje PE DN100, l=415,02m ďalej popri ceste III/018125 až na koniec obce, kde prejde na druhú stranu cesty do šachty AŠ5. Z tejto šachty prechádza rozvážacie potrubie vetva A2, PE DN100, l=494,32m druhou stranou cesty III/018125 do centra obce do šachty AŠ2 vedľa bytového domu. Odtiaľ pokračuje ako vetva B, PE DN100, l=317,77m popred viacúčelovú budovu až k Pracovisku údržby železničných tratí, kde sa napája na vetvu A, PE DN100, l=191,66m smerujúcu k poslednému rodinnému domu na miestnej obslužnej komunikácii (MOK) vedenej v línii železničnej trate č.180. Od Pracoviska údržby železničných tratí vetva B, PE DN100, l=146,27m prejde na druhú stranu MOK pokračuje popred rodinné domy do šachty AŠ1 až na križovatku ciest, kde sa otočí do smeru MOK ako vetva B1, PE DN100, l=323,35m vedenej k bytovému domu a odtiaľ sa otočí do smeru MOK až k prvej šachte, kde je zaústené zásobné potrubie z vodojemu. Takto je zokruhovaná celá obec a naň sú napojené 4 rozvážacie odbočky. Prvá vedie od centra obce k Domu smútku PE DN100, l=172,02m, druhá vetva B4 od AŠ2 vedľa bytového domu k železničnej stanici, tretia vetva A1, PE DN100, l=258,33m od križovatky ciest pri sklade pre výrobu obalov cez AŠ4 k hlavnému vstupu na cintorín, štvrtá je vedená po MOK k rušňovému depu PE DN100, l=128,00m s ukončením pred podjazdom. Medzi AŠ3 a AŠ4 je nefunkčná vetva miestneho vodovodu.

V osade Rieka v západnej časti k.ú. je trasa rozvážacieho potrubia Vetva A, PVC DN 100, l=529,41m vedená z vodomernej a redukčnej šachty Rieka vedľa cesty III/018096 v obci Šútovo (cca 95 m pred mostom cez Šútovský potok), odkiaľ smeruje popri spomenutej ceste až pred bývalý autoservis vedľa cesty I/18. Na verejný vodovod je napojených 12 prípojk.

Súčasná potreba vody pre obec

Na určenie potreby vody sa do počtu obyvateľov započítavajú obyvatelia s trvalým pobytom v obci užívatelia vodu z verejného vodovodu a obyvatelia s prechodným pobytom v obci alebo v rekreačných chatách. V súčasnosti má obec 452 obyvateľov spolu s osadou Rieka.

Celková potreba vody pre stavby, objekty a činnosti bytového fondu, občianskej vybavenosti a technickej vybavenosti je uvedená vo Vyhláske MŽP SR č. 684/2006 Z.z. čiastka 261:

Centrum obce a okolie

A. Bytový fond špecifická potreby vody 1.2.- 135 l/osoba/deň (priemerný odber)

Centrum obce a okolie 410 x 135l/osoba/deň.....55 350 l/deň = 55,350 m³/deň

B. Občianska vybavenosť a technická vybavenosť 1.2 - Obec do 1000 obyvateľov 15l/osoba/deň

Občianska a technická vybavenosť – 98 zamestnancov

98 x 15l/osoba/deň.....1 470 l/deň = 1,470 m³/deň

C. Cestovný ruch – ubytovaní, ostatné - 150l/osoba/deň

Rekreačné prevádzky - 95 lôžok

95 x 150l/lôžko/deň14 250 l/deň = 14,250 m³/deň

zníženie špecifikácie potreby o 25%.....10 687 l/deň = 10,687 m³/deň

D. Školstvo

Materská škola 13 detí – priemerný odber vody 60l/deň

13 x 60l/osoba/deň.....780 l/deň = 0,780 m³/deň

E. Kultúra

Spoločenská miestnosť 50 osôb ihrisko, 60 osôb ObÚ, kultúry dom 200 osôb – priemerný odber vody 5l/deň

310 x 5l/osoba/deň.....1 550 l/deň = 1,550 m³/deň

zníženie špecifikácie potreby o 25%.....1 162 l/deň = 1,162 m³/deň

Celková potreba vody.....69 449 l/deň = 69,449 m³/deň

Na stanovenie maximálnej dennej potreby vody pre obyvateľov obce sa obec Kraľovany zaraďuje do kategórie 2.1. Obec do 1000 obyvateľov kde je súčiniteľ k_d 2,0 a súčiniteľ hodinovej nerovnomernosti k_h 1,8.

Bilancia potreby vody – súčasný stav :

Priemerná potreba vody : $Q_{dpr} = 69\,449 \text{ l/deň} = 69,449 \text{ m}^3/\text{deň} = 2\,893,707 \text{ l/hod} = 0,803 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody : $Q_{dmax} = Q_{dpr} \times k_d = 69\,449 \times 2,0 = 138,89 \text{ m}^3/\text{deň} = 5\,787,341 \text{ l/h} = 1,607 \text{ l/s}$

Max.hodinová potreba vody : $Q_{h_{max,h}} = Q_{d_{max,h}} \times k_h = 5\,787,341 \times 1,8 = 10\,417,214 \text{ l/h} = 2,890 \text{ l/s}$

Akumulácia :

Potrebná akumulácia podľa STN 63 66 50 - Vodojemy čl.14 má byť 60-100% maximálnej dennej potreby.

$Q_{d_{max}} = 138,89 \text{ m}^3/\text{deň}$

60% x $Q_{d_{max}} = 83,334 \text{ m}^3/\text{deň}$ - potrebný akumulačný priestor vodojemu (stav 2x150m³)

100% $Q_{d_{max}} = 138,89 \text{ m}^3/\text{deň}$

Potrebných 60% akumulácie vodojemu pre súčasný stav obce je $Q_{d_{max}} = 83,334 \text{ m}^3/\text{deň}$ je bilancovaný z obsahu vodojemu VDJ 2x150 m³. Rezerva je až 216,666 m³/deň, čo je viac ako 2/3 objemu vodojemu. Takže vodojem úplne v pohode zabezpečí v súčasnosti potrebné množstvo vody pre obec.

Osada Rieka

A. Bytový fond špecifická potreby vody 1.2.- Obec má v súčasnosti 452 obyvateľov

135 l/osoba/deň (priemerný odber)

Osada Rieka 42 x 135l/ osoba/deň.....5 670 l/deň = 5,670 m³/deň

C. Cestovný ruch – ubytovaní, ostatné - 150l/osoba/deň

Rekreačné prevádzky - 30 lôžok

30 x 150l/lôžko/deň4 500 l/deň = 4,500 m³/deň

zníženie špecifikácie potreby o 25%.....3 375 l/deň = 3,375 m³/deň

reštaurácia Motorest Rieka 450 l/zamestnanec/deň – 12 zamestnancov

12 x 450l/zamestnanec /deň.....5 400l/deň = 5,400 m³/deň

F. Šport

Otvorené kúpalisko 70 parkovacích miest á 2,5 návštevníka = 175 osôb – priemerný odber vody 3l/deň

175 x 3l/osoba/deň.....525 l/deň = 0,525 m³/deň

zníženie špecifikácie potreby o 25%.....393 l/deň = 0,393 m³/deň

Celková potreba vody.....14 838 l/deň = 14,838 m³/deň

Na stanovenie maximálnej dennej potreby vody pre obyvateľov obce sa osada Rieka zaraďuje do kategórie

2.1. Obec do 1000 obyvateľov kde je súčiniteľ k_d 2,0 a súčiniteľ hodinovej nerovnomernosti k_h 1,8.

Bilancia potreby vody – súčasný stav :

Priemerná potreba vody : $Q_{d_{pr}} = 14\,838 \text{ l/deň} = 14,838 \text{ m}^3/\text{deň} = 618,249 \text{ l/hod} = 0,171 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody : $Q_{d_{max}} = Q_{d_{pr}} \times k_d = 14,838 \times 2,0 = 29,676 \text{ m}^3/\text{deň} = 1\,236,555 \text{ l/h} = 0,343 \text{ l/s}$

Max.hodinová potreba vody : $Q_{h_{max,h}} = Q_{d_{max,h}} \times k_h = 1\,236,555 \times 1,8 = 2\,225,799 \text{ l/h} = 0,617 \text{ l/s}$

Akumulácia :

Potrebná akumulácia podľa STN 63 66 50 - Vodojemy čl.14 má byť 60-100% maximálnej dennej potreby.

$Q_{d_{max}} = 29,676 \text{ m}^3/\text{deň}$

60% x $Q_{d_{max}} = 17,805 \text{ m}^3/\text{deň}$ - potrebný akumulačný priestor vodojemu v obci Šútovo (stav 250 m³)

100% $Q_{d_{max}} = 29,676 \text{ m}^3/\text{deň}$

• NÁVRH

Zásobovanie navrhovaných lokalít bude rozšírením jestvujúcej vodovodnej siete. Navrhovaný vodovod lokalít okolo centra obce s okolím je v správe **Oravskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Dolný Kubín** a v osade Rieka v správe **Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Martin**. Návrhové obdobie je súčasťou I. ETAPY - Návrhu, teda časovo cca do roku 2032.

Pre rozvoj centra obce s okolím je v plnej miere postačujúci vodný zdroj "Pod kopu 1 až 5" s minimálnou výdatnosťou v roku 2012 $Q_{min} = 9,5 \text{ l/s}$. Predpokladáme, že v roku 2013 bola výdatnosť podobná, ak nie ešte lepšia. Odtiaľ voda gravitačne priteká do vodojemu s dostatočným objemom 2x150 m³. Je umiestnený v nadmorskej výške 477 m.n.m./481 m.n.m. v JV časti k.ú. zhruba 60m od katastrálnej hranice s obcou Stankovany a zhruba 210m nad cestou I18.

Pre osadu Rieka platí niečo podobné, nakoľko je osada i susedná obec Šútovo napojená na SKV Martin a po väčšinu roka je zásobovaná z vodných zdrojov "Furandovo", $Q_9 = 1,19 \text{ l/s}$ a "Príslop", $Q_p = 1,23 \text{ l/s}$, k.ú. Z týchto prameňov voda gravitačne priteká do vodojemu Šútovo 250m³ (umiestnený je v nadmorskej výške 521,00 m.n.m., jeho maximálna hladina je na úrovni 524,00 m.n.m. a minimálna na úrovni 520,00 m.n.m.). V prípade nižšej

výdatnosti prameňov v Šútove je osada Rieka (ako aj obec Šútovo) zásobovaná z čerpacej stanice Ratkovo (ide o vodu čerpanú).

V návrhu predpokladáme 100% zásobovanie obyvateľstva, občianskej vybavenosti, rekreačných a výrobných zariadení v obci. Nové potrubia z jednotlivých lokalít sa napoja na existujúce, ktoré sú súčasťou vodovodného systému rozvážacích a zásobovacích radov. Súčasný stav v počte obyvateľov obce je 452.

Nové potrubia budú z HDPE tlakových rúr, PE110, tlaková rada PN 10. Tvarovky a armatúry budú liatinové, prírubové PN10. Uloženie potrubia bude v zelených plochách pozdĺž komunikácií, alebo na kraji komunikácií. Vodovodné potrubie bude zabezpečovať potrebu pitnej vody pre obyvateľov a požiaru potrebu. Na vetvách budú osadené požiarne nadzemné hydranty, armatúrne šachty.

Jednotlivé nové objekty v navrhovaných lokalitách budú na vodovodnú sieť pripojené vodovodnými prípojkami DN 25 (rodinné domy), DN 50 (HDPE 63x3,8, bytové domy). Meranie spotreby vody bude vo vodomerných šachtách osadených 1m za oplotením na súkromných pozemkoch.

V rámci navrhovanej trasy diaľnice D1 Turany – Hubová sa počíta s prekládkou zásobovacieho potrubia LT DN150, I = 358m v časti pod vodojemom (vedľa TS1 Kľačany – Vykryvač) až k mostu cez rieku Váh. Na navrhovanom potrubí budú osadené 3 chráničky OC DN 400 a 4 armatúrne šachty. Ďalej sa počíta s posunutím potrubia PVC DN 100, I = 32,9m v časti pod navrhovaným diaľničným telesom.

Rozvod je znázornený v grafickej časti vo výkreseoch č. 5.1, 5.2 (osada Rieka) – Výkres riešenia verejného technického vybavenia – návrh koncepcie riešenia vodného hospodárstva.

Zoznam navrhovaných lokalít v rámci I. ETAPY Návrh (do obdobia roku cca 2032) je nasledovný :

- 3 navrhované lokality pre obytné územie - Dolné a Horné pole, Pri železničnej stanici, Pri urbárskom dome, nárast v počte obyvateľov o $280 + 21 + 32 = 333$
- 3 lokality pre rekreačné územie - Pri ihrisku (rozšírenie športových plôch, parkovanie), Rieka I (OV - obchod, služby na dvoch miestach, ubytovanie 50 lôžok, športové plochy, parkovanie), Rieka II (15 chatiek cca 60 lôžok), kapacita $50 + 60 = 110$ lôžok
- 4 lokality pre výrobné územie - Medzi mostmi, Dolný koniec, Faunex I (vydané stavebné povolenie 06/2015), Faunex II

Bilancia potreby vody

Výpočet je prevedený podľa Vyhlášky 684/2006 Z.z., čiastka 261 – Celková potreba vody pre stavby, objekty a činnosti bytového fondu, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti. Uvedené údaje o náraste počtu obyvateľov, kapacitách v ubytovacích objektoch, počte zamestnancov v navrhovaných zariadeniach občianskej vybavenosti, podnikateľských aktivitách bude potrebné upresniť pri spracovaní nasledujúcich stupňov ÚPD.

Výpočet :

a.) 333 obyv. x 135 l/os.....	44 955 l/deň
b.) 110 lôžok x 150 l/os + 45 os x 40 l/s	2 060 l/deň
2 miesta OV (obchod, služby) 2 x 20 os. x 40 l/os.....	1 600 l/deň
c.) priemyselná zóna spolu.....	8 000 l/deň
Celková potreba vody.....	56 615 l/deň
- z toho centrum obce a okolie.....	49 955 l/deň (vodojem v obci)
- z toho osada Rieka.....	6 660 l/deň (vodojem v obci Šútovo)

Centrum obce a okolie

Priemerná denná potreba vody : $Q_{d,pr} = 49\,955 \text{ l/deň} = 49\,955 \text{ m}^3/\text{deň} = 2\,081,53 \text{ l/hod} = 0,58 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody : $Q_{d,max} = Q_{d,pr} \times 2,0 = 49\,955 \text{ m}^3/\text{deň} \times 2,0 = 99\,910 \text{ m}^3/\text{deň} = 4\,162,92 \text{ l/hod} = 1,15 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody : $Q_{h,max,h} = Q_{d,max,h} \times 1,8 = 4\,162,92 \text{ l/hod} \times 1,8 = 7\,493,26 \text{ l/hod} = 2,08 \text{ l/s}$

Celoročná potreba vody : $Q_r = Q_{pr} \times 365 = 49\,955 \text{ m}^3/\text{deň} \times 365 = 18\,233,58 \text{ m}^3/\text{rok}$

Akumulácia :

Potrebná akumulácia podľa STN 63 66 50 - Vodojemy čl.14 má byť 60-100% maximálnej dennej potreby.

$Q_{d,max} = 99\,910 \text{ m}^3/\text{deň}$

60% $Q_{d,max} = 59\,946 \text{ m}^3/\text{deň}$ (potrebný akumulačný priestor vodojemu)

100% $Q_{d,max} = 99\,910 \text{ m}^3/\text{deň}$

Potrebný objem akumulačného priestoru vodojemu vychádza zo 60% $Q_{d,max}$ určeného pre návrh spolu so súčasným stavom. Vodojem má objem $2 \times 150 \text{ m}^3$.

Stav.....60% $Q_{d,max} = 83\,334 \text{ m}^3/\text{deň}$

Návrh.....60% $Q_{d,max} = 59\,946 \text{ m}^3/\text{deň}$

Spolu.....143,280 $\text{m}^3/\text{deň}$ t.j. zaokrúhlene **143 $\text{m}^3/\text{deň}$**

Pre ďalší rozvoj obce nie je potrebné zrekonštruovať(navyšovať) akumulčný priestor vodojemu.

Osada Rieka

Priemerná denná potreba vody : $Q_{d,pr} = 6\,660 \text{ l/deň} = 6\,660 \text{ m}^3/\text{deň} = 277,51 \text{ l/hod} = 0,08 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody : $Q_{d,max} = Q_{d,pr} \times 2,0 = 6\,660 \text{ m}^3/\text{deň} \times 2,0 = 13\,320 \text{ m}^3/\text{deň} = 555,00 \text{ l/hod} = 0,15 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody : $Q_{h,max,h} = Q_{d,max,h} \times 1,8 = 555,00 \text{ l/hod} \times 1,8 = 999,00 \text{ l/hod} = 0,28 \text{ l/s}$

Celoročná potreba vody : $Q_r = Q_{pr} \times 365 = 6\,660 \text{ m}^3/\text{deň} \times 365 = 2\,430,90 \text{ m}^3/\text{rok}$

Akumulácia :

Potrebná akumulácia podľa STN 63 66 50 - Vodojemy čl.14 má byť 60-100% maximálnej dennej potreby.

$Q_{d,max} = 13\,320 \text{ m}^3/\text{deň}$

60% $Q_{d,max} = 7\,992 \text{ m}^3/\text{deň}$ (potrebný akumulčný priestor vodojemu)

100% $Q_{d,max} = 13\,320 \text{ m}^3/\text{deň}$

Potrebný objem akumulčného priestoru vodojemu vychádza zo 60% $Q_{d,max}$ určeného pre návrh spolu so súčasným stavom. Vodojem v k.ú. Šútovo má objem 250 m^3 .

Stav.....60% $Q_{d,max} = 17\,805 \text{ m}^3/\text{deň}$

Návrh.....60% $Q_{d,max} = 7\,992 \text{ m}^3/\text{deň}$

Spolu.....25,797 $\text{m}^3/\text{deň}$ t.j. zaokrúhlene **26 $\text{m}^3/\text{deň}$**

Pre ďalší rozvoj osady Rieka nie je potrebné zrekonštruovať(navyšovať) akumulčný priestor vodojemu v k.ú. Šútovo.

• VÝHLAD

Vo výhlade v rámci II. ETAPY - teda časovo do obdobia cca 2042 počítame s **jednou lokalitou určenou pre obytné územie nazvanú Diel** (61 RD x 3,5 obyv. = 214 obyvateľov). Z hľadiska konfigurácie terénu nie je možné zásobovať túto lokalitu z vybudovanej verejnej vodovodnej siete, ktorá spadá do I. tlakového pásma. Zásobovanie vodou bude preto riešené vytvorením II. tlakového pásma (0,25 - 0,70 MPa) so samostatnou akumuláciou vody vo vodojeme. Jedná sa o lokalitu umiestnenú na návrší nad železničnou traťou č. 180. Vodovodná sieť medzi jednotlivými tlakovými pásmami bude potrebovať na zabezpečenie svojej činnosti **čerpaciu stanicu**, ktorá zabezpečí požadovaný pretlak v potrubí smerujúcom do nového vodojemu. Umiestnená bude v dolnej časti obce oproti ČOV (úroveň cca 432 m.n.m.). Odtiaľ bude vedené výtlačné potrubie HDPE DN 110 v smere vzdušného vedenia VN 22kV linka č. 243 na horný SZ okraj lokality do vodomernej šachty pre danú lokalitu a do priestoru samostatnej akumulácie vody - **zásobného vodojemu o objeme $1 \times 50 \text{ m}^3$** (432 m.n.m. / 490 m.n.m.), dĺžka 362 m. Z neho budú vedené 2 rozvážacie vodovodné vetvy HDPE DN 110 do celej lokality vzájomne zokruhované, dĺžka potrubia 928 m.

S touto plochou počítame v tom v prípade, keď už všetky navrhované plochy budú zrealizované a výstavba bude pokračovať ďalej.

Bilancia potreby vody

Výpočet je prevedený podľa Vyhlášky 684/2006 Z.z., čiastka 261 – Celková potreba vody pre stavby, objekty a činnosti bytového fondu, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti. Uvedené údaje o náraste počtu obyvateľov, kapacitách v ubytovacích objektoch, počte zamestnancov v navrhovaných zariadeniach občianskej vybavenosti, podnikateľských aktivitách bude potrebné upresniť pri spracovaní nasledujúcich stupňov ÚPD.

Výpočet :

a.) 214 obyv. x 135 l/os.....28 890 l/deň

Celková potreba vody.....28 890 l/deň

Priemerná denná potreba vody : $Q_{d,pr} = 28\,890 \text{ l/deň} = 28\,890 \text{ m}^3/\text{deň} = 1\,203,75 \text{ l/hod} = 0,22 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody : $Q_{d,max} = Q_{d,pr} \times 2,0 = 28\,890 \text{ m}^3/\text{deň} \times 2,0 = 57\,780 \text{ m}^3/\text{deň} = 2\,407,50 \text{ l/hod} = 0,67 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody : $Q_{h,max,h} = Q_{d,max,h} \times 1,8 = 2\,407,50 \text{ l/hod} \times 1,8 = 4\,333,50 \text{ l/hod} = 1,20 \text{ l/s}$

Celoročná potreba vody : $Q_r = Q_{pr} \times 365 = 28\,890 \text{ m}^3/\text{deň} \times 365 = 10\,544,85 \text{ m}^3/\text{rok}$

Akumulácia :

Potrebná akumulácia podľa STN 63 66 50 - Vodojemy čl.14 má byť 60-100% maximálnej dennej potreby.

$Q_{d,max} = 57\,780 \text{ m}^3/\text{deň}$

60% $Q_{d,max} = 34\,668 \text{ m}^3/\text{deň}$ (potrebný akumulčný priestor vodojemu pre lokalitu Diel)

100% $Q_{d,max} = 57\,780 \text{ m}^3/\text{deň}$

Potrebný objem akumuláčného priestoru vodojemu pre lokalitu Diel vychádza zo 60% Q_{dmax} a preto je vo výhlade riešený vodojem o objeme $1 \times 50 m^3$.

ODKANALIZOVANIE A ČISTENIE ODPADOVÝCH VÔD

• STAV

Centrálna časť obce Kral'ovany a okolie je čiastočne odkanalizovaná. Osada Rieka v západnej časti k.ú. nie je. Pre riešenie odkanalizovania centrálnej časti obce s okolím bol spracovaný projekt projekciou Vajzer, Ing. Vajzer Vladimír, Dolný Kubín, 09/2008 – **Kanalizácia a ČOV, Kral'ovany, 1. etapa**. Na základe neho bolo vydané rozhodnutie ObÚ ŽP v DK, list č. 2009/00483/SIM, zo dňa 22.01.2009 s povolením na uskutočnenie vodnej stavby: SO 01 Kanalizácia splašková – etapa „Ta“, SO 02 ČOV – la. etapa, SO 03 Odpad ČOV – la. etapa, SO 05 Oplotenie ČOV – la. etapa, SO 01 Kanalizácia splašková – etapa „Tb“. Stavba sa mala realizovať na pozemkoch parc. KN „E“ č. 193/1, 1/3, 1/2, 715/1, 1000, KN „C“ č. 161/1, 158/1, 464. Zrealizovanie odkanalizovania s povolením o užívaní stavby – kolaudačným rozhodnutím bolo vydané ObÚ ŽP, DK listom č. A/2012/00992/SIM, zo dňa 15.10.2012 na SO 01 Kanalizácia splašková – etapa „Ta“, SO 02 ČOV – la. etapa, SO 03 Odpad ČOV – la. etapa, SO 05 Oplotenie ČOV – la. etapa, SO 01 Kanalizácia splašková – etapa „Tb“. Zrealizované boli nasledovné stavebné objekty : SO 01 – etapa „Ta“, stoka A, PVC DN 300, l = 644,65 m, SO 01 – etapa „Tb“, zberač „B“, PVC DN 300, l = 52,61 m napojený na stoku A, SO 02 ČOV AS-ANAcComb 500 EO – I etapa s čerpacou stanicou, SO 03 Odpad z ČOV – la. etapa, SO 05 Oplotenie ČOV – la. etapa., železničná stanica Kral'ovany je už tiež napojená na splaškovú kanalizáciu. Ostatné vetvy bližšie popísané v časti Návrh neboli zrealizované.

Pre osadu Rieka nebol spracovaný doposiaľ žiaden samostatný projekt, ktorý by riešil odkanalizovanie tejto časti obce. Zatiaľ bol vypracovaný projekt pre územné rozhodnutie „Šútovo – kanalizácia“, projekcia SVS s.r.o., Vrútky, 02/2013, kde je riešené spoločné odkanalizovanie obce Šútovo, Ratkovo, s napojením na kanalizáciu v obci Krpeľany. Odtiaľ sú splaškové vody odvedené do ČOV Vrútky (veľkosť do 100 000 EO). Na základe tohto projektu bolo vydané verejnou vyhláškou rozhodnutie stavebným úradom v Turanoch (list č. OÚ-1912/2012, zo dňa 20.02.2013) o umiestnení stavby „Šútovo – kanalizácia“, ktorá pozostáva z nasledovných objektov : SO 01 Hlavný zberač „A“ Krpeľany – Ratkovo, SO 02 Vedľajšie zberače Krpeľany – Ratkovo, SO 03 Čerpacia stanica Šútovo (na začiatku obce, parc.č. KN 1793/1), SO 04 Výtlač z čerpacej stanice Šútovo, SO 05 NN prípojka k ČS Šútovo, SO 06 Hlavný zberač „B“ Šútovo, SO 07 Vedľajšie zberače Šútovo. Bod napojenia na jestvujúcu kanalizáciu je za traťou ŽSR v obci Krpeľany. Odtiaľ smeruje do obce Ratkovo. Na konci obce je navrhované gravitačné splaškové potrubie celej obce, na ktoré je napojené výtlačné potrubie z ČS na začiatku obce Šútovo. Na ČS Šútovo je napojený hlavný kanalizačný zberač obce s vedľajšími zberačmi.

Trasy splaškovej kanalizácie

Na základe projektu **Kanalizácia a ČOV, Kral'ovany I. etapa** bola v obci zrealizovaná pomerne dlhá gravitačná kanalizačná Stoka A, PVC DN 300, l = 644,65 m vedená stredom línie cesty III/018125 z ČOV na dolnom konci obce poniže čerpacej stanice Povodia Váhu až pred viacúčelovú budovu, kde sídli aj obecný úrad. Odbočka z nej resp. Zberač B, DN 300, l = 52,61 m od budovy skladov smerom ku koncu areálu, kde sú objekty slúžiacie kancelárskym priestorom, garážom a skladom pre obec. Bola zároveň vybudovaná na konci obce ČOV s oplotením a odvedením odpadu z nej (cez miestny jarok vyústený do rúrového priespuhu popod štátnu cestu a následne s vyústením do rieky Váh) spolu s čerpacou stanicou pred ňou. ŽST Kral'ovany je už napojená na splaškovú kanalizáciu.

ČOV pozostáva z biologickej linky typu AS-ANAcComb 500 EO teda pre 500 pripojených ekvivalentných obyvateľov. Jedná sa o celoplastovú čistiareň odpadových vôd s anaeróbnou aeróbnou časťou čistenia odpadových vôd, ktorá patrí svojim princípom, konštrukciou a veľkosťou do kategórie mechanicko – biologických ČOV. Odpadová voda je gravitačne privádzaná kanalizáciou do čerpacej šachty. Z čerpacej šachty je prečerpávaná do primárnej usadzovacej nádrže, ktorá slúži k mechanickému predčisteniu odpadových vôd a zároveň aj ako kalojem.

Základné technické a mechanické parametre ČOV :

Popis	AS-ANAcComb 500
EQ	470-530
Q_d (m ³ /deň)	75
Q_s (kg BSK ₅ /deň)	30
objem usadzovacieho priestoru-vstupná časť (m ³)	20
objem usadzovacieho priestoru-anaeróbna časť (m ³)	20
objem anaeróbného reaktoru (m ³)	26
objem aeračnej časti (m ³)	25
objem dosadzovacej nádrže (m ³)	24
dĺžka x šírka x výška (mm)	8 500 x 5 320 x 3 040

prikon Pi (kW)	5,4
hmotnosť (kg)	6 700 (v 3 častiach)

Výrobca ČOV garantuje pri dodržaní schváleného prevádzkového poriadku obsluhou nasledovné parametre vyčistenej odpadovej vody v súlade s Nariadením vlády SR č. 491/2002 Zb. zo 17. júla 2002, ktorými sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd :

CHSK.....do 90 mg/l
BSK₅.....do 25 mg/l
NL.....do 25 mg/l

Dažďová kanalizácia

Odvádzanie dažďových a splaškových vôd je potrebné vždy riešiť samostatne. Pre odvádzanie povrchových vôd sú v obci vybudované spevnené aj nespevnené rigoly pozdĺž miestnych komunikácií. Nespevnené sú riešené povrchovo a spevnené sú riešené povrchovo aj v podzemí a v niektorých častiach obce sú vybudované uličné vpuste spojené potrubným systémom vyústeným do vsakovania.

Limitné hodnoty pre vypúšťanie do vodných tokov stanovuje Nariadenie vlády SR č.296/2005 Z.z. a ostatné požiadavky musia byť v súlade s čistením vôd v zmysle zákona č. 364/2004 o vodách Z.z. V rámci odvádzania dažďových vôd je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie povrchového odtoku v území tak, aby odtok z daného územia do recipientu nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou prípadnej navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.)

Bilancia splaškových a dažďových vôd

Množstvo splaškových odpadných vôd je totožné s množstvom potreby pitnej vody - pre centrum obce a okolie je to **69,449 m³/deň** a pre osadu Rieka je to **14,838 m³/deň**. Množstvo dažďových vôd je dané normou STN 756101. Vybudovaním kanalizačných zberačov a prípojok v celej obci sa znečisťovanie rieky Váh a jej prítokov odstráni v plnej miere, nakoľko hlavným cieľom projektu splaškovej kanalizácie je odstrániť, alebo minimalizovať znečistenie riek, potokov a podzemných vôd v príľahlej oblasti.

• NÁVRH

Pre odkanalizovanie obce Kraľovany navrhujeme pokračovať v realizácii oboch projektov, ktoré už boli pre obec spracované. Z prvého projektu z projekcie Vajzer, Ing. Vajzer Vladimír, Dolný Kubín, 09/2008 – **Kanalizácia a ČOV, Kraľovany, 1. etapa** o budovanie nasledovných vetiev : pokračovanie zberača B k cintorínu PVC DN 300, l = 203,90 m, na dolnom konci oproti ČOV zberač „C“ PVC DN 200, l = 197 m, prípojka P3 k stavadlu 2 PVC DN 160, l = 73 m. Ďalej bolo počítané aj s pripojením objektu spoločnosti Cargo Slovakia, a.s., ktoré nie je možné pripojiť gravitačným spôsobom pre značné hĺbky potrubí pod terénom, ale tlakovým spôsobom výstavbou vhodne umiestnenej čerpacej stanice.

Na základe druhého projektu pre centrálnu časť obce s okolím (projekcia Ing. Ján Šmál, Banská Bystrica, 02/2010) – **Kanalizácia a ČOV, Kraľovany – 2. etapa** bolo vydané rozhodnutie ObÚ ŽP, DK, list č. A/2011/00935/SIM, zo dňa 08.12.2011, ktoré povoľuje uskutočnenie predmetnej vodnej stavby pre nasledovné stavebné objekty :

- SO 01 Zberač „A“ začína napojením na jestvujúcu splaškovú kanalizáciu v šachte pred obecným úradom, DN 300, l = 500. Stoka „A1“ začína odbočením zo zberača „A“ v šachte Š9, križuje miestnu komunikáciu, DN 300, l = 152 m. Stoka „A1-1“ začína odbočením v šachte Š15, DN 300, l = 47 m.

- SO 02 Zberač „B“ začína napojením na jestvujúcu kanalizačnú šachtu pre obecným úradom. Trasa križuje cestu III/018125 prekopaním komunikácie, DN 300, l = 404 m až za prvý RD na začiatku obce. Stoka „B1“ začína odbočením zo zberača „B“ v šachte Š20 vpravo (peší tah k cintorínu), DN 300, l = 100 m. Stoka „B2“ začína odbočením zo zberača „B“ (na začiatku obce) v šachte Š29, križuje štátnu cestu III/018125 prekopaním, DN 300, l = 94 m

- SO 03 Čerpacia stanica bude umiestnená pri sociálnej budove na futbalovom ihrisku odkiaľ pôjde výtlačné potrubie popri ihrisku až k podjazdu popod cestu I/18 s napojením na stoku „B2“, DN 90, l = 238 m

Doposiaľ chýbajúce odkanalizovanie osady Rieka bude v návrhu riešené napojením na kanalizačné vetvy v obci Šútovo. Časť obce Šútovo ležiaca pri katastrálnej hranici spolu s osadou Rieka nie je riešená novým projektom pre územné rozhodnutie - „Šútovo – kanalizácia“, projekcia SVS s.r.o., Vrútky, 02/2013. (bližší popis je v kap. "Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd - Stav"). Preto do budúcnosti bude vhodné prepojiť aj túto časť obce spolu s osadou Rieka a vytvoriť tak ucelený systém odkanalizovania s odvedením splaškových vôd celej oblasti do ČOV Vrútky.

Nové kanalizačné vetvy sú navrhované zväčša vedené v dopravnom priestore prípadne okrajom navrhovanej zástavby z PP DN 300. Kanalizačné prípojky sú z PVC DN 150 príp. z lepšieho materiálu PP DN 150. **Splašková**

a dažďová kanalizácia bude riešená samostatne. Kanalizačné šachty na stokovej sieti budú vybudované v maximálnej vzdialenosti 50m. Šachty budú spĺňať funkciu revízných, sŕtokových a lomových šacht. Zoznam navrhovaných lokalít je v návrhu vodovodnej siete.

Produkcia odpadových vôd v rámci I. ETAPY_Návrhu (do obdobia roku 2032) je nasledovná :

Centrum obce a okolie

Priemerná denná potreba vody : $Q_{d.pr.} = 49\,955 \text{ l/deň} = 49,955 \text{ m}^3/\text{deň} = 2\,081,53 \text{ l/hod} = 0,58 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody : $Q_{d.max.} = Q_{d.pr.} \times 2,0 = 49,955 \text{ m}^3/\text{deň} \times 2,0 = 99,910 \text{ m}^3/\text{deň} = 4\,162,92 \text{ l/hod} = 1,15 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody : $Q_{h.max.h} = Q_{d.max.h} \times 1,8 = 4\,162,92 \text{ l/hod} \times 1,8 = 7\,493,26 \text{ l/hod} = 2,08 \text{ l/s}$

Celoročná potreba vody : $Q_r = Q_{d.pr.} \times 365 = 49,955 \text{ m}^3/\text{deň} \times 365 = 18\,233,58 \text{ m}^3/\text{rok}$

Osada Rieka

Priemerná denná potreba vody : $Q_{d.pr.} = 6\,660 \text{ l/deň} = 6,660 \text{ m}^3/\text{deň} = 277,51 \text{ l/hod} = 0,08 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody : $Q_{d.max.} = Q_{d.pr.} \times 2,0 = 6,660 \text{ m}^3/\text{deň} \times 2,0 = 13,320 \text{ m}^3/\text{deň} = 555,00 \text{ l/hod} = 0,15 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody : $Q_{h.max.h} = Q_{d.max.h} \times 1,8 = 555,00 \text{ l/hod} \times 1,8 = 999,00 \text{ l/hod} = 0,28 \text{ l/s}$

Celoročná potreba vody : $Q_r = Q_{d.pr.} \times 365 = 6,660 \text{ m}^3/\text{deň} \times 365 = 2\,430,90 \text{ m}^3/\text{rok}$

Výpočet množstva znečistenia

Pri výpočte bol zvolený celkový počet pripojených obyvateľov (Stav + Návrh), počet OV, počet lôžok v zmysle zoznamu navrhovaných lokalít v rámci I. ETAPY_Návrhu (do obdobia roku cca 2032) rozpísaných v kapitole vodovodná sieť v obci. Odpadové vody sú riešené ako splaškové.

Centrum obce a okolie

Počet ekvivalentných obyvateľov / EO / pri $q = 150 \text{ l/os.d}$

$EO = O_d : q = (69\,449 + 49\,955) : 150 = 796,0$

Celková produkcia znečistenia / C / pri $c = 60 \text{ g/EO.d}$

$C = EO \cdot c = 796,0 \cdot 60 = 47\,760 \text{ kg/d}$ / v BSK₅ /

$NL = 796,0 \cdot 70 \text{ g/EO.d} = 55\,720 \text{ NL/d}$

$CHSK = 796,0 \cdot 120 \text{ g/EO.d} = 95\,520 \text{ CHSK/d}$

Osada Rieka

Počet ekvivalentných obyvateľov / EO / pri $q = 150 \text{ l/os.d}$

$EO = O_d : q = (14\,838 + 6\,660) : 150 = 143,32$

Celková produkcia znečistenia / C / pri $c = 60 \text{ g/EO.d}$

$C = EO \cdot c = 143,32 \cdot 60 = 8\,599 \text{ kg/d}$ / v BSK₅ /

$NL = 143,32 \cdot 70 \text{ g/EO.d} = 10\,032 \text{ NL/d}$

$CHSK = 143,32 \cdot 120 \text{ g/EO.d} = 17\,198 \text{ CHSK/d}$

V zmysle spracovaných projektov spolu s navrhovanými lokalitami a následného kompletného zrealizovania splaškového potrubia **bude odkanalizované celé centrum obce s okolím do vlastnej ČOV** na dolnom konci obce (kapacita súčasného stavu do 500 EO sa zvýši o typový rad do 300 EO).

V osade Rieka bude pre lokalitu Faunex I v zmysle vydaného stavebného povolenia č. 118/2015/178 zo dňa 29.06.2015 dočasne vybudovaná vlastná ČOV s vyústením cez sŕtokovú kanalizačnú šachtu do recipientu, ktorým je Šŕtokový potok. Dažďové vody budú tiež z tejto lokality dočasne odvádzané cez sŕtokovú kanalizačnú šachtu do spomenutého recipientu. Do budúca však navrhujeme prepojiť celú osadu Rieka s kanalizačným systémom susednej obce Šŕtokovo a vytvoriť tak ucelený systém odkanalizovania s **odvedením splaškových vôd do ČOV Vrútky** (kapacita do 100 000 EO).

• VÝHLAD

Vo výhlade v rámci II. ETAPY - teda časovo do obdobia cca 2042 počítame s **jednou lokalitou určenou pre obytné územie nazvanú Diel** (61 RD x 3,5 byv. = 214 obyvateľov), pre ktorú uvažujeme s odvádzaním splaškových vôd do ČOV na dolnom konci obce. Produkcia odpadových vôd pre ňu bude nasledovná :

Priemerná denná potreba vody : $Q_{d.pr.} = 28\,890 \text{ l/deň} = 28,890 \text{ m}^3/\text{deň} = 1\,203,75 \text{ l/hod} = 0,22 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody : $Q_{d.max.} = Q_{d.pr.} \times 2,0 = 28,890 \text{ m}^3/\text{deň} \times 2,0 = 57,780 \text{ m}^3/\text{deň} = 2\,407,50 \text{ l/hod} = 0,67 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody : $Q_{h.max.h} = Q_{d.max.h} \times 1,8 = 2\,407,50 \text{ l/hod} \times 1,8 = 4\,333,50 \text{ l/hod} = 1,20 \text{ l/s}$

Celoročná potreba vody : $Q_r = Q_{d.pr.} \times 365 = 28,890 \text{ m}^3/\text{deň} \times 365 = 10\,544,85 \text{ m}^3/\text{rok}$

Výpočet množstva znečistenia

Pri výpočte bol zvolený celkový počet pripojených obyvateľov (Stav + Návrh + Výhľad), počet OV, počet lôžok v zmysle zoznamu navrhovaných i jednej výhľadovej lokality rozpísaných v kapitole vodovodná sieť v centre obce spolu s okolím. Odpadové vody sú riešené ako splaškové. V osade Rieka sa vo výhľade výpočet množstva znečistenia nezmenil oproti I. ETAPE_Návrhu.

Centrum obce a okolie

Počet ekvivalentných obyvateľov / EO / pri $q = 150 \text{ l/os.d}$

$EO = O_d : q = (69\,449 + 49\,955 + 28\,890) : 150 = 988,63$

Celková produkcia znečistenia / C / pri $c = 60 \text{ g/EO.d}$

$C = EO \cdot c = 988,63 \cdot 60 = 59,318 \text{ kg/d}$ / v BSK₅ /

$NL = 988,63 \cdot 70 \text{ g/EO}_d = 69,204 \text{ NL/d}$

$CHSK = 988,63 \cdot 120 \text{ g/EO}_d = 118,636 \text{ CHSK/d}$

V zmysle spracovaných projektov spolu s navrhovanými a jednou výhľadovou lokalitou bude **odkanalizovaná celá obec do vlastnej ČOV na dolnom konci obce** (kapacita súčasného stavu do 500 EO sa zvýši o typový rad do 300 EO v návrhu a vo výhľade sa ešte zvýši o typový rad do 200 EO).

Ochranné pásmo vodovodu, kanalizácie

Pásmom ochrany verejného vodovodu a kanalizácie sa rozumie priestor v ich bezprostrednej blízkosti na ochranu verejných vodovodov a kanalizácií pred poškodením a na zabezpečenie ich prevádzky. V zmysle zákona č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách sú pásma ochrany vymedzené vodorovnou vzdialenosťou **od vonkajšieho pôdorysného okraja verejného vodovodného alebo kanalizačného potrubia na oboch stranách v dĺžke 1,5 m do priemeru potrubia DN 500 mm vrátane**. V takto vyhradenom priestore je zakázané vykonávať zemné práce, umiestňovať stavby a vykonávať činnosti, ktoré obmedzujú prístup k verejnému vodovodu a kanalizácii alebo ohrozujú ich technický stav. **Z hľadiska vplyvu emisií existujúcej ČOV** na osídlenie dolného konca obce **je potrebné dodržať 100 m odstupovú vzdialenosť**, ktorá je odporúčaná v prílohe E.OTN ŽP 2111:KN (zdroj: MURL, Düsseldorf, 1990).

Vodné toky

K najznámejším tokom v k.ú. Kraľovany a blízkom okolí patria nasledovné nižšie popísané. Ostatné bezmenné prítoky majú bystrinný charakter s korytami v prirodzenom neupravenom stave.

- spodnou časťou k.ú. obce Kraľovany preteká **vodohospodársky významný vodný tok rieka Váh**. Jedná sa o najdlhšiu slovenskú rieku podľa toku na slovenskom území. Zastavané územie centra obce spolu s okolím je chránené proti spodným vodám Váhu podzemným výtlačným potrubím DN 500 vedeným popri ceste I/18 od časti za cintorínom až k dolnému koncu obce so zaústením do čerpacej stanice drenážnych vôd a odtiaľ do rieky Váh. Čerpacia stanica je v správe Povodia Váhu. Rieka Váh tečie od Tatier smerom na západ a pri Žiline sa otáča na juh. Nadmorská výška v mieste vzniku pri Kráľovej Lehote je 664 m.n.m. Váh vzniká sútokom dvoch menších riek a to Bieleho a Čierneho Váhu. Biely Váh pramení na svahoch Kriváňa vo Vysokých Tatrách, Čierny Váh pramení pod Kráľovou hoľou v Nízkych Tatrách. V Komárne sa vlieva do Dunaja (106,5 m.n.m.). Jeho celková dĺžka je 403 km, povodie má plochu 10 640 km², priemerný prietok je 196 m³/s, maximálny 1 825 m³/s, minimálny 22,3 m³/s. Váh spôsoboval v minulosti mnohé záplavy, preto bola vybudovaná **tzv. vážska kaskáda – systém 22 priehrad a vodných elektrární**. Pri ČOV na dolnom konci obce je **vybudovaná čerpacia stanica**, ktorá slúži pre odčerpávanie spodných vôd z Váhu v čase jeho vysokej hladiny a zabráneniu jeho možného prelievania do obytného územia obce. Najbližšie k riešenému územiu Kraľovian je vodná nádrž Krpeľany spolu s vodnou elektrárnou. Vodná nádrž Krpeľany leží pri obci Krpeľany. Bola vybudovaná v rokoch 1952 – 1957. Pred nádržou sa Váh kľukatí v známom **Kraľovianskom meandri** k.ú. Kraľovany, ktorý je vyhlásený za prírodnú pamiatku v roku 1990, výmera 18,23 ha so IV. stupňom ochrany. Predmetom ochrany je forma reliéfu, ktorá patrí medzi ojedinelé a typicky vhlbené dolinové meandre a je dokladom tektonického vývoja oblasti, poskytujúcim možnosť rekonštrukcie paleogeografických pomerov územia. Má vedecký a populárno – náučný význam. Na brehoch vodnej nádrže pri obci Šútovo sa nachádza ďalšia významná prírodná pamiatka Šútovská epigenéza, k.ú. Ratkovo, k.ú. Šútovo. Leží pri sútoku Váhu a Šútovského potoka (cez stred Šútovského potoka aj prechádza katastrálna hranica obce Kraľovany s obcou Šútovo). Súčasťou vodnej nádrže je aj vodná elektrárňa, ktorá bola uvedená do prevádzky v roku 1957.

- ďalším vodohospodársky **významným vodným tokom je rieka Orava**. Preteká okrajom východnej časti k.ú. Kraľovany, pričom stredom koryta rieky je vedená katastrálna hranica. Vedľa z.ú. centra obce s okolím v spodnej časti k.ú. sa vlieva do rieky Váh v nadmorskej výške 430,7 m.n.m. Celý tok rieky Orava bol v roku 1997 vyhlásený za chránený areál s rozlohou 4 417 463 m² so IV. stupňom ochrany. Jeho celková dĺžka je 60,3 km, plocha povodia 1 991,8 km², priemerný prietok je 34,5 m³/s, maximálny 1 120 m³/s, minimálny 2,3 m³/s. Najväčší prietok má rieka v marci a apríli keď sa topí sneh, najmenší v januári a februári. Rieka Orava vznikla sútokom dvoch riek –

pravostrannej Bielej Oravy a ľavostrannej Čiernej Oravy, ktorá priteká z Poľska. Na ich sútoku je postavená Oravská priehrada. Pod priehradným múrom už tečie pod spoločným názvom Orava, prevažne JZ smerom. Geologický podklad tvoria na severe flyšové horniny, nižšie vápencové bradlá. V obale bradiel je erózna brána, v ktorej úseku Orava a Oravica sledujú množstvo drobných bradlových, vápencových tvrdošov vyčnievajúcich z miernejšieho modelovaného reliéfu a dodávajúcich tým krajine malebný ráz. Do Váhu ústi v prielomovej Kraľovianskej doline.

- západnou časťou k.ú. resp. stredom **Šútovského potoka** prechádza katastrálna hranica Kraľovian so susednou obcou Šútovo. Vedľa nej leží osada Rieka. Jedná sa o pravostranný prítok Váhu s dĺžkou 9,5 km. Na strednom toku preteká kaňonovitým údolím Tesnô a následne krajinársky pôsobivou Šútovskou dolinou. Pramení v Malej Fatre, podcelku Krivánska Fatra, na SV svahoch Stohu v nadmorskej výške okolo 1 220 m.n.m. Smer toku je orientovaný prevažne na J, dolnom konci na JV. Má prítoky sprava spod Úplazu (1 450 m.n.m.) na ňom je známy Šútovský vodopád, Úplazný potok, zľava iba krátke prítoky.
- posledným známym **potokom je Bystrička**. Tečie v severnej časti k.ú. pričom katastrálna hranica obce Kraľovany prechádza stredom koryta. Jedná sa o pravostranný prítok Oravy s dĺžkou 6,5 m a tok IV. rádu. Pramení v Malej Fatre pod sedlom Medziholie, na JV úpätí Veľkého Rozsutca (1 609,7 m.n.m.) v nadmorskej výške okolo 1 160 m.n.m. Tečie viac menej SJ smerom cez Malú Fatru, podcelok Krivánska Malá Fatra rovnomennou dolinou. Sprava priberá 3 významnejšie prítoky a ústi do Oravy v severnej časti k.ú. Kraľovany v nadmorskej výške 435 m.n.m.

V rámci rozvoja obce (obytného, rekreačného, výrobného) je potrebné rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z.z. (vodný zákon) a príslušné platné normy STN 73 6822 „Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“. **V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z.z. a vykonávajúcej normy STN 75 2102 je potrebné zachovať ochranné pásmo pozdĺž vodohospodársky významných vodných tokov Váh a Orava v šírke min. 10,0 m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne.**

V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, návažkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súběžných inžinierskych sietí. Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodných tokov k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení (§ 49 Zákona č. 364/2004 Z.z.), môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky. Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodárskych významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary.

Ďalej v záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť budúce rozvojové aktivity v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami (§ 20).

V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ resp. investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov. Z hľadiska nevytvárania inundačného (záplavového) územia v okolí korýt riek je potrebné vytvárať podmienky pre prirodzené meandrovanie vodných tokov a pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia. To znamená, že v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.). Vody z povrchového odtoku majú byť pred odvedením do recipientu zbavené ropných látok ako aj plávajúcich a unášaných väčších častíc v súlade so Zákom č. 364/2004 Z.z. a NV SR č. 269/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd. Stavby na území s trvalo zvýšenou hladinou podzemných vôd je potrebné osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad raským terénom, bez budovania pivničných priestorov.

Slovenský vodohospodársky podnik š.p., Piešťany v rámci Podnikového rozvojového programu investícií neplánuje resp. nemá zaradené investičné akcie v súvislosti s úpravou vodných tokov v k.ú. Kraľovany, taktiež neplánuje riešiť protipovodňovú ochranu daného územia. Akúkoľvek investorskú činnosť, výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma, projektovú dokumentáciu, možné protipovodňové opatrenia je potrebné odsúhlasiť so SVP š.p., Piešťany.

Pri riešení vodného hospodárstva ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) vytvoriť predpoklady na zabezpečenie bezproblémového zásobovania jestvujúcich a nových rozvojových lokalít v centre obce s okolím kvalitnou pitnou vodou z existujúceho vodojemu umiestneného v JV časti k.ú. zhruba 60m od katastrálnej hranice s obcou Stankovany a zhruba 210m nad cestou I18. Tento akumulčný vodojem bude slúžiť okrem zásobovania pitnou vodou aj na požiarne účely.

b.) rešpektovať vodné zdroje pre zásobovanie vodou centra obce s okolím a to VZ „Pod kopou“ s 5-timi prameniskami ($Q_{\min}$ v roku 2012 = 9,5l/s) a pre osadu Rieka VZ „Furandovo“ ($Q_p=1,19$ l/s), „Príslop“ ($Q_p=1,23$ l/s) s napojením na SKV Martin

c.) vytvoriť predpoklady na zabezpečenie bezproblémového zásobovania jestvujúcich a nových rozvojových lokalít v osade Rieka kvalitnou pitnou vodou z existujúceho vodojemu umiestneného v k.ú. obce Šútovo s napojením na skupinový vodovod Martin

d.) do budúcnosti využívať pre požiarne účely aj korytá vodných tokov, prípadne koryto veľkého jazera v osade Rieka

e.) tam, kde je to nutné rekonštruovať zásobovaciu a rozvodnú vodovodnú sieť v celej obci

f.) rešpektovať v rámci navrhovanej trasy diaľnice D1 Turany – Hubová prekládku zásobovacieho potrubia LT DN150, $l = 358$ m v časti pod vodojemom (vedľa TS1 Kľačovany – Vykryvač) až k mostu cez rieku Váh. Na navrhovanom potrubí budú osadené 3 chráničky OC DN 400 a 4 armatúrne šachty.

g.) pokračovať v budovaní splaškovej kanalizácie v centre obce s okolím podľa vypracovaných projektov - Kanalizácia a ČOV, Kľačovany, 1. a 2. etapa, na ktoré už boli vydané územné rozhodnutia ObÚ ŽP, DK. Nové lokality napojiť na takto vymedzenú sieť s vyústením do ČOV, Kľačovany na dolnom konci obce (kapacita do 500 EQ)

h.) splaškovú kanalizáciu z osady Rieka napojiť na kanalizačné vetvy v obci Šútovo a vytvoriť tak ucelený systém odkanalizovania s odvedením splaškových vôd celej oblasti do ČOV Vrútky (kapacita do 100 000 EQ)

ch.) odvádzanie splaškových a dažďových vôd riešiť samostatne

i.) trasovanie rozvážacích radov verejného vodovodu a verejnej kanalizácie viesť predovšetkým mimo súkromné pozemky z dôvodu bezproblémového prístupu v prípade havárie, porúch, následných opráv na trasách, tak isto je potrebné ich viesť mimo cestné telesá

j.) jestvujúci systém odvádzania dažďových vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) pozdĺž miestnych komunikácií zachovať a ak nie je, tak ho riešiť spolu s rozšírením pre nové rozvojové lokality alternatívne vybudovať dažďovú kanalizáciu s vyústením do recipientu

k.) dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia) akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať resp. kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky

l.) pre výhľadovú lokalitu Diel bude potrebné z prevádzkovo - technického hľadiska zásobovanie vodou riešiť vytvorením II. tlakového pásma so samostatnou akumuláciou vody vo vodojeme $1 \times 50 \text{ m}^3$ nad jej SZ okrajom, prírodné potrubie do neho bude napojené na čerpaciu stanicu na dolnom konci obce oproti ČOV a smeruje popri vzdušnom vedení 22 kV linka č. 243 (ponad železničnú trať č. 180)

m.) pri riešení kanalizačných trás využívať gravitáciu t.j. jednotlivé stoky budú gravitovať na najnižšie položené miesto so zaústením do splaškovej kanalizácie obce a tam kde to neprichádza do úvahy je technickou možnosťou budovanie prečerpacích staníc s výtláčnym potrubím. Jedna ČS je navrhovaná pre odkanalizovanie budovy v športovom areáli TJ Lokomotíva SEZ Kľačovany

n.) rešpektovať ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie, vodných zdrojov v zmysle zákona 442/2002 Z.z. z 19.6.2002, a ustanovenia Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s STN 736822, ďalej dodržiavať ochranné pásma pozdĺž vodohospodársky významných vodných tokov Váh a Orava v šírke min. 10,0 m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne, pri drobných vodných tokoch do 5 m. Na území pobrežných pozemkov nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacim vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí

o.) protipovodňové opatrenia, úpravy vodných tokov ako i výsadbu porastov v dotyku s vodnými tokmi vždy odsúhlasiť so správcom vodných tokov, zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity

p.) prihliadať na existujúce ochranné pásma vodárenských zdrojov (v spolupráci s vlastníkom a prevádzkovateľom verejného vodovodu). Zároveň je potrebné dodržať vyhlášku MŽP SR č. 29/2005 Z.z., ktorú sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov, o opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov

r.) prihliadať na zosuvné územia, na potrebu pitnej vody, na ochranné pásma vodných tokov (v spolupráci so správcom toku), na vhodné protipovodňové opatrenia v zmysle zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov

s.) prihliadať na spôsob odkanalizovania a nakladania s odpadnými vodami

t.) rešpektovať vydané povolenie OÚ DK, odboru starostlivosti o ŽP na uskutočnenie vodnej stavby "Kanalizácia a ČOV, Kľačovany, 2. Etapa, č.l. OU-DK-OSZP-Z/2014/00158/7SV zo dňa 31.10.2014

u.) prihliadať na to, že v zmysle § 3 ods. 4 vodného zákona sú podzemné vody prednostne určené na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a na účely, na ktoré je použitie pitnej vody ustanovené osobitným predpisom. Iné použitie podzemných vôd je možné iba pri zachovaní ich prednostného určenia.

v.) rešpektovať právne predpisy na úseku ochrany vôd t.j. vodného zákona, zákon č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a o verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach a zákon č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami a vykonávacie predpisy vydané na ich základe.

z.) rešpektovať pri všetkých plánovaných zámeroch v obci aj všetky vyššie spomenuté opatrenia, ktoré zabránia trvalému vzostupnému trendu koncentrácie znečisťujúcich látok v podzemných a povrchových vodách

2.12.3 Elektrická energia

Širšie vzťahy

Riešené územie obce Kraľovany je zásobované elektrickou z JZ smeru (spodná časť osady Rieka) cez distribučné dvojité vzdušné vedenia 2x110 kV prichádzajúce z okresu Martin (zdroj elektrickej energie : vodná elektrárň Sučany - inštalovaný výkon 38,40 MW, ročná výroba 107,6 GWh/rok - rok 2015) a následne vedené naprieč k.ú. obce až do SV časti a ďalej do okresu Dolný Kubín, nakoľko v okrese nie je situovaný žiadny zdroj elektrickej energie. Tieto vedenia slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy (uzol Sučany) a zdrojov elektrickej energie (vodné elektrárne) pre zásobovanie distribučných staníc 110/22 kV. V našom prípade sa jedná o rozvodne Sučany a Kraľovany. **Zo 110 kV rozvodne VE Sučany vychádza linka VVN č. 7735 Sučany - Kraľovany - Istebné, linka VVN č. 7734 Sučany – Kraľovany – Krpeľany** (vybudované v roku 1955). Na vodnej nádrži v Krpeľanoch je tiež vodná elektrárň Krpeľany (inštalovaný výkon 24,70 MW, ročná výroba 39,4 GWh/rok - rok 2015). Obidve vedenia a sú prevedené holými vodičmi **AlFe6 3x185 mm²** vedenými po oceľových stožiaroch, ktoré sú ukončené v **rozvodni ŽSR Kraľovany VVN/NN 110/22 kV** umiestnenej v SZ časti z.ú. pri železničnej trati č. 180 Žilina – Košice. Z rozvodne ŽSR je okrem liniek VN 22 kV napojená aj **meniareň ŽSR Kraľovany** umiestnená v spoločnom areáli.

Z rozvodne ŽSR Kraľovany sú vedené 3 vedenia **VN 22 kV – linka č. 210 z vodičov AlFe6 3x95 mm²** smeruje na západ popri koryte Váhu k spodnej časti osady Rieka a ďalej von z k.ú. až do rozvodne vo Vrútkach, okres Martin. Ďalšie 2 linky smerujú na východ pričom z **linky č. 243 z vodičov AlFe6 3x95 mm²** je zásobovaná obec a ďalej smeruje do rozvodne v Liskovej, okres Ružomberok. Druhá **linka č. 238 z vodičov AlFe6 3x95 mm²** sa odkláňa na SV k samostatnému rodinnému domu a potom smeruje už len na sever až k vedeniu VVN 2x110 kV č. 7735 a potom popri ňom pokračuje ďalej do rozvodne Mokrad, okres dolný Kubín a jedna vetva smeruje k trafostanici TS8 Kraľovany – Bystrica.

V katastri obce Kraľovany je v súčasnosti 7 trafostaníc (TS1 – TS7) s príkonmi od 50kVA do 400kVA. Posledná leží v k.ú. Párnica TS8 v SV časti nad k.ú., ale slúži pre dobývací priestor v lokalite Bystrica, ktoré leží v k.ú. Kraľovany. Takže aj ju zaradíme medzi TS, ktoré zabezpečujú zásobovanie elektrickou energiou riešené územie obce. Súčasný stav elektrickej energie pre potrebu obyvateľstva v obci je vo vyhovujúcom stave. Vzhľadom na ďalšiu výstavbu v obci bude treba dobudovať alebo rozšíriť jednotlivé trafostanice.

• STAV

Zásobovanie elektrickou energiou

Z jednotlivých distribučných trafostaníc sú obytné jednotky a ostatné objekty vybavenosti pripojené prevažne cez vonkajšie NN vedenie, ktoré je prevedené najmä holými vodičmi AlFe a v menšej miere závesnými káblami typu RETILENS vedenými po betónových stĺpoch. Hlavné trasy sú prierezu AlFe 3x50+35+16 mm² resp. RETILENS 3x95+70 mm².

VN vedenia

Centrum obce Kraľovany a okolie je napojené z nadzemného vedenia **VN 22 kV linka č. 243 cez 6 distribučných trafostaníc 22/0,4 kV**, ktoré sú rozmiestnené podľa požadovaného odberu elektrickej energie po celej obci. Linka je prevedená holými vodičmi AlFe 3x95 mm² vedenými po oceľových stožiaroch. Odbočky k trafostaniciam sú vedené vodičmi AlFe 3x35 mm², AlFe 3x50 mm², AlFe 3x42/7 mm². Trafostanice sú umiestnené na betónových stĺpoch (1-stĺpové, 2-stĺpové, 4-stĺpové) a priehradových stožiaroch. Výkon transformátorov je od 50 kVA do 400 kVA. Trafostanica s najväčším výkonom 400 kVA je pri podjazde k ihrisku.

Osada Rieka je zásobovaná elektrickou energiou z jednej **trafostanice TS7 Šútovo Lom s výkonom 100 kVA, ktorá je napojená na vzdušnú VN 22 kV linka č. 210**. Táto linka je vedená v spodnej časti osady v blízkosti cesty I/18. Trafostanica je umiestnená na začiatku osady za motoreštom Rieka.

Posledná trafostanica TS8 Kraľovany Bystrica 400 kVA je síce umiestnená kúsok mimo k.ú. obce Kraľovany (cca 12 m), **ale slúži pre dobývací priestor Bystrica**. Nachádza sa nad SV časťou a je **napojená na VN 22 kV linka č. 238**. Výrovná sa výkonovo najväčšej trafostanici umiestnenej v z.ú. obce pri podjazde k futbalovému ihrisku.

Elektrické rozvody v súčasnosti zodpovedajú požiadavkám pre odber elektrickej energie v celej obci. Do majetku SSE-Distribúcia patria TS2, TS4, TS6, TS8. Ostatné sú v majetku iných organizácií.

Rozmiestnenie DTS a osadenie transformátorov je nasledovné:

Ozn.	Miesto	Výkon (kVA)	Typ TS	Spôsob pripojenia
T1	243/TS/kralovany_vykryvač	50	štvorstĺpová	AlFe6 3x35mm ²
T2	243/TS/kralovany_ohrisko	400	dvojsťpová	AlFe6 3x42/7mm ²
T3	243/TS/kralovany_ŽSR	160	stožiarová	AlFe6 3x35mm ²
T4	243/TS/kralovany_ČOV	250	stožiarová	AlFe6 3x35mm ²
T5	243/TS/kralovany_Orange	50	jednostĺpová	AlFe6 3x42/7mm ²
T6	238/TS/kralovany_Orava pri tuneli	50	stožiarová	AlFe6 3x35mm ²
T7	210/TS/sutovo_lom	100	stožiarová	AlFe6 3x50mm ²
T8	238/TS/kralovany_Bystrička	400	štvorstĺpová	AlFe6 3x35mm ²
Spolu inštalovaný príkon (Pi)		1460		

Členenie výkonov:

Inštalovaný výkon TS1 – TS8..... $P_i = 1\,460,00\text{ kW}$

Súčasnosť..... $\beta = 0,6$

Súčasný výkon TS1 – TS8..... $P_p = 876,00\text{ kW}$

NN vedenia – rozvodná sieť

Hlavná rozvodná sieť NN je od distribučných trafostaníc vedená vzdušným vedením AlFe6 3x50+35+16mm², AlFe6 3x70+50+16mm² a závesnými káblami RETILENS 3x120+70+16mm², 3x95+70+16mm², 3x70+50+16mm², ktoré je uložené na betónových stĺpoch. Na určitých miestach je vedenie aj uložené v zemi. Hlavné vetvy vzdušného vedenia sú vedené pozdĺž cesty III/018125 a vedľa miestnych obslužných komunikácií. Na podperných stĺpoch vzdušného vedenia NN je vedený aj napájací vodič verejného osvetlenia a sú na nich umiestnené osvetľovacie telesá verejného osvetlenia. Z NN siete sú zásobované elektrickou energiou hlavne rodinné, bytové domy v centre obce a rodinné domy v osade Rieka. K objektom s vyššou spotrebou elektrickej energie môžeme zaradiť železničnú stanicu Kralovany, viacúčelovú budovu, MŠ v centre obce a v osade Rieka motorest Rieka.

V obci nie je vybudovaný plynovod a vykurovanie rodinných domov je pevným palivom (lokálne, alebo kotlom) a v menšej miere elektrickou energiou (elektrokotlami a elektrickými konvektormi). Prípojky k jednotlivým objektom v obci sú vedené holými vodičmi AlFe, závesnými káblami a káblami uloženými v zemi.

• NÁVRH

VN vedenia

Realizovaním navrhovaných lokalít v obci v rámci I.ETAPY _Návrhu (obdobie do roku cca 2032) vzniknú nové nároky na elektrickú energiu. Technické riešenia zásobovania elektrickou energiou, najmä ich realizácia bude ovplyvňovaná časovým postupom realizácie v jednotlivých navrhovaných lokalitách a etapách. Realizácia zásobovania elektrickou energiou ako jeden z predpokladov výstavby, musí byť zabezpečovaná v časovom predstihu. Preto sa dá predpokladať, že vykurovanie rodinných domov a objektov pre občiansku vybavenosť, výrobu bude elektrickou energiou, pevným palivom, čiastočne využívaním slnečnej energie a ich vzájomnou kombináciou. Trasy odbočiek z VN napätia do nových trafostaníc budú riešené najkratšou odbočkou z VN 22 kV napätia s dodržaním jej ochranného pásma.

Pre možnosť pripojenia sa nových objektov v rámci nových lokalít na zdroj elektrickej energie bude potrebné skombinovať dve nasledovné možnosti:

1.) previesť rekonštrukciu existujúcich trafostaníc a podľa konštrukčného vyhotovenia zvýšiť ich kapacitu až na 630 kVA

2.) v miestach rozsiahlejšej výstavby vybudovať nové uzatvorené trafostanice a to podľa predpokladaného odberu buď kioskové do 630kVA alebo kompaktné do 400 kVA

Výber vhodnejšej z dvoch možností resp. ich poradia závisí od rozsahu, miesta a časového postupu novej výstavby v lokalite. Pri napojení nových trafostaníc v obci na existujúce VN odbočky je potrebné použiť káblové zemné vedenie AXEKC(AR)E príslušného prierezu.

SSE-Distribúcia, Žilina má v technickom návrhu vypracovanú projektovú dokumentáciu na **demontáž VN 22 kV linka č. 238, vodič Alfe, dĺžka 1 000 m** v časti od k.ú. Žaškov k trafostanici TS8 Kralovany_Bystrička. V rámci demontáže sa zmení trochu trasa nadzemného vedenia a materiál a to tak, že od trafostanice TS8 bude vedenie vedené smerom na juh v dĺžke cca 500 m (tak ako doteraz), potom prejde na druhú stranu rieky Orava – pásové vodiče 70 mm, dĺžka 620 m, nadzemné vedenie na stožiaroch pre izolované vodiče. Jeho následné pokračovanie

bude znova na juh popri ceste I/70, k.ú. Kraľovany – Distri 20 3x50+50, dĺžka 590 m, nadzemné vedenie zavesené na betónových stĺpoch.

Pri návrhu diaľnice D1 Turany – Hubová je uvažované **s prekládkou VN 22 kV linka č. 243 v časti, kde je navrhovaná mimoúrovňová križovatka Kraľovany na začiatku pri vjazde do k.ú. obce od Stankovian**. Nový smer vzdušného vedenia bude od ihriska smerom k časti Chmelinec, kde sa lomí a obchádza tvar mimoúrovňovej križovatky a potom pokračuje popri ceste I/18. Pred TS1 Kraľovany_Vykrývač bude cca 112 m VN 22 kV vedených v zemi. Tým pádom sa otvorí priestor pre možnú výstavbu mimoúrovňovej križovatky a telesa diaľnice. V súvislosti s výstavbou diaľnice D1 je uvažované **o zakáblovaní vzdušného vedenia VN 22 kV linka č. 210 v dĺžke cca 130 m pred osadou Rieka**.

NN vedenia – rozvodná sieť

Rozvodná sieť NN je od existujúcich trafostaníc vyhotovená vzdušným vedením AlFe, uloženým na podperných betónových stĺpoch.

Hlavné vetvy vzdušného vedenia sú vedené pozdĺž štátnej cesty I/18 a ciest III/018125, III/018096 a ostatných miestnych komunikácií. Na podperných betónových stĺpoch vzdušného vedenia NN je vedený aj napájací vodič verejného osvetlenia a sú na nich umiestnené osvetľovacie telesá verejného osvetlenia. Rozvádzače NN umiestnené na existujúcich trafostaniciach vyhovujú momentálnym požiadavkám pre zásobovanie obce elektrickou energiou. Po vybudovaní ďalších trafostaníc v obci bude existujúce vzdušné vedenie upravené tak, aby boli všetky trafostanice z hľadiska ich zaťaženia prevádzkované čo najoptimálnejšie. Nové vedenia v lokalitách navrhovaného obytného, rekreačného, výrobného územia budú prednostne riešené ako zemné káblové vedenia so svojim ochranným pásom. Takto vymedzené ochranné pásmo je menšie ako ochranné pásmo vzdušného vedenia. Nové vedenia budú vo vhodných miestach napojené na existujúce vzdušné vedenia, prípadne budú napojené priamo z nových rozvádzačov NN kioskových alebo kompaktných trafostaníc.

Zoznam navrhovaných lokalít v rámci I. ETAPY Návrh (do obdobia roku cca 2032) je nasledovný :

- a.) 3 navrhované lokality pre obytné územie - Dolné a Horné pole, Pri železničnej stanici, Pri urbárskom dome, nárast v počte obyvateľov o $280 + 21 + 32 = 333$
- b.) 3 lokality pre rekreačné územie - Pri ihrisku (rozšírenie športových plôch, parkovanie), Rieka I (OV - obchod, služby na dvoch miestach, ubytovanie 50 lôžok, športové plochy, parkovanie), Rieka II (15 chatiek cca 60 lôžok), kapacita $50 + 60 = 110$ lôžok
- c.) 4 lokality pre výrobné územie - Medzi mostmi, Dolný koniec, Faunex I (vydané stavebné povolenie 06/2015), Faunex II
- d.) 4 lokality pre verejnú zeleň - Obecný park I, Obecný park II, Park pri ČOV, Nový cintorín a 1 lokalita pre parkovanie Pri cintoríne

Výkonové bilancie pre jednotlivé lokality sú nasledovné :

1.) Dolné a Horné pole – výstavba 53 RD, 3 BD (do 9 b.j.), v závislosti na spôsobe vykurovania je predpokladaná požiadavka na odber elektrickej energie **maximálne 186kW**. Tieto objekty budú napojené z **dvoch nových kompaktných trafostaníc TS9_243/TS/Kraľovany_Horné pole a TS10_243/Kraľovany_Dolné pole**, do 250kVA s transformátormi 160kVA. Trafostanice budú umiestnené v hornej a dolnej časti lokality pri obslužnej komunikácii. **Zároveň bude v tejto lokalite zrušená existujúca vzdušná VN 22 kV linka č. 243 k trafostanici TS3_243/Kraľovany_ŽSR a následne bude preložená do zeme**. Jej trasa bude viesť okrajom navrhovanej hlavnej obslužnej komunikácie a budú z nej napojené obe plánované trafostanice. **Stožiarová trafostanica pri bytovom dome TS3_243/Kraľovany_ŽSR momentálne patrí ŽSR, ale po tejto veľkej preložke VN sa zdemontuje a na jej mieste sa vybuduje nová** (kiosková s výkonom 250kVA), **ktorá bude v správe SSE-D, a.s.**

2.) Pri železničnej stanici – výstavba 6 RD, predpokladaná požiadavka na odber elektrickej energie v závislosti na spôsobe vykurovania je **maximálne 18kW**. V uvedenej lokalite sa nenachádza trafostanica. Napojenie lokality bude riešené z novej kioskovej trafostanice v blízkosti bytového domu pred železničnou stanicou **TS3_243/TS/Kraľovany_ŽSR** do 630kVA s transformátorom 250kVA, ktorá bude vo vlastníctve SSE-D, a.s. (písané o nej je aj bode č. 1). Z nej pôjde káblové vedenie NN popred železničnú stanicu s odbočením do ľava do trasy navrhovanej miestnej obslužnej komunikácie vedenej severným okrajom lokality v smere železničnej trate č. 180.

3.) Pri urbárskom dome - výstavba 1 BD (do 9 b.j.), predpokladaná požiadavka na odber elektrickej energie v závislosti na spôsobe vykurovania je **maximálne 27kW**. Lokalita sa nachádza blízko centra obce a napojenie na NN káblové vedenie v línii cesty III/018125 Kraľovany vedenej popred lokalitu bude z trafostanice **TS3_243/TS/Kraľovany_ŽSR** do 630kVA s transformátorom 250kVA.

4.) Okrem uvedených nových lokalít pre obytné územie je potrebné uvažovať aj s **výstavbou cca 10 RD v prelukách existujúceho zastavaného územia**, čo v závislosti na spôsobe vykurovania predstavuje predpokladanú požiadavku na odber elektrickej energie **maximálne 30kW**. Tieto objekty budú napojené

z existujúceho vzdušného vedenia NN, pričom tento výkon je zarátaný pri návrhu rekonštrukcie existujúcich trafostaníc resp. pri návrhu nových trafostaníc.

5.) Pri ihrisku – lokalita určená pre rozšírenie existujúcich športových (ihriská pre deti a dospelých) a parkovacích plôch. Vzhľadom na charakter lokality predpokladáme len minimálne zvýšenie nárokov na odber elektrickej energie **do 20kW**, pre ktoré bude využitý existujúci káblový prívod prechádzajúci futbalovým ihriskom.

6.) Rieka I, Rieka II – rekreačné lokality aj s výstavbou OV (v prvej lokalite) spolu cca 50 + 60 = 110 lôžok, parkovacie plochy pre návštevníkov. Lokality budú nadväzovať najmä na existujúce vodné plochy, zámerom je ich využívanie pre plážové kúpanie s vybavenosťou okolo. Predpokladaná požiadavka na odber elektrickej energie je **maximálne 200kW**, zariadenia a objekty budú napojené z **dvoch nových kioskových trafostaníc** a to **TS11_210/TS/Kral'ovany_Rieka 1** a **TS12_210/TS/Kral'ovany_Rieka 2** do 630kVA s transformátormi **160kVA** a **400kVA**.

7.) Medzi mostmi – lokalita určená pre výrobné územie. V závislosti na charaktere a type týchto podnikateľských aktivít či už výrobných, nevýrobných, skladového hospodárstva a pod. je predpokladaná požiadavka na odber elektrickej energie pre túto oblasť **maximálne 100 kW**. Zariadenia budú napojené z **rekonštruovanej trafostanice TS2_243/TS/Kral'ovany_ihrisko**, umiestnenej pri existujúcej križovatke ciest I/18 a III/018125 s výmenou traťa zo 400kVA na **630kVA**.

8.) Dolný koniec – lokalita určená pre výrobu. V závislosti na charaktere a type týchto podnikateľských aktivít či už výrobných, nevýrobných, skladového hospodárstva a pod. je predpokladaná požiadavka na odber elektrickej energie pre túto oblasť **maximálne 50kW**. Zariadenia budú napojené z **rekonštruovanej trafostanice TS4_243/TS/Kral'ovany_ČOV**, umiestnenej pri existujúcej čističke odpadových vôd s výmenou traťa z 250kVA na **400kVA**.

9.) Faunex I, Faunex II - výrobné lokality v SZ časti osady Rieka. Na prvú lokalitu Faunex I dolo vydané stavbené povolenie č. 118/2015/178 zo dňa 29.06.2015 pre novostavbu Hospodársky objekt - sklad, ktorý bude napojený z jestvujúcej trafostanice TS 63/03 v Šútove pru ulici Na vodopád. NN prípojka bude vedená zemou do elektromerového rozvádzača a potom vzduchom ponad cestu a Šútovský potok na nových stožiaroch a opäť zemou do objektu. Meranie bude pri trafostanici. Sklad bude mať el. vykurovanie aj ohrev TUV. Pôjde o dvojsadzbové traťfázové meranie s ističom pred eletromerom B 80/3. Spotrebovaná el. energia bola určená na **maximálne 128,5 kW**. Pre druhú výrobnú lokalitu Faunex II predpokladáme požiadavku na odber el. nergie vo výške **maximálne 120 kW**. Zariadenia budú napojené z **novej kioskovej trafostanice TS12_210/TS/Kral'ovany_Rieka 2** do 630kVA s transformátorom **400kVA**.

10.) Nový cintorín, Pri cintoríne, Obecný park I, Obecný park II, Park pri ČOV – lokality určené pre verejnú zeleň a parkovanie. Vzhľadom na charakter lokalít predpokladáme len minimálne zvýšenie nárokov na odber elektrickej energie **do max. 20kW**, nové zariadenia a objekty budú napojené z existujúceho vzdušného vedenia NN.

11.) Ďalej ešte môžeme predpokladať, že časť existujúcich rodinných domov bude postupne rekonštruovaná (prístavby, nadstavby, stavebné úpravy) a tým dôjde k postupnému zvýšeniu odberu elektrickej energie **o 100kW**, čo bude pokryté z existujúcich rekonštruovaných a navrhovaných nových trafostaníc.

Zoznam rekonštruovaných trafostaníc v rámci I. ETAPY_ Návrh (obdobie do roku cca 2032) je nasledovný :

Ozn.	Miesto	Pôvodný výkon (kVA)	Nový výkon (kVA)	Typ TS
TS2	243/TS/kralovany_ihrisko	400	630	dvojstĺpová
TS3	243/TS/kralovany_ŽSR	160	250	stožiarová - kiosková
TS4	243/TS/kralovany_ČOV	250	400	stožiarová
Spolu inštalovaný príkon (Pi)		810	1280	

Členenie výkonov :

Navýšený výkon TS2 – TS4..... $P_i = 470,0 \text{ kW}$

Súčasnoscť $\beta = 0,6$

Súčasný výkon TS2 – TS4..... $P_p = 282,0 \text{ kW}$

Zoznam navrhovaných trafostaníc v rámci I. ETAPY_ Návrh (obdobie do roku cca 2032) je nasledovný :

Ozn.	Miesto	Výkon (kVA)	Typ TS	Spôsob pripojenia
TS9	243/TS/kralovany_horné pole	160	kompaktná	22 AXEKVC(AR)E 3x1x70mm ² AIR BAC
TS10	243/TS/kralovany_dolné pole	160	kompaktná	22 AXEKVC(AR)E 3x1x70mm ² AIR BAC
TS11	210/TS/kralovany_riea 1	160	kiosková	22 AXEKVC(AR)E 3x1x70mm ² AIR BAC
TS12	210/TS/kralovany_riea 2	400	kiosková	22 AXEKVC(AR)E 3x1x70mm ² AIR BAC
Spolu inštalovaný príkon (Pi)		880		

Členenie výkonov :

Inštalovaný výkon TS9 – TS12..... $P_i = 880,0 \text{ kW}$

Súčasnoscť $\beta = 0,6$

Súčasný výkon TS9 – TS12..... $P_p = 528,0 \text{ kW}$

Členenie výkonov celkom (stav + rekonštrukcia + návrh) :

Celkový výkon TS1 – TS12..... $P_i = 2\,810,0 \text{ kW}$

Súčasnosť $\beta = 0,6$

Súčasný výkon TS1 – TS12..... $P_p = 1686,0 \text{ kW}$

• VÝHLAD

Vo výhlade v rámci II. ETAPY - teda časovo do obdobia cca 2042, počítame s vytvorením jednej obytnej lokality a tou je Diel – výstavba 61 RD, v závislosti na spôsobe vykurovania je predpokladaná požiadavka na odber elektrickej energie **maximálne 183kW**. Tieto objekty budú napojené z **dvoch nových kompaktných trafostaníc TS13_243/TS/Kraľovany_Diel 1 a TS14_243/Kraľovany_Diel 2** do 250kVA s transformátormi **160kVA**. Trafostanice budú umiestnené pri obslužných komunikáciách približne rovnako z oboch strán lokality v jej strede. Zároveň budú v tejto lokalite preložené do zeme existujúce vzdušné vedenia VN (linka č. 238 a č. 243). Ich nová trasa bude viesť okrajom strednej navrhovanej obslužnej komunikácie a budú z nich napojené aj obe plánované trafostanice. Určenie konkrétnej linky bude závisieť od aktuálneho stavu ich zaťaženia.

Zoznam výhľadových trafostaníc v rámci II. ETAPY_Výhľad (obdobie do roku cca 2042) je nasledovný :

Ozn.	Miesto	Výkon (kVA)	Typ TS	Spôsob pripojenia
TS13	243/TS/kraľovany_diel 1	160	kompaktná	22 AXEKVC(AR)E 3x1x240mm ² AIR BAC
TS14	243/TS/kraľovany_diel 2	160	kompaktná	22 AXEKVC(AR)E 3x1x240mm ² AIR BAC
Spolu inštalovaný príkon (Pi)		320		

Členenie výkonov :

Inštalovaný výkon TS9 – TS15..... $P_i = 320,0 \text{ kW}$

Súčasnosť $\beta = 0,6$

Súčasný výkon TS9 – TS15..... $P_p = 192,0 \text{ kW}$

Členenie výkonov celkom (stav + rekonštrukcia + návrh + výhľad) :

Celkový výkon TS1 – TS14..... $P_i = 3\,130,0 \text{ kW}$

Súčasnosť $\beta = 0,6$

Súčasný výkon TS1 – TS14..... $P_p = 1\,878,0 \text{ kW}$

Vonkajšie osvetlenie

V obci je vedenie verejného osvetlenia vedené po spoločných podperných betónových stĺpoch s vedením NN a v malom rozsahu aj na osvetľovacích stožiaroch. Osvetlenie je realizované prevažne žiarivkovými svietidlami 2x36 W. Do budúca by bolo vhodné doplniť nové osvetlenie (teda novšími typmi svietidiel) vedľa miestnej obslužnej komunikácie vedenej k rušňovému depu a k železničnej stanici, k cintorínu od centra obce a v cintoríne, okolo futbalového ihriska a tenisového kurtu.

Všetky nové svietidlá budú riešené ako modernejšie s vyššou účinnosťou a menšou spotrebou. V nových lokalitách obytného, rekreačného a výrobného územia navrhujeme vybudované nové verejné osvetlenie vedené pozdĺž miestnych komunikácií. Svietidlá budú s energetickými úspornými zdrojmi a umiestnia sa na samostatných osvetľovacích stožiaroch. Káblové rozvody pre napojenie vonkajšieho osvetlenia budú vedené v spoločných káblových ryhách s NN vedením. Vonkajšie osvetlenie bude napojené zo samostatných rozvádzačov, v ktorých bude umiestnené samostatné meranie. Umiestnenie rozvádzačov bude riešené v rámci nasledujúcich stupňov projektového spracovania.

Ochranné pásma

Ochranné pásmo **vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia** je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Táto vzdialenosť je:

a.) pri napätí od 1kV do 35kV vrátane

- pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7m

- pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2m

- pre zavesené káblové vedenie 1 m

b.) pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m

Ochranné pásmo **závesného káblového vedenia s napätím od 35 do 110 kV vrátane** je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

Ochranné pásmo **vonkajšieho podzemného elektrického vedenia** je vymedzené zvislými rovinami po stranách krajných káblov vedenia, vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla. Táto vzdialenosť je 1m pri napätí do 110 kV vrátane.

Ochranné pásmo **elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia s napätím 110 kV a viac** je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice.

Ochranné pásmo **elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia s napätím do 110 kV** je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice.

Ochranné pásmo **elektrickej stanice s vnútorným vyhotovením** je vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice.

Výnimky z ochranných pásiem môže v odôvodnených prípadoch povoliť stavebný úrad na základe stanoviska prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy. Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať. Ostatné súbory opatrení, ktoré treba dodržiavať v priestore ochranných pásiem vymedzuje zákon č. 656/2004 Z.z. o energetike.

Pri riešení zásobovania elektrickou energiou ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) rešpektovať Zákon č. 251/2012 Z.z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov, trasy všetkých vzdušných vedení VVN 2x110 kV linka č. 7734, 7735, VN 22 KV linka č. 210, 243, 238, káblové vedenie v časti Sokol pod navrhovanou diaľnicou D1 v dĺžke cca 130 m na linke č. 210 VN 22 kV prechádzajúcich k.ú. obce a ostatné zariadenia prislúchajúce k nim

b.) v okolí týchto trás rešpektovať ochranné pásma VN napätia či už vzdušného alebo podzemného a tým pádom vytvorenú potenciálnu bariéru pre rozvojové aktivity

c.) rešpektovať projektovú dokumentáciu SSE-D, a.s. Žilina, ktorá rieši demontáž VN 22 kV linky č. 238 v dĺžke 1 000 m a následnú výstavbu novej linky v úseku medzi k.ú. Žaškov do trafostanice TS8 Kraľovany_Bystrica

d.) rešpektovať preložky trás s ich ochrannými pásmami VN 22 kV linka č. 243, diaľkového optického a metalického kábla, telefónu v časti Chmelinec

e.) riešiť prekládku energetických zariadení v zmysle § 45 zákona č. 251/2012 Z.z. „Preložka elektroenergetického rozvodného zariadenia“, v ktorom sa uvádza :

- preložkou elektroenergetického rozvodného zariadenia na účely tohto zákona je premiestnenie niektorých prvkov elektroenergetického rozvodného zariadenia alebo zmena jeho trasy

- náklady na preložku elektroenergetického rozvodného zariadenia je povinný uhradiť ten, kto potrebu preložky vyvolal, ak sa vlastník elektroenergetického rozvodného zariadenia a ten kto potrebu preložky vyvolal, nedohodnú inak. Preložku elektroenergetického rozvodného zariadenia vykonáva prevádzkovateľ sústavy alebo za podmienok ním určených aj iná oprávnená osoba. Vlastníctvo elektroenergetického rozvodného zariadenia sa preložkou nemení.

- SSE-D, a.s. ako majiteľ energetického zariadenia si vyhradzuje právo schválenia spôsobu, termínu preložky tohto zariadenia ako aj jej realizátora. Toto schválenie musí byť vykonané minimálne 60 dní pred plánovaným termínom preložky. V prípade, že k tomuto schváleniu nedôjde, SSE-D a.s. nesúhlasí s realizáciou preložky energetického zariadenia

f.) z existujúcich trafostaníc je potrebné rekonštruovať tri a to TS2_243/Kraľovany_ohrisko TS3_243/Kraľovany_ŽSR, TS4_243/Kraľovany_ČOV s navýšením ich výkonu. TS3 bude ešte potrebné prebudovať na kioskovú na mieste pôvodnej a následne dať do správy SSE-D, a.s. Pôvodná trafostanica sa odstráni.

g.) vo všetkých navrhovaných lokalitách určených pre stavebné zámery doplniť osadenie nových trafostaníc počte 4 od označenia TS9 až TS12 s kapacitou podľa požadovaného výkonu. V jednej výhľadovej lokalite Diel pribudnú 2 trafostanice s označením TS 13 a TS 14, tiež s kapacitou podľa požadovaného výkonu.

h.) nové trafostanice riešiť ako kioskové do 630kVA prípadne kompaktné s výkonom do 250 kVA, umiestnenie trafostaníc v jednotlivých lokalitách požadujeme riešiť podľa požadovaného výkonu tak, aby jednotlivé výbežky NN vedení neprekračovali 350 m a boli umiestnené pri najväčšom požadovanom odbere v lokalite

ch.) nové TS by nemali byť zdrojom nadmerného hluku voči okolitej zástavbe v zmysle nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z.z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami v znení neskorších predpisov, pričom je dôležité koordinovať trasy elektrických sietí s trasami ostatných inžinierskych sietí

i.) trasy VN a NN vedenia riešiť ako zemné káblové, pri výstavbe iných zemných inžinierskych sietí dodržať ochranné pásmo od zemného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z.z. § 36, manipulačný priestor od podporných bodov 1m a neporušenie ich stability, elektromerové rozvádzače plánovanej výstavby riešiť na verejne prístupnom mieste napr. v oplotení

j.) poznať trasy jednotlivých podzemných a nadzemných inžinierskych sietí pretože pri ich oprave, údržbe môže dôjsť k poškodeniu susediacej trasy vedenia

k.) výnimky z ochranných pásiem môže v odôvodnených prípadoch povoliť stavebný úrad na základe stanoviska prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy

l.) pre financovanie elektroenergetických zariadení potrebných pre pripojenie bude použitý mechanizmus, resp. dohoda so SSE-D, a.s. v zmysle platnej legislatívy v čase výstavby

m.) pri vypracovávaní ďalších PD použiť prvky podľa Katalógu prvkov a funkčných celkov platných v SSE, a.s. v čase projektovania, pričom všetky tieto PD budú riešené oprávnenými projektantmi s rešpektovaním odborných vyjadrení zainteresovaných orgánov a organizácií

2.12.4 Zásobovanie zemným plynom

Realizované aj navrhované plynárenské zariadenia na území kraja umožňujú v rámci plynárenskej sústavy SR ich efektívne využitie vo všetkých okresoch. Plynifikácia jednotlivých obcí je výhodná tam, kde posúdenie rozvojového programu plynifikácie dosiahne záväzné ukazovatele ekonomickej efektívnosti. Možno aj z posúdenia týchto hľadísk **obec Kraľovany nie je plynifikovaná**. Najbližšie plynifikované obce k nami riešenej obci, sú z okresu Dolný Kubín – Párnica, Žaškov, z okresu Martin – Šútovo. Žiaľ v rámci realizácie nových plynárenských zariadení sa neuvažuje s rozširovaním plynovodov smerom bližšie k obci Kraľovany, takže s plynifikáciou obce ani nepočítame.

2.12.5 Zásobovanie teplom

• STAV

Zásobovanie teplom je dôležitý prvok energetického hospodárstva a má veľký vplyv na životné prostredie a stupeň znečistenia ovzdušia. Energetická bilancia a ekonomická situácia vedú k tomu, že vo väčšine obcí teda aj v Kraľovane sa zásobovanie teplom realizuje decentralizovane formou domových kotolní (pevné palivo ako je uhlie, drevo) – individuálne ústredné či etážové kúrenie. Podľa SODB 21.05.2011 zo 132 obývaných bytov bolo 60 (45,45%) s ústredným lokálnym kúrením, 42 (31,82%) bytov s iným typom kúrenia, 7 bytov s ústredným diaľkovým kúrením a 1 byt bol bez kúrenia. Podľa zdrojov energie používaných na vykurovanie bolo 103 (78%) bytov vykurovaných pevným palivom, 9 (6,8%) bytov elektrinou, 2 byty plynom, 2 byty iný typ a 2 byty nemali žiadne vykurovacie médium. To znamená, že v tejto chladnej klimatickej oblasti (vykuruje sa od 15.09. prípadne od októbra do 07. mája t.j. 7 až 8 mesiacov v roku) prevažuje vykurovanie v rodinných, bytových domoch na pevné palivo.

Vo viacúčelovej budove v centre obce je kotolňa na propan – butan, ale do budúcnosti uvažujú o novej peci na peletky. Ďalšia kotolňa na propan – butan je v budove železničnej stanice a vo výrobe obalov. V materskej škole je kotolňa na pevné palivo.

V ostatných objektoch vybavenosti sú domové kotolne o výkone 0,1 až 0,5 MW. Po kvantitatívnej stránke je úroveň zásobovania teplom uspokojivá, no však kvalitatívna stránka trochu nevyhovuje. Ako palivo sa používa hnedé uhlie, drevo s nepriaznivým ekologickým dopadom, ktoré navyše vytvára problémy s dopravou, skladovaním paliva, zberom a odvozom popola. Pre modernizáciu obce je nevyhnutná zmena palivovej základne v posúdení možnosti kombinovanej výroby tepla a elektrickej energie. V existujúcich zdrojoch tepla vyrábať teplo len na základe ekonomickej a ekologickej únosnosti. Pre decentralizované zásobovanie teplom bude potrebné využívať palivovú základňu propán - bután a druhotné energetické zdroje (slnko, bioplyn, geotermálna energia a pod). Ale aj plynifikácia, ak by sa o nej začalo uvažovať, by mohla odstrániť tieto negatívne dopady na životné prostredie. Všetko však prináša za a proti a ekonomické porovnanie viťazí. Preto by sa mali používať alternatívne, pretože každý spôsob vyžaduje predinvestície a jedno riešenie vytesňuje druhé.

• NÁVRH a VÝHLAD

V návrhu ani vo výhlade neuvažujeme s ďalšími veľkými kotolňami pre centrálnu vykurovanie a z hľadiska vplyvov na životné prostredie a kvalitu bývania v obci ani neuvažujeme s obmedzením počtu domových kotolní, ktorých vykurovacím médium je uhlie. Do budúcnosti bude potrebné sa orientovať na ekologicky a aj ekonomicky výhodnejšie vykurovanie.

2.12.6 Telekomunikácie

Z hľadiska zabezpečenia telekomunikačných a poštových služieb v území sú podstatné jej zložky a to Slovak Telekom (ST), a.s. a Slovenská pošta (SP), a.s. Podľa Zákona o elektronických komunikáciách prestal byť Slovak Telekom, a.s. (bývalé Slovenské telekomunikácie, a.s.) monopolitným poskytovateľom univerzálnej služby, ktorá zahŕňa:

- verejnú telefónnu službu
- vydávanie telefónneho zoznamu
- zabezpečenie primeranej dostupnosti verejných telefónnych automatov (VTA)

- bezplatný a nepretržitý prístup k číslam tiesňových volaní
- úplnú informačnú službu o telekomunikačných číslach
- prístup k verejne dostupným telefónnym službám pre zdravotne postihnutých užívateľov

Od roku 2003 prebieha liberalizácia telekomunikačného trhu na Slovensku, čím bola naplnená požiadavka Európskej únie. Postupne by sa mali telekomunikačné služby priblížiť európskej únii služieb a mali by byť uspokojené všetky požiadavky na zriaďovanie telefónnych staníc. Ukončená digitalizácia by mala zabezpečiť podstatne kvalitnejšie poskytovanie služieb. Stav digitalizácie k 1.1.2004 bol v okrese Dolný Kubín na úrovni 99%. Do konca roku 2004 mal ST, a.s. v zmysle licencie TÚ SR zabezpečiť 100% digitalizáciu siete v ŽSK – teda konkrétne v obci Kraľovany **náhradu analógovej ústredne technológiou RSU S12 umiestnenej na železničnej stanici**. Podľa súčasnej štruktúry ST a.s. telekomunikačné služby v ŽSK zabezpečuje **Regionálne centrum sieťovej infraštruktúry Žilina (RCSI ZA), ktoré zahŕňa centrum sieťovej infraštruktúry Martin**, kam patrí okres Dolný Kubín, pod ktorý spadá obec Kraľovany. Podľa štatistických údajov zo SODB 21.05.2011 bolo v obci evidovaných 82 obývaných bytov, kde mali mobilný telefón. Pripojenie na pevnú telefónnu linku bolo v 36 bytoch a na internet v 42 bytoch.

Diaľkové káble

V riešenom území je v prevádzke trasa **diaľkových optických káblov (DOK) a metalického kábla (DKM) v smere Ružomberok – Kraľovany – Martin, ktoré sú v správe Slovak Telekom (ST), a.s. a Slovenských Elektrární, a.s., Trenčín (VET)**. Káble prichádzajú do obce popri ceste I/18 zo smeru od Stankovian. Ďalej pokračujú cez Váh na dvoch miestach - optické cez most a v smere na futbalové ihrisko, metalický ide tiež v smere na futbalové ihrisko a v smere k bytovému domu. Následné smerovanie optických káblov je popri ceste I/18, pričom jedna odbočka je vedená popri sklade pre výrobu obalov v pokračovaní cesty k rušňovému depu a následným odbočením **k telekomunikačnej ústredni na železničnej stanici Kraľovany**. Metalický kábel je vedený vo vnútri z.ú. obce (popri ceste III/018125 a MOK v línii železničnej trate č. 180 až k bytovému domu) a na dolnom konci obce sa dostáva k ceste I/18. Odtiaľ sú už vedené spoločne všetky káble popri ceste I/18 až k osade Rieka. Tam sa optický kábel odkláňa po trase cesty III/018096 do vnútra osady smerom k mostu cez Šútovský potok a následne do obce Šútovo. Metalický ide v trase medzi železničnou traťou a cestou I/18 až ku katastrálnej hranici s obcou Šútovo.

Ochranné pásmo DOK, DKM je 1,5 m na každú stranu s krytím 100 cm.

Rádiokomunikácie

Rádiokomunikácie – rozhlasové a televízne vysielanie zabezpečujú poskytovanie telekomunikačných služieb pomocou signálov transportovaných voľným prostredím, na prenos hlasových, textových, dátových a obrázkových signálov medzi zákazníkmi. Táto služba je zabezpečovaná technickými prostriedkami, ktoré sa členia na:

- vysielacie zariadenia
- spojovacie a prenosové systémy
- pozemné zariadenia pre satelitné komunikácie (v súčasnosti nemá ST a.s. vlastnú centrálnu pozemnú stanicu pre satelitné komunikácie a využíva stanicu postavenú za bývalej ČSFR na území ČR.)

Vnútroštátne rozhlasové vysielanie je zabezpečené rozhlasovými vysielačmi v pásmach stredných, dlhých a VKV vln. V území kraja sú prijímané programy : Slovensko 1, Slovensko 2, Slovensko 3, ROCK-FM a Rádio Rebeca. Percento pokrytia kraja je cca 80%. **Vnútroštátne televízne vysielanie** je zabezpečované programami STV1, STV2 a súkromnými TV Markíza, TV JOJ a TA3. Televízna sieť je prakticky dobudovaná. Percento pokrytia kraja predstavuje cca 85-90% pri STV1 a cca 65-70% pri STV2 a TV Markíza. **Mobilnú sieť v obci zabezpečuje operátor Slovak Telekom a.s.** (pevná linka, mobil niekdajší Eurotel, internet, TV), **Orange a O2**. Ďalší štvrtý operátor na trhu pribudne možno už na tento. Bude ním spoločnosť Swan.

V obci je postavený nad železničnou traťou č. 180 (vo svahu oproti železničnej stanici) stožiar - **telekomunikačný vysielač patriaci Slovak Telekom, a.s.** takže príjem signálov pre obyvateľov obce je uspokojivý.

Obecný rozhlas

Rozhlasová ústredňa **obecného rozhlasu** je umiestnená v priestoroch centra obce – vo viacúčelovej budove, kde je aj obecný úrad. Trasovanie miestneho rozhlasu je vedené na samostatných podperných kovových príp. drevených stĺpoch pozdĺž cesty III/018125 od centra obce k dolnému koncu a od centra obce v línii cesty vedenej v smere železničnej trate č. 180, pričom na konci horného konca obce sa otočí v smere MOK k bytovému domu a pri ČSPH prejde na druhú stranu cesty k okraju cesty III/018125. V osade Rieka je rozhlas privedený z obce Šútovo popri sociálnej budove obce k okraju cesty III/018096 v pokračovaní na začiatok osady. Takže tam obyvatelia počúvajú správy z obce Šútovo.

Pošta

Realizátorom poštových služieb a dvojstupňového výkonu štátnej správy v SR je **Slovenská pošta, a.s.** V rámci ŽSK pôsobia v súčasnosti 3 regionálne poštové centrá (RPC). V okrese Dolný Kubín kam administratívno - správne patrí obec Kraľovany, zabezpečuje poštovú službu RPC Liptovský Mikuláš. Poštovú prepravnú sieť

zabezpečuje oblastné spracovateľské centrum Dolný Kubín 1 a hlavné spracovateľské centrum Žilina 2. **Pošta v Kraľovanoch sa nachádza vo viacúčelovej budove na jej prízemí.** Dispozične sa jedná o jednu miestnosť, kde je zamestnaná 1 pracovníčka, otvorená je každý deň.

- **NÁVRH**

Telefónne vedenie

V návrhu počítame s **náhradou analógovej telefónnej ústredne technológiou RSU S12 umiestnenej na železničnej stanici Kraľovany.** Jej kapacita prípadné rozšírenie v súvislosti s rozvojom obce bude postačujúce, nakoľko je napojená na diaľkovú optickú sieť. V ďalšom období v horizonte do roku cca 2018 je cieľom rozvoja telekomunikácií dosiahnuť špičkovú medzinárodnú úroveň telekomunikačných služieb.

Do budúcnosti je potrebné riešiť trasy miestnych telekomunikačných káblov v rámci nových lokalít ale aj v rámci existujúceho stavu, tam kde si to obyvatelia budú vyžadovať. Aj keď v tejto dobe postupne vyhráva mobilná sieť (príjem hovorov, internetu) a signál v tejto obci je primeraný. Nové inžinierske siete budú kumulované do spoločných trás s ostatnou technickou infraštruktúrou, zväčša v smeroch navrhovaných miestnych obslužných komunikácií ku každému stavebnému objektu. Pre všetky tieto inžinierske siete musí byť vyčlenený priestor tak, aby bola dodržaná platná priestorová norma. Pre umiestnenie rozvodných kabinetov je potrebné na začiatku každej ulice vyčleniť priestor 1x2m a v centre obce priestor 5x3m pre umiestnenie typového objektu, v ktorom by bolo umiestnené potrebné technické zariadenie. Vlastné budovanie sietí závisí od počtu zákazníkov, ktorí budú požadovať služby správcu siete.

Diaľkové káble

V rámci navrhovanej trasy diaľnice D1 Turany – Hubová **sa uvažuje o prekládke optických aj metalického kábla v časti navrhovanej mimoúrovňovej križovatky Kraľovany na začiatku k.ú. obce.** Nové káble obídu tvar rozšíreného pripojenia cesty I/18 na kruhový objazd. Prechod cez Váh ostane taký istý.

Mobilné rádiotelefónne siete

Pokrytie obce signálom Slovak telekom, Orange, O2 je primerané, nakoľko vo svahu oproti železničnej stanici je postavený stožiar (telekomunikačný vysielateľ patriaci Slovak Telekom, a.s.). Takže príjem signálov pre obyvateľov obce je uspokojivý. Tento rok by mal priubudnúť ďalší už štvrtý operátor na trhu - Swan, tak možno aj on bude poskytovať služby v tejto oblasti, čo môže byť pre obyvateľov obce výhoda.

Obecný rozhlas

Rozhlasová ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v priestoroch centra obce – vo viacúčelovej budove, kde je aj obecný úrad. V navrhovaných lokalitách sa trasovanie obecného rozhlasu bude riešiť v spoločných trasách ostatnej technickej infraštruktúry zväčša v línii nových komunikácií. Pre umiestnenie reproduktorov sa využijú kovové stĺpy vonkajšieho osvetlenia.

Pošta

K rozvojovým cieľom v oblasti pošty bude patriť doriešenie automatizácie poštových operácií, dokončiť pripojenie pošty na základnú sieť informatiky, zaviesť služby hybridnej pošty, rozšíriť ponuku bankových služieb s využitím automatizácie pôšt, vybudovať elektronickú poštu, zaviesť novú službu typu „home shopping“ – predaj do domácností.

- **VÝHLAD**

S výhľadom počítame v jednej obytnej lokalite Diel nad železničnou traťou č. 180. Jedná sa o územie mimo centra obce, takže preto počítame v línii trasy terajšieho vzdušného vedenia 22 kV linka č. 243 na dolnom konci obce oproti ČOV, viesť trasu obecného rozhlasu a zároveň trasu miestneho telekomunikačného kábla (telefón, internet) do tejto lokality, aj keď doposiaľ vyhráva mobilná sieť.

Ochranné pásma

Ochranné pásmo DOK je 1,5 m na každú stranu s krytím 100 cm. Ochranné pásmo kábla MTS je 1,5 m na každú stranu s krytím 60 cm.

Z hľadiska telekomunikačných a informačných sietí ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) rešpektovať v rámci navrhovanej trasy diaľnice D1 Turany – Hubová prekládku optických aj metalického kábla v časti navrhovanej mimoúrovňovej križovatky Kraľovany na začiatku k.ú. obce. Nové káble obídu tvar rozšíreného pripojenia cesty I/18 na kruhový objazd. Prechod cez Váh ostane taký istý.

b.) pred zemnými prácami je potrebné vytyčenie podzemných telekomunikačných sietí a ostatných podzemných vedení

c.) nové vedenia telekomunikačnej siete riešiť káblovým vedením uloženým v zemi (metalická alebo optická sieť) s dodržaním ich ochranných pásiem v zmysle príslušnej platnej STN a súvisiacich predpisov

d.) pri škodlivom rušení, ktoré bráni prevádzke zariadenia v súlade s jeho určením, je užívateľ povinný bezodkladne urobiť účinné ochranné opatrenia alebo ukončiť prevádzkovanie zariadenia (za rušenie sa považuje aj znemožnenie prevádzky spôsobené elektromagnetickým tienením alebo odrazmi elektromagnetických vln od stavieb, ktoré boli zhotovené po uvedení vedenia do prevádzky)

e.) k existencii podzemných alebo nadzemných vedení telekomunikačných sietí je potrebné požiadať Slovak telekom a.s., Bratislava o vyjadrenie

f.) v ochrannom pásme telekomunikačných zariadení neumiestňovať stavby a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenia alebo vedenia telekomunikačnej siete alebo ich plynulú a bezpečnú prevádzku

g.) pri riešení nasledujúcich stupňov spracovania projektovej dokumentácie bude potrebné spracovať návrh telekomunikačnej infraštruktúry z dôvodu zapracovania trás telekomunikačných vedení do PD, pričom po upresnení požadovaných podkladov a ich zapracovaní Slovak Telecom a.s. spracuje na základe písomnej požiadavky na zabezpečenie telekomunikačnej infraštruktúry realizačnú PD na telekomunikačné pripojenie a následnú realizáciu

2.12.7 Zariadenia civilnej ochrany

Pri riešení stavebnotechnických požiadaviek na zariadenia civilnej ochrany je potrebné ochranné stavby zabezpečovať v zmysle zákona č. 47/2012 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany. V stavbách s väčším sústredením osôb riešiť a zabezpečovať ukrytie zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti v ochranných stavbách – úkrytoch a pre obdobie vojny a vojnového stavu v súlade s § 4 vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany. Pri návrhu takýchto zariadení je potrebné spolupracovať s príslušným orgánom krízového riadenia.

Pri riešení zariadení civilnej ochrany obyvateľstva ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) stavebnotechnické požiadavky na zariadenia civilnej ochrany – ochranné stavby riešiť a zabezpečovať v zmysle zákona č. 47/2012 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva (ďalej len „zákon“) a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany (ďalej len „vyhláška“)

b.) pre prípad možných mimoriadnych udalostí a pre obdobie vojny a vojnového stavu v zmysle § 4 vyhlášky sa navrhujú zariadenia civilnej ochrany - ochranné stavby pre budovy občianskej vybavenosti a pre bytové budovy s kapacitou nad 50 ukrývaných osôb v odolných a plynutesných úkrytoch v oblasti ohrozenia, pre bytové a rodinné domy s kapacitou do 50 ukrývaných osôb jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne

c.) pri návrhu takýchto zariadení spolupracovať s príslušným orgánom krízového riadenia

2.13 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Rozbor súčasných zložiek životného prostredia (voda, pôda, ovzdušie, biota)

• VODA

Povrchové vody

Záujmové územie spadá do povodia rieky Váh a Orava, ktoré sa spájajú v SV časti za z.ú.obce. Čo sa týka širších vzťahov riečna sieť patrí k Čiernomorskému úmoriu - dunajskému, do ktorého ústí väčšina slovenských riek. Hlavným tokom v území je Váh, ktorý pramení pod Kriváňom vo Vysokých Tatrách (Biely Váh) a pod Kráľovou hoľou v Nízkych Tatrách (Čierny Váh). V záujmovom území tvorí líniovú bariéru približne v južnej časti katastra obce. Priemerný ročný odtok oblasti sa pohybuje okolo hodnoty $20 \text{ l.s}^{-1}.\text{km}^{-2}$.

Územie patrí do vodohospodárskej oblasti stredohorskej so snehovo – dažďovým typom režimu odtoku s akumuláciou v mesiacoch november – február. Nižšie položené územie v okolí zastavaného územia patrí do vodohospodárskej oblasti vrchovinovo - nížinnej s dažďovo - snehovým typom režimu odtoku s akumuláciou v mesiacoch december – február.

Kvantitatívna charakteristika prietoknosti a hydrogeologická produktivita je mierna až vysoká. Litologickú charakteristiku najvýznamnejšieho hydrogeologického kolektora tvoria vápence, dolomity, slieň a slienité vápence (Atlas krajiny SR, 2002). Väčšie vodné plochy sa nachádzajú v osade Rieka, jedná sa o sekundárne jazerá (spodné je väčšie a horné je menšie) vzniknuté po vyťažení priestoru, ktoré sú v súčasnosti využívané hlavne v letných mesiacoch na kúpanie a rekreačné účely.

Kvalita povrchových vôd je hodnotená na základe sumarizácie **výsledkov klasifikácie v zmysle STN 757221 „Kvalita vody. Klasifikácia kvality povrchových vôd“**, ktorá kvalitu vody hodnotí v 8 skupinách ukazovateľov : A skupina – kyslíkový režim, B skupina – základné fyzikálne – chemické ukazovatele, C skupina – nutrienty, D skupina – biologické ukazovatele, E skupina – mikrobiologické ukazovatele, F skupina – mikropolutanty, G skupina – toxicita, H skupina – rádioaktivita) a s použitím sústavy medzných hodnôt zaraďuje vody podľa ich kvality do 5 tried : I. trieda – veľmi čistá voda až V. trieda – veľmi silno znečistená voda, pričom ako priaznivá kvalita vody je považovaná úroveň I., II., a III. triedy kvality.

Na kvalitu povrchových vôd rozhodujúcou mierou vplyvajú bodové zdroje znečistenia (obecné kanalizačné systémy, výpuste ČOV, výpuste z poľnohospodárskych prevádzok, priemyselných areálov, turistických a rekreačných zariadení a pod.) a rozptýlené zdroje znečisťovania, ktoré sa nedajú monitorovať (poľnohospodárske aktivity, lesohospodárske činnosti, obyvateľstvo nepripojené na kanalizačný systém a pod.). Rieka Váh, Orava a ostatné vodné toky sú stále postupne znečisťované odpadmi z obce a z okolitých obcí a poľnohospodárskou činnosťou (hnojenie). Znečistenie do k.ú. obce prichádza aj z vyššie položených úsekov. Zistená kontaminácia vodných tokov znižuje intenzitu filtračného prúdu ako aj jeho migračnú schopnosť. Napr. voda v rieke Váh na základe vzoriek vôd z rokov 2002-2004 bola zaradená do II. až IV. triedy kvality podľa STN 757221, pričom do IV. triedy bola zaradená na základe skupiny E (mikrobiologické ukazovatele). Voda v rieke Orava bola zaradená do III. až V. triedy kvality.

Z hľadiska kvality je po splaškových vodách (keďže v obci nie je vybudovaná kompletná kanalizačná splašková sieť) ďalším znečisťovateľom poľnohospodárska činnosť – súkromné hospodárenie, nakoľko v obci nie je vybudovaný areál poľnohospodárskej výroby. V obci nie je ďalší znečisťovateľ ťažká priemyselná výroba, ale je tu **rušňové depo Cargo a.s.** (oprava, údržba vlakov), ktoré svojou činnosťou je považované za potvrdenú environmentálnu záťaž a taktiež **čerpacia stanica pohonných hmôt Slovnaft**, ktorá je charakterizovaná ako rekultivovaná lokalita environmentálnej záťaže.

Presný popis informačného systému environmentálnych záťaží v k.ú. obce je nasledujúci :

I. Názov EZ : DK (003) / Kľačany – **ČS PHM Slovnaft**

Názov lokality : ČS PHM Slovnaft

Druh činnosti : čerpacia stanica PHM

Registrovaná ako : Sanovaná / rekultivovaná lokalita

II. Názov EZ : DK (1848) / Kľačany – **rušňové depo, Cargo a.s.**

Názov lokality : rušňové depo, Cargo a.s.

Druh činnosti : železničné depo a stanica

Registrovaná ako : Potvrdená environmentálna záťaž

Menšími zdrojmi znečistenia sú aj divoké skládky odpadov, ktoré nie sú zabezpečené proti úniku skládkových vôd do podlažia a následne do povrchových tokov. Typické sú smetiská domového odpadu na brehoch vodných tokov. Obec sa však snaží tieto drobné skládky pravidelne kontrolovať a odstraňovať.

Anorganické resp. organické znečistenie z uvedených pôvodcov je transportované do horninového prostredia infiltrujúcimi povrchovými a zrážkovými vodami resp. priamymi prienikmi. Dôsledkom je potom vysoký obsah dusičnanov v podzemných vodách.

Podzemné vody

Z hydrogeologického hľadiska kataster leží v mezozoiku západnej časti Chočských vrchov, severnej časti Veľkej Fatry a kryštaliniku Krivánskej Fatry s krasovou a krasovo-puklinovou priepustnosťou. V katastri je evidovaný a využívaný prameň „Pod kopou“ s výdatnosťou nad 9 l/s. Významnejšie zdroje pitných a minerálnych vôd v okolí Kľačian nie sú známe.

Kvalita podzemných vôd úzko súvisí s kvalitou povrchových vôd. Formy znečisťovania boli popísané v predchádzajúcej kapitole. Hlavným opatrením na ochranu povrchových a podzemných vôd je dodržiavanie zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a zároveň zmenu zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon). V súvislosti s ochranou pred povodňami zákon č. 666/2004 Z.z., s určením ochranných pásiem vodárenských zdrojov a opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov bola vydaná Vyhláška MŽP SR č. 29/2005, o ustanovení zoznamu vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov Vyhláška MŽP SR č. 211/2005 a o ustanovení podrobností a vymedzení oblastí povodní, environmentálnych cieľoch a o vodnom plánovaní Vyhláška MŽP SR č. 224/2005.

Pri každej činnosti je potrebné brať na vedomie, že podzemné vody sú prednostne určené na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a na účely, na ktoré je použitie pitnej vody ustanovené osobitným predpisom. Iné použitie podzemných vôd je možné iba pri zachovaní ich prednostného určenia. Pri plánovaných zámeroch je potrebné

navrhnuť také opatrenia, ktoré zabránia trvalému vzostupnému trendu koncentrácie znečisťujúcich látok v podzemných a aj povrchových vodách.

V zmysle regionálnej (širšej) ochrany danej ÚPN-VÚC Žilinského kraja sa vyhlasujú chránené vodohospodárske oblasti (CHVO), sprísnená tzv. špeciálna ochrana je stanovená pásmami hygienickej ochrany (PHO) pre každý zdroj povrchovej alebo podzemnej vody - pre zdroje podzemných vôd sa stanovujú PHO I. a II. stupňa, pre zdroje povrchových vôd aj PHO III. stupňa. Cez k.ú. Kľačany prechádza popod ľavý breh Váhu **chránená vodohospodárska oblasť Veľká Fatra** (celková plocha 644 km²) a **vodný zdroj „Pod kopu 1 až 5“** (k.ú. Kľačany) **má vyhlásené pásmo hygienickej ochrany I. a II. stupňa**, ktoré prechádza aj do k.ú. Stankovany.

• PÔDA

Pôda nie je stála. Zmenou niektorého z pôdotvorných činiteľov dochádza postupne k zmenám jej vlastností. Na charakter pôd a ich kvalitu zásadne vplyva najmä človek. Spôsob dlhodobého využívania územia vytvára predpoklady pre chemickú a mechanickú degradáciu pôdneho prostredia. Chemická degradácia môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok používaných v poľnohospodárstve (hnojivá, herbicidy atď.). Mechanická (fyzikálna) degradácia môže byť spôsobená realizáciou zaužívaných poľnohospodárskych postupov (hutnenie pôdy, orba atď.). Na základe dostupných informácií (www.enviroportal.sk – Informačný systém o životnom prostredí) môžeme konštatovať, že pôdy v okolí obce Kľačany sa nachádzajú v kategóriách A, A1 Nekontaminované pôdy v rozpätí A, A1 – B Rizikové pôdy.

Zloženie pôd a ich skeletnosť závisí od horninového zloženia, reliéfu, geomorfologických procesov, podnebia, pôsobenia rastlín a mikroorganizmov, lákovej výmeny a hydrologických pomerov. Pôdne typy, druhy a pôdotvorný substrát ako aj sklonitosť reliéfu v k.ú. Kľačany sa dá vyčítať **z bonitovaných pôdno - ekologických jednotiek zaradených do skupín 5, 7, 8 a 9, pričom z.ú. centra obce s okolím leží na najkvalitnejšej pôde skupina 5.**

Rozsiahlym odlesňovaním a rozorávaním strmých svahov už v dávnej minulosti došlo k odplavovaniu pôdných častíc, k deštrukcii pôdných horizontov a tým sa kvalita, úrodnosť pôdy znižovala. Tento proces žiaľ pokračuje i v súčasnosti. **Zosuvné územia** sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti a **väčšina je po ľavom brehu Váhu, jedno je v časti obce zvanej Diel a posledné a najaktuálnejšie je v osade Rieka nad malým a v menšej miere aj veľkým jazerom.**

V k.ú. Kľačany nie sú vybudované meliorácie. Poľnohospodárska pôda je poľnohospodársky využívaná ako orná pôda vo veľmi malom množstve, skôr sa jedná o lúky, pasienky a záhrady v blízkosti rodinných domov. Na zvýšenie úrodnosti poľnohospodárskej pôdy sa používajú agrotechnické (veľmi hlboké pôdy -podrývať, plytké pôdy -nepodrývať, proti kyslej pôdnej reakcii-melioračné vápnenie), agrobiologické (zvýšiť podiel humusu v ornici organickými hnojivami – maštalný hnoj, kvalitný kompost) a hydrotechnické opatrenia (na zamokrených miestach previesť technické hnojenie).

Vplyvom pôdotvorných činiteľov sa vytvorilo množstvo rozličných pôd. Podľa veľkosti pôdných častíc, podľa zrnitého zloženia, podľa charakteru hlavného pôdotvorného procesu v pôde určujeme pôdne typy, ktoré možno až v teréne rozlíšiť podľa vzhľadu pôdneho profilu na ktorom vidíme, že pôda sa skladá z viacerých rôzne sfarbených vrstiev, ktoré nazývame pôdne horizonty. Dôležité je, že horizonty sa nelíšia iba farbou, ale aj zrnitosťou, fyzikálnymi, chemickými a biologickými vlastnosťami. Horizonty sú v profile zákonite usporiadané. **V katastri obce Kľačany rozlišujeme kambizeme, organozeme, fluvizeme, rendziny, luvizeme a pseudogleje.** V z.ú. centra obce s okolím, kde budeme predpokladať určité stavebné a iné zábery sa nachádza najlepšia pôda a to sú fluvizeme (v starších klasifikáciách nivné pôdy, 0801001). V časti územia zvanom Diel, kde tiež predpokladáme určité stavebné zábery sa nachádzajú kambizeme (v starších klasifikáciách hnedé pôdy, 0865412) , ktoré sú tiež zaradené medzi najlepšie pôdy podľa BPEJ.

Pri navrhovaní nových stavebných a iných zámerov na je potrebné postupovať v zmysle zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (PP) a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. **V zmysle § 12 ods. 2 zákona nenavrhopať zábery na PP s kódom BPEJ 0801001 / 5, 0814062 / 7, 0865412 / 7, ktorá je v zmysle Nariadenia vlády SR č. 25/2013 o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP od 01.04.2013 osobitne chránenou PP.** Pri vyhodnocovaní dôsledkov stavebných a iných návrhov na PP v zastavanom území i mimo neho v textovej, tabuľkovej a grafickej časti postupovať v zmysle § 5 vyhlášky č. MŽP SR č. 508/2004 Z.z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona.

• OVZDUŠIE

Ovzdušie je ovplyvňované podobne ako vo väčšine obcí na Slovensku dymom zo spaľovania tuhých palív v kotolniach používaných na vykurovanie objektov, čo radíme k malým zdrojom znečistenia ovzdušia. Ďalej kvalitu ovzdušia v značnej miere znečisťujú exhaláty z automobilovej dopravy prechádzajúcej komunikáciami (oxidy dusíka,

oxid uhľohatý, uhľovodíky) a potom pachy z nedokonalého technického riešenia likvidácie tekutých odpadov z jednotlivých domov a taktiež pachy pochádzajúce z neporiadku a špiny nachádzajúcej sa v blízkosti domov niektorých občanov. Preto by mala byť hlavným opatrením na zníženie emisií zmena palivovej základne a prechod na spaľovanie pevného paliva s nízkym obsahom síry no a pomalý prechod na elektrické vykurovanie prípadne plynové vykurovanie, ak by sa raz rozširovali plynové rozvody a boli by potiahnuté do obce.

K najväčším znečisťovateľom ovzdušia podľa množstva emisií za rok 2010 (NEIS – veľké a stredné zdroje podľa Vyhlášky č. MPŽPaRR SR č. 356/2010 Z.z.) sú:

Tuhé znečisťujúce látky		
	Prevádzkovateľ / zdroj	okres
1	Mondi SCP, a.s. RBK	Ružomberok
2	TEHOS, s.r.o., DK	Dolný Kubín
3	OFZ, a.s., Istebné	Dolný Kubín
4	Martinská teplárenská, a.s.	Martin
SO ₂		
	Prevádzkovateľ / zdroj	okres
5	Martinská teplárenská, a.s.	Martin
6	OFZ, a.s., Istebné	Dolný Kubín
7	Mondi SCP, a.s. RBK	Ružomberok
8	ŽOS Vrútky, a.s.	Martin
9	ZDROJMIT s.r.o., Martin - Priekopa	Martin
NO _x		
	Prevádzkovateľ / zdroj	okres
10	Mondi SCP, a.s. RBK	Ružomberok
11	OFZ, a.s., Istebné	Dolný Kubín
12	Martinská teplárenská, a.s.	Martin
13	Speciality Minerals Slovakia, RBK	Ružomberok
14	Tehos, S.R.O., DK	Dolný Kubín
CO		
	Prevádzkovateľ / zdroj	okres
15	OFZ, a.s., Istebné	Dolný Kubín
16	Mondi SCP, a.s. RBK	Ružomberok
17	ŽOS Vrútky, a.s.	Martin

• BIOTA

Biota predstavuje jednu z najdynamickejších zložiek prírody. V súvislosti so starostlivosťou o životné prostredie sú niektoré prvky bioty veľmi vhodnými indikátormi jeho kvality. Je súčasťou a veľmi významnou a nezastupiteľnou zložkou životného prostredia, či už v rámci poľnohospodárskej pôdy alebo lesných pozemkov. Jedná sa o prítomnosť rastlinných a živočíšnych druhov vrátane ich správania. Významným faktorom je pomer zastúpenia a prítomnosť nepôvodných druhov, prípadne inváznych druhov rastlín, u ktorých je snaha o ich odstránenie. Na podporu pôvodných druhov je možné prijať opatrenia na ich umelé doplnenie v súlade so stanovišnými podmienkami biotopov.

K faktorom, ktoré negatívne ovplyvňujú kvalitu životného prostredia radíme predovšetkým:

- železničnú dopravu reprezentovanú železničnou traťou č. 180 Žilina – Košice, č. 181 Kľačany – Trstená so železničnou stanicou Kľačany pre osobné, rýchlovlaky a nákladú dopravu, nakoľko celé zastavané územie centra obce s okolím je (teda nie len záhrady) zo severnej strany sa dotýka koridoru trate a ona svojim hlukom, otrasmi sa veľmi negatívne podieľa na kvalite bývania najmä v tejto časti obce
- hlavne hluk (prípustná miera je zo zdravotníckeho hľadiska daná na úrovni 65 dB a po jej prekročení už zvuk negatívne ovplyvňuje nervový systém človeka) z dopravného koridoru cesty I/18 v pokračovaní cestou I/70, ktoré prechádzajú celým okrajom v smere východ - juh - západ zastavaného územia centra obce s okolím
- okrem hluku tento hlavný komunikačný ťah pôsobí veľmi negatívne aj svojimi výfukovými exhalátmi, prašnosťou, vibráciami a zvýšenou opatnosťou obyvateľov, ktorí bývajú po jednej strane týchto komunikácií z hľadiska dopravných nehôd a svojej bezpečnosti a zdravia
- uvažovaný výhľadový zelený variant rýchlostnej cesty R3 je nedoriešený vzhľadom na navrhované prepojenie s mimoúrovňovou križovatkou Kľačany na diaľnici D1 Turany – Hubová ale aj s jeho celkovým umiestnením v prírodnom prostredí chráneného areálu rieky Orava
- nevyriešený bezpečný prejazd pre motorové vozidlá ale aj pre peších, cyklistov na druhú stranu železničnej trate č. 180 Žilina - Košice, terajší podjazd pri železničnej stanici slúži predovšetkým ako prejazd do rušňového depa Cargo a.s. , nákladné autá resp. autá s väčšou výškou tadiaľ neprejdú

- chýbajúca splašková kanalizácia vo zvyšnej časti z.ú. obce a samozrejme chýbajúca celá splašková kanalizácia v osade Rieka
- umiestnenie zastavaného územia centra obce s okolím medzi železničnou traťou č. 180 a cestami I/18 a I/70, ktoré limitujú rozvoj obce z každej strany
- evidované 2 enviromentálne zaťaženia v obci a to rušňové depo Cargo a.s. (potvrdená enviromentálna záťaž) a čerpacia stanica pohonných hmôt Slovnaft (aj keď je lokalita zaradená medzi rekultivované zaťaženia) v z.ú. obce, nakoľko ich lokalizácia vplýva veľmi negatívne na kvalitu najmä vôd a pôdy
- zosuvné územia na 6 miestach plošne väčších i menších. Jedná sa o svahové deformácie pod ľavým brehom Váhu, jedna plocha je nad železničnou traťou č. 180 a jedna najaktuálnejšia je v osade Rieka (aktívny zosuv zo 06. a 21.03.2013 nad veľkým i malým jazerom)
- dobývacie priestory (DP) a to lom č. 479 Bystrička (leží v SV časti k.ú. pri katastrálnej hranici s obcou Párnica, ťažba skončila 31.12.2016), kde sa ťaží granodiorit a ďalší lom je DP č. 376, 481 Kľačovany II v osade Rieka, kde sa ťaží dolomit a stavebný kameň (leží v Z časti k.ú. v blízkosti katastrálnej hranice s obcou Šútovo, ťažba skončila 31.12.2015), ktoré negatívne pôsobia na ochranu prírody, tvorbu krajiny a ekologickú stabilitu v území
- nedostatočne vyriešená vybavenosť s nedostatočnou úpravou celého priestoru v okolí oboch vodných plôch v osade Rieka a nezačlenenie atraktívnych jaskýň, niekdajšieho železničného tunela, Kľačovianskeho meandra a cyklotrás do budúceho strediska rekreácie a turizmu SRT Rieka, ktoré je už teraz počas letnej sezóny hodne navštevované obyvateľmi z obce a širokého okolia
- skoro už na 90% zaplnená plocha cintorína, takže bude potrebné jeho rozšírenie aj s dostatočným parkovacím vybavením
- miestne zdroje znečistenia ovzdušia, ktoré tvoria malé kotolne na pevné palivo či už v rodinných, bytových domoch, občianskej vybavenosti a výrobe
- chýbajúci obecný park v centre obce s peknou udržiavanou zeleňou, s menšou plochou pre námestie s možnosťou posedenia, stretávania sa ľudí, plochami pre deti
- invázne introdukované rastliny popri železničnej trati č. 180

K faktorom, ktoré pozitívne ovplyvňujú kvalitu životného prostredia radíme predovšetkým:

- územie obce sa nenachádza v takom prírodnom prostredí, ktoré by vykazovalo zvýšenú mieru prirodzenej rádioaktivity, radónového rizika alebo zvýšenej seizmicity
- atraktívne prírodné prostredie v k.ú. obce a to predovšetkým v osade Rieka - malé i veľké jazero, známe jaskyne (spolu ich je 31), niekdajší železničný tunel, Kľačoviansky meander a pokračovanie v poznaní prostredia po možných cyklotrasách do zastavaného centra obce s okolím, do Šútovskej doliny, ku korytu Váhu, Oravy, k starým banským dielam (halda Bystrička na Orave, výhradná kutba v časti Siňava)
- návrh diaľnice D1 Turany – Hubová, ktorý odľahčí hlavný dopravný ťah reprezentovaný cestami I/18 a I/70
- veľký a celkom komplexný športový areál TJ Lokomotíva SEZ Kľačovany vybavený futbalovým ihriskom, tenisovým kurtom s antukovým povrchom, multifunkčným ihriskom, detskými ihriskami, altánkami s možnosťou posedenia, s amfiteátrom s krytou tribúnkou v lete slúžiacim pre bedminton, volejbal, nohejbal, v zime klzisko pre hokej, verejné korčuľovanie pre všetky deti, mládež, dospelých a nie len z obce Kľačovany
- zavedená separácia zberu odpadov v obci, pričom treba pokračovať v jej zlepšení a v dostupnosti obyvateľov k miestam odberu separovaného zberu
- vybudovaná splašková kanalizácia s ukončením pred viacúčelovou budovou a jej vyústenie do novej ČOV na dolnom konci obce
- korytá riek Váh, Orava a celá zeleň v k.ú. obce

Z hľadiska starostlivosti o životné prostredie ÚPN-O Kľačovany navrhuje :

- a.) pre umocnenie ekostabilizačných kvalít biocentier, biokoridorov a interakčných prvkov v území podporovať a vytvárať podmienky pre lesné biocenózy, krovín vegetáciu a TTP s extenzívnym využívaním, zachovať a rekonštruovať najvzácnejšie fragmenty horských lúk s ich pôvodnou biodiverzitou, akceptovať prvky ÚSES ako územia s ekostabilizačnou funkciou a nezasahovať do nich takými aktivitami, ktorými by bola narušená ich funkcia
- b.) intenzívnejšie využiť ešte ostávajúce voľné plochy v zastavanom území obce pričom nevyčleňovať plochy pre stavby, ktoré by mohli neprimeraným hlukom, zápachom, resp. prachom obťažovať obyvateľov obce priamo v obytnom území
- c.) zaviesť v celej obci aj na nových plochách úplný separovaný zber odpadov, zamedziť a sústavne odstraňovať drobné nelegálne skládky odpadov vytvárané občanmi s cieľom zabezpečiť ochranu kvality povrchových i podzemných vôd a estetizáciu prostredia
- d.) chrániť novú genofondovú lokalitu Kľačoviansky lom - horné jazierko, vylúčiť zmenu jej vodného režimu, zabezpečiť v nej resp. v jej blízkosti znížené používanie, prípadne vylúčenie používania pesticídov a hnojív a rekultivačných prác, je neprípustné danú lokalitu odvodňovať, zalesňovať a budovať na nej stavby

e.) protipovodňovú ochranu obce riešiť v súlade so zákonom č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami a vzájomnou spoluprácou so správcami vodných tokov a orgánmi štátnej správy

f.) starostlivosť o lesné ekosystémy vykonávať prostredníctvom jemnejších foriem hospodárskych spôsobov s maximálnym využitím prirodzeného zmladenia a sadbového materiálu miestnej proveniencie, znížiť pri obnove lesa zastúpenie smreka a vylúčiť veľkoplšné holuby

g.) na lesnej pôde alebo vo vzdialenosti ochranného pásma do 50m od hranice lesného pozemku neumiestňovať nijaké aktivity v zmysle zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení noviel a súvisiacich predpisov

h.) rešpektovať podmienky ochrany prírody z terajšieho i návrhového R-ÚSES okresu Dolný Kubín, území NATURA 2000, programu starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Horná Orava a ďalších podmienok vyplývajúcich z jednotlivých stupňov ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a vykonávacích vyhlášok

ch.) keďže obec nie je plynofikovaná a ani sa s plynifikáciou sa do budúcnosti neuvažuje prichádza do úvahy možnosť využitia i iných zdrojov energie (okrem vykurovania pevnými palivami a elektrickou energiou) samozrejme so zohľadnením energetickej koncepcie pre obec, ktorá by určila perspektívne zásobovanie teplom (napr.: „ekologicky čisté“ – využívanie alternatívnych zdrojov energií – vodná, veterná, slnečná energia, biomasa a pod.), ktoré by bolo pre väčšinu obyvateľov obce cenovo a prevádzkovo výhodné

i.) pokračovať vo výstavbe verejnej kanalizácie celej obce i osady Rieka ako jedného z hlavných preventívnych opatrení na zabránenie ďalšiemu šíreniu prenosných ochorení (výskyt hepatitídy A) a zlepšenie stavu všetkých zložiek životného prostredia

j.) podporovať estetizáciu celej obce hlavne udržiavaním čistoty a poriadku, poskytovaním kvalitných služieb, revitalizovať nové verejné priestory poprepájané s existujúcimi v centre obce v lokalite Obecný park I (v zmysle upravenej parkovej zelene s prvkami drobnej architektúry - mobiliár, osvetlenie, spevnené plochy, malé ihriská pre deti a mládež a pod.), na pietnom mieste bývalého cintorína Obecný park II, na dolnom konci obce Park pri ČOV (v zmysle upravenej parkovej zelene s prvkami drobnej architektúry - mobiliár, osvetlenie, spevnené plochy a pod.), v osade Rieka v lokalite Rieka I pokračovať so začatými parkovými úpravami, mobiliárom, osvetlením, spevnenými plochami v južnej časti a pokračovať až k navrhovanej obslužnej komunikácii s obrátkom v závere

k.) nielen na cestách I. a III. ale aj na ostatných komunikáciách znížiť prašnosť, hlučnosť, vibrácie a plyné exhaláty, ktoré sa potom aj prenášajú na verejné priestranstvá, do obytnej zástavby, zároveň zvýšiť bezpečnosť cestnej premávky, najmä bezpečnosť chodcov pred kolíziami, motorovými vozidlami a železnicou, zlepšiť údržbu, dopravné značenie, signalizáciu a osvetlenie komunikácií a verejných priestranstiev, rešpektovať navrhovaný koridor diaľnice D1 Turany - Hubová a výhľadový koridor popri brehoch rieky Orava cesty R3 Kľačany - Tvrdošín

l.) upozorniť na veľmi nevhodný trend v spoločnosti a to optické znečistenie novými dominantami v krajine ako sú nadrozmerné reklamné pútače, bilbory atď., ktoré majú komerčný charakter a v krajine s vysokým prírodným potenciálom a krajinárskou hodnotou sú absolútne nevhodné

m.) zabezpečiť monitoring vybraných ukazovateľov kvality životného prostredia a vplyvov na zdravie obyvateľov v návrhovom období ÚPN-O, predovšetkým hlukového a imisného zaťaženia s dôrazom na dodržanie príslušných normou stanovených limitov v kritických situáciách

n.) z hľadiska uplatnenia v krajinnej scenérii citlivo pristupovať k začleneniu významných stavieb do existujúcej štruktúry zástavby, minimalizovať hmotovú štruktúru a výškovú gradáciu navrhutej zástavby bariérový efekt pre exponované priehľady na prírodné dominanty obce

o.) rešpektovať opatrenia voči častejším intenzívnejším vlnám horúčav ako je - zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci najmä v jej z.ú., zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní, zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov a zabezpečiť výber drevín pre výsadbu meniacim sa klimatickým podmienkam

p.) rešpektovať opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchric ako je - zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie, zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie v blízkosti elektrického vedenia, zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii napr. výsadbou vetrolamov, živých plotov, aplikáciou prenosných zábran

r.) rešpektovať opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha ako je - podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody, zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach, podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných zdrojov vôd

s.) rešpektovať opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnejších zrážok ako je - zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu, zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci, osobitne v jej z.ú., zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí, usmerniť odtokové pomery pomocou drobných hydrotechnických opatrení, zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy

Zásady a opatrenia pre nakladanie s odpadmi

Základom stratégie hospodárenia s odpadmi v rámci SR je koncepcia založená na týchto princípoch :

- obmedzovanie vzniku odpadov
- znižovanie obsahu toxických látok v odpadoch
- zhodnotenie odpadov v čo najväčšej možnej miere
- tepelná úprava odpadov, pokiaľ ich nebolo možné inak využiť s cieľom získať energiu, znížiť objem a hmotnosť odpadov a znížiť obsah škodlivých látok v odpadoch
- skládkovanie odpadov v čo najmenšej možnej miere

Predmetom riešenia odpadového hospodárstva je Program odpadového hospodárstva obce, ktorý obec priebežne aktualizuje. Je vypracovaný v súlade so zákonom č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ďalej pri nakladaní s odpadom obec Kraľovany postupuje v zmysle VZN č. 3/2012 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v súlade s § 83 a súvisiacich ustanovení zákona č. 582/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 01.01.2013.

Toto VZN upravuje v § 3 ods. 2 :

- stanovenie sadzieb poplatku v nadväznosti na zavedený zber odpadu
- určenie spôsobu vyrubenia a platenia poplatku
- stanovenie podmienok pre vrátenie, zníženie a odpustenie poplatku

Vývoz komunálneho odpadu a separovaného odpadu z obce je zabezpečovaný Technickými službami Ružomberok, a.s. na riadenú regionálnu skládku Biela Púť. Komunálny odpad sa vyváža a zneškodňuje na základe vydaného súhlasu príslušného orgánu štátnej správy v odpadovom hospodárstve v súlade s prijatým VZN obce č. 3/2012.

V zmysle vyhodnotenia výsledkov vzájomnej spolupráce v oblasti odpadového hospodárstva za roky 2009 – 2011, ktoré vydali Technické služby, a.s. RBK 08.12.2011 bolo z obce Kraľovany vyvezené, ktorá je súčasťou skupiny Liptov a uložené na skládku :

Obec Kraľovany	komunálny odpad (t)
rok 2009	279,22
rok 2010	215,50
rok 2011	207,56

Pri počte obyvateľov 454 na konci roku 2011 pripadlo na 1 obyvateľa 0,457 ton ročne (teda celkom bolo vyvezených 207,56 t komunálneho odpadu). Tento odpad je zbieraný do 110 l kuka nádob. Pri predpokladanom náraste počtu obyvateľov v rámci I. ETAPY Návrhu (obdobie do roku cca 2032) o 333 obyvateľov bude **nárast o 152,099 ton odpadu**. V ďalšej II. ETAPE Výhľade (do roku cca 2042) pri náraste obyvateľov o 214 odpad sa ešte zvýši odpad **o 97,798 ton ročne. Celkovo by nárast predstavoval 457,457 ton odpadu.**

Predpokladaný prehľad nárastu odpadu v rámci I. ETAPY (Návrh) a II. ETAPY (Výhľad) :

Obec Kraľovany	Počet obyvateľov	Množstvo odpadu v tonách spolu
Stav k roku 2011	454	207,56
I. ETAPA_Návrh do roku cca 2032	787	359,659
II. ETAPA_Výhľad do roku cca 2042	1001	457,457

Okrem komunálneho odpadu sa v obci separujú plasty a sklo. Priemer na obyvateľa v roku 2011 v separovaní plastov predstavoval 3,531 kg plastov, v separovaní skla 16,029 kg. Separovaný odpad je vyvážený z obce 1x do mesiaca. Na základe analýzy množstva vyseparovaných komodít v rokoch 2005-2011 bolo z obce vyvezených :

Obec Kraľovany	plasty (kg)	sklo (kg)
rok 2005	371	1 912
rok 2006	822	3 616
rok 2007	1 309	4 630
rok 2008	1 434	6 219
rok 2009	1 512	6 776
rok 2010	1 717	6 978
rok 2011	1 603	7 277

V nasledujúcej tabuľke môžeme ešte pre porovnanie uviesť produkciu odpadu a náklady na jeho likvidáciu v prepočte na obyvateľa za obdobie 3 rokov od 2009-2011 :

Obec Kraľovany	produkcia odpadu na 1 obyv. (kg)	náklady obce na likvidáciu odpadu / obyv. (€)
rok 2009	597,91	45,89

rok 2010	461,46	40,42
rok 2011	444,46	39,19

V obci prebieha aj zber použitého šatstva, textílií, obuvi do samostatných nádob vo vlastníctve súkromnej firmy, ktorá ho zároveň odváža, zhodnocuje alebo zneškodňuje. Vývoz je zabezpečovaný min. 1 x za dva týždne. Zber, prepravu a zneškodňovanie kalov zo žump na území obce môže vykonávať len subjekt, ktorý má na túto činnosť príslušné povolenie. Vlastníci príp. užívatelia žump sú povinní zabezpečiť zber kalov na vlastné náklady výlučne prostredníctvom takéhoto subjektu.

Biologický rozložiteľný odpad tvoriaci až 30 – 45% z celkového množstva odpadu akými sú rastlinné odpady (kvety, pokosená tráva, konáre, trstie, zhnité ovocie, vypletá burina, zemina), odpady z kuchyne (zvyšky z čistenia ovocia a zeleniny, zvyšky jedál, potraviny, kávový lúh, potravinami znečistený papier) a iný organický odpad (popol z dreva, hobliny, drevené piliny, hnoj a trus, papierové obrúsky, servítky) si môže každý človek bývajúcí v rodinnom dome alebo aj taký, ktorý má len záhradku kompostovať sám a tým pádom ušetriť peniaze, ktoré musí zaplatiť za vyprázdňovanie kuka nádob a nakoniec získa kvalitné hnojivo pre svoju záhradku.

Všetky druhy odpadov vznikajúce v obci sú zhodnocované (materiálovo, kompostovaním) alebo zneškodňované (skládkovaním mimo obce príp. iným spôsobom). Ukladať odpady na iné miesta ako aj spaľovať komunálny odpad produkujúci škodlivé látky je zakázané. Separácia TKO, obecná osвета, kompostovanie biologického odpadu vo vlastných zariadeniach občanov, odovzdávanie do zberných surovín znížilo za posledné roky množstvo odpadov v obci a pomohlo tak životnému prostrediu, v ktorom ľudia žijú.

Z hľadiska odpadového hospodárstva ÚPN-O Kraľovany navrhuje :

a.) postupne odstraňovať divoké skládky vytvárané občanmi, ktoré sú roztrúsené na rôznych miestach katastrálneho územia (zväčša okolo vodných tokov, pri vedľajších komunikáciách – 2 spozorované sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti), nakoľko tieto skládky sú zdrojom nebezpečných látok – sú zdrojmi infekcií, prenášačov pôvodcov ochorení, zápachu a v neposlednom rade esteticky narušajú krajinu

b.) predchádzať vzniku odpadu či už obecnou osvetou, odovzdávaním odpadu do zberných surovín, ktorým sa znížilo za posledné roky množstvo odpadov v obci, pokračovať v zbere separovaného odpadu

c.) separovaný zber zaviesť úplne v celej obci, v osade Rieka, na rozšírenej ploche cintorína, vo výrobných plochách

d.) množstvo odpadov rastlinného pôvodu sa môže premeniť na kompost, ktorým sa spätne vylepšuje úrodnosť pôdy a minimalizuje alebo úplne obmedzuje používanie priemyselných hnojív, ktoré sú často zdrojom znečisťovania podzemných aj povrchových vôd

e.) vytvárať podmienky pre zhodnocovanie odpadov (separovaný zber papiera, textílií, skla, umelohmotných fliaš a obalov, veľkoobjemových odpadov, vyradenej bielej techniky a pod.)

f.) ako poslednú možnosť brať do úvahy ich bezpečné uskladnenie na riadených skládkach, ktoré musia spĺňať požiadavky na ochranu životného prostredia, prípadne ich využitie v spaľovniach na získanie energie

g.) zvýšiť čistenie odpadových vôd realizovaním kanalizačných trás v celej obci i osade Rieka, ktoré sú napojené na trasy splaškovej kanalizácie smerujúce do ČOV na dolnom konci obce i napojenie cez obec Šútovo, pre osadu Rieka, do ČOV vo Vrútkach

h.) všetky otázky ohľadom odpadového hospodárstva riešiť vo VZN obce "o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady" spracovaného v súlade s legislatívou o odpadoch - zákona NR SR č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov so zameraním na § 39 a vyhlášky MŽP SR č. 284/2001 Z.z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení neskorších doplnkov

2.14 VYMEDZENIE A VYZNAČENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ, DOBÝVACÍCH PRIESTOROV A SVAHOVÝCH DEFORMÁCIÍ

V katastrálnom území obce Kraľovany sa nachádzajú výhradné ložiská s určeným dobývacím priestorom, ložisko s vydaným osvedčením o výhradnom ložisku, ložiská nevyhradeného nerastu, staré banské diela a oblasť v ktorej nemožno vykonávať ložiskový geologický prieskum na ropu a zemný plyn. Kataster Kraľovian je ťažiskom surovínovej základne okresu Dolný Kubín.

Najproduktívnejšou prevádzkou je lom – **výhradné ložisko dobývacieho priestoru č. 479 Bystrička**, kde sa ťaží granodiorit vhodný na výrobu hutného dreveného kameniva, na cestný štrk a na koľajové lôžka. Plocha ložiska sa nachádza v SV časti k.ú. v dotyku s katastrálnym územím obce Párnica, parcela KN „C“ č. 559 na území NP Malá Fatra, kde platí 3° územnej ochrany. Vznik ložiska datujeme od 02.10.1967 na ploche 6, 4188 ha, organizáciou vykonávajúcou ťažbu boli Stredoslovenské kameňolomy a štrkopiesky, š.p. Žilina. V 06/2002 prešla banská činnosť po likvidácii Stredoslovenských kameňolomov a štrkopieskov a žiadosti na novú spoločnosť Skelet spol. s r.o., Dolný Kubín. Pre túto spoločnosť je vydané posledné rozhodnutie Krajský úrad ŽP, ZA zo dňa 20.05.2008 (list č. 2008/00579/Kr), na základe ktorého je povolená banská činnosť a činnosti vykonávané banským spôsobom pre

obnovenie ťažby a vyťaženie zostávajúcich 329 000 m³ granodioritu. Zároveň nebude realizované ďalšie rozšírenie dobývacieho priestoru, len doťaženie súčasne nedoťaženej zásoby horniny. **Banská činnosť bude definitívne ukončená do platnosti rozhodnutia ObÚ ŽP, ZA, odbor ochrany prírody, vybraných zložiek životného prostredia a odvolacích konaní kraja** (číslo 2013/3132/Kr) **a to je do 31.12.2016.** V prípade nevyťaženia horniny organizácia nebude požadovať ďalšie predĺženie doby ťažby. Lom po ukončení ťažby bude v prípade nutnosti rekultivovaný v rozsahu zemných prác. Z celkovej plochy 6,4188 ha je už cca 50% už zrekultivovaných. Ložisko horniny určené na doťaženie je na ploche cca 1,7 ha. Po doťažení by vznikol priestor na rekultiváciu o výmere cca 3 ha. Manipulácia s horninou v lome pozostáva len s odstreľu horniny, jej následného naloženia na dopravný prostriedok a odvozu mimo územia NP Malá Fatra. Akákoľvek ďalšia fragmentácia horniny po odstrele bude prebiehať mimo územia NP. V priestore lomu nebudú umiestňované žiadne budovy.

Ďalším produktívnym lomom je lom – **výhradné ložisko dobývacieho priestoru č. 376, 481 Kľačovany II** v osade Rieka, kde sa ťaží dolomit a stavebný kameň. Jedná sa o územie o rozlohe 30,2285 ha, parcelné čísla cez ktoré hranica DP prechádza alebo s ich dotýka sú KN „C“: 522/4, 525, 540, 543, 523/2, 523/1, 522/16, 522/15, 522/11, 522/13, 522/12, 522/11, 522/10, 522/9, 522/8, 522/7, 522/6, 524, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 500, 497, 522/3, 501, 502/2, 522/1, 522/2, 502/3, 514, 519/2, 496, 498, 499, 501/4. Ložisko je ťažené od začiatku 60-tych rokov. Lom ťažila ťažobná organizácia Stredoslovenské kameňolomy a štrkopiesky, š.p., Žilina do roku 2001, kedy bol lom prevedený na obec Kľačovany. Zásoby na ložisku boli v roku 1967 vypočítané na 6 458 000 m³, následne v roku 1994 prehodnotené na 1 455 492 m³, z čoho bilančné zásoby voľné predstavovali 199 103 m³. Uvedená kubatúra voľných zásob predstavovala 172 228 m³ dolomitov a 26 875 m³ vápencov. Obvodný banský úrad v BB vydal 31.10.2007 rozhodnutie o banskej činnosti – likvidáciu časti lomu Kľačovany II na roky 2007 až 2015 (list č. 837-2840/511/Hu-Go/2007) pre spoločnosť Vladimír Sopúch CaV, Oravská Poruba za týchto podmienok - **banskú činnosť je potrebné vykonávať v rozsahu podľa predloženého Plánu likvidácie časti lomu Kľačovany II do 31.12.2015.** Činnosť v okolí jazierok bude vykonávaná tak, aby nedošlo k ich zániku a poškodzovaniu (zasypávaním, zasahovaním do ich brehov a pod.) a zároveň aby nedochádzalo k narušeniu a likvidácii stromových resp. krovitých porastov na brehu jazierok. Naďalej bude lokalita zabezpečená takým spôsobom, aby bol zamedzený prístup ľudí k hornému jazierku. Prístup na okolité lesné pozemky je potrebné zabezpečiť zachovaním cesty vedúcej cez lom.

Pod železničnou traťou č. 180 v Kľačovianskom meandri je vyčlenená plocha s **osvedčením o výhradnom ložisku č. 275 Kľačovany** pre vápenec ostatný. V tomto priestore sa naťahuje a neuvažuje sa o ťažbe. V západnej časti osady Rieka je ložisko nevyhradeného nerastu **so zastavenou ťažbou č. 4272 Kľačovany I** na ťažbu stavebného kameňa (organizácia pre správu nie je určená) a také isté je v JV časti k.ú. nad upravenou (prekrytá vrstvou zeminy) skládkou s **označením č. 4035 Kľačovany III**, správu nad ním vykonáva ŠGÚDŠ, BA. Severný špic k.ú. zvaný Pánsky les **označenie č. 115** a zhruba ½ k.ú. pod časťou zvanou Široká dolina teda Prímestie, Páleničky až k osade Rieka medzi jazerami a potom už len juh patrí **do oblasti č. 463, kde nemožno vykonávať ložiskový geologický prieskum na ropu a zemný plyn.** V k.ú. obce sa nachádzajú ešte staré banské diela a to v časti lomu Bystrička s **označením č. 15972 Halda – Bystrička na Orave**, niekdajšia ťažba stavebného kameňa a v južnej časti k.ú. zvanej Siňava je staré banské dielo v línii s **označením č. 4508 výhradná kutba**, niekdajšia ťažba Fe rudy, sanácia nie je potrebná.

V k.ú. je zaregistrovaných **6 miest plošne väčších i menších, kde sú zaevidované svahové deformácie** (zosuvy). Jedná sa o plochy pod ľavým brehom Váhu, jedna plocha nad železničnou traťou a jedna najaktuálnejšia v osade Rieka. **Prvá plocha v smere od RBK označenie č.1390** sa nachádza v JV časti k.ú. zvanej Dolné až Horné čerťaze v pokračovaní do časti Pod topoľom, Spušiak (územie Veľkej Fatry, blízko ku korytu Váhu), svahovú deformáciu tvoria blokové polia + zosuvy, stupeň aktivity je charakterizovaný so stabilizovanými a potenciálnymi zosuvmi, sklon svahu 22°, rozloha 13,8 ha. **Druhá plocha označenie č. 2263** je pomere dlhá v časti zvanej Trlište, Pred kvartielom, Lazky (územie Veľkej Fatry najbližšie k Váhu), svahovú deformáciu tvoria zosuvy, stupeň aktivity potenciálny, sklon svahu 20°, rozloha 25,20 ha. **Tretia plocha označenie č. 2147** sa dotýka druhej plochy a rozširuje ju na juh a západ, svahovú deformáciu tvoria blokové polia, stupeň aktivity je stabilizovaný, sklon svahu 23°, rozloha 18 ha. **Štvrtá plocha označenie č. 2180** rozširuje tretiu do západného smeru do časti zvanej Šúlkové, svahovú deformáciu tvoria zosuvy, stupeň aktivity je stabilizovaný, sklon svahu 18°, rozloha 7,0 ha. Spodná časť plôch 1, 2, 3 sa dotýka navrhovanou trasou diaľnice D1 Turany – Hubová. **Piatá plocha označenie č. 2218** leží nad železničnou traťou č. 180 (oproti železničnej stanici v smere k rušňovému depu) v časti zvanej Diel (územie Malej Fatry), svahovú deformáciu tvoria zosuvy, stupeň aktivity je potenciálny, sklon svahu 18°, rozloha 6,60 ha.

Šiestu plochu vytvára posledný aktívny zosuv zo 06. a 21.03.2013 v časti osada Rieka nad veľkým a malým jazerom, ktorý bol monitorovaný pracovníkmi ŠGÚDŠ, BA (Záverečná správa - Monitoring pohybovej aktivity havarijného skalného zosuvu v obci Kľačovany, 09/2013). Jedná sa rozmerovo o veľký zosuv v šírke 580 m, výška (nad veľkým jazerom) 280 m, rozloha aktívnej časti 5,9070 ha, celková rozloha 9,6952 ha, predpokladaná hĺbka šmykových plôch 30 až 40 m, objem pohybujúcich sa mas prevyšuje 2 000 000 m³, maximálny pohyb na zosuve pri jeho vzniku v 03/2013 bol odhadnutý na 43 m. Rozhodujúci predpoklad pre vznik svahového pohybu

takých veľkých rozmerov je geologicko – tektonická predispozícia založená na kJ a kJZ uklonenom kontakte nadložených karbonátov mezozoika a podložného granitoidného komplexu s výrazne vyvinutou mylonitovou zónou s naloženými alteráciami a tiež na tektonickom rušení karbonátového, najmä dolomitického komplexu. Za ďalší predpoklad vzniku rozsiahleho skalného zosuvu sú považované viac ako 50 – ročné ťažobné aktivity v kameňolome Kraľovany II, ktoré výrazne oslabili pätu svahu. Spúšťačom svahového pohybu boli aj extrémne klimatické podmienky v zime a na jar 2013. V skalnom zosuve boli vyčlenené 3 samostatné časti vzájomne prepojené – západná (nad malým jazerom) má tendenciu progresívneho vývoja zosúvania nad hlavnou odľučnou hranou s priemerným pohybom 6 mm za deň, centrálna s najvýraznejšou pohybovou aktivitou až priemerne 9 mm za deň a východná (jej čelo sa nachádza v súčasnosti vo vzdialenosti 60 m od súčasnej brehovej čiary veľkého jazera) a priemernou rýchlosťou pohybu 9 a 2 mm za deň (meranie k určeným bodom), pričom jej najvýchodnejšia časť vykazuje najnižšiu pohybovú aktivitu počas monitorovacieho obdobia. Pri prípadnej zmene klimatických pomerov resp. iných spúšťačov zosuvného pohybu nemožno vylúčiť náhle zosunutie horninových mäs do oblastí veľkého jazera s rizikom pre životy ľudí ako aj príslušnú infraštruktúru. **Z hľadiska socio – ekonomickej významnosti zaraďujeme zosuv do kategórie R4 – veľmi vysoké riziko.** Preto je potrebné do budúcnosti obmedziť akékoľvek ťažobné a rekultivačné aktivity v zosúvajúcej sa časti lomu, obmedziť pohyb osôb a strojov v zosuvnom území, sanáciu zosuvného svahu vykonávať na základe projektu sanácie, ktorý zhotoví odborne spôsobilá osoba na príslušné geologické práce.

Z hľadiska prieskumných území, chránených ložiskových území, dobývacích priestorov a svahových deformácií ÚPN-O Kraľovany navrhuje:

a.) rešpektovať § 15 ods. 1 banského zákona t.j. pri spracovaní predmetnej dokumentácie je vychádzané z podkladov o zistených a predpokladaných výhradných ložiskách a ÚPN-O navrhuje také riešenie, ktoré je z hľadiska ochrany a využitia nerastného bohatstva a ďalších verejných záujmov najvýhodnejšie

b.) dodržiavať ustanovenia § 18 a § 19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu alebo sťaženiu ich dobývania a podľa § 26 ods. 3 banského zákona sú aj vyznačené v grafickej časti hranice dobývacích priestorov, § 17 ods. 5 hranice chránených ložiskových území (Kraľovany II, Kraľovany-Bystrica). Ložisko nevyhradeného nerastu je podľa § 7 banského zákona súčasťou pozemku.

c.) banskú činnosť je možné vykonávať v oboch dobývacích priestoroch až do ukončenia platnosti nasledujúcich rozhodnutí : pre Kraľovany II platí rozhodnutie Obvodného banského úradu, BB vydaného 31.10.2007 rozhodnutie o banskej činnosti – likvidáciu časti lomu Kraľovany II na roky 2007 až 2015 (list č. 837-2840/511/Hu-Go/2007) s platnosťou do 31.12.2015 a pre Bystricu platí rozhodnutie ObÚ ŽP Žilina, odbor ochrany prírody, vybraných zložiek životného prostredia a odvolacích konaní kraja (list č. 2013/3132/Kr), ktoré povoľuje ťažbu v dobývacom priestore Kraľovany - Bystrica do 31.12.2016

d.) po ukončení dobývacích prác na oboch miestach, je potrebné v komplexnom rozsahu revitalizovať celý bankský priestor s prislúchajúcim okolím

e.) v osade Rieka následne postupovať v znení zmien a doplnkov ÚPN-VÚC Žilinského kraja v zmysle vytvorenia samostatného strediska rekreácie a turizmu (SRT) Rieka formou dostavby a novej výstavby s využitím lomov po ukončení ťažby (bude sa jednať o stredisko podhorského funkčného typu, celoštátneho významu) v rekreačnom krajinnom celku Krivánska Malá Fatra, v aglomerácii rekreačného útvaru AGL. RÚ Šútovo č. 6.14, v časti Bystrica nie je navrhovaná takáto a ani iná činnosť

f.) evidované staré banské diela vymedziť ako plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa § 12 ods. 4 písm. o) Vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD a ich zakreslenie v grafickej časti

g.) evidované zosuvné územia (svahové deformácie) vymedziť ako plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa § 12 ods. 4 písm. o) Vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD a ich zakreslenie v grafickej časti

h.) podľa § 20 ods. 3 geologického zákona vymedziť ako riziko stavebného využitia územia výskyt potenciálnych, stabilizovaných a aktívnych svahových deformácií. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom. Územia s výskytom aktívnych svahových deformácií nie sú vhodné pre stavebné účely.

ch.) podľa § 20 ods. 1 geologického zákona zohľadniť výsledky geologických prác, v tomto prípade výsledky inžinierskogeologického prieskumu spracované v záverečnej správe: Atlas máp stability svahov SR v M 1:50 000, Šimeková, Martinčeková a kol., 2006

2.15 VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU napr. ZÁPLAVOVÉ ÚZEMIE, ÚZEMIE ZNEHODNOTENÉ ŤAŽBOU

O záplavovom území ako sprievodnom javu rozkolísania hladiny vody v korytách riek, miestnych potokov je písané v kapitole Vodné hospodárstvo, časť Vodné toky (str. 97). O území znehodnotenom ťažbou je písané v predchádzajúcej kapitole (str. 116).

2.16 VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE

Pri navrhovaní nových stavebných a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde (PP) sme postupovali v zmysle § 13 ods. 1 zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákona"). Pri obstarávaní a následnom spracúvaní územnoplánovacej dokumentácie dbáme na ochranu PP a riadime sa zásadami ochrany PP podľa § 12. Poľnohospodárska pôda je navrhnutá na stavebné účely a iné nepoľnohospodárske účely len v nevyhnutných prípadoch a v odôvodnenom rozsahu podľa požiadaviek, ktoré vznikli v procese obstarávania.

Dôsledky stavebných zámerov a iných návrhov na PP sú vyhodnocované v zmysle § 5 vyhl. č. 508/2004 Z.z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona v textovej, tabuľkovej a grafickej časti v zastavanom území obce i mimo neho. Výška odvodov za trvalé odňatie PP spolu so zoznamom najkvalitnejších pôd v k.ú. Kraľovany je stanovená podľa nariadenia vlády SR č.58/2013 o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP.

Charakteristika druhov pozemkov

V riešenom (katastrálnom) území obce Kraľovany s celkovou výmerou 1 880,8152 ha je poľnohospodárskej pôdy veľmi málo. Je to len 95,0804 ha čo predstavuje 5,05 % z celkovej výmery k.ú. Nepoľnohospodárska pôda je zastúpená až vo výmere 1 785,7348 ha, čo je 94,95%. Z tejto plochy je najviac lesných pozemkov a tie dodávajú aj celkový výraz krajinnému charakteru k.ú. na členitom reliéfe.

Z poľnohospodárskej pôdy sú najviac zastúpené trvalé trávnaté porasty 79,2620 ha (4,21%), ornej pôdy je 11,2282 ha (0,60%) a záhrad je 4,5902 ha (0,24%). Z nepoľnohospodárskej pôdy sú to lesné pozemky 1552,0290 ha (82,52%), ostatné plochy 96,1544 ha (5,11%), vodné plochy 80,3967 ha (4,28%) a zvyšok zastavané plochy a nádvoria 57,1547 ha (3,04%).

Identifikačný znak položiek katastra nehnuteľností (03/2014):

Katastrálne územie (k.ú.) Kraľovany	č. 828 220
Počet parciel „C“	1661
Počet parciel „E“	754
Počet listov vlastníctva	578
Počet vlastníkov	3099
Počet stavieb	186

Prehľad ÚHDP (03/2014):

Druh pozemku	Výmera v ha	%
Orná pôda	11,2282	0,60
Záhrady	4,5902	0,24
Trvalé trávnaté porasty	79,2620	4,21
Poľnohospodárska pôda spolu	95,0804	5,05
Lesné pozemky (LP)	1552,0290	82,52
Vodné plochy (VP)	80,3967	4,28
Zastavané plochy a nádvoria (ZP)	57,1547	3,04
Ostatné plochy (OP)	96,1544	5,11
Spolu LP, VP, ZP, OP	1 785,7348	94,95

Celková výmera k.ú.	1 880,8152	100,00
----------------------------	-------------------	---------------

Charakteristika bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek

Pôdu definujeme ako samostatný útvar, ktorý vznikol premenou vrchnej časti zemskej kôry pôsobením pôdotvorných činiteľov, ktorými sú: materská čiže pôdotvorná hornina, reliéf (tvary zemskeho povrchu a geologické procesy, ktoré na ňom prebiehajú), podnebie, organizmy (rastliny, živočíchy, mikroorganizmy), podzemná i povrchová voda, vek pôdy a činnosť človeka. Pôda nie je stála. Zmenou niektorého z pôdotvorných činiteľov dochádza postupne k zmenám jej vlastností. Na charakter pôd a ich kvalitu zásadne vplyva najmä človek. Rozsiahlym odlesňovaním a rozoraním strmých svahov už v dávnej minulosti došlo k odplavovaniu pôdnych častíc, k deštrukcii pôdnych horizontov a tým sa kvalita, úrodnosť pôdy znižovala. Tento proces žiaľ pokračuje i v súčasnosti.

Zloženie pôd a ich skeletnosť závisí od horninového zloženia, reliéfu, geomorfologických procesov, podnebia, pôsobenia rastlín a mikroorganizmov, látkovej výmeny a hydrologických pomerov. Na poľnohospodársky

využívaných pozemkoch obsah živín a pôdna reakcia závisí tiež od množstva a spôsobu hnojenia. Pôdne druhy určujeme podľa zrnitosti, pôdne typy podľa pôdotvorného procesu.

Z hľadiska bonitovaných pôdnoekologických jednotiek (BPEJ) sa v území tvoriacom celé zastavané územie medzi cestou I/18 a železničnou traťou č.180 Žilina - Košice, kde budeme predpokladať určité stavebné zámery a iné návrhy, **nachádza najkvalitnejšia PP podľa kódu BPEJ so skupinou 0801001/5**. Táto pôda je zaradená v zmysle Nariadenia vlády č. 58/2013 o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP za osobitne chránené najkvalitnejšie pôdy v k.ú. obce. **Ďalšou najkvalitnejšou PP podľa kódu BPEJ so skupinou 0814062/7** je časť územia vedľa ľavého brehu Váhu na začiatku stredného oblúka koryta Váhu (medzi z.ú. a Kraľovianskym meandrom, zvaná Dolné Lazy), kde nepočítame so stavebnými zámermi. **Táto pôda pokračuje smerom na západ do časti zvanej Vrbina**, čo je tiež najkvalitnejšia pôda s takou istou charakteristikou ako pôda v zastavanom území obce. **Cez toto územie je navrhovaná trasa diaľnice D1 Turany – Hubová, ktorá má vydané stavebné povolenie s odňatím PP pre tento účel.** Vo výhlade počítame s jednou lokalitou **Diel** (na návrší nad železničnou traťou č. 180) určenou pre obytné územie, ktorá sa tiež nachádza na **najkvalitnejšej PP podľa kódu BPEJ so skupinou 0865412/7**. Pre túto plochu však záber PP nepočítame.

Najkvalitnejšie pôdy sú označené v tabuľke Prehľadu pôd podľa BPEJ hrubším písmom. Všetky hranice BPEJ s označením kódov, skupín, najlepších pôd sú zaznačené predovšetkým vo Výkrese vyhodnotenia dôsledkov navrhovaného stavebného rozvoja a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde č. 8.1, 8.2 (osada Rieka). V dobývacích priestoroch, na ploche upravenej skládky nad železnicou č. 181 je ostatná pôda t.j. na týchto miestach nehovoríme o charakteristike BPEJ, ktorá prináleží PP.

V k.ú. je poľnohospodárskej pôdy pomerne málo a len 2 plochy Suchý vrch, Grúň sa nachádzajú v severnej časti k.ú. medzi lesmi. Ostatná pôda s príslušnými BPEJ je sústredená okolo z.ú. centra obce a osady Rieka. Pre 2 plochy v severnej časti k.ú. Suchý vrch, Grúň je **charakteristický veľmi chladný, vlhký klimatický región** (182 dní dĺžka obdobia s teplotou nad 5°, priemerný úhrn zrážok je viac ako 800 mm). Pre PP v južnej časti k.ú. pod Váhom – územie pod lesom okrem časti zvanej Chmelíne, Dolné lazy, Vrbina je **charakteristický chladný, vlhký klimatický región** (202 dní dĺžka obdobia s teplotou nad 5°, priemerný úhrn zrážok je viac ako 800 mm). Pre ostatné územie PP po ľavej strane Váhu – časť zvaná Chmelíne, Dolné, Lazy, Vrbina a po pravej strane Váhu – z.ú. centra obce s územím nad železničnou traťou č. 180, z.ú. osady Rieka a južná časť – okolie trate č. 180 pred tunelom je charakterizovaný **mierne chladný, mierne vlhký klimatický región** (208 dní dĺžka obdobia s teplotou nad 5°, priemerný úhrn zrážok je viac ako 700 - 800 mm).

Pre vysvetlenie a charakteristiku popísanú stručne v tabuľke prehľadu BPEJ:

- **kambizeme** (v starších klasifikáciách hnedé pôdy) – sú pôdy s rôzne svetlým humusovým horizontom pod ktorým je B horizont zvetrávania skeletnatých substrátov s rôznym väčšinou však vyšším obsahom skeletu. Subtypy : *typické* (vyskytujúce sa vo varietách : nasýtené a kyslé), *dystrické* silne kyslé s veľmi nízkym nasýtením bázičnými kationmi, *luvizemné* s B horizontom s akumuláciou ílu, *pseudoglejové* s výrazným oglejením v B horizonte.
- **organozeme** (v starších klasifikáciách rašelinové pôdy) – sú pôdy s viac ako 0,5 m hrubým zrnom rašeliny
- **fluvizeme** (v starších klasifikáciách nívne pôdy) – sú pôdnym typom, ktorý sa vyskytuje len na nivách vodných tokov, ktoré sú alebo donedávna boli ovplyvňované záplavami a výrazným kolísaním hladiny podzemnej vody. Majú svetlý humusový horizont. Najdôležitejšie subtypy používané v bonitácii : *typické* (vo variete : typické a karbonátové), *glejové* s vysokou hladinou podzemnej vody a glejovým horizontom pod humusovým horizontom, *pelické* s veľmi vysokým obsahom ílovitých častíc (zrnitostne veľmi ťažké pôdy).
- **rendziny** charakteristické pôdy na vápencoch a dolomitoch, väčšinou s tmavým humusovým horizontom pod ktorým je substrát alebo B horizont zvetrávania. Subtypy : *typické*, *kambizemné* s B horizontom. V celom profile alebo len v substaráte obsahujú karbonáty.
- **luvizeme** (v starších klasifikáciách illimerizované pôdy) – sú pôdy na sprašových a im podobných hlinách s tenkým svetlým humusovým horizontom, väčšinou aj s eluviálnym (vyluhovaným horizontom, vždy s hlbokým B horizontom nahromadenia ílu). Subtypy : *typické*, *pseudoglejové* s výraznejším prevlhčením v povrchovej časti.
- **pseudogleje** (v starších klasifikáciách oglejené pôdy) – sú pôdy s tenkým svetlým humusovým horizontom, pod ktorým je vyluhovaný eluviálny horizont a hlboký B horizont s výrazným oglejením, ktoré sa vyskytuje aj v eluviálnom horizonte. Celý profil je sezónne výrazne prevlhčený v dôsledku nízkej priepustnosti B horizontu pre vodu. Subtypy : *typické*, *luvizemné* s menej intenzívnym oglejením.

Prehľad pôd podľa BPEJ udáva nasledovná tabuľka :

Číslo BPEJ	Stručná charakteristika hlavných pôdných jednotiek (HPJ)	Zrnitosť	Bonita
1083682 0883882	Kambizeme na ostaných substrátoch, na výrazných svahoch 12-25°	stredne ťažké až ťažké	9
0895005	Organozeme	-	8

0801001	Fluvizeme typické karbonátové	ľahké v celom profile, vysychavé	5
0992883 0992983 0992783	Rendziny typické na výrazných svahoch 12-25°	stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké)	9
0865412	Kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách	stredne ťažké až ťažké	7
0814062	Fluvizeme	stredne ťažké až ľahké, plytké	7
0900992	Pôdy na zrázoch nad 25°	-	9
0858682	Luvizeme pseudoglejové a pseudogleje, erodované na výrazných svahoch 12-25°	stredne ťažké, ťažké	9
0889212	Pseudogleje typické na polygénnych hlinách so skeletom	stredne ťažké až ťažké	7

Charakteristika existencie hydromelioračných zariadení

V katastrálnom území obce Kľačany **nie sú evidované žiadne hydromelioračné zariadenia** v správe Hydromeliorácií š.p., Bratislava a ani v správe PD Párnica.

Zhodnotenie jednotlivých stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde

Súčasne zastavané územie (stav k 01.01.1990) centra obce s okolím poskytuje primerané možnosti pre záber poľnohospodárskej pôdy (PP) zväčša ornej pôdy, v menšej miere záhrad za existujúcimi rodinnými domami, malej plochy trvalých trávnatých porastov na dolnom konci obce. Pár voľných plôch - prelúk je aj medzi spomenutými domami. Toto územie je však silne ohraničené z každej strany (SV - V - J-Z až SZ sleduje líniu koryta Váhu, zvyšok zo severnej strany tvorí železničná trať č. 180) a preto skoro všetky navrhované lokality sú umiestnené na poľnohospodárskej pôde priamo v ňom, ktorá je ešte podľa kódu BPEJ 0801001 (skupina 5) zaradená medzi najkvalitnejšiu. Medzi brehmi Váhu a cestami I/18, I/70, na kúske horného konca sa nachádzajú voľné plochy ostatnej pôdy, z ktorých záber PP nepočítame. Na začiatku obce v lokalite Chmelinec je navrhovaná veľká okružná mimoúrovňová križovatka diaľnice D1 Turany - Hubová, ktorá pokračuje ďalej popri ľavom brehu Váhu až do osady Rieka. Pre ňu je vydané stavebné povolenie aj záber PP. Záber PP nepočítame ešte pre jednu plochu obytného územia Diel, nakoľko je riešená v II. Etape_Výhlade. Je umiestnená mimo hranicu zastavaného územia vo svahu nad železničnou traťou č. 180.

Rozvojové lokality v osade Rieka sú všetky navrhované mimo hranicu zastavaného územia k 01.01.1990 na voľných rovinatých plochách ostatnej pôdy (bez kódu BPEJ), zväčša medzi veľkým jazerom a cestou III/018096 a v SZ časti osady. Preto z nich záber PP nepočítame. Ich napojenie na dopravnú a technickú infraštruktúru je vyhovujúce. V spodnej časti osady pod veľkým jazerom je navrhovaná trasa diaľnice D1 Turany - Hubová a tunelom Malá Fatra, pre ktorú je vydané stavebné povolenie so záberom PP.

Predpokladaná časová etapizácia realizácie zámerov je rozdelená do dvoch etáp :

- **I. ETAPA_Návrh** je časové obdobie do roku cca 2032 (cca 15 rokov)
- **II. ETAPA_Výhľad** je časové obdobie do roku cca 2042 (cca 25 rokov)

Navrhované riešenie jednotlivých lokalít je jednoznačné a ich umiestnenie vzišlo zo záujmu obce, občanov. Jedná sa predovšetkým o výstavbu rodinných domov, nakoľko toto funkčné využitie prevláda nad ostatným. V menšej miere sú navrhované aj 4 bytové domy (max. kapacita pre 1 BD je 9 b.j.). V osade Rieka riešime predovšetkým rozvoj rekreácie, cestovného ruchu. V letných mesiacoch je v okolí veľkého jazera veľké množstvo návštevníkov, preto do budúcnosti je nevyhnutné pre nich vytvoriť kvalitatívne vyšší priestor a dostať sa na úroveň samostatného strediska rekreácie a turizmu Rieka. S výhľadovými lokalitami počítame len na 1 mieste a tým je lokalita Diel nad železničnou traťou č. 180. Celý predpokladaný rozvoj bude vo veľkej miere závisieť od sociálno-ekonomických rozvojových možností spoločnosti, ktoré sa vzápätí odzrkadlia v možnostiach rozvoja samotnej obce.

Do vyhodnotenia nepoľnohospodárskych účelov - stavebných a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde (PP) **nepočítame** nasledovné regulované plochy :

- **10 so zmenou funkcie** a to - časť 1 lokality pre obytné územie - Dolné a Horné pole (kde je ostatná pôda)
- 3 lokality pre výrobné územie - Medzi mostmi, Faunex I (vydané stavebné povolenie v 06/2015), Faunex II, ktoré sú umiestnené na ostatnej pôde
- 3 lokality pre rekreačné územie - časť lokality Pri ihrisku (časť rozšírenia športových plôch, parkovania, kde je ostatná pôda), Rieka I (OV - obchod, služby na dvoch miestach, ubytovanie 50 lôžok, športové plochy, parkovanie), Rieka II (15 chatiek cca 60 lôžok)
- 2 lokality pre verejnú zeleň - Obecný park II, Park pri ČOV
- 1 lokalita pre účelovú komunikáciu v SZ časti osady Rieka (medzi rekreačným a výrobným územím smerujúca k malému jazeru)

Vo výkrese č. 8.1, 8.2 (osada Rieka) Vyhodnotenie dôsledkov navrhovaného stavebného rozvoja a iných zámerov na PP sú označené nasledovne :

Vysvetlivky k skratkám v tabuľke :

RD - rodinné domy, BD - bytové domy, OV - občianska vybavenosť, Š - šport a rekreácia, V - výroba, TV - technická vybavenosť, K - komunikácia pozemná, P - parkovanie, ZV - zeleň verejná, ZI - zeleň izolačná, VPS - verejnoprospešná stavba, ktorej investorom je obec, **0801001 / 5** - hrubo označená BPEJ znamená najlepšia pôda v k.ú.

Číslo lokality	Názov lokality	Funkčné využitie	Kultúra	Výmera kultúry v ha	BPEJ
1	Medzi mostmi	V, K, P TV, ZI	ostatná pôda	0,5710	0801001 / 5
2	Obečný park II	ZV	ostatná pôda	0,0444	0801001 / 5
3	Pri ihrisku	Š, K, P, TV, ZV	ostatná pôda	0,8928	0801001 / 5
4	Dolné a Horné pole	RD, BD, K, TV, ZV	ostatná pôda	0,5188	0801001 / 5
5	Park pri ČOV	ZV	zastavané plochy a nádvorie	0,0681	0801001 / 5
6	Rieka I	Š, OV, K, P, TV, ZV	ostatná pôda	2,2415	0
7	Rieka II	Š, TV	ostatná pôda	1,0205	0
8	Účelová komunikácia	K	ostatná pôda	0,2070	0
9	Faunex I	V, TV, ZI	ostatná pôda	0,3668	0
10	Faunex II	V, TV, ZI	ostatná pôda	0,4351	0

- **2 výhľadové** a to - jedna lokalita pre obytné územie Diel (61 RD, výmera lokality celkom 8,1905 ha s BPEJ **0865412 / 7**, 0883882 / 9) a druhá lokalita je preložka rýchlostnej komunikácie R3 Kľačovany - Tvrdosín (projekt v príprave, ako jeden z možných variantov - zelený variant V2 by mal ušetriť do mimoúrovňovej križovatky Kľačovany na diaľnici D1 Turany - Hubová v časti Chmeliniec pri vstupe do obce od Stankovian)

Súhlas na odňatie stavebných a iných zámerov na poľnohospodárske účely sa dáva len na navrhované lokality umiestňované na poľnohospodárskej pôde. **Pre realizáciu zámerov na výhľadových lokalitách bude potrebné aktualizovať ÚPN-O Kľačovany.**

Pre vyhodnotenie nepoľnohospodárskych účelov - stavebných a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde (PP) **počítame** nasledovné regulované plochy :

- **17 navrhovaných** a to - 3 lokality pre obytné územie - Dolné a Horné pole (53 RD, 3 BD - max. do 9 b.j. pre 1 BD, časť kde je PP) , Pri železničnej stanici (6 RD), Pri urbárskom dome (1 BD max. do 9 b.j.)

- 1 lokalita pre výrobné územie - Dolný koniec

- 1 lokalita pre rekreačné územie - Pri ihrisku (časť rozšírenia športových plôch, parkovania)

- 2 lokality pre verejnú zeleň - Obečný park I (časť označená ako orná pôda), Nový cintorín (časť označená ako orná pôda)

- 1 lokalita pre parkovanie - Pri cintoríne

- 9 prelúk v centre obce s okolím

V rámci I.ETAPY_Návrhu je ešte riešená navrhovaná diaľnica D1 Turany - Hubová, ktorá by mala prechádzať k.ú. obce (projekt v príprave, vydané stavebné povolenie č. 01934/2009-SCDPK/9102, právoplatné 05/2009, rozhodnutie č. 03525/2013/C212-SCDPK/31900, 05/2013, ktoré spočíva v zmene termínu dokončenia stavby do 12/2019) . Keďže na tento projekt je vydané stavebné povolenie, nepočítame s ním do záberov PP.

Jednotlivé plochy máme na základe určujúcich funkcií v území rozdelené na bývanie pre rodinné domy, bytové domy, občiansku vybavenosť, šport, rekreáciu, technickú vybavenosť, dopravu a zeleň. Pri pozemkoch navrhovaných pre výstavbu rodinných domov, ktorých je väčšina sme pre 1 rodinný dom uvažovali v priemere cca 800m², pričom záber pre zastavané resp. spevnené plochy predstavuje v priemere 30%, pod bytové domy počítame s cca 1500m² a záberom 60%. V nasledujúcich stupňoch riešenia podrobnejšej projektovej dokumentácie na základe presných požiadaviek majiteľov pozemkov sa toto delenie upresní v súvislosti s vytipovanou lokalitou a jej následným prerozdelením na konkrétne stavebné pozemky s náležitými rozmermi verejných miestnych obslužných komunikácií, technickej vybavenosti v zmysle platných STN a príslušnej verejnej zelene.

Zvyšná plocha bude naďalej využívaná ako poľnohospodárska pôda – záhrada. **Presný percentuálny podiel** (percento vyjadruje podiel zastavanej plochy, zvyšnú časť tvorí zeleň) pre všetky rozvojové lokality a ich prípustné, obmedzujúce, vylučujúce funkcie sú vyznačené v rámci označenia regulovanej plochy napr. Dolné a Horné pole, kde je pre každú takto **označenú plochu vymedzený v Návrhu záväznej časti článok 2 ako regulatív - % zastavanosti.**

Pod navrhované miestne komunikácie prechádzajúce jednotlivými lokalitami je počítané so 100% odňatím poľnohospodárskej pôdy. To isté platí aj pre funkčné využitie ako zeleň, parkovanie. Pôdu označenú kultúrou (druhom pozemku) ako ostatná, vodná, lesná a zastavaná plocha s nádvorím nezaraďujeme do poľnohospodárskej pôdy (PP) a preto ani nepočítame s jej záberom. So záberom PP počítame len v prípade

existujúceho druhu pozemku ako je orná pôda, záhrada, trvalý trávnatý porast, nespevnené poľné cesty (zatravnené a nezatravnené), remízky nízkej a vysokej zelene slúžiace ako účelová ochranná zeleň alebo poľnohospodárska zeleň na ochranu pred eróziou a na zabezpečenie ekologickej stability územia.

Všetky označené plochy s hranicami záberov PP sú zakreslené vo výkrese č. 8.1, 8.2 (osada Rieka) - Výkres vyhodnotenia dôsledkov navrhovaného stavebného rozvoja a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde.

Podľa zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní PP je potrebné nenarušovať ucelenosť honov a nesťažovať obhospodarovanie PP nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami, zabezpečiť prístup na neprípustné hony v prípade rozdelenia honov vybudovaním účelových poľných ciest, využiť na stavebné a iné zábery na PP pozemky v zastavanom území obce, podporiť rozvojové možnosti obce a jeho priestorovú optimalizáciu predovšetkým na voľných nezastavaných plochách, ktoré sú v priamom kontakte so súčasne zastavaným územím a vybudovanou technickou infraštruktúrou so zreteľom na ochranu najkvalitnejších poľnohospodárskych pôd ako i navrhovať riešenia, ktoré sú z hľadiska ochrany PP najvhodnejšie a to v porovnaní s iným riešením.

Prehľad stavebných a iných zámerov na poľnohospodárskej pôde

Žiadateľ (obstarávateľ ÚPD) : Obec Kraľovany, Obecný úrad 186, 027 51 Kraľovany (kód 509 744)

Územnoplánovacia dokumentácia : Územný plán obce Kraľovany

Časová etapizácia : I. Etapa - Návrh (obdobie do roku cca 2032)

Spracovateľ : Ing. arch. Monika Tylková - autorizovaný architekt, reg. č. 1283 AA, Tretiny 121/2, 031 01 Liptovský Mikuláš - Ploštín, tel. : 0904 659412, email : tylkova.monika@gmail.com

Kraj : Žilinský (5)

Okres : Dolný Kubín (kód 503)

Katastrálne územie : Kraľovany (kód 828 220)

Dátum : január 2017

Vysvetlivky k skratkám v tabuľkách :

RD - rodinné domy, BD - bytové domy, Š - šport a rekreácia, V - výroba, TV – technická vybavenosť, K - komunikácia pozemná, P - parkovanie, ZV – zeleň verejná, ZI - zeleň izolačná, VPS - verejnoprospešná stavba, ktorej investorom je obec, **0801001 / 5** - hrubo označená BPEJ znamená najlepšia pôda v k.ú., hranica z.ú. - priamo nadväzuje na zastavané územie obce k 01.01.1990

Číslo lokality	Názov lokality	Funkčné využitie	Výmera lokality celkom v ha	Predpokladaná výmera záberu poľnohospodárskej pôdy (PP)			Užívateľ PP	Vybud. hydromel. zariadenia
				spolu v ha	z toho			
					skupina BPEJ / kód	výmera v ha		
1	Dolné a Horné pole	RD, BD, K, TV, ZV	5,5402	1,9750	0801001 / 5	4,6880	súkromné	nie
2	Pri ihrisku	Š, K, P, TV, ZV	0,8928	0,800	0801001 / 5	0,0831	súkromné	nie
3	Pri cintoríne	K, P, TV	0,0925	0,0925	0801001 / 5	0,0925	súkromné	nie
4	Nový cintorín	ZV, TV	0,1291	0,0563	0801001 / 5	0,0563	súkromné	nie
5	Obecný park I	ZV, TV	0,0818	0,0560	0801001 / 5	0,0560	súkromné	nie
6	Pri urbárskom dome	BD, ZV, P, TV	0,1220	0,0384	0801001 / 5	0,0640	súkromné	nie
7	Pri železničnej stanici	RD, K, TV	0,6541	0,1935	0801001 / 5	0,5563	súkromné	nie
8	Dolný koniec	V, P, TV, ZI	0,3290	0,2686	0801001 / 5	0,3200	súkromné	nie
9	Preluka	RD	0,0351	0,0072	0801001 / 5	0,0240	súkromné	nie
10	Preluka	RD	0,0600	0,0180	0801001 / 5	0,0600	súkromné	nie
11	Preluka	RD	0,0556	0,0167	0801001 / 5	0,0556	súkromné	nie
12	Preluka	RD	0,1250	0,0375	0801001 / 5	0,1250	súkromné	nie
13	Preluka	RD	0,0705	0,0212	0801001 / 5	0,0705	súkromné	nie
14	Preluka	RD	0,0888	0,0266	0801001 / 5	0,0888	súkromné	nie
15	Preluka	RD	0,0796	0,0239	0801001 / 5	0,0796	súkromné	nie
16	Preluka	RD	0,0312	0,0094	0801001 / 5	0,0312	súkromné	nie
17	Preluka	RD	0,0490	0,0147	0801001 / 5	0,0490	súkromné	nie
Spolu				2,9355				

Výpočet výšky odvodov za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy sa riadi nariadením Vlády SR č. 58/2013 Z.z. Všetky navrhované lokality sú umiestnené v hraniciach zastavaného územia obce k 01.01.1990 a preto odvod za trvalé odňatie PP nepočítame.

Po schválení územného plánu obce možno na tieto pozemky vydať územné rozhodnutie a po vyňatí z pôdneho fondu aj samotné stavebné povolenie pre každú stavbu samostatne. Pre lokalitu č. 1_ Dolné a Horné pole bude potrebné vypracovať územný plán zóny a následne po jeho schválení postupovať podľa neho.

2.17 HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA NAJmä Z HĽADISKA ENVIROMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNO-TECHNICKÝCH DÔSLEDKOV

Environmentálne dôsledky navrhovaného riešenia

Navrhované riešenie nepredpokladá žiadne negatívne environmentálne dôsledky. Pre zlepšenie kvality životného prostredia v súlade s rozhodnutím podľa zákona č.24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov ako aj elimináciu environmentálnych záťaží a predchádzanie ich vzniku definuje Územný plán obce Kraľovany nasledovné opatrenia :

- podporovať výstavbu diaľnice D1 Turany - Hubová, nakoľko jej realizáciou dôjde k poklesu intenzity dopravy na ceste I/18, čo bude mať vplyv aj na existujúcu zástavbu obytných území z hľadiska hluku, prachu a exhalátov. Na plánovanej diaľnici D1 prechádzajúcej k.ú. obce, sú navrhnuté protihlukové opatrenia t.j. protihlukové steny riešené v rozsahu určenom hlukovou štúdiou.

- podporovať výstavbu výhľadovej preložky rýchlostnej cesty R3 v úseku Oravský Podzámok – Dolný Kubín – Kraľovany (v príprave, zelený variant V2 ako jeden z možných na úrovni technickej štúdie) s pripojením na diaľnicu D1 vo východnej časti k.ú. zvanej Chmelinec

- pri riešení vyššej dopravnej siete t.j. v návrhu diaľnice D1, vo výhľade preložky cesty R3 Kraľovany - Tvrdošín sú ešte možné zmeny ich trás po pripravovaných štúdiách realizovateľnosti a následnom enviromentálnom posúdení

- podporovať výhľadovú modernizáciu železničnej trate č.180 Košice - Žilina pre návrhovú rýchlosť v=160 km/hod, pre riešenie prestavby železničnej stanice Kraľovany a protihlukovými stenami medzi železničnou traťou a blízkym obýtnym územím

- postupne odstraňovať divoké skládky vytvárané občanmi, ktoré sú roztrúsené na rôznych miestach katastrálneho územia (zväčša okolo vodných tokov, pri vedľajších komunikáciách – 2 spozorované sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti), nakoľko tieto skládky sú zdrojom nebezpečných látok – sú zdrojmi infekcií, prenášačov pôvodcov ochorení, zápachu a v neposlednom rade esteticky narušajú krajinu

- predchádzať vzniku odpadu či už obecnou osvetou, odovzdávaním odpadu do zberných surovín, ktorým sa znížilo za posledné roky množstvo odpadov v obci, pokračovať v zbere separovaného odpadu

- po skončení banskej činnosti v oboch dobývacích priestoroch - v osade Rieka sa jedná o Kraľovany II a v SV časti k.ú. Bystrička, riešiť revitalizáciu celého dobývacieho priestoru s okolím

- revitalizovať úpravy koryt vodných tokov so stabilizáciou svahov, odstraňovanie invázných rastlín tam, kde je to nutné, nakoľko v časoch nepriaznivého počasia (veľkých dažďov, topenia sa snehu a pod.) môže dôjsť k neudžaniu množstva vody v ich korytách a pretekaniu mimo neho a následným vznikom veľkých škôd na majetku obce, obyvateľov žijúcich v nej

- pri úpravách je potrebné dodržiavať únosnosť svahu koryt s dodržaním ich ochranného pásma a spolupracovať so správcami vodných tokov a príslušnou štátnou správou ochrany prírody a tvorby krajiny

- vytvoriť nové plochy upravenej verejnej (parkovej) zelene s posedením, detskými ihriskami v centre obce, upraviť priestor na mieste bývalého cintorína a rozšíriť, dotvoriť priestor na dolnom konci obce a v osade Rieka

- nové výrobné územia s charakterom výrobných, nevýrobných aktivít, služieb, skladov dopĺňať izolačnou, ochrannou zeleňou po obvode aj vo vnútri areálu, na základe konkrétnej činnosti s ohľadom na kvalitu ovzdušia dodržiavať odstupové vzdialenosti od navrhovaných i existujúcich obytných, rekreačných plôch v zmysle prílohy E OTN ŽP 2111:99

- predpoklad enviromentálne únosnej hustoty zástavby územia stanovením regulatívov intenzity a funkčného využitia územia jednotlivých regulovaných plôch

- pokračovať so začatou verejnou kanalizačnou sieťou v zmysle spracovaných projektov s napojením celej obce do novej ČOV na dolnom konci obce, osadu Rieka napojiť na kanalizačnú sieť susednej obce Šútovo s vyústením kanalizačných stôk do ČOV vo Vrútkach

- pokúsiť sa riešiť zabezpečenie jednotlivých objektov energiami, teplom z energeticky obnoviteľných zdrojov

- vytvorenie siete plošných a líniových prvkov vegetácie v krajine pre ochranu trvalých trávnatých porastov, nelesnej drevinovej vegetácie pred eróziou s priemetom prvkov ÚPN-VÚC Žilinského kraja, R-ÚSES okresu Dolný Kubín s navrhovanými prvkami na úrovni M-ÚSES do riešeného územia obce a taktiež zabezpečiť obnovu už existujúcich drevín v obci s postupným odstraňovaním invázných rastlín popri železničnej trati č. 180 a korytách riek Váh, Orava s následným spevňovaním brehov tam, kde je to nutné

- rešpektovať všetky zosuvné územia v k.ú. obce a na ich miestach neriešiť výstavbu a iné stavebné zámery, ktoré by v dôsledku už poznaného stavu mohli ohroziť život obyvateľov obce a ich majetok

Ekonomické a sociálne dôsledky navrhovaného riešenia

Navrhované riešenie počíta s dostatočnými rezervami predovšetkým rozvojových obytných plôch a tak obci umožní flexibilne reagovať na rôznu dynamiku demografického vývoja a migrácie. Tieto obytné plochy sú sústredené

okolo centra obce s okolím. Ekonomické a sociálne dôsledky navrhovaného riešenia budú vyplývať predovšetkým z uvažovaného nárastu počtu obyvateľov. Pri postupnom príleve obyvateľov by mali prevažovať pozitívne dôsledky týkajúce sa sociálnej a demografickej štruktúry obyvateľstva - zvýšenie podielu mladších vekových skupín, zvýšenie podielu domácností so strednými a vyššími príjmami.

V návrhovom období počítame s rozvojovými plochami pre šport, rekreáciu, výrobu, ktoré po realizácii určite vytvoria rozvojové pracovné aktivity zamerané na cestovný ruch a všetky služby s ním spojené, na výrobné, nevýrobné aktivity a súvisiace činnosti s nimi. Naplnenie tohto potenciálu by znamenalo posilnenie hospodárskej základne obce a zvýšenie počtu pracovných miest v priamo v obci. Rekreačné územia sú navrhované hlavne v osade Rieka medzi veľkým, malým jazerom a cestou III/018196.

Územno- technické dôsledky navrhovaného riešenia

Pre realizáciu výstavby v navrhovaných rozvojových plochách vznikajú nároky na výstavbu nevyhnutného dopravného, technického, občianskeho vybavenia a zelene. Prevažná časť navrhovaných obytných lokalít sa nachádza v zastavanom území obce, takže tam z hľadiska budovania ciest, technického vybavenia, občianskej vybavenosti nebude nutné prekonať veľké vzdialenosti z hľadiska napojenia na existujúce a privedenie nových sietí do lokalít. Len jedna lokalita je riešená až vo výhlade a mimo zastavané územie Diel (nad železničnou traťou č. 180), ale práve príjazd k nej cez výhľadový nadjazd bude pre obec výhoda, nakoľko doteraz nebol zabezpečený bezpečný prejazd pre osobné, nákladné autá, občanov na druhú stranu železničnej trate č. 180. Doteraz využívali podjazd pri železničnej stanici, ktorý bol však riešený predovšetkým ako príjazd k rušňovému depu Cargo a.s. Nákladné autá tadiaľ ani neprejdú, nakoľko je úzky a nízky. V osade Rieka budú navrhované rekreačné územia rozširovať existujúce zastavané územie postupne k veľkému i malému jazeru, ale napojenie na technickú vybavenosť, dopravu bude plynulé, nakoľko nové lokality sa z.ú. dotýkajú. Nové lokality si vyžadujú záber poľnohospodárskej pôdy. K záberom lesných pozemkov nedôjde.

Územný plán obce Kraľovany stanovuje pre celé riešené územie súbor regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využitia územia. Tieto sa vzťahujú na jednotlivé urbanistické územia tvorené regulovanými plochami a **majú charakter záväzných limitov a pravidiel bližšie špecifikovaných v nasledujúcich kapitolách textovej časti a budú vyhlásené všeobecne záväzným nariadením obce.**

3. NÁVRH ZÁVÄZNEJ ČASTI ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

Záväzná časť ÚPN-O Kraľovany obsahuje návrh regulatívov územného rozvoja s podrobne formulovanými zásadami funkčného využitia, priestorového usporiadania v 3 typoch území daných vyhláškou č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii, ktoré zohľadňujú limity vyplývajúce zo záujmov ochrany prírody a tvorby krajiny, životného prostredia, pamiatkovej starostlivosti, trás a zariadení technickej infraštruktúry a dopravy.

Jedná sa o nasledovné 3 typy území :

- **Obytné územia** s prevahou plôch určených pre obytné domy (rodinné, bytové domy) a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia akými sú napr. garáže, stavby občianskeho vybavenia v súlade s významom a potrebami obce (stavby pre školstvo, kultúru, na cirkevné účely, pre zdravotníctvo a sociálnu starostlivosť, obchod, služby, dočasné ubytovanie, telesnú výchovu, správu a riadenie, verejnú hygienu a požiarnu bezpečnosť), verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská v hraniciach zastavaného územia (jeho intenzifikáciou prípadne modernizáciou stavebného fondu a pod.) a na voľných plochách PP ale i mimo neho

- **Výrobné územia** sú plochy určené pre prevádzkové budovy a zariadenia, ktoré na základe charakteru prevádzky sú neprípustné v obytných, rekreačných územiach, ďalej sú to priemyselné plochy s veľkým objemom verejného dopravného a technického vybavenia za podmienky ak ich prevádzka nemá negatívny vplyv na životné prostredie

- **Rekreačné územia**, ktoré zabezpečujú požiadavky každodennej rekreácie bývajúceho obyvateľstva a turistov pričom ich podstatnú časť rekreačných zón musí tvoriť zeleň, najmä lesy a sady, ovocné sady, záhrady a záhradkárske osady, trávne plochy a prípadne aj vodné toky a iné vodné plochy. Do rekreačnej plochy sa môžu umiestniť športové zariadenia, ihriská, kúpaliská, zariadenia verejného stravovania a niektorých služieb, centrá voľného času a zariadenia so špecifickou funkciou

V týchto základných typoch území sa nachádza aj **existujúca urbanistická zástavba** tvorená jednotlivými **urbanistickými plochami** zväčša umiestnená v hraniciach zastavaného územia obce. Na niektorých miestach sa nachádzajú aj preluky a nadmerné záhrady v okolí rodinných domov. Určité menšie plochy v osade Rieka sú mimo zastavaného územia. Všetky takto vymedzené plochy sú označené **od Z1 až po Z12** aj vo výkresoch grafickej časti. Nepredpokladáme, že dôjde k rozsiahlym funkčným a priestorovým zmenám v existujúcej urbanistickej zástavbe.

Charakter existujúcich urbanistických plôch :

Označ.	Funkčné využitie	Štruktúra zástavby
Z1	Bývanie, zeleň	Malopodlažná bytová zástavba - rodinné domy, záhrady, voľné preluky
Z2	Bývanie, zeleň	Malopodlažná bytová zástavba - bytové domy, verejná zeleň
Z3	Bývanie, občianska vybavenosť, zeleň	Malopodlažná bytová zástavba - rodinné domy, obchod, služby, záhrady
Z4	Občianska vybavenosť	Rôzne druhy funkcií v závislosti od činnosti napr.: správa a riadenie, administratíva, kultúrne zariadenia, dom smútku, zdravotníctvo, školstvo, osвета, požiarna zbrojnica, verejné stravovanie, verejné ubytovanie, obchod, služby, príslušné sklady
Z5	Občianska vybavenosť	Čerpacia stanica pohonných hmôt Slovnaft, rušňové depo Cargo a.s. - enviromentálne záťaž
Z6	Výroba, technická vybavenosť, zeleň	Podnikateľské aktivity výrobné, nevýrobné, sklady, so sprievodnými službami, obchodom, technická vybavenosť napr. čerpacia stanica, ČOV, meniareň, rozvodňa, vodojem
Z7	Verejná zeleň	Cintorín
Z8	Športové plochy, zeleň	Rôzne druhy ihrísk pre deti, mládež, dospelých
Z9	Športové plochy, občianska vybavenosť, zeleň	Rôzne druhy ihrísk pre deti, mládež, dospelých s príslušnými službami, obchodom, ubytovaním
Z10	Rekreačná vybavenosť	Prístav pre lode (údržba vodnej nádrže Krpelany)
Z11	Prechodné bývanie (rekreácia, cestovný ruch), zeleň	Rekreačný dom, chatka v zeleni
Z12	Dobývací priestor	Banská činnosť vo vymedzenom dobývacom priestore

Ostatné navrhované plochy s príslušným pomenovaním sú riešené v prevažnej miere v zastavanom území centra obce s okolím na voľných plochách PP a podľa prevládajúcej funkcie v území zaradenom do spomenutých 3 území. Jedná výhľadová obytná lokalita je riešená mimo z.ú. V osade Rieka sú lokalizované všetky navrhované mimo zastavaného územia. Prevažná väčšina je však zaradená do obytného územia, nakoľko v centre obce s okolím

prevažuje záujem o výstavbu rodinných domov. V osade Rieka sú nové lokality zaradené prevažne do rekreačného územia.

Podľa časového obdobia sú rozdelené :

I.ETAPA_Návrh (obdobie cca do roku 2032)	
Názov regulovanej plochy	Dolné a Horné pole, Pri železničnej stanici, Pri urbárskom dome, Nový cintorín, Pri cintoríne, Obecný park I, Obecný park II, Park pri ČOV, Medzi mostmi, Dolný koniec, Pri ihrisku, v osade Rieka sú navrhované Rieka I, Rieka II, Faunex I, Faunex II
II.ETAPA_Výhľad (obdobie cca do roku 2042)	
Názov regulovanej plochy	Diel

článok 1

ZÁSADY A REGULATÍVY PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA PRE FUNKČNÉ A PRIESTOROVO HOMOGÉNNE JEDNOTKY

Regulatívy priestorové

a.) budúca obytná zástavba tvorená rodinnými, bytovými domami bude lokalizovaná v časti zvanej **Dolné a Horné pole** (cca 53 RD, 3 BD max. do 9 b.j. pre 1 BD), **Pri železničnej stanici** (cca 6 RD), **Pri urbárskom dome** (1 BD, do max. 9 b.j.) na voľných plochách záhrad v hranici zastavaného územia, jedna plocha je riešená vo výhľade **Diel** (cca 61 RD) mimo hranice zastavaného územia v mierne svahovitom teréne nad železničnou traťou, **max. výška objektov rodinných domov je 2 + nadzemné podlažia** (+ znamená s využitelným 1 podkrovným podlažím), **max. výška bytových domov je 3 + nadzemné podlažia**, zväčša so sedlovými, valbovými, polvalbovými strechami

b.) v zastavanom území centra obce s okolím je navrhovaná jedna plocha slúžiaca pre rozšírenie existujúceho športového areálu **Pri ihrisku**, v osade Rieka sú 2 plochy určené pre športovo - rekreačné účely lokalizované v smere od cesty III/018096 k veľkému jazeru **Rieka I** (najväčšia plocha s najväčšou vybavenosťou pre cca 50 lôžok, OV, parkovanie, upravená zeleň), **Rieka II** (cca 15 chát, do 60 lôžok), **pre športovo-rekreačné plochy je určená max. výška 1 + nadzemné podlažie**, vo vyčlenených plochách **pre občiansku vybavenosť v rámci územia s max. výškou 2 + nadzemné podlažia** (bližšie v článku 2), budovanie príslušných parkovacích plôch je podmienkou pre fungovanie športovo - rekreačných aktivít, občianskej vybavenosti

c.) možnosť budovania potenciálneho samostatného strediska cestovného ruchu **SRT Rieka** v zmysle ÚPN VÚC ŽSK je po dokončení ťažobných aktivít v dobývacom priestore Kraľovany II (podľa rozhodnutia ObÚ, BB skončila ťažobná činnosť 31.12.2015) v osade Rieka a následnej revitalizácii dna kameňolov s príslušným okolím

d.) vytvoriť pre obyvateľov obce pracovné miesta aj v navrhovaných plochách určených pre **výrobné územie – Medzi mostmi, Dolný koniec, Faunex I, Faunex II** a potom aj v rámci ostatných navrhovaných lokalít

e.) pre zastavané plochy je určené % zastavanosti, pričom platí pomer zastavaných a nezastavaných plôch – 0 pre nezastavané pozemky až 100 pre plne zastavané pozemky t.j. 100% - **pohybuje sa v priemere pre pozemky RD na úrovni 30%, pre BD na úrovni 60%, pre OV na úrovni 50%, pre Š, R na úrovni 25 až 40%, pre výrobu 80%** (bližšie v článku 2)

f.) riešiť nové plochy pre rozšírenie cintorína v lokalite **Nový cintorín**, nakoľko existujúci je už na 90% zaplnený. Rozšírenie orientovať v smere na východ popri ceste I/18 a dodržať pri umiestňovaní susedného navrhovaného obytného územia jeho ochranné pásmo, na konci nového cintorína riešiť príslušné parkovacie plochy **Pri cintoríne**

g.) doplniť do centra obce priestor pre stretávanie sa ľudí v príjemnom prostredí, s upravenými parkovými zelenými plochami, mobiliárom, osvetlením, drobnou architektúrou, príslušnými spevnenými plochami, detskými ihriskami v lokalite **Obecný park I**

h.) na hornom konci obce v lokalite **Obecný park II** revitalizovať pietne miesto po niekdajšom cintoríne s doplnením zelene, mobiliáru, osvetlením a pod., na dolnom konci obce pokračovať ďalej so začatými parkovými úpravami, mobiliárom, osvetlením a celkovým dotvorením lokality **Park pri ČOV**

ch.) zohľadniť vyššiu komunikačnú sieť prechádzajúcu k.ú. obce reprezentovanú telesom **navrhovanej diaľnice D1 Turany - Hubová** (vydané stavebné povolenie č. 01934/2009-SCDPK/9102, právoplatné 05/2009, rozhodnutie č. 03525/2013/C212-SCDPK/31900, 05/2013, ktoré spočíva v zmene termínu dokončenia stavby do 12/2019). Zo smeru od Stankovian je v časti obce zvanej Chmelíne navrhovaná veľká mimoúrovňová okružná križovatka Kraľovany a tým vyvolaná zmena trasovania cesty I/18 v predmetnom úseku, ďalej nové trasy VN 22 kV, diaľkového kábla optického a metalického, zásobovacieho vodovodného potrubia. Z dôvodu vyššej kapacity automobilov jazdiacich po diaľnici bude potrebné aj rekonštruovať stykovú križovatku ciest I/18 a I/70 tvaru "Y" na okružnú

i.) vo výhľade rešpektovať zelený variant V2 **rýchlostnej cesty R3 v úseku Kraľovany - Tvrdošín** (projekt v príprave, zelený variant ako jeden z možných na úrovni technickej štúdie, v Kraľovanoch sa napája na navrhovanej križovatke s diaľnicou D1)

j.) chrániť priestory pre železničný dopravný koridor Va hlavného magistrálneho ťahu **Košice – Žilina pre modernizáciou železničnej trate** vo výhlade pre rýchlosť v = 160 km/hod, pre návrh prestavby železničnej stanice Kraľovany a pre protihlukové steny medzi železničnou traťou a blízkym obytným územím

Regulatívny kompozičné

a) zachovávať optimálnu funkčnú a priestorovú rovnováhu v riešenom území obce

b) **rozširujú urbanistickú štruktúru** predovšetkým do voľnej poľnohospodárskej krajiny tvorenej záhradami, trvalými trávnatými porastami, v osade Rieka ostatnou pôdou, do lesnej krajiny nezasahujú. Zároveň rešpektujú existujúce limity dané trasami ciest I/18, I/70, za nimi korytom Váhu, Oravy, železničnou traťou č. 180 Košice - Žilina, svahovými deformáciami a v osade Rieka ešte dobývacím priestorom Kraľovany II, vzácnou genofondovou lokalitou Kraľoviansky lom - horné jazierko

c.) sa snažia vytvoriť **min. 3 verejné priestranstvá s parkovou zeleňou** pre hornú časť obce, pre centrum (pri ČSPH) a pre dolný koniec obce. V osade Rieka najmä pre najväčšiu lokalitu Rieka I pri veľkom jazere.

d.) navrhované výrobné územia sú sústreďované v blízkosti obytného územia, v osade Rieka rekreačného územia preto vzhľadom na charakter budúcich prevádzok je potrebné **dodržiavať doporučené odstupové vzdialenosti od navrhovaných i realizovaných obytných a rekreačných zón v obci v zmysle odvetvovej technickej normy MŽP SR OTN ŽP 2111:99, príloha E**

Regulatívny funkčného usporiadania územia

a.) pri členení základných funkčných plôch sledovať také riešenie, ktoré zabezpečí uspokojovanie potrieb a nárokov obyvateľov v období riešenom v I. ETAPE_Návrhu (obdobie do roku cca 2032) a v II. ETAPE_Výhlade (obdobie do roku cca 2042)

b.) v kontaktnej polohe s existujúcou zástavbou, občianskou vybavenosťou, zariadeniami technickej vybavenosti, dopravy s možnosťou v zastavanom území obce bude výstavba určená predovšetkým **pre rozvoj obytného územia** v 4 lokalitách a to Dolné a Horné pole, Pri urbárskom dome, Pri železničnej stanici, mimo zastavané územie až vo výhlade v lokalite Diel (potrebná aktualizácia ÚPN-O), **pre rozvoj rekreačného územia najmä** v 3 lokalitách (2 lokality v osade Rieka - Rieka I pre OV - obchod, služby na dvoch miestach, ubytovanie 50 lôžok, športové plochy, parkovanie, Rieka II pre 15 chatiek cca 60 lôžok), priamo v zastavanom území centra obce vedľa plôch terajšieho športového areálu v lokalite Pri ihrisku pre rozšírenie športových plôch formou rôznych druhov ihrísk pre deti, mládež, dospelých, parkovaním, zeleňou, **pre rozvoj výrobného územia** v 4 lokalitách a to Medzi mostmi, Dolný koniec, v osade Rieka v lokalite Faunex I (vydané stavebné povolenie 06/2015 pre Hospodársky objekt_sklad), Faunex II (výrobné aktivity rôzneho druhu a služby s tým spojené).

článok 2

PRÍPUSTNÉ, OBMEDZUJÚCE ALEBO VYLUČUJÚCE PODMIENKY PRE VYUŽITIE JEDNOTLIVÝCH PLÔCH A INTENZITY ICH VYUŽITIA, URČENIE REGULÁCIE VYUŽITIA JEDNOTLIVÝCH PLÔCH

Z hľadiska zabezpečenia plôch pre obytné územie je potrebné dodržiavať nasledovné podmienky platiace v stanovených existujúcich a navrhovaných plochách :

- existujúce : **Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z7,**

- navrhované : **Dolné a Horné pole, Pri urbárskom dome, Pri železničnej stanici, Obecný park I, Obecný park II, Park pri ČOV, Nový cintorín, Pri cintoríne**

- výhľadové : **Diel**

Charakteristika :

• **Malo podlažná bytová zástavba – rodinné domy, bytové domy**

Územie slúži výlučne na bývanie formou individuálnej malopodlažnej zástavby v rodinných domoch a skupinovej malopodlažnej zástavby v bytových domoch

a.) Prípustné funkcie (prípustné podmienky) :

- základné – plochy prednostne využiteľné pre bývanie v rodinných a bytových domoch

- vhodné - prislúchajúce nevyhnutné zariadenia ako sú garáže, drobné hospodárske budovy

- zeleň na súkromných pozemkoch, parkovo upravená líniová a plošná zeleň zodpovedajúca estetickým, hygienickým a ekostabilizačným potrebám verejných priestorov, zeleň s funkciou cintorína

- plochy občianskeho vybavenia celoobecného (miestneho) významu slúžiace pre obsluhu obyvateľstva a spádového územia (správa a riadenie obce, administratíva, kultúrne zariadenia, historické zariadenia, školské areály ZŠ a MŠ, zdravotnícke areály, sociálne služby, osвета, požiarna zbrojnica zariadenia pre stravovanie zamestnancov a užívateľov, dom smútku) s príslušnou vybavenosťou v určenom rozsahu, vrátane príslušného doplnkového vybavenia

- verejné dopravné a technické vybavenie pre obsluhu územia akými sú príslušné pešie, cyklistické a motorové komunikácie, plochy statickej dopravy, plochy zastávok SAD
- malé detské ihriská pre neorganizovaný šport obyvateľov územia

b.) Podmienečne vhodné funkcie (obmedzujúce podmienky) :

- zariadenia obchodu, verejného stravovania a služieb nenarúšajúce obytné prostredie na okolitých parcelách a neprekračujúce stanovený rozsah zástavby pre rodinné a bytové domy
- nezávadné drobné predajne s nízkou frekvenciou striedania zákazníkov a zásobovacích vozidiel
- zariadenia nezávadných prevádzok živností vo vyčlenených plochách rodinných a bytových domov
- malé ubytovacie zariadenia, ktoré svojim objemom, výškou a úžitkovou plochou nepresahujú rozsah zástavby stanovený stavebným zákonom a príslušnou vyhláškou pre rodinné domy
- realizovanie poľnohospodárskych činností v malom rozsahu na úrovni malovýroby ako súčasť obytnej funkcie (vo vzdialenosti zamedzujúcej negatívny vplyv na okolitú obytnú zástavbu) na plochách súkromných záhrad (rastlinná výroba, drobný chov hospodárskych zvierat)

c.) Nepripustné funkcie (vylučujúce podmienky) :

- výroba, skladovanie a prevádzky s negatívnymi dopadmi na funkciu bývania
- zariadenia dopravy ako hlavné stavby
- všetky druhy činností, ktoré by svojimi negatívnymi vplyvmi (napr. zápachom, hlukom, zvýšeným výskytom hlodavcov, prašnosťou a pod.) priamo alebo nepriamo obmedzili využitie susedných pozemkov na účely bývania

d.) Doplnujúce ustanovenia :

- stavby v záhradách riešiť len ako prízemné s doplnkovou funkciou k bývaniu
- stavby rodinných domov v záhradách riešiť s dodržaním miery intenzity využitia územia (t.j. miery zastavanosti) a maximálnej podlažnosti objektu
- pri stavbe nových rodinných a bytových domov, zariadení občianskej vybavenosti a ostatných objektov alebo pri ich modernizácii je potrebné zohľadniť uličnú čiaru jestvujúcich blízkych stavebných objektov, pričom je potrebné dodržať ich výšku, podlažnosť a zastavanosť
- parkovanie majiteľov RD je potrebné riešiť na ich súkromných pozemkoch, parkovanie majiteľov príp. nájomcov bytov v BD riešiť na pozemku vyčlenenom pre bytový dom
- parkovanie užívateľov zariadení komerčnej, nekomerčnej vybavenosti a služieb musí byť riešené na pozemkoch ich prevádzkovateľov

Základná charakteristika k funkčno – priestorovým plochám a vysvetlivky k skratkám použitým v tabuľke sú nasledovné :

RD – rodinné domy, BD – bytové domy, OV – občianska vybavenosť, R – rekreácia, Š – šport, D – doprava, TV – technická vybavenosť, Z – zeleň, ÚPN-Z – územný plán zóny, označenie + znamená 1 podkrovné podlažie

Označenie	Funkčné využitie			% zastava – nosti	Minimálna plocha zelene v %	Maximálna podlažnosť	Spôsob realizácie na predmetnej ploche
	Prípustné	Obmedzujúce	Vylučujúce				
Z1	bývanie v RD, D, TV, Z	malé zariadenia obchodu, služieb, ver. stravovania, ubytovania, nezávadné prevádzky živností nerušiace obytné územie	výroba a všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na obytnú zástavbu	do 65	do 35	2+	dostavba, prestavba, nadstavba, modernizácia, intenzifikácia
Z2	bývanie v BD, D, TV, Z	malé zariadenia nezávadných prevádzok živností na vyčlenených plochách bytových domov nerušiace obytné územie	výroba a všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na obytnú zástavbu	do 50	do 50	do 2+	nadstavba, stavebné úpravy s úpravou fasád
Z3	bývanie v RD, OV, D, TV, Z	malé zariadenia prevádzok živností na vyčlenených plochách rodinných domov nerušiace obytné územie	všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na obytnú zástavbu	do 65	do 35	2+	dostavba, prestavba, nadstavba, modernizácia, intenzifikácia
Z4	OV – rôzne druhy funkcií v závislosti od	doplnkové formy obchodu, služieb príp. iných činností	výroba	do 80	do 20	do 2+	modernizácia objektov, úprava zelene, odstavných plôch

	vykonávanej činnosti	nerušiacu základnú funkciu charakteristického areálu a bývania v obytnom území					v areáloch príp. na pozemkoch patriacich prevádzkovateľom
Z5	OV – čerpacia stanica pohonných hmôt so službami pre motoristov, rušňové depo	iné činnosti nerušiacu základnú funkciu charakteristického areálu	výroba	do 60 ČSPH do 100 rušňové depo	do 40 ČSPH do 0 rušňové depo	1	modernizácia objektov, úprava zelene, odstavných plôch v areáloch príp. na pozemkoch patriacich prevádzkovateľom - postupná rekultivácia areálov až možné odstránenie envirometálnej záťaže
Z6	Z- cintorín, D, TV	doplnkové zariadenia napr. urnový háj	ostatná výstavba objektov	do 15	do 85	1	nové plochy zelene, pešie komunikácie, spevnené plochy
Dolné a Horné pole	bývanie v RD, BD, D - obslužné, účelové a pešie komunikácie, parkovanie, TV, Z	rekreačné ubytovanie, menšie nezávadné prevádzky živností nerušiacu obytné územie	výroba a všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na obytnú zástavbu	pre RD do 35, pre BD do 60	pre RD do 65, pre BD do 40	pre RD 2+, pre BD 3+	nová výstavba (podľa schváleného ÚPN-Z)
Pri urbárskom dome	bývanie v BD, D - účelová komunikácia, parkovanie, TV, Z	malé zariadenia nezávadných prevádzok živností na vyčlenených plochách bytových domov nerušiacu obytné územie	výroba a všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na obytnú zástavbu	do 60	do 40	3+	nová výstavba
Pri železničnej stanici	bývanie v RD, D - obslužné a pešie komunikácie, TV, Z	rekreačné ubytovanie, menšie nezávadné prevádzky živností nerušiacu obytné územie	výroba a všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na obytnú zástavbu	do 35	do 65	2+	nová výstavba
Obecný park I	Z- verejná parková zeleň, Š - detské ihriská, drobná architektúra, D, TV	nevyhnutné plochy pre obslužné komunikácie, technické vybavenie územia	ostatná výstavba objektov	do 15	do 85	1	nové plochy zelene, pešie komunikácie, spevnené plochy, detské ihriská
Obecný park II, Park pri ČOV	Z- verejná parková zeleň, drobná architektúra, D, TV	doplnkové športové zariadenia, nevyhnutné zariadenia pre obslužné komunikácie, technické vybavenie územia	ostatná výstavba objektov	do 10	do 90	1	nové plochy zelene, pešie komunikácie, spevnené plochy
Nový cintorín	Z- cintorín, D, TV	doplnkové zariadenia napr. urnový háj	ostatná výstavba objektov	do 15	do 85	1	nové plochy zelene, pešie komunikácie, spevnené plochy
Pri cintoríne	D - parkovanie, TV, Z	-	ostatná výstavba objektov	do 90	do 10	-	nové parkovanie
Diel	bývanie v RD, D - obslužné a pešie komunikácie, TV, Z	rekreačné ubytovanie, menšie nezávadné prevádzky živností nerušiacu obytné územie	výroba a všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na obytnú zástavbu	do 35	do 65	2+	výhľadová výstavba (potrebná aktualizácia ÚPN-O)

Z hľadiska zabezpečenia plôch pre **výrobné územia** podľa riešeného územného plánu obce je potrebné dodržiavať nasledovné podmienky platiace v stanovených existujúcich, navrhovaných a výhľadových plochách :

- existujúce : **Z6, Z12**
- navrhované : **Medzi mostmi, Dolný koniec, Faunex I, Faunex II**

Charakteristika :

• **Výrobné – obslužné a nevýrobné areály, skladové plochy so službami**

Sú určené pre nezávadné podnikateľské činnosti a pre nezávadné zariadenia výrobných i nevýrobných prevádzok, skladového hospodárstva

a.) Prípustné funkcie (podmienky) :

- základné – plochy pre areály a zariadenia nezávadných výrobných a nevýrobných činností, sprievodných skladov, banská činnosť vo vymedzenom dobývacom priestore s príslušnými prevádzkovými priestormi, technická vybavenosť akou je napr.: čerpacia stanica, čistiareň odpadových vôd, meniareň, rozvodňa, vodojem za podmienky, že ich činnosť nemá negatívny vplyv na životné prostredie
- vhodné - administratívne objekty vo väzbe na príslušné areály, zariadenia
- doplnkové sociálne zariadenia a služby pre užívateľov a návštevníkov
- odstavné miesta (parkovacie plochy) a garáže slúžiace potrebe funkčného využitia
- nevyhnutné plochy technického vybavenia územia
- príslušné pešie, motorové komunikácie
- verejná parkovo upravená líniová a plošná zeleň areálov, parkovísk, komunikácií s estetickou a ochrannou funkciou, jej umiestňovanie je prednostne zo strany obytných, športových plôch príp. aj iných v závislosti od smeru prevládajúcich vetrov

b.) Podmienečne vhodné funkcie (obmedzujúce podmienky) :

- možnosť umiestnenia doplnkových zariadení obchodu, služieb, športovo - rekreačných zariadení CR
- pohotovostné byty lokalizované v jednotlivých areáloch a byty majiteľov zariadení

c.) Nepripustné funkcie (vylučujúce podmienky) :

- všetky druhy činností, ktoré svojimi negatívnymi vplyvmi (napr. zápachom, hlukom, zvýšeným výskytom hlodavcov, prašnosťou a pod.) priamo alebo nepriamo obmedzujú využitie susedných parciel pre určené účely, ktorými je napr. bývanie, občianska vybavenosť, šport, rekreácia a pod.
- bývanie ako hlavná funkcia areálu

d.) Doplnujúce ustanovenia :

- parkovanie užívateľov musí byť riešené v rámci pozemku ich prevádzkovateľa
- pri odstupových vzdialenostiach týchto areálov od existujúcich, navrhovaných obytných, rekreačných území postupovať v zmysle prílohy E OTN ŽP 2111: 99

Základná charakteristika k funkčno - priestorovým plochám a vysvetlivky k skratkám použitých v tabuľke sú nasledovné :

V – výroba, D – doprava, TV – technická vybavenosť, Z – zeleň, označenie + znamená 1 podkrovné podlažie

Označenie	Funkčné využitie			% zastava - ností	Minimálna plocha zelene v %	Maximálna podlažnosť	Spôsob realizácie na predmetnej ploche
	Prípustné	Obmedzujúce	Vylučujúce				
Z6	V – výrobné, nevýrobné činnosti, sklady, D, TV- čerpacia stanica, čistiareň odpadových vôd, meniareň, rozvodňa, vodojem, Z	doplnkové formy obchodu, služieb, doplnujúca plošná a líniová zeleň areálov, spevnené plochy	všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na okolitú zástavbu, pre TV iné funkcie vylúčené	pre výrobné, nevýrob. činnosti do 50, pre sklady, ČOV do 90, pre ČS do 25, pre ostatnú TV do 15	pre výrobné, nevýrob. činnosti do 50, pre sklady, ČOV do 10, pre ČS do 75, pre ostatnú TV do 85	pre výrobné, nevýrob. činnosti 2+, pre sklady 1+, pre ČOV, ČS, vodojem 1, pre meniareň, rozvodňu 2	dostavba, prestavba, modernizácia
Z12	Dobývací priestor s dočasnými banskými a prevádzkovými plochami, D, TV, Z	-	-	dočasne do 10	-	1	po skončení dobývacej činnosti revitalizovať banský priestor s príslušným okolím, nové plochy zelene

Označenie ● platí pre lokality : Medzi mostmi, Dolný koniec, Faunex II							
●	V – výrobné, nevýrobné činnosti, sklady, D s parkovaním, komunikácie, TV, Z	doplnkové formy obchodu, služieb, pohotovostné byty pre obsluhu územia	všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na okolitú zástavbu, trvalé bývanie, rekreáciu	do 80	do 20	2+	nová výstavba, parkovanie, areálová zeleň a zeleň parkovísk
Faunex I	Hospodársky objekt pre administratívu a skladové zázemie firmy Faunex, s.r.o., Sučany, TV, Z	-	všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na okolitú zástavbu, trvalé bývanie, rekreáciu	do 80	do 20	1+	nová výstavba podľa vydaného stavebného povolenia č.l. 118/2015/178 TS1/A10, 29.06.2015

Z hľadiska zabezpečenia plôch pre **rekreačné územia** podľa riešeného územného plánu obce je potrebné dodržiavať nasledovné podmienky platiace v stanovených existujúcich a navrhovaných plochách :

- existujúce : **Z8, Z9, Z10, Z11**
- navrhované : **Pri ihrisku, Rieka I, Rieka II**

Charakteristika :

● **Areály športu, rekreácie a cestovného ruchu**

Slúžia prevažne požiadavkám každodennej i sezónnej rekreácie bývajúceho obyvateľstva, turistov s plochami vhodnými pre umiestnenie športových zariadení, ihrísk, príslušnej občianskej vybavenosti, služieb, centier voľného času, plochami rekreácie - prírodné kúpalisko vodnej nádrže, prístav

a.) **Prípustné funkcie (podmienky) :**

- základné – plochy určené pre šport a rekreáciu rôzneho druhu (hlavne športovo rekreačná vybavenosť akou sú športové ihriská - ihriská pre deti, mládež a dospelých v letných i zimných mesiacoch, prírodné kúpaliská, udržiavané vodné plochy, prístav, pričom ich podstatnú časť musí tvoriť zeleň), vrátane plôch obslužných objektov a zariadení poskytujúcich napr. prechodné ubytovanie formou chat, rekreačných domčekov lokalizovaných v priestore, ktorého dominantnú časť tvorí existujúca zeleň
- vhodné - zariadenia slúžiace potrebám športu, rekreácie a cestovného ruchu (napr. obchody, služby, verejné stravovanie, sezónne bufety, ubytovne s väčšou lôžkovou kapacitou slúžiace prechodnému ubytovaniu ako sú hotely, penzióny)
- zariadenia pre obsluhu územia, sociálne, kultúrne, zdravotnícke príp. školské, agroturistické zariadenia
- zariadenia pre nevyhnutné plochy technického vybavenia územia a príslušné motorové, cyklistické a pešie komunikácie s uprednostnením rozvoja pešieho a cyklistického pohybu, parkovacie plochy pre návštevníkov a prevádzkovateľov areálov
- zeleň prírodných športových areálov, upravená plošná a líniová zeleň vo vnútri i okolí areálu, upravená zeleň blízkych vodných plôch, areálová zeleň v rámci zariadení pre obsluhu územia, zeleň parkovacích plôch
- športovo-rekreačné a oddychové aktivity v prírode

b.) **Podmienečne vhodné funkcie (obmedzujúce podmienky) :**

- bývanie v pohotovostných bytoch pre obsluhu územia

c.) **Nepripustné funkcie (vylučujúce podmienky) :**

- zariadenia výroby, skladov a zariadenia dopravy ako hlavné stavby
- všetky druhy činností, ktoré svojimi negatívnymi vplyvmi (napr. zápachom, hlukom, zvýšeným výskytom hlodavcov, prašnosťou a pod.) priamo alebo nepriamo obmedzujú využitie susedných parciel pre určené účely a funkčné využitie areálu

d.) **Doplňujúce ustanovenia :**

- do územia nie je možné sústrediť zariadenia kumulujúce funkcie nesúvisiace alebo len okrajovo súvisiace so športom alebo ktoré by svojim rozsahom presahovali dominantnú funkciu športu a rekreácie
- parkovanie užívateľov zariadení športu a rekreácie musí byť riešené v rámci vyčlenenej plochy

Základná charakteristika k funkčno - priestorovým plochám a vysvetlivky k skratkám použitých v tabuľke sú nasledovné :

OV - občianska vybavenosť, R – rekreácia, Š - šport, D – doprava, TV – technická vybavenosť, Z – zeleň, SRT- samostatné stredisko rekreácie a turizmu, označenie + znamená 1 podkrovné podlažie

Označenie	Funkčné využitie			% zastava - nosti	Minimálna plocha zelene v %	Maximálna podlažnosť	Spôsob realizácie na predmetnej ploche
	Prípustné	Obmedzujúce	Vylučujúce				
Z8	Š - športový areál - futbalové, multifunkčné ihrisko, tenisový kurt, detské ihriská, altánky, D - parkovanie, komunikácia, TV, Z	doplňujúca plošná a líniová zeleň areálu, spevnené plochy nerušiace základnú funkciu areálu	výroba, sklady, trvalé bývanie ako hlavné stavby v areály a ostatné činnosti, ktoré by obmedzili základnú funkciu areálu ale aj využitie susedných parciel pre určený účel	do 10	do 90	1	dotvorenie priestoru ihrísk, odstavných plôch, zelene
Z9	Š - športový areál - amfiteáter s tribúnkou a spevnenou plochou využívanou na rôzne druhy športov, OV - sezónny bufet, ubytovanie, šatne, D - parkovanie, TV, Z	doplnkové formy služieb –verejné stravovanie, nerušiace základnú funkciu areálu, doplňujúca plošná a líniová zeleň areálu, spevnené plochy	výroba, sklady ako hlavné stavby v areály a ostatné činnosti, ktoré by obmedzili základnú funkciu areálu ale aj využitie susedných parciel pre určený účel	do 80	do 20	2+	nadstavba, prístavba, stavebné úpravy existujúcich objektov, nová technická vybavenosť, spevnené plochy
Z10	D - prístav, obslužná komunikácia, TV, Z	športovo-rekreačné zariadenia CR, obchod, služby (napr. administratíva, prechodné ubytovanie), doplňujúca plošná a líniová zeleň areálu, spevnené plochy	všetky činnosti, ktoré majú negatívny vplyv na okolitú zástavbu	do 15	do 85	2+	dostavba, prestavba, modernizácia, nové spevnené plochy s novou zeleňou
Z11	R- rekreačné prechodné ubytovanie v chatke s možnými športovými plochami na pozemku, zeleňou, D, TV	-	výroba, sklady ako hlavné stavby v areály a ostatné činnosti, ktoré by obmedzili základnú funkciu areálu ale aj využitie susedných parciel pre určený účel	do 30	do 70	1+	prístavba, stavebné úpravy existujúceho objektu, modernizácia, intenzifikácia
Pri ihrisku	Š – ihriská pre deti, mládež, dospelých, D - parkovanie, komunikácia, TV, Z	doplnkové formy služieb OV podľa potrieb nerušiace základnú funkciu športového areálu, doplňujúca plošná a líniová zeleň, spevnené plochy	zákaz umiestňovať zariadenia výroby, skladov a ostatných činností, ktoré by obmedzili základnú funkciu areálu ale aj využitie susedných parciel pre určený účel	do 15	do 85	2+	nová výstavba
Rieka I	R, Š, OV- obchod, služby, ubytovanie napr. hotel, penzión, športové plochy, D - parkovanie, pešie, cyklistické, obslužné komunikácie, TV,	doplnkové formy služieb OV podľa potrieb nerušiace základnú funkciu rekreačno - športového areálu, bývanie pre majiteľov zariadení doplňujúca plošná	výroba, sklady ako hlavné stavby v areály a ostatné činnosti, ktoré by obmedzili základnú funkciu areálu ale aj využitie susedných parciel pre určený účel	do 30	do 70	2+	nová výstavba v SRT Rieka, úprava brehov vodnej nádrže po revitalizácii banského priestoru, asanácia starého objektu medzi motorestom a rodinnými domami po dohode so statikom

	Z - verejná parková	a líniová zeleň, spevnené plochy					
Rieka II	R- rekreačné prechodné ubytovanie v chatkách s možnými športovými plochami na pozemku, zeleňou, D, TV	-	výroba, sklady ako hlavné stavby v areály a ostatné činnosti, ktoré by obmedzili základnú funkciu areálu ale aj využitie susedných parciel pre určený účel	do 30	do 70	1+	nová výstavba v SRT Rieka

článok 3

ZÁSADY A REGULATÍVY PRE UMIESTNENIE OBČIANSKEHO VYBAVENIA, VÝROBY, REKREÁCIE, ŠPORTU A CESTOVNÉHO RUCHU

1. V oblasti občianskeho vybavenia

a.) kapacitný a štrukturálny nárast občianskej vybavenosti priblížiť k budúcemu rastu počtu obyvateľstva a následných jeho aktivít pre uspokojovanie základných potrieb pre obyvateľov i návštevníkov obce

b.) vychádzať z predpokladu dobudovania nadväzností priestorov OV s už existujúcou vybavenosťou, aby bola podchytená gravitácia pešieho pohybu z nových priestorov do centra obce a do centra osady Rieka s cieľom zatriktívnenia obytných ulíc a rekreačno - oddychových plôch

c.) využiť voľné kapacity v nevyužitých podkroviach jestvujúcej občianskej vybavenosti a celkovom dispozičnom prehodnotení v neobývaných a často chátrajúcich rodinných domoch (neobývaných domov je v obci 34) vyžadujúcich rekonštrukciu - stavebné úpravy, nadstavbu, prístavbu príp. asanáciu a výstavbu nového objektu v obytnom území

d.) základnú vybavenosť priblížiť čo najviac občanovi - jej umiestnením sledovať hlavné pešie trasy, rozvojom vybavenostných zariadení podporovať tvorbu nových pracovných miest ako sú zdravotníctvo, sociálne služby (napr. možnosť návratu starších obyvateľov na dedinu pri zabezpečení zdravotných a sociálnych služieb, školy v prírode s celoročnou prevádzkou), cestovný ruch, služby, obchod, verejné stravovanie, drobné remeslá, prevádzky, kultúrno - spoločenské zariadenia a ďalšie podľa požiadaviek obyvateľov

e.) aj keď je obec pomerne malá z hľadiska počtu obyvateľstva riešiť aj opatrovateľskú službu pre starých a imobilných občanov (penzión, dom dôchodcov) príp. sociálne domy (pre opustené matky s deťmi, pre neprispôsobivých občanov a pod.)

f.) ubytovacie a stravovacie zariadenia so službami prednostne situovať v plochách určených pre rekreáciu, kde bude predpoklad situovania ostatných stavieb a zariadení cestovného ruchu, sústrediť sa hlavne na vybudovanie samostatného strediska cestovného ruchu SRT v osade Rieka v zmysle ÚPN-VÚC ZSK v časti okolo veľkého jazera - lokality Rieka I, Rieka II, dokončenie ťažby organizácii Vladimír Sopúch CaV bolo stanovené rozhodnutím 837-2840/511/Hu-Go/2007 do 31.12.2015, potom je však potrebné počítať s úpravou ťažobného priestoru okolo veľkého a malého jazera s dôrazom na revitalizáciu ťažobných plôch, ochranu prírody a tvorbu krajiny

g.) vybudovať nové miestne cyklotrasy vo vzájomnom prepojení so zariadeniami OV a okolitými obcami - v smere z centra obce popri lokalite Diel cez lesné porasty na západ do osady Rieka. To znamená nie len popri cestách I. a III. triedy ale aj cez terajšie poľné, lesné cesty, ktoré ponúkajú bezpečnejší a zážitkovo krajší prejazd pre cyklistov ale aj peších

2. V oblasti poľnohospodárskej výroby

a.) podporovať všetky aktivity, ktoré vynakladá jeden hospodársky subjekt a to PD Párnica súvisiace s obhospodarovaním poľnohospodárskej pôdy, so spásaním trvalých trávnatých porastov, pasienkov cez pastevné obdobie hovädzím dobytkom aj keď je takýchto plôch v k.ú. málo

b.) pri ochrane pôdy vychádzať zo zásad ochrany poľnohospodárskej pôdy (PP) pri nepoľnohospodárskom použití podľa § 12 zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č.245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 359/2007 Z.z. a zákona č. 219/2008 Z.z.

c.) pri riešení nových a výhľadových lokalít určených pre bývanie, šport, rekreáciu, výrobu nenarušovať ucelenosť honov a nesťažovať obhospodarovanie PP nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami, zároveň zabezpečiť prístup na nepripustné hony v prípade rozdelenia honov vybudovaním účelových poľných ciest

d.) využiť na stavebné a iné zábery na PP plochy situované hlavne v zastavanom území obce, preluky medzi jestvujúcou zástavbou a následne podporovať možnosti obce a jeho priestorovú optimalizáciu predovšetkým

na voľných nezastavaných plochách, ktoré sú v priamom kontakte so súčasne zastavaným územím a vybudovanou technickou a dopravnou infraštruktúrou so zreteľom na ochranu najkvalitnejších PP

e.) stanoviť zásady pre drobný chov v zastavanom území a to pre vlastnú potrebu občanov aj pre zmluvný chov v zmysle nezasahovať negatívnymi zložkami ako znečisťovanie ovzdušia, šírenie pachu, hluku, vibrácií z ťažkých poľnohospodárskych mechanizmov, zvyšovanie prašnosti a pod. do obytného prostredia

f.) rešpektovať PP, lesné pozemky a množstvo území náchylných na zosuvy zakreslených vo výkresoch grafickej časti

g.) rešpektovať požiadavky na dosiahnutie vyváženého a udržateľného vzťahu medzi produkčnými, ekologickými, estetickými, krajinotvornými funkciami poľnohospodárskej krajiny

3. V oblasti lesnej výroby

a.) keďže lesné hospodárstvo patrí medzi rozhodujúce hospodárske odvetvie v riešenom území obce doporučujeme zachovanie aktivít, ktoré už v súčasnosti sú vynakladané pre jeho činnosť

b.) rešpektovať lesnú pôdu a ochranu lesných pozemkov podľa § 5 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov a ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj obce chápať aj zosuvné územia, ktoré sa nachádzajú na určitých miestach či už v rámci lesných porastov ale aj poľnohospodárskej pôdy (viď. grafická časť)

c.) neuvažovať o riešení novej výstavby na lesných pozemkoch, aby nedošlo k úbytku lesa a rešpektovať platný Program starostlivosti o lesy pre LHC Párnica, LHC Jánošíkovo kam patria lesy nachádzajúce sa v k.ú. obce

d.) keďže nepočítame so žiadnymi rozvojovými zámermi na lesných pozemkoch, tým pádom ani nedôjde k odňatiu lesných pozemkov v zmysle zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov

e.) preradenie možných existujúcich bielych plôch k lesným pozemkom s následným zabezpečením odborného hospodárenia v lesoch v súlade s § 36 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov

f.) rešpektovať § 6 ods. 3 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov, že nemožno vydať územné rozhodnutie, ktoré sa má dotknúť lesných pozemkov bez súhlasu vlastníka alebo správcu a záväzného stanoviska príslušného orgánu štátnej správy lesného hospodárstva

g.) rešpektovať § 5 ods. 1 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov, že možno využívať lesné pozemky na iné účely ako plnenie lesov len ak príslušný orgán štátnej správy lesného hospodárstva po predchádzajúcom stanovisku dotknutých orgánov štátnej správy, rozhodne o ich dočasnom vyňatí alebo trvalom vyňatí z plnenia funkcií lesov alebo o obmedzení využívania funkcií lesov na nich. Taktiež je potrebné rešpektovať požiadavky z hľadiska ochrany lesných pozemkov pri ich využívaní na iné účely ako na plnenie funkcií lesov (jedná sa o zásady ochrany lesných pozemkov taxatívne uvedené v ustanovení § 5 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov)

h.) rešpektovať ochranné pásmo 50 m smerom von od hranice lesných pozemkov, pričom na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a o využití územia v ochrannom pásme lesa sa vyžaduje záväzné stanovisko orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa § 10 ods. 2 zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení neskorších predpisov

ch.) riešiť turisticko - cyklistické prepojenie hlavne v trasách pôvodných lesných s prejazdom na poľné cesty medzi centrom obce a osadou Rieka (popri výhľadovej lokalite Diel) a jej následne smerovanie do susednej obce

4. V oblasti priemyselnej a remeselnej výroby, stavebníctva a skladového hospodárstva

a.) vytvorenie nových podnikateľských plôch a to na dvoch miestach v centre obce a na dvoch v osade Rieka. V centre obce sa jedná o plochu v hornej časti obce Medzi mostmi (t.j. zo severu medzi železničným mostom trate č. 180 ponad rieku Orava a z juhu cestným mostom na ceste I/18 ponad Váh a pokračovaním do križovatky s cestou I/70, z východnej strany je plocha ohraničená svahom rieky Váh, do ktorej sa vlieva rieka Orava, zo západnej strany komunikáciou I/70). V dolnej časti obce sa jedná o plochu Dolný koniec oproti ČOV. V osade Rieka pred horným jazierkom vytvorením lokality Faunex I (vydané stavebné povolenie v 06/2015) a pokračovanie do susednej lokality Faunex II.

b.) využitie týchto plôch je pre podnikateľské aktivity či už výrobné, nevýrobné, skladové hospodárstvo, prislúchajúca administratíva, nezávadné prevádzky s ohľadom na kvalitu životného prostredia (ovzdušia, hluku, vibrácií, prašnosti a pod.), na ochranu prírody a tvorbu krajiny, na existujúce a navrhované plochy obytného, rekreačného územia a nevyhnutnou potrebou výsadby ochrannej izolačnej zelene v areáloch a plynulého, nerušivého napojenia na dopravnú (cestnú, železničnú) a technickú infraštruktúru

c.) v lokalite Dolné pole rešpektovať ochranné pásmo vzdušnej linky VN 22 kV č. 243 smerujúcej do trafostanice TS4 Kľačany - ČOV, pod ochranným pásmom navrhujeme sústreďovať plochy statickej dopravy pre celý areál, v lokalite Medzi mostmi riešiť parkovacie plochy na začiatku areálu

d.) pre všetky tieto nové podnikateľské aktivity sústreďované na plochách vyčlenených výrobných území s charakterom priemyselných zón, ktoré by mohli mať väčší vplyv na kvalitu ovzdušia v obci je potrebné prihliadať na doporučené odstupové vzdialenosti od existujúcich a navrhovaných obytných a rekreačných zón v obci v zmysle odvetvovej technickej normy MŽP SR OTN ŽP 2111:99, príloha E

e.) každá činnosť v obci dopomôže k vytvoreniu nových pracovných miest a zastaví klesajúcu ekonomicko-hospodársku úroveň v obci a v celom regióne

5. V oblasti rekreácie, športu a cestovného ruchu

a.) rešpektovať návrh v zmysle ÚPN VÚC Žilinského kraja v znení zmien a doplnkov s vytvorením samostatného strediska rekreácie a turizmu (SRT) Rieka formou dostavby a novej výstavby s využitím lomov po ukončení ťažby, ktoré bolo 31.12.2015 (bude sa jednať o stredisko podhorského funkčného typu, celoštátneho významu) v rekreačnom krajinnom celku Krivánska Malá Fatra, v aglomerácii rekreačného útvaru AGL. RÚ Šútovo č. 6.14

b.) v novom SRT Rieka lokalizovať 2 nové plochy - najväčšia je Rieka I umiestnená po pravej strane cesty III/018096 s OV (obchod, služby, ubytovanie pre 50 lôžok) a pomerne veľkým parkovaním pre cca 50 až 100 parkovacích miest medzi existujúcimi rodinnými domami a motorestom Rieka až po sezónny bufet Rieka, ostatné plochy využiť pre športové účely ako rôzne druhy ihrísk, verejnú zeleň, upravenú pláž, oddychovo - relaxačné miesta okolo južnej až severozápadnej časti veľkého jazera

c.) druhú plochu Rieka II využiť pre výstavbu 15-tich chatiek (cca 60 lôžok), prístup k chatkám je riešený z cesty III/018096

d.) pri riešení všetkých plôch rekreačného priestoru SRT Rieka je potrebné brať do úvahy ochranu prírody a tvorby krajiny, nakoľko sa nachádzame v blízkosti NP Malá Fatra, navrhovanej genofondovej lokality Kraľoviansky lom – horné jazierko, PP Kraľoviansky meander, aktívneho zosuvného územia nad malým i veľkým jazerom, ochranného pásma navrhovanej diaľnice D1, dobývacieho priestoru Kraľovany II

e.) pre rozvoj ubytovania využiť skryté možnosti jestvujúceho bytového fondu, podporovať výstavbu menších rekreačných domov, chalúp či už v z.ú. ale i mimo neho, za týmto účelom je možnosť rekonštruovať existujúce rodinné domy

f.) riešiť dostavbu športovo – rekreačného areálu v JV časti z.ú. medzi cestou I/18 a pravým brehom Váhu na voľných plochách niekdajšieho futbalového ihriska s územím okolo neho, umiestneného na JZ od multifunkčného ihriska s dostatočným množstvom parkovacích plôch, upravenej zelene a plôch vhodných pre dynamické aktivity ako sú ihriská rôznych druhov pre deti mládež, dospelých

g.) menšie športové ihriská pre deti situovať v Obecnom parku I v centre obce a na dolnom konci v Parku pri ČOV

h.) vyznačiť možné cyklotrasy, bežecké trasy a turistické chodníky v teréne s určenými miestami pre oddych, piknik a ostatné rekreačné aktivity súvisiace s prírodnými danosťami okolitého prostredia so vzájomným prepojením centra obce s osadou Rieka a širokým okolím

ch.) propagovať rozvoj vidieckej turistiky zameranej na agroturistiku – rybolov, poľovníctvo, chov koní a iných zvierat a pod.

i.) všetky športové aktivity spolu s občianskou vybavenosťou, dopravou, technickým vybavením musia zohľadňovať len pozitívny vplyv na životné prostredie a musia byť umiestňované tak, aby ich činnosť neovplyvňovala nepriaznivo okolie najmä obytnú zástavbu hlukom, prachom alebo svetlom (§ 22 ods. 2 zákona č. 355/2004 Z.z.)

j.) rešpektovať možné negatívne ovplyvnenie hlukom v danom území z existujúcich a navrhovaných stavieb (rekreačné a športové zariadenia) vypracovaním Hlukovej štúdie pre konkrétnu stavbu a lokalitu, v ktorej budú ozrejmene hlukové pomery v danom území a podľa výsledkov hodnotenia budú navrhnuté protihlukové opatrenia na navrhovaných stavbách tak, aby hlukové pomery v obytnom a rekreačnom prostredí boli v súlade s vyhláškou MZ SR č. 549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení vyhlášky MZ SR č. 237/2009 Z.z.

k.) vytvoriť informačný systém v obci (príp. na internete, v novinách) s pútačmi s popisom zaujímavostí v obci napr. s architektonicko-historickými solitérmi charakterizujúcimi históriu a zvyklosti v obci, s výrobkami, ktoré ponúkajú firmy pôsobiace v obci, s osobnosťami, ktoré sa tu narodili alebo tu pôsobili, s vyznačením turisticko – náučných chodníkov, cyklistických, bežeckých trás prepájajúcich susedné k.ú. navzájom, fotodokumentáciu vodných tokov, okolitej prírody spolu s NP Malá Fatra, NP Veľká Fatra, CHKO Horná Orava s množstvom biocentier, biokoridorov, interakčných prvkov, genofondovej plochy, ktoré vytvárajú zaujímavý prírodný charakter celého k.ú. obce, vodných zdrojov a všetkých vecí, ktoré by návštevníci ale i domáci obyvatelia obce mohli vyhľadať keby o nich vedeli

článok 4

ZÁSADY A REGULATÍVY PRE UMIESTNENIE VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO, TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA A CIVILNEJ OCHRANY OBYVATEĽSTVA**1. V oblasti dopravy**

a.) rešpektovať zákon č. 135/1961 o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov (zákaz činnosti v ochrannom pásme, zvláštne užívanie, umiestňovanie reklám a pod.), rešpektovať platné STN 736101, 736102, 736110, oprava č. 1 STN 736110/01

b.) rešpektovať koridor trasy cesty I/18 v trase Šútovo – Kraľovany – Stankovany, I/70 v trase križovatka s I/18 Kraľovany – Párnica, III/018125 v trase križovatka s I/18 Kraľovany – križovatka s I/18 Kraľovany, III/018096 v trase Šútovo – Kraľovany a ich ochranné pásma platiace od osi komunikácie na každú stranu v extravilánovom prietahu - 50 m (cesta I. triedy) a 20 m (cesta III. triedy)

c.) počítať s rekonštrukciou existujúcej stykovej križovatky tvaru "Y" ciest I/18 a I/70 v blízkosti vstupu do obce zo strany od Stankovian na okružnú križovatku z dôvodu dopravného a bezpečnostného

d.) zohľadniť vyššiu komunikačnú sieť prechádzajúcu k.ú. obce reprezentovanú telesom navrhovanej diaľnice D1 Turany - Hubová (vydané stavebné povolenie č. 01934/2009-SCDPK/9102, právoplatné 05/2009, rozhodnutie č. 03525/2013/C212-SCDPK/31900, 05/2013, ktoré spočíva v zmene termínu dokončenia stavby do 12/2019). Zo smeru od Stankovian je v časti obce zvanej Chmelinec navrhovaná mimoúrovňová križovatka Kraľovany a tým vyvolaná zmena trasovania cesty I/18 v predmetnom úseku, nové trasy VN 22 kV, diaľkového kábla optického a metalického, zásobovacieho vodovodného potrubia. V osade Rieka je trasa vedená popod veľké jazero (obídenie jestvujúceho zosuvu nad Kraľovianskymi jazerami odklonom trasy južne od väčšieho Kraľovianskeho jazera s vedením diaľnice krátkym tunelom Malá Fatra popod Kraľoviansky meander).

e.) vo výhlade rešpektovať zelený variant V2 rýchlostnej cesty R3 v úseku Kraľovany (navrhovaná križovatka s diaľnicou D1) - Tvrdošín (projekt v príprave, zelený variant ako jeden z možných na úrovni technickej štúdie)

f.) rešpektovať šírkové usporiadanie týchto komunikácií :

1.) mimo zastavané územie pre cestu I. triedy v kategórii C 11,5/80, pre cesty III. triedy v kategórii C 7,5/60 v zmysle STN 736101

2.) v zastavanom území pre cestu I. triedy v kategórii MZ 14/60 vo funkčnej triede B1, pre cesty III. triedy v kategórii MZ 8,5(80)/50 vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 736110

g.) na existujúcich miestnych komunikáciách :

1. kde je rozpadnutý AB kryt riešiť rekonštrukciu

2. miestne komunikácie, poľnohospodárske, lesné cesty, ktoré sú spevnené štrkovým krytom je potrebné spevniť krytom s bezprašnou úpravou

3. vybudovať parkovacie miesta najmä v nových lokalitách Pri ihrisku, Medzi mostmi, Pri cintoríne, Dolný koniec, v osade Rieka v lokalite Rieka I, podnikateľské subjekty si budú musieť zabezpečiť parkovanie a odstavovanie osobných a nákladných áut na vlastnom pozemku

h.) pri návrhu nových lokalít predovšetkým IBV v blízkosti ciest I. triedy dodržať pásmo hygienickej ochrany pred negatívnymi účinkami dopravy resp. zaviazať investorov na vykonanie takých opatrení na stavbách, ktoré budú eliminovať tieto nežiaduce účinky. Voči správcovi ciest nebude možné uplatňovať požiadavky na realizáciu protihlukových opatrení príp. iných opatrení, pretože negatívne účinky sú v čase realizácie stavieb známe

ch.) rešpektovať stanoviská dopravcu s požiadavkou potreby otáčania a parkovania autobusov prímestskej dopravy na ploche pred železničnou stanicou, s požiadavkou doriešenia bezpečnosti cestujúcich – občanov v zmysle riešenia koridorov, prechodov, osvetlenia, vybavenia pre občanov so zdravotným postihnutím (bariéry, vodiace pruhy)

i.) viesť inžinierske siete (nové vedenia, prípojky k jestvujúcim alebo novovybudovaným objektom) mimo cestný pozemok, v zastavanom území min. 2,0 m za hranicou cestného pozemku, mimo zastavané územie za hranicou ochranného pásma. Teda nie je možné viesť inžinierske siete v telese cesty a mostných objektoch.

j.) križenie inžinierskych sietí s komunikáciou riešiť zásadne formou pretláčania, kolmo na os komunikácie, kde potrubie (káble....) bude uložené v celej šírke cesty v chráničke, ktorá bude presahovať min. 1,0 m pod niveletou vozovky

k.) pri riešení vjazdov k objektom nenarušovať odvodňovací systém cesty

l.) bezpečnosť pohybu chodcov riešiť formou budovania chodníkov (minimálne jednostranne) a taktiež pri riešení pešej dopravy rešpektovať jestvujúci prejazdny profil komunikácie

m.) prípadnú rekonštrukciu autobusových zastávok je potrebné riešiť v zmysle platných STN a EN s dobudovaním odstavných pruhov nezasahujúcich do vozovky ciest

n.) prerokovať s Leteckým úradom SR v zmysle § 30 ods. 1 písm. c) zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia

VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice, podľa písm. d.) zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje, podľa písm. a.) stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom a podľa písm. b.) stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu

o.) chrániť priestory pre železničný dopravný koridor Va hlavného magistálneho ťahu Košice – Žilina pre modernizáciu železničnej trate vo výhlade pre rýchlosť $v = 160$ km/hod, pre návrh prestavby železničnej stanice Kraľovany a pre protihlukové steny medzi železničnou traťou a blízkym obytným územím

p.) dodržiavať ochranné pásma železničnej trate č. 180, 181 a to 60 m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30 m od vonkajšej hranice obvodu dráhy obojstranne

r.) v prípade, že stavba resp. jej časť bude situovaná do ochranného pásma dráhy (OPD) resp. do obvodu (OD) pri príprave, povoľovaní a následnom užívaní jednotlivých stavieb je nutné rešpektovať okrem iných najmä ustanovenia zákona č. 513/2009 Z.z. o dráhach a o zmene a doplnení niektorých zákonov a to § 6 zákona o dráhach, § 102 ods. 1 písm. aa) zákona o dráhach (pôsobnosť MDVRR SR ako špeciálneho stavebného úradu), § 102 ods. 1 písm. ab) zákona o dráhach (súhlas MDVRR SR na vykonávanie činnosti v OPD)

s.) ďalšie stupne projektovej dokumentácie je potrebné spracovať v zmysle STN, EN a predložiť správcovi ciest na pripomienkovanie

2. V oblasti vodného hospodárstva

a.) vytvoriť predpoklady na zabezpečenie bezproblémového zásobovania jestvujúcich a nových rozvojových lokalít v centre obce s okolím kvalitnou pitnou vodou z existujúceho vodojemu umiestneného v JV časti k.ú. zhruba 60m od katastrálnej hranice s obcou Stankovany a zhruba 210m nad cestou I18. Tento akumulačný vodojem bude slúžiť okrem zásobovania pitnou vodou aj na požiarne účely.

b.) rešpektovať vodné zdroje pre zásobovanie vodou centra obce s okolím a to VZ „Pod kopou“ s 5-timi prameniskami ($Q_{\min}$ v roku 2012 = 9,5l/s) a pre osadu Rieka VZ „Furandovo“ ($Q_p=1,19$ l/s), „Príslop“ ($Q_p=1,23$ l/s) s napojením na SKV Martin

c.) vytvoriť predpoklady na zabezpečenie bezproblémového zásobovania jestvujúcich a nových rozvojových lokalít v osade Rieka kvalitnou pitnou vodou z existujúceho vodojemu umiestneného v k.ú. obce Šútovo s napojením na skupinovú vodovodnú sieť Martin

d.) do budúcnosti využívať pre požiarne účely aj korytá vodných tokov, prípadne koryto veľkého jazera v osade Rieka

e.) tam, kde je to nutné rekonštruovať zásobovaciu a rozvodnú vodovodnú sieť v celej obci

f.) rešpektovať v rámci navrhovanej trasy diaľnice D1 Turany – Hubová prekládku zásobovacieho potrubia LT DN150, $l = 358$ m v časti pod vodojemom (vedľa TS1 Kraľovany – Vykryvač) až k mostu cez rieku Váh. Na navrhovanom potrubí budú osadené 3 chráničky OC DN 400 a 4 armatúrne šachty.

g.) pokračovať v budovaní splaškovej kanalizácie v centre obce s okolím podľa vypracovaných projektov - Kanalizácia a ČOV, Kraľovany, 1. a 2. etapa, na ktoré už boli vydané územné rozhodnutia ObÚ ŽP, DK. Nové lokality napojiť na takto vymedzenú sieť s vyústením do ČOV, Kraľovany na dolnom konci obce (kapacita do 500 EQ)

h.) splaškovú kanalizáciu z osady Rieka napojiť na kanalizačné vetvy v obci Šútovo a vytvoriť tak ucelený systém odkanalizovania s odvedením splaškových vôd celej oblasti do ČOV Vrútky (kapacita do 100 000 EQ)

ch.) odvádzanie splaškových a dažďových vôd riešiť samostatne

i.) trasovanie rozvážacích radov verejného vodovodu a verejnej kanalizácie viesť predovšetkým mimo súkromné pozemky z dôvodu bezproblémového prístupu v prípade havárie, porúch, následných opráv na trasách, tak isto je potrebné ich viesť mimo cestné telesá

j.) jestvujúci systém odvádzania dažďových vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) pozdĺž miestnych komunikácií zachovať a ak nie je, tak ho riešiť spolu s rozšírením pre nové rozvojové lokality alternatívne vybudovať dažďovú kanalizáciu s vyústením do recipientu

k.) dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia) akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať resp. kontrolované vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky

l.) pre výhľadovú lokalitu Diel bude potrebné z prevádzkovo - technického hľadiska zásobovanie vodou riešiť vytvorením II. tlakového pásma so samostatnou akumuláciou vody vo vodojeme $1 \times 50 \text{ m}^3$ nad jej SZ okrajom, prírodné potrubie do neho bude napojené na čerpaciu stanicu na dolnom konci obce oproti ČOV a smeruje popri vzdušnom vedení 22 kV linka č. 243 (ponad železničnú trať č. 180)

m.) pri riešení kanalizačných trás využívať gravitáciu t.j. jednotlivé stoky budú gravitovať na najnižšie položené miesto so zaústením do splaškovej kanalizácie obce a tam kde to neprichádza do úvahy je technickou možnosťou budovanie prečerpacích staníc s výtlačným potrubím. Jedna ČS je navrhovaná pre odkanalizovanie budovy v športovom areáli TJ Lokomotíva SEZ Kraľovany

n.) rešpektovať ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie, vodných zdrojov v zmysle zákona 442/2002 Z.z. z 19.6.2002, a ustanovenia Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s STN 736822, ďalej dodržiavať ochranné pásma pozdĺž vodohospodársky významných vodných tokov Váh a Orava v šírke min. 10,0 m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne, pri drobných vodných tokoch do 5 m. Na území pobrežných pozemkov nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacim vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí

o.) protipovodňové opatrenia, úpravy vodných tokov ako i výsadbu porastov v dotyku s vodnými tokmi vždy odsúhlasiť so správcom vodných tokov, zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity

p.) prihliadať na existujúce ochranné pásma vodárenských zdrojov (v spolupráci s vlastníkom a prevádzkovateľom verejného vodovodu). Zároveň je potrebné dodržať vyhlášku MŽP SR č. 29/2005 Z.z., ktorú sa ustanovujú podrobnosti o určovaní ochranných pásiem vodárenských zdrojov, o opatreniach na ochranu vôd a o technických úpravách v ochranných pásmach vodárenských zdrojov

r.) prihliadať na zosuvné územia, na potrebu pitnej vody, na ochranné pásma vodných tokov (v spolupráci so správcom toku), na vhodné protipovodňové opatrenia v zmysle zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov

s.) prihliadať na spôsob odkanalizovania a nakladania s odpadnými vodami

t.) rešpektovať vydané povolenie OÚ DK, odboru starostlivosti o ŽP na uskutočnenie vodnej stavby "Kanalizácia a ČOV, Kľačovany, 2. Etapa, č.l. OU-DK-OSZP-Z/2014/00158/7SV zo dňa 31.10.2014

u.) prihliadať na to, že v zmysle § 3 ods. 4 vodného zákona sú podzemné vody prednostne určené na zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a na účely, na ktoré je použitie pitnej vody ustanovené osobitným predpisom. Iné použitie podzemných vôd je možné iba pri zachovaní ich prednostného určenia.

v.) rešpektovať právne predpisy na úseku ochrany vôd t.j. vodného zákona, zákon č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a o verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach a zákon č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami a vykonávacie predpisy vydané na ich základe.

z.) rešpektovať pri všetkých plánovaných zámeroch v obci aj všetky vyššie spomenuté opatrenia, ktoré zabránia trvalému vzostupnému trendu koncentrácie znečisťujúcich látok v podzemných a povrchových vodách

3. V oblasti elektrickej energie

a.) rešpektovať Zákon č. 251/2012 Z.z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov, trasy všetkých vzdušných vedení VVN 2x110 kV linka č. 7734, 7735, VN 22 kV linka č. 210, 243, 238, káblové vedenie v časti Sokol pod navrhovanou diaľnicou D1 v dĺžke cca 130 m na linke č. 210 VN 22 kV prechádzajúcich k.ú. obce a ostatné zariadenia prislúchajúce k nim

b.) v okolí týchto trás rešpektovať ochranné pásma VN napätia či už vzdušného alebo podzemného a tým pádom vytvorenú potenciálnu bariéru pre rozvojové aktivity

c.) rešpektovať projektovú dokumentáciu SSE-D, a.s. Žilina, ktorá rieši demontáž VN 22 kV linky č. 238 v dĺžke 1 000 m a následnú výstavbu novej linky v úseku medzi k.ú. Žaškov do trafostanice TS8 Kľačovany_Bystrica

d.) rešpektovať preložky trás s ich ochrannými pásmami VN 22 kV linka č. 243, diaľkového optického a metalického kábla, telefónu v časti Chmelinec

e.) riešiť prekládku energetických zariadení v zmysle § 45 zákona č. 251/2012 Z.z. „Preložka elektroenergetického rozvodného zariadenia“, v ktorom sa uvádza :

- preložkou elektroenergetického rozvodného zariadenia na účely tohto zákona je premiestnenie niektorých prvkov elektroenergetického rozvodného zariadenia alebo zmena jeho trasy

- náklady na preložku elektroenergetického rozvodného zariadenia je povinný uhradiť ten, kto potrebu preložky vyvolal, ak sa vlastníkom elektroenergetického rozvodného zariadenia a ten kto potrebu preložky vyvolal, nedohodnú inak. Preložku elektroenergetického rozvodného zariadenia vykonáva prevádzkovateľ sústavy alebo za podmienok ním určených aj iná oprávnená osoba. Vlastníctvo elektroenergetického rozvodného zariadenia sa preložkou nemení.

- SSE-D, a.s. ako majiteľ energetického zariadenia si vyhradzuje právo schválenia spôsobu, termínu preložky tohto zariadenia ako aj jej realizátora. Toto schválenie musí byť vykonané minimálne 60 dní pred plánovaným termínom preložky. V prípade, že k tomuto schváleniu nedôjde, SSE-D a.s. nesúhlasí s realizáciou preložky energetického zariadenia

f.) z existujúcich trafostaníc je potrebné rekonštruovať tri a to TS2_243/Kľačovany_ohrisko TS3_243/Kľačovany_ŽSR, TS4_243/Kľačovany_ČOV s navýšením ich výkonu. TS3 bude ešte potrebné prebudovať na kioskovú na mieste pôvodnej a následne dať do správy SSE-D, a.s. Pôvodná trafostanica sa odstráni.

g.) vo všetkých navrhovaných lokalitách určených pre stavebné zámery doplniť osadenie nových trafostaníc počte 4 od označenia TS9 až TS12 s kapacitou podľa požadovaného výkonu. V jednej výhľadovej lokalite Diel pribudnú 2 trafostanice s označením TS 13 a TS 14, tiež s kapacitou podľa požadovaného výkonu.

h.) nové trafostanice riešiť ako kioskové do 630kVA prípadne kompaktné s výkonom do 250 kVA, umiestnenie trafostaníc v jednotlivých lokalitách požadujeme riešiť podľa požadovaného výkonu tak, aby jednotlivé výbežky NN vedení neprekračovali 350 m a boli umiestnené pri najväčšom požadovanom odbere v lokalite

ch.) nové TS by nemali byť zdrojom nadmerného hluku voči okolitej zástavbe v zmysle nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z.z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami v znení neskorších predpisov, pričom je dôležité koordinovať trasy elektrických sietí s trasami ostatných inžinierskych sietí

i.) trasy VN a NN vedenia riešiť ako zemné káblové, pri výstavbe iných zemných inžinierskych sietí dodržať ochranné pásmo od zemného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2000 Z.z. § 36, manipulačný priestor od podporných bodov 1m a neporušenie ich stability, elektromerové rozvádzače plánovanej výstavby riešiť na verejne prístupnom mieste napr. v oplotení

j.) poznať trasy jednotlivých podzemných a nadzemných inžinierskych sietí pretože pri ich oprave, údržbe môže dôjsť k poškodeniu susediacej trasy vedenia

k.) výnimky z ochranných pásiem môže v odôvodnených prípadoch povoliť stavebný úrad na základe stanoviska prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo distribučnej sústavy

l.) pre financovanie elektroenergetických zariadení potrebných pre pripojenie bude použitý mechanizmus, resp. dohoda so SSE-D, a.s. v zmysle platnej legislatívy v čase výstavby

m.) pri vypracovávaní ďalších PD použiť prvky podľa Katalógu prvkov a funkčných celkov platných v SSE, a.s. v čase projektovania, pričom všetky tieto PD budú riešené oprávnenými projektantmi s rešpektovaním odborných

4. V oblasti telekomunikácií

a.) rešpektovať v rámci navrhovanej trasy diaľnice D1 Turany – Hubová prekládku optických aj metalického kábla v časti navrhovanej mimoúrovňovej križovatky Kľačany na začiatku k.ú. obce. Nové káble obídu tvar rozšíreného pripojenia cesty I/18 na kruhový objazd. Prechod cez Váh ostane taký istý.

b.) pred zemnými prácami je potrebné vytýčenie podzemných telekomunikačných sietí a ostatných podzemných vedení

c.) nové vedenia telekomunikačnej siete riešiť káblovým vedením uloženým v zemi (metalická alebo optická sieť) s dodržaním ich ochranných pásiem v zmysle príslušnej platnej STN a súvisiacich predpisov

d.) pri škodlivom rušení, ktoré bráni prevádzke zariadenia v súlade s jeho určením, je užívateľ povinný bezodkladne urobiť účinné ochranné opatrenia alebo ukončiť prevádzkovanie zariadenia (za rušenie sa považuje aj znemožnenie prevádzky spôsobené elektromagnetickým tienením alebo odrazmi elektromagnetických vln od stavieb, ktoré boli zhotovené po uvedení vedenia do prevádzky)

e.) k existencii podzemných alebo nadzemných vedení telekomunikačných sietí je potrebné požiadať Slovak Telekom a.s., Bratislava o vyjadrenie

f.) v ochrannom pásme telekomunikačných zariadení neumiestňovať stavby a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenia alebo vedenia telekomunikačnej siete alebo ich plynulú a bezpečnú prevádzku

g.) pri riešení nasledujúcich stupňov spracovania projektovej dokumentácie bude potrebné spracovať návrh telekomunikačnej infraštruktúry z dôvodu zapracovania trás telekomunikačných vedení do PD, pričom po upresnení požadovaných podkladov a ich zapracovaní Slovak Telekom a.s. spracuje na základe písomnej požiadavky na zabezpečenie telekomunikačnej infraštruktúry realizačnú PD na telekomunikačné pripojenie a následnú realizáciu

6. V oblasti zariadení civilnej ochrany obyvateľstva

a.) stavebnotechnické požiadavky na zariadenia civilnej ochrany – ochranné stavby riešiť a zabezpečovať v zmysle zákona č. 47/2012 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva (ďalej len „zákon“) a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany (ďalej len „vyhláška“)

b.) pre prípad možných mimoriadnych udalostí a pre obdobie vojny a vojnového stavu v zmysle § 4 vyhlášky sa navrhujú zariadenia civilnej ochrany - ochranné stavby pre budovy občianskej vybavenosti a pre bytové budovy s kapacitou nad 50 ukrývaných osôb v odolných a plynutesných úkrytoch v oblasti ohrozenia, pre bytové a rodinné domy s kapacitou do 50 ukrývaných osôb jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne

c.) pri návrhu takýchto zariadení spolupracovať s príslušným orgánom krízového riadenia

článok 5

ZÁSADY A REGULATÍVY ZACHOVANIA KULTÚRNOHISTORICKÝCH HODNÔT, OCHRANY A VYUŽÍVANIA PRÍRODNÝCH ZDROJOV, OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, VYTŮVÁRANIA A UDRŽIAVANIA EKOLOGICKEJ STABILITY VRÁTANE PLÔCH ZELENÉ**1. V oblasti kultúrohistorických hodnôt**

V jednotlivých etapách realizácie ÚPN-O Kraľovany (teda po jeho schválení s akceptovaním stanovených zásad a regulatívov pre zachovanie kultúrohistorických hodnôt) je potrebné dodržiavať podmienky stanovené zákonom č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu a to predovšetkým :

a.) rešpektovať archeologické nálezisko označené v Centrálnnej evidencii archeologických nálezísk SR ako Poloha pri železničnej stanici (nálež železnej kópie a oštetu z doby železnej)

b.) pre funkčné využívanie územia dodržiavať povinnosti uvedené v § 40 ods. 4 pamiatkového zákona a § 127 zákona č. 50/1976 Zb o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov

c.) na existujúcu zástavbu postupne nadväzovať novú rozširovanú v podobnej architektonicko-výrazovej skladbe vo vzťahu na krajinárske, ekologické danosti a skutočnosť, že sa v obci nachádza archeologické nálezisko Poloha pri železničnej stanici, ktoré musí byť v plnej miere rešpektované

d.) s ohľadom na to, že v katastrálnom území obce sa doteraz nerobil systematický archeologický prieskum a územia regiónov Oravy a Liptova sú preukázateľne osídlené od dávnej minulosti, je odôvodnený predpoklad, že v riešenom území sa môžu nachádzať ďalšie, doteraz neznáme archeologické lokality a môžu vzniknúť ďalšie archeologické situácie, na čo poukazuje aj uvedené ojedinelé archeologické nálezisko. Túto domnienku potvrdzuje aj strategická poloha obce Kraľovany.

e.) v prípade zistenia resp. narušenia archeologických nálezísk počas stavby musí nálezcovia alebo osoba zodpovedná za vykonanie prác, nálež ihneď ohlásiť na Krajský pamiatkový úrad (KPÚ) Žilina, pričom nálež sa musí nechať bez zmeny až do obhliadky KPÚ ZA alebo ním poverenou odbornou spôsobilou osobou

f.) do obhliadky je nálezcovia povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu, pokiaľ o ňom nerozhodne príslušný stavebný úrad po dohode s KPÚ ZA

g.) podľa § 40 pamiatkového zákona archeologický nálež môže vyzdvihnúť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu

h.) pre akúkoľvek stavebnú a inú činnosť vyžadujúcu si zemné práce (rekultivácie, hrubé terénne úpravy a pod.) na území katastra obce je podmienkou osloviť Krajský pamiatkový úrad ZA, pracovisko Ružomberok, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre ohlásenie prác, vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia a v oprávnených prípadoch rozhodnutím KPÚ ZA môže byť uplatnená požiadavka na zabezpečenie záchranného

2. V oblasti ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability vrátane plôch zelene

a.) rešpektovať podmienky ochrany prírody a krajiny vyplývajúce zo zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a tvorby krajiny, nariadenia vlády SSR č. 24/1998 Zb., č. 140/2002 o ustanovení NP Malá Fatra a Veľká Fatra, ustanovenia sústavy NATURA 2000 o vyhlásení území európskeho významu a vyhlášky MŽP SR č. 2/2011 Z.z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Malá Fatra

b.) podľa § 12 zákona č. 543/2002 Z.z. dodržiavať predpísané stupne ochrany prírody pre NP Malá Fatra platí 3° ochrany, v OP platí 2° ochrany. Pre OP NP Veľká Fatra platí 2° ochrany. Pre NPR Šrámková, NPR Šútovská dolina platí 5° ochrany a zároveň má stanovené OP 100 m od hranice rezervácie. Pre PP Kraľoviansky meander platí 4° ochrany, zároveň má stanovené OP 60 m od hranice PP. Pre CHA Rieka Orava platí 4° ochrany. Na ostatnej časti k.ú. platí 1° ochrany.

c.) rešpektovať existujúce i navrhované územia s legislatívnou ochranou, prvky územného systému ekologickej stability v zmysle R-ÚSES okresu Dolný Kubín a ÚPN-VÚC Žilinského kraja v súlade s miestnymi biocentrami, biokoridormi a interakčnými prvkami v celom k.ú. obce. Zároveň neplánovať v nich také činnosti, ktoré by viedli k ich znefunkčneniu ako biokoridorov, zániku prirodzenosti, poškodeniu až zániku predmetu ochrany a negatívnych zásahov do biotopov a druhov národného a európskeho významu

d.) rešpektovať ochranu genofondovej lokality Kraľoviansky lom – horné jazierko, pričom je nepripustné danú lokalitu odvodňovať, nezasahovať do jej brehových porastov a nebudovať na nej stavby. Nové stavby vrátane oplotení umiestňovať min. 6 m od brehovej čiary vodnej plochy

e.) vytvoriť vhodné podmienky na zachovanie genofondu a biodiverzity vo voľnej krajine záujmového územia, zachovať prirodzený typ vodných tokov s charakterom biokoridorov

f.) pri vymedzení záväzných regulatívov dbať na to, aby sa nenarušili ekostabilizačné prvky v krajine, ktorými sú aj brehové porasty vodných tokov nachádzajúce sa v k.ú. obce. Všetky druhy stavieb vrátane oplotení bude nutné

umiesťovať min. 5 m od brehovej čiary drobných vodných tokov obojstranne a min. 10 m od významného vodného toku akým je rieka Váh, Orava.

g.) riešiť zlepšenie súčasnej krajinej štruktúry, udržiavať brehovú porasty a postupne likvidovať invázne rastliny (niektoré sú až v hraniciach zastavaného územia obce, najmä okolo železničnej trate), ďalej doplniť brehovú porasty biokoridorov v spojení s riešením protipovodňových opatrení potrebných v časoch veľkých dažďov s dodržiavaním ich ochranného pásma najmä pre zastavanú časť obce a navrhované plochy

h.) rešpektovať a zohľadňovať výskyt všetkých jaskýň ležiacich v k.ú. obce v celkovom počte 31. Jedná sa o 3 v dobývacom priestore Kľačovany II - Ľudmila (poloha vchodu na hranici DP), Jazerná jaskyňa a Hýľova trhlina (nachádzajú sa v DP lomu). Prírodná rezervácia v tejto časti územia Kľačoviansky meander predstavuje územie v pokročilom štádiu krasovatenia. K ďalším najvýznamnejším ležiacim na pravom brehu Váhu v lokalite starý lom alebo v jeho tesnej blízkosti patrí nasledujúcich 6 - Kľačovianska horná jaskyňa v Sokole, Kľačovianska jaskyňa v Sokole, Kľačovianska dolná jaskyňa v Sokole, Medvedia priepasť, Jaskyňa v teneli a Jaskyňa nad novým tunelom (označené sú vo výkr. číslo 7). Jedná sa o prírodné pamiatky a zároveň o biotopy európskeho významu Sk8 Nepristupné jaskynné útvary. Platia v nich osobitné podmienky ochrany podľa § 24 zákona o ochrane prírody.

ch.) ťažobná činnosť v DP Kľačovany II bola povolená do 31.12.2015, v prípade jej ďalšieho povolenia je potrebné ju vykonávať takým spôsobom, aby nedošlo k poškodeniu jaskýň a v prípade revitalizácie lomu postupovať tak, aby bol zabezpečený prístup do jaskýň.

i.) ak dôjde pri stavebných prácach, banskej činnosti prípadne inej technickej činnosti k objaveniu jaskyne je potrebné dodržiavať ustanovenie § 24 ods. 13 zákona a fyzická alebo právnická osoba je povinná zastaviť práce a objasne neodkladne hlásiť orgánu ochrany prírody

j.) rekultivovať priestor niekdajšieho prístavu pod železničnou traťou č. 180 v osade Rieka

k.) rešpektovať ochranné pásmo pohrebísk 50m, v ich ochrannom pásme sa nesmú povoľovať ani umiesťovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebničtvom (§ 15 ods. 7 zákona NR SR č. 131/2010 Z.z. o pohrebničtvu)

l.) riešiť sieť cyklistických trás v k.ú. obce príp. v zime bežeckých trás súběžne s prepojením na susediace katastrálne územia obcí pri zabezpečení podmienok ochrany územia v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, takisto počítať i so vzájomným prepojením turistických trás v rámci širšieho okolia Malej a Veľkej Fatry

m.) dodržať ustanovenia § 18 a § 19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu alebo sťaženiu ich dobývania. Ložisko nevyhradeného nerastu je podľa § 7 banského zákona súčasťou pozemku.

n.) rešpektovať rozhodnutie ObÚ ŽP Žilina, odbor ochrany prírody, vybraných zložiek životného prostredia a odvolacích konaní kraja číslo 2013/3132/Kr, ktoré povoľuje ťažbu v dobývacom priestore Kľačovany - Bystrička do 31.12.2016. Po skončení dobývania je potrebné revitalizovať dobývací priestor Kľačovany - Bystrička. To isté platí pre dobývací priestor Kľačovany II v osade Rieka, kde je banská činnosť povolená do 31.12.2015.

o.) evidované staré banské diela, zosuvné územia (svahové deformácie) vymedziť ako plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa § 12 ods. 4 písm. o) Vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD

p.) podľa § 20 ods. 3 geologického zákona vymedziť ako riziko stavebného využitia územia výskyt potenciálnych, stabilizovaných a aktívnych svahových deformácií. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom. Územia s výskytom aktívnych svahových deformácií nie sú vhodné pre stavebné účely.

r.) dostatočne zohľadniť jednu upravenú skládku odpadov v JV časti k.ú. v blízkosti začiatku žel. trate č. 181 Kľačovany – Trstená a nenavrhovať na nej žiadne stavebné zámery

s.) vylúčiť perspektívne akékoľvek optické znečistenie umiestnením dominant v krajine ako sú bilbory, reklamné zariadenia, veterné elektrárne, telekomunikačné stavby, akékoľvek zariadenia a stavby prevyšujúce výškovú hladinu zástavby obce, aby nebola narušená krajinársky hodnotná scenéria a výhľady

t.) stavby povoľovať predovšetkým s architektonickými prvkami typickými pre dané prostredie, uprednostňovať regionálne danosti, vylúčiť výškové stavby a narušiť tak krajinnú sceneriu NP Malá Fatra, CHKO Horná Orava

u.) dodržiavať pri lesníckom využívaní plôch predpisy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov

v.) presadzovať šetrnejší spôsob hospodárenia na lesnej pôde ako výberkový spôsob a podrastovú formu hospodárenia, obmedziť výrub nelesnej drevinovej vegetácie na navrhovaných plochách prvkov ÚSES, eliminovať v maximálnej miere holorubný spôsob ťažby

z.) pri návrhu cyklomagistrál, cyklotrás a značení turisticko – rekreačných chodníkov (prepojenie centra obce s osadou Rieka a susednými obcami) podmieniť spoluprácu so Správou ŠOP Malá Fatra, CHKO Horná Orava z dôvodu prispôsobenia sa požiadavkám územnej ochrany

článok 6

ZÁSADY A REGULATÍVY PRE STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE**1. V oblasti ochrany vôd, ovzdušia a pôdy**

a.) pre umocnenie ekostabilizačných kvalít biocentier, biokoridorov a interakčných prvkov v území podporovať a vytvárať podmienky pre lesné biocenózy, krovínú vegetáciu a TTP s extenzívnym využívaním, zachovať a rekonštruovať najväčšie fragmenty horských lúk s ich pôvodnou biodiverzitou, akceptovať prvky ÚSES ako územia s ekostabilizačnou funkciou a nezasahovať do nich takými aktivitami, ktorými by bola narušená ich funkcia

b.) intenzívnejšie využiť ešte ostávajúce voľné plochy v zastavanom území obce pričom nevyčleňovať plochy pre stavby, ktoré by mohli neprímeraným hlukom, zápachom, resp. prachom obťažovať obyvateľov obce priamo v obytnom území

c.) zaviesť v celej obci aj na nových plochách úplný separovaný zber odpadov, zamedziť a sústavne odstraňovať drobné nelegálne skládky odpadov vytvárané občanmi s cieľom zabezpečiť ochranu kvality povrchových i podzemných vôd a estetizáciu prostredia

d.) chrániť novú genofondovú lokalitu Kľačiansky lom - horné jazierko, vylúčiť zmenu jej vodného režimu, zabezpečiť v nej resp. v jej blízkosti znížené používanie, prípadne vylúčenie používania pesticídov a hnojív a rekultivačných prác, je neprípustné danú lokalitu odvodňovať, zalesňovať a budovať na nej stavby

e.) protipovodňovú ochranu obce riešiť v súlade so zákonom č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami a vzájomnou spoluprácou so správcami vodných tokov a orgánmi štátnej správy

f.) starostlivosť o lesné ekosystémy vykonávať prostredníctvom jemnejších foriem hospodárskych spôsobov s maximálnym využitím prirodzeného zmladenia a sadbového materiálu miestnej proveniencie, znížiť pri obnove lesa zastúpenie smreka a vylúčiť veľkoplošné holuby

g.) na lesnej pôde alebo vo vzdialenosti ochranného pásma do 50m od hranice lesného pozemku neumiestňovať nijaké aktivity v zmysle zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch v znení noviel a súvisiacich predpisov

h.) rešpektovať podmienky ochrany prírody z terajšieho i návrhového R-ÚSES okresu Dolný Kubín, území NATURA 2000, programu starostlivosti o Chránenú krajinnú oblasť Horná Orava a ďalších podmienok vyplývajúcich z jednotlivých stupňov ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a vykonávacích vyhlášok

ch.) keďže obec nie je plynofikovaná a ani sa s plynifikáciou sa do budúcnosti neuvažuje prichádza do úvahy možnosť využitia i iných zdrojov energie (okrem vykurovania pevnými palivami a elektrickou energiou) samozrejme so zohľadnením energetickej koncepcie pre obec, ktorá by určila perspektívne zásobovanie teplom (napr.: „ekologicky čisté“ – využívanie alternatívnych zdrojov energií – vodná, veterná, slnečná energia, biomasa a pod.), ktoré by bolo pre väčšinu obyvateľov obce cenovo a prevádzkovo výhodné

i.) pokračovať vo výstavbe verejnej kanalizácie celej obce i osady Rieka ako jedného z hlavných preventívnych opatrení na zabránenie ďalšiemu šíreniu prenosných ochorení (výskyt hepatitídy A) a zlepšenie stavu všetkých zložiek životného prostredia

j.) podporovať estetizáciu celej obce hlavne udržiavaním čistoty a poriadku, poskytovaním kvalitných služieb, revitalizovať nové verejné priestory poprepájané s existujúcimi v centre obce v lokalite Obecný park I (v zmysle upravenej parkovej zelene s prvkami drobnej architektúry - mobiliár, osvetlenie, spevnené plochy, malé ihriská pre deti a mládež a pod.), na pietnom mieste bývalého cintorína Obecný park II, na dolnom konci obce Park pri ČOV (v zmysle upravenej parkovej zelene s prvkami drobnej architektúry - mobiliár, osvetlenie, spevnené plochy a pod.), v osade Rieka v lokalite Rieka I pokračovať so začatými parkovými úpravami, mobiliárom, osvetlením, spevnenými plochami v južnej časti a pokračovať až k navrhovanej obslužnej komunikácii s obrátkom v závere

k.) nielen na cestách I. a III. ale aj na ostatných komunikáciách znížiť prašnosť, hlučnosť, vibrácie a plynné exhaláty, ktoré sa potom aj prenášajú na verejné priestranstvá, do obytnej zástavby, zároveň zvýšiť bezpečnosť cestnej premávky, najmä bezpečnosť chodcov pred kolíziami, motorovými vozidlami a železnicou, zlepšiť údržbu, dopravné značenie, signalizáciu a osvetlenie komunikácií a verejných priestranstiev, rešpektovať navrhovaný koridor diaľnice D1 Turany - Hubová a výhľadový koridor popri brehoch rieky Orava cesty R3 Kľačany - Tvrdosín

l.) upozorniť na veľmi nevhodný trend v spoločnosti a to optické znečistenie novými dominantami v krajine ako sú nadrozmerné reklamné pútače, bilbordy atď., ktoré majú komerčný charakter a v krajine s vysokým prírodným potenciálom a krajinárskou hodnotou sú absolútne nevhodné

m.) zabezpečiť monitoring vybraných ukazovateľov kvality životného prostredia a vplyvov na zdravie obyvateľov v návrhovom období ÚPN-O, predovšetkým hlučného a imisného zaťaženia s dôrazom na dodržanie príslušných normou stanovených limitov v kritických situáciách

n.) z hľadiska uplatnenia v krajinnej scenérii citlivo pristupovať k začleneniu významných stavieb do existujúcej štruktúry zástavby, minimalizovať hmotovou štruktúrou a výškovou gradáciou navrhovanej zástavby bariérový efekt pre exponované priehľady na prírodné dominanty obce

o.) rešpektovať opatrenia voči častejším intenzívnejším vlnám horúčav ako je - zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci najmä v jej z.ú., zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní, zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov a zabezpečiť výber drevín pre výsadbu meniacim sa klimatickým podmienkam

p.) rešpektovať opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchric ako je - zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie, zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie v blízkosti elektrického vedenia, zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii napr. výsadbou vetrolamov, živých plotov, aplikáciou prenosných zábran

r.) rešpektovať opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha ako je - podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody, zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach, podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných zdrojov vôd

s.) rešpektovať opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnejších zrážok ako je - zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu, zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci, osobitne v jej z.ú., zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí, usmerniť odtokové pomery pomocou drobných hydrotechnických opatrení, zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom

2. V oblasti odpadového hospodárstva

a.) postupne odstraňovať divoké skládky vytvárané občanmi, ktoré sú roztrúsené na rôznych miestach katastrálneho územia (zväčša okolo vodných tokov, pri vedľajších komunikáciách – 2 spozorované sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti), nakoľko tieto skládky sú zdrojom nebezpečných látok – sú zdrojmi infekcií, prenášačov pôvodcov ochorení, zápachu a v neposlednom rade esteticky narušajú krajinu

b.) predchádzať vzniku odpadu či už obecnou osvetou, odovzdávaním odpadu do zberných surovín, ktorým sa znížilo za posledné roky množstvo odpadov v obci, pokračovať v zbere separovaného odpadu

c.) separovaný zber zaviesť úplne v celej obci, v osade Rieka, na rozšírenej ploche cintorína, vo výrobných plochách

d.) množstvo odpadov rastlinného pôvodu sa môže premeniť na kompost, ktorým sa spätne vylepšuje úrodnosť pôdy a minimalizuje alebo úplne obmedzuje používanie priemyselných hnojív, ktoré sú často zdrojom znečisťovania podzemných aj povrchových vôd

e.) vytvárať podmienky pre zhodnocovanie odpadov (separovaný zber papiera, textílií, skla, umelohmotných fliaš a obalov, veľkoobjemových odpadov, vyradenej bielej techniky a pod.)

f.) ako poslednú možnosť brať do úvahy ich bezpečné uskladnenie na riadených skládkach, ktoré musia spĺňať požiadavky na ochranu životného prostredia, prípadne ich využitie v spaľovniach na získanie energie

g.) zvýšiť čistenie odpadových vôd realizovaním kanalizačných trás v celej obci i osade Rieka, ktoré sú napojené na trasy splaškovej kanalizácie smerujúce do ČOV na dolnom konci obce i napojenie cez obec Šútovo, pre osadu Rieka do ČOV vo Vrútkach

h.) všetky otázky ohľadom odpadového hospodárstva riešiť vo VZN obce "o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady" spracovaného v súlade s legislatívou o odpadoch - zákona NR SR č. 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení neskorších predpisov so zameraním na § 39 a vyhlášky MŽP SR č. 284/2001 Z.z., ktorou sa

3. V oblasti prieskumných území, chránených ložiskových území, dobývacích priestorov a svahových deformácií

a.) rešpektovať § 15 ods. 1 banského zákona t.j. pri spracovaní predmetnej dokumentácie je vychádzané z podkladov o zistených a predpokladaných výhradných ložiskách a ÚPN-O navrhuje také riešenie, ktoré je z hľadiska ochrany a využitia nerastného bohatstva a ďalších verejných záujmov najvýhodnejšie

b.) dodržiavať ustanovenia § 18 a § 19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu alebo sťaženiu ich dobývania a podľa § 26 ods. 3 banského zákona sú aj vyznačené v grafickej časti hranice dobývacích priestorov, § 17 ods. 5 hranice chránených ložiskových území (Kraľovany II, Kraľovany-Bystrica). Ložisko nevyhradeného nerastu je podľa § 7 banského zákona súčasťou pozemku.

c.) banskú činnosť je možné vykonávať v oboch dobývacích priestoroch až do ukončenia platnosti nasledujúcich rozhodnutí : pre Kraľovany II platí rozhodnutie Obvodného banského úradu, BB vydaného 31.10.2007 rozhodnutie o banskej činnosti – likvidáciu časti lomu Kraľovany II na roky 2007 až 2015 (list č. 837-2840/511/Hu-Go/2007) s platnosťou do 31.12.2015 a pre Bystricu platí rozhodnutie ObÚ ŽP Žilina, odbor ochrany prírody, vybraných zložiek životného prostredia a odvolacích konaní kraja (list č. 2013/3132/Kr), ktoré povoľuje ťažbu v dobývacom priestore Kraľovany - Bystrica do 31.12.2016

d.) po ukončení dobývacích prác na oboch miestach, je potrebné v komplexnom rozsahu revitalizovať celý banský priestor s prislúchajúcim okolím

e.) v osade Rieka následne postupovať v znení zmien a doplnkov ÚPN-VÚC Žilinského kraja v zmysle vytvorenia samostatného strediska rekreácie a turizmu (SRT) Rieka formou dostavby a novej výstavby s využitím lomov po ukončení ťažby (bude sa jednať o stredisko podhorského funkčného typu, celoštátneho významu) v rekreačnom krajinnom celku Krivánska Malá Fatra, v aglomerácii rekreačného útvaru AGL. RÚ Šútovo č. 6.14, v časti Bystrička nie je navrhovaná takáto a ani iná činnosť

f.) evidované staré banské diela vymedziť ako plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa § 12 ods. 4 písm. o) Vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD a ich zakreslenie v grafickej časti

g.) evidované zosuvné územia (svahové deformácie) vymedziť ako plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa § 12 ods. 4 písm. o) Vyhlášky MŽP SR č. 55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD a ich zakreslenie v grafickej časti

h.) podľa § 20 ods. 3 geologického zákona vymedziť ako riziko stavebného využitia územia výskyt potenciálnych, stabilizovaných a aktívnych svahových deformácií. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom. Územia s výskytom aktívnych svahových deformácií nie sú vhodné pre stavebné účely.

ch.) podľa § 20 ods. 1 geologického zákona zohľadniť výsledky geologických prác, v tomto prípade výsledky inžinierskogeologického prieskumu spracované v záverečnej správe: Atlas máp stability svahov SR v M 1:50 000, Šimeková, Martinčeková a kol., 2006

článok 7

VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

1. Súčasne zastavané územie

V súčasnosti je zastavané územie obce Kral'ovany legislatívne vymedzené hranicou zastavaného územia obce, ktorá zodpovedá stavu k 01.01.1990 (stav evidovaný na počítačových mapách z Katastra nehnuteľností GKÚ v Bratislave). **Predstavuje plochu o výmere 46,6439 ha (2,48%) z celkovej plochy katastrálneho územia podľa katastra nehnuteľností. Pozostáva z dvoch samostatných častí – jednu väčšiu časť tvorí z.ú. centra obce s výmerou 43,5019 ha a druhú menšiu tvorí osada Rieka o výmere 3,1420 ha.** Rozdelenie a výmery druhov pozemkov podľa označených funkčných plôch je v nasledujúcej tabuľke :

obec Kral'ovany (výmera v ha)	záhrady	TTP	vodné plochy	zastav. plochy a nádvoria	ostatné plochy	lesné pozemky	Spolu
zastavané územie centra obce a jeho okolie	10,8286	0,5905	-	23,6179	8,2759	0,1890	43,5019
zastavané územie v osade Rieka	0,7055	-	0,0837	2,0123	0,3405	-	3,1420

Zastavané územie centra obce a jeho okolia leží vo východnej časti k.ú. v ohraničenej ploche. Celá jeho severná strana je skoro rovnobežná s líniou železničnej trate č. 180 Žilina – Košice, z východnej strany prechádza v mieste tunela na železničnej trati č. 181 Kral'ovany – Trstená na začiatok mosta cez rieku Orava a potom už pokračuje po pravom brehu Váhu až sa v časti pred cintorínom dostáva medzi teleso cesty I/18 a pravý breh Váhu a odtiaľ pokračuje len v smere toku Váhu. V západnej časti pri ČOV prejde na druhú stranu cesty teda bližšie k parkovej zeleni na dolnom konci obce a pokračuje popri ceste I/18 až skoro k miestu dotyku so železničnou traťou č. 180. Potom sa otočí naspäť a pokračuje popri trati a v línii oplotenia meniarne a rozvodne ŽSR prejde cez koľajisko a obide oplotenie spomenutého objektu. V ďalšom smere ide svahom ponad železničnú trať až k tunelu na trati č. 181.

Druhé menšie zastavané územie v osade Rieka sa nachádza v západnej časti k.ú. pri veľkom a malom jazere. Jeho línia je vedená na západe strane ľavým brehom Šútovského potoka, pri hranici lesa ho obide a dostane sa až k mostu na ceste III/018096, potom sa otočí na JV a pokračuje popri ceste k rodinným domom so záhradami v hornej časti osady, ktoré takisto obide. Následne je vedené popri ceste až k druhej skupine rodinných domov a prázdnych objektov, ktoré takisto obide a v pokračovaní popri ceste II/018096 sa dostáva až k ceste I/18. Motorest Rieka, sezónny bufet Rieka, Pohoda, verejné WC a ani novopostavená chatka v hornej časti osady Rieka nepatria do zastavaného územia.

2. Navrhované zastavané územie

Navrhovaná zmena hraníc zastavaného územia v I. ETAPE_Návrhu podľa ÚPN-O Kral'ovany je spracovaná v súlade s celkovým urbanistickým riešením a vyznačená v grafickej časti na plochách, ktoré sa v hraniciach súčasne zastavaného územia (stav k 01.01.1990) nenachádzajú. Nepočítame s rozšírením hranice v centre obce s okolím ale len v osade Rieka.

3. Výhľadové zastavané územie

S jednou plochou určenou pre obytné územie v lokalite Diel počítame v II. ETAPE_Výhľade a okolo nej aj bude hranica z.ú. rozšírená.

Prehľad súčasného stavu a I., II. ETAPY v zmysle riešenia ÚPN-O Kľačany v rámci plôch patriacich do zastavaného a ostatného územia je uvedený v nasledujúcej tabuľke :

obec Kľačany	súčasný stav	%	I. ETAPA Návrh	%	II. ETAPA Výhľad	%
zastavané územie centra obce a jeho okolie	43,5019 ha	2,31	43,5019 ha	2,31	51,8030 ha	2,75
zastavané územie v osade Rieka	3,1420 ha	0,17	8,3540 ha	0,45	8,3540	0,45
ostatné územie	1834,1713 ha	97,52	1828,9593 ha	97,24	1820,6582	96,80

článok 8

VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA OSOBNÝCH PREDPISOV

1. Vymedzenie ochranných pásiem

Pre riešené územie obce Kľačany a jej bezprostredné záujmové územie platia nasledovné ochranné pásma :

a.) cesty I/18, I/70 majú ochranné pásmo 50m od osi komunikácie na každú stranu komunikácie v jej extravilánovom prieťahu

b.) cesty III/018125 a III/018096 majú ochranné pásmo 20m od osi komunikácie na každú stranu komunikácie v jej extravilánovom prieťahu

c.) navrhovaná diaľnica D1, vo výhlade rýchlostná cesta R3 majú ochranné pásmo 100m od osi príslušného jazdného pásu komunikácie v jej extravilánovom prieťahu

d.) železničné trate č. 180, 181 majú ochranné pásmo 60m od osi krajnej koľaje, najmenej však 30m od vonkajšej hranice obvodu dráhy obojstranne

e.) pri realizácii stavebných objektov a inžinierskych sietí (dôjde ku súbehu resp. križovaniu s existujúcimi sieťami) je potrebné dodržiavať minimálne odstupové vzdialenosti medzi týmito objektmi, ktoré sú dané príslušnou slovenskou technickou normou STN 73 6005 a ostatnými súvisiacimi normami, zákonmi pre energetiku, pre elektronické komunikácie, pre verejný vodovod, pre verejnú kanalizáciu a vyjadreniami správcov sietí, pri líniových prvkoch je ich ochranné pásmo závislé od druhu, veľkosti a intenzity prenosu

Druh podzemného i nadzemného vedenia inžinierskych sietí	Ochranné pásmo
Elektrické nadzemné vedenia od 35 kV do 110 kV vrátane	15,0 m na obidve strany od krajného vodiča 2,0 m na obidve strany od krajného zaveseného káblového vodiča
Elektrické nadzemné vedenia od 1 kV do 35 kV vrátane	10,0 m na obidve strany od krajného vodiča bez izolácie, v súvislých lesných priesekoch 7,0 m 4,0 m na obidve strany od krajného vodiča so základnou izoláciou, v súvislých lesných priesekoch 2,0 m 1,0 m na obidve strany od krajného vodiča káblového vedenia
Elektrické podzemné vedenie do 110 kV	1,0 m na obidve strany od krajného vodiča
Elektrická stanica vonkajšieho vyhotovenia s napätím 110 kV a viac	30,0 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
Elektrická stanica vonkajšieho vyhotovenia s napätím do 110 kV	10,0 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
Elektrická stanica s vnútorným vyhotovením	vymedzené oplotením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice
Elektronické komunikačné siete	1,5 m na obidve strany od osi trasy 2,0 m do hĺbky od úrovne zeme
Diaľkový telekomunikačný kábel	1,5 m na obidve strany od osi trasy
Verejný vodovod, verejná kanalizácia do DN 500 mm	1,5 m od vonkajšieho pôdorysného okraja potrubia na obe strany
Čistiareň odpadových vôd	100,0 m kolmo na oplotenie objektu

f.) pohrebisko má ochranné pásmo 50 m od hranice pozemku pohrebiska, v jeho ochrannom pásme sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy okrem budov, ktoré poskytujú služby súvisiace s pohrebníctvom (§ 15 ods. 7 zákona č. 131/2010 Z.z. o pohrebníctve). Budovy postavené v OP do 50 m od pohrebiska pred 01.11.2005 ostávajú zachované.

g.) vodohospodársky významný tok Váh a Orava má stanovené ochranné pásmo min. 10,0 m od brehovej čiary resp. päty hrádze obojstranne a ostatné drobné vodné toky min. 5,0 m obojstranne od brehovej čiary

h.) ochranné pásma lesa tvoria pozemky vo vzdialenosti 50 m od lesného pozemku

ch.) podzemné vodárenské zdroje „Pod kopou 1, 2, 3, 4, 5“ majú stanovené ochranné pásma. V okolí prameňov a miest odberu sa jedná o prvý stupeň, zriadený na zabezpečenie ochrany miesta vodného zdroja pred jeho negatívnym ovplyvnením alebo ohrozením, ako aj na ochranu vody v záchytnom zariadení pred znečistením. Pre ochranu výdatnosti, akosti a zdravotnej nezávadnosti sa zriaďuje druhý stupeň. Ten je určený predovšetkým na ochranu pred znečistením mikrobiálnymi, toxickými látkami ovplyvňujúcimi senzorické vlastnosti vôd. **PHO I. stupňa** tvorí oplotenie o výmere prameň č.1 45m x 63m = 2 835m², prameň č. 2 až 5 45m x 45m = 2 025m² t.j. spolu 4

860m² v lesoch osobitného určenia 558a, 558 b. **PHO II. stupňa** je vyznačené 4 tabuľami v rozsahu cca 1350m x 1250m + 1500m x 250m o výmere 168,7ha + 37,5ha = 206,2ha, ktoré tvoria lesné pozemky č.717a, 94b, 558a-d, 93a-b, 717b v LHC Párnica, LHC Ľubochňa. Vodojem má ochranné pásmo stanovené parcelou, na ktorej je postavený. Osada Rieka je napojená na vodojem a vodné zdroje „Furandovo“ a „Príslop“, ktoré však ležia v k.ú. obce Šútovo. Vodojem má svoje ochranné pásmo stanovené parcelou, na ktorej je postavený a vyhlásené sú taktiež PHO I. a II. stupňa vodných zdrojov.

Pásmo hygienickej ochrany (PHO) I. stupňa je územie bezprostredne priľahlé k miestu odberu pričom v PHO I. stupňa je zakázané :

- manipulácia a skladovanie ropných a chemických látok
- letecká aplikácia hnojenia lesných porastov
- akékoľvek chemické ošetrovanie lesných porastov
- holorubná forma ťažby dreva
- približovanie dreva križovaním cez potok resp. po potoku
- ukladať a skladovať akékoľvek zdroje znečistenia
- vykonávať zemné práce a práce narúšajúce pôdnu prikrývku
- vypúšťať odpadové vody

V PHO II. stupňa je potrebné dodržiavať základné hygienické zásady a to predovšetkým :

- zákaz leteckej aplikácie hnojenia a chemického ošetrovania lesných porastov,
- zákaz skladovať látky, ktoré by mohli ohroziť kvalitu vody (priemyselné hnojivá, chemické prípravky na ochranu rastlín a lesa, ropné látky a pod.)
- obmedzenie dopravy ropných a iných škodlivých a toxických látok na nevyhnutnú mieru
- obmedzenie prieskumných a geologických prác vykonávaných kopanými sondami a vrtmi
- zákaz výstavby objektov nesúvisiacich s hospodárením v lesoch
- zákaz vjazdu a prejazdu vozidiel prepravujúcich náklad, ktorý môže spôsobiť znečistenie vody
- zabezpečenie dodržiavania ustanovenia vyhlášky ML VH SSR č.23/1977 Zb. o ochrane akosti povrchových a podzemných vôd pri aplikácii pesticídov
- zabezpečenie protieróznych opatrení na ochranu zdrojov vôd

2. Vymedzenie chránených území podľa osobitných predpisov

Podľa zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 sa v riešenom území nachádzajú 2 veľkoplošné chránené územia, 4 maloplošné chránené územia, 5 území tvoriacich sústavu Natura 2000. Chránené územia sa vyhlasujú na ochranu biotopov európskeho a národného významu a biotopov chránených druhov európskeho a národného významu, v ktorých platí 1. až 5. stupeň ochrany. Územné rezervy pre tieto prvky ekologickej stability vyplývajú z nadradenej územnoplánovacej dokumentácie ÚPN - VÚC Žilinského kraja a RÚSES-u okresu Dolný Kubín.

a.) veľkoplošné chránené územia

- **Národný park Malá Fatra** – leží nad pravým brehom Váhu, je situovaný v jadrovom pohorí Malej Fatry, ktoré je štvrtým najvyšším pohorím Slovenska, konkrétne v jeho severnej časti – Krivánskej Malej Fatre, v NP platí 3° ochrany, v OP NP platí 2° ochrany
- **Národný park Veľká Fatra** – leží pod ľavým brehom Váhu, jedná sa o najrozsiahlejšie pohorie Slovenska so zachovalým prírodným prostredím, reliéf Veľkej Fatry je značne členitý, hlavný hrebeň s rázsochami predstavuje hôľny vysokohorský reliéf s výraznými krasovými javmi ako skalné steny, okná, kaňonovité dolinky a jaskyne, do k.ú. Kraľovian zasahuje severná časť ochranného pásma NP, kde platí 2° ochrany

b.) maloplošné chránené územia

- **Národná prírodná rezervácia Šrámková** – chránené územie sa nachádza v pohorí Malej Fatry – časť Krivánska Malá Fatra, v severnej časti k. ú. Kraľovany a Párnica. Na jej území platí v zmysle platnej legislatívy 5° ochrany, má stanovené ochranné pásmo 100 m od hranice rezervácie.
- **Národná prírodná rezervácia Šútovská dolina** – chránené územie sa nachádza v Krivánskej časti Malej Fatry a na severovýchodnej strane susedí s NPR Šrámková. Dolinou preteká Šútovský potok a nachádza sa na ňom známy Šútovský vodopád vysoký 38 m – je to najvyšší vodopád v Malej Fatre. Platí tu v zmysle platnej legislatívy 5° ochrany, má stanovené ochranné pásmo 100 m od hranice rezervácie.
- **Prírodná pamiatka Kraľoviansky meander** – tvorí ju prirodzený záhyb Váhu vytvorený činnosťou vody v JZ časti k.ú. Kraľovany. Predmetom ochrany je veľmi vzácna forma riečneho reliéfu a jeho pokročilé štádium krasovatenia. Platí tu v zmysle platnej legislatívy 4° ochrany, má stanovené ochranné pásmo 60 m od hranice PP.
- **Prírodné pamiatky všetky jaskyne v k.ú. obce** - spolu ich je 31, z toho 3 sa nachádzajú v DP Kraľovany II - Ľudmila (poloha vchodu na hranici DP), Jazerná jaskyňa a Hýlova trhlina (nachádzajú sa v DP Iomu). K ďalším

najvýznamnejším ležiacim na pravom brehu Váhu v lokalite starý lom alebo v jeho tesnej blízkosti patrí nasledujúcich 6 - Kraľovianska horná jaskyňa v Sokole, Kraľovianska jaskyňa v Sokole, Kraľovianska dolná jaskyňa v Sokole, Medvedia priepasť, Jaskyňa v tuneli a Jaskyňa nad novým tunelom. Jedná sa o prírodné pamiatky a zároveň o biotopy európskeho významu Sk8 Neprístupné jaskynné útvary. Platia v nich osobitné podmienky ochrany podľa § 24 zákona o ochrane prírody.

- **Chránený areál Rieka Orava** – leží vo východnej časti k.. Kraľovany, od roku 1998 spolu so svojimi prítokmi je zaradená medzi medzinárodne významné Ramsarské lokality pod Názvom: Rieka Orava a jej prítoky. Platí tu v zmysle platnej legislatívy 4° ochrany.

c.) územia sústavy NATURA 2000

- **SKUEV 0252 Malá Fatra** – sa prekrýva s NP Malá Fatra
- **SKUEV 0238 Veľká Fatra** – sleduje hranicu lesných porastov NP Veľká Fatra
- **SKUEV 0253 Váh** – sleduje tok Váhu, v niektorých menších miestach zasahuje mimo koryta
- **SKUEV 0243 Orava** – sa prekrýva s CHA Rieka Orava
- **SKCHVÚ 013 Malá Fatra** – chránené vtáčie územie v Malej Fatre na území NP Malá Fatra

3. Ochrana kultúrnych pamiatok

Podľa Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR (ÚZPF) sa však v katastrálnom území obce nenachádzajú **žiadne nehnuteľné národné kultúrne pamiatky (NKP)**. Ďalej zastavané územie obce, jeho časť ani žiadne iné územie v k.ú. obce **nie je vyhlásené podľa pamiatkového zákona za pamiatkové územie** (pamiatkovú zónu, pamiatkovú rezerváciu), na ktoré by sa vzťahovala ochrana vyplývajúca z pamiatkového zákona. V riešenom k.ú. sa **nenachádza žiadna NKP evidovaná ako chránená zeleň** ako sú historické parky a pod.

Evidovaným predmetom ochrany v Centrálnej evidencii archeologických nálezísk SR, ktorú vedie archeologický ústav SAV v Nitre je archeologické nálezisko :

- a.) **Poloha Pri železničnej stanici** – nález železnej kópie a oštep z doby železnej

článok 9

PLOCHY PRE VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY, PRE VYKONANIE DELENIA A SCEĽOVANIA POZEMKOV, PRE ASANÁCIU A PRE CHRÁNENÉ ČASTI KRAJINY

Plochy pre verejnoprospešné stavby sú územným plánom obce vymedzené ako plochy verejného záujmu, ktoré obmedzujú vlastnícke práva a podriaďujú ich záujmom spoločnosti. Jedná sa o plochy určené pre verejnoprospešné služby a pre verejno – technické vybavenie územia podporujúce jeho rozvoj a ochranu životného prostredia podľa § 108 ods. 2, 3 stavebného zákona.

Plochy pre vykonanie delenia a sceľovania pozemkov sa dotknú všetkých pozemkov s ktorými rozvojové zámery v rámci riešenia celého územného plánu obce počítajú a sú vymedzené v zmysle záväzných regulatívov a zastavovacích podmienok. V nasledujúcich stupňoch podrobnejšieho spracovania projektových dokumentácií budú bližšie charakterizované.

Zoznam verejnoprospešných stavieb na základe, ktorých bude riešené delenie, sceľovanie pozemkov, asanácia alebo chránené časti krajiny je presne pomenovaný v čl. 11.

Stavebno – technický stav väčšiny objektov je v pomerne dobrom stave, tie ktoré sú v horšom stave doporučujeme rekonštruovať. Až v prípade narušenia statiky pristúpiť k asanácii. Po dohode so statikom by bolo vhodné asanovať starší objekt medzi motorestom a rodinnými domami v osade Rieka. Na jeho mieste doporučujeme výsadbu plošnej verejnej zelene.

článok 10

URČENIE, NA KTORÉ ČASTI OBCE JE POTREBNÉ OBSTARAŤ A SCHVÁLIŤ ÚZEMNÝ PLÁN ZÓNY

Po schválení ÚPN-O Kraľovany bude potrebné preveriť urbanisticko-architektonické riešenie podrobnejšou územnoplánovacou dokumentáciou na úrovni územného plánu zóny (ÚPN-Z) v lokalite :

- **Dolné a Horné pole**

článok 11

ZOZNAM VEREJNOPROSPEŠNÝCH STAVIEB

Plochy pre verejnoprospešné stavby podľa § 108 ods. 2 písm a.) stavebného zákona sú nasledovné.

Stavby pre verejnoprospešné služby, verejnú zeleň :

- 1.) rozšírenie športového areálu v lokalite **Pri ihrisku** s parkovaním
- 2.) revitalizácia **verejnej zelene**

- 3.) výsadba **verejnej zelene**
- 4.) revitalizácia **cintorína**
- 5.) rozšírenie plôch cintorína v lokalite **Nový cintorín**
- 6.) revitalizácia a dobudovanie verejného priestranstva v lokalite **Obecný park I**
- 7.) dobudovanie pietneho miesta v lokalite **Obecný park II**
- 8.) dobudovanie verejného priestranstva v lokalite **Park pri ČOV**

Stavby pre verejné dopravné a technické vybavenie :

Dopravné vybavenie

- 9.) výstavba **diaľnice D1 Turany - Hubová** spolu s protihlukovými stenami
- 10.) výstavba **rýchlostnej cesty R3 Kraľovany - Tvrdošín**
- 11.) modernizácia **železničnej trate č. 180 Žilina - Košice** pre $v = 160$ km/hod spolu s prestavbou železničnej stanice Kraľovany a protihlukovými stenami
- 12.) vytvorenie priestorových podmienok na **rekonštrukciu trás ciest I/18, I/70, III/018125 a III/018096**, kde to šírkové pomery dovoľujú aj dobudovanie peších ťahov, verejnej zelene, parkovania
- 13.) **rekonštrukcia existujúcej stykovej križovatky tvaru "Y" ciest I/18 a I/70** v blízkosti vstupu do obce zo strany od Stankovian na okružnú križovatku
- 14.) rekonštrukcie existujúcich **križovatiek na cestách I/18, III/018125 a III/018096**
- 15.) **rekonštrukcie komunikácií** (šírkové usporiadanie, povrch vozovky a pod.), kde to šírkové pomery dovoľujú aj dobudovanie peších ťahov, verejnej zelene
- 16.) výstavba **hlavných obslužných komunikácií C2**, kde si to výškové pomery vyžadujú aj nadjazdu
- 17.) výstavba **obslužných komunikácií C3**
- 18.) rekonštrukcie existujúcich a výstavba nových **účelových komunikácií**
- 19.) rekonštrukcie a výstavba **komunikácií pre peších D3**, kde to šírkové pomery dovoľujú aj pre verejnú zeleň
- 20.) výstavba **cyklomagistrál a cyklotrás D2**
- 21.) výstavba **parkovísk**

Vodné hospodárstvo

- 22.) rekonštrukcia a výstavba **rozvádzacieho vodovodného potrubia**
- 23.) výstavba **zásobovacieho vodovodného potrubia** s armatúrnymi šachtami a chráničkami
- 24.) výstavba **výtlačného rozvádzacieho vodovodného potrubia s čerpacou stanicou a vodojemom** pre II. tlakové pásmo v lokalite Diel
- 25.) rekonštrukcia a výstavba **kanalizačnej splaškovej siete**
- 26.) výstavba **výtlačného kanalizačného splaškového potrubia** s čerpacou stanicou
- 27.) rekonštrukcia **povrchovej dažďovej kanalizácie**
- 28.) rekonštrukcia a výstavba **podzemnej dažďovej kanalizácie**
- 29.) rekonštrukcia **potrubia podzemnej ochrany z.ú. pred spodnými vodami Váhu**

Verejné rozvody energetiky, telekomunikácií a informačných sietí

- 30.) výstavba **vzdušného vedenia elektrickej energie VN 22 kV** linka č. 238, 243
- 31.) výstavba **káblového vedenia elektrickej energie VN 22 kV** linka č. 210, 238, 243
- 32.) rekonštrukcia a výstavba **trafostaníc**
- 33.) rekonštrukcia a výstavba **vzdušného, káblového elektrického vedenia NN**
- 34.) rekonštrukcia a výstavba **vzdušného vedenia verejného osvetlenia**
- 35.) výstavba **diaľkového optického kábla**
- 36.) rekonštrukcia a výstavba **oznamovacích vedení** (telefón, internet, rozhlas)

Stavby na ochranu životného prostredia :

- 37.) sanácie a rekultivácie **neriadených skládok odpadov**
- 38.) rekultivácie **enviromentálnych záťaží** - ČS PHM Slovnaft, rušňové depo Cargo a.s.
- 39.) rekultivácie **dobývacích priestorov** - Kraľovany II, Bystrička
- 40.) rekultivácia niekdajšieho **prístavu**
- 41.) postupná **likvidácia invázných rastlín**
- 42.) rekultivácia **starých banských diel** - výhradná kutba, halda
- 43.) nová **izolačno - ochranná zeleň** vo výrobných areáloch v lokalite **Medzi mostmi, Dolný koniec, Faunex I, Faunex II**
- 44.) budovanie **celého komplexu ÚSES** v k.ú. Kraľovany v nadväznosti na okolité územie

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť alebo vlastnícke

práva k pozemkom a stavbám obmedziť rozhodnutím stavebného úradu, pokiaľ cieľ vyvlastnenia nemožno dosiahnuť dohodou alebo iným spôsobom. Verejný záujem sa musí preukázať vo vyvlastňovacom konaní.

Vypracovala :

Ing. arch. Monika Tylková, autorizovaný architekt, reg. č. SKA 1283 AA

január 2017

Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb